



Confluente Bibliologice

Revista de biblioteconomie și știința informării
a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat "Alecă Russo"

ISSN: 1357-0232

Nr. 1-2 (7-8) 2007



Director: Elena HARCONIȚA

Redactor șef: Anatol MORARU

Colegiul de redacție:

Valentina TOPALO,

șef CD al ONU, șef Serviciu Manifestări Culturale

Silvia CIOBANU,

șef Serviciu Cultura Informațională. Marketing

Elena STRATAN,

șef Serviciu Asistență de Specialitate

Alexe, RĂU,

directorul general al Bibliotecii Naționale din Republica Moldova

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice, directorul Bibliotecii Științifice ASEM

Radu MOȚOC,

inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ. (Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți)

Nicolae ENCIU,

dr. în științe istorice, conf. univ. (Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți)

Lector: Galina MOSTOVIC

Coperta / viziune grafică / tehnoredactare: Silvia CIOBANU

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38

mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel/fax: (231)23362

E-mail:

Web: <http://libruniv.usb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo*

Revista este ilustrată cu desenele litografului francez Raffet Denis Auguste Marie (1804 -1860), care l-a însoțit pe prințul D. A. Demidoff prin Banat, Valahia, Moldova și Basarabia în anii 1837 – 1848.

ISSN: 1857 - 0232



SUMAR / SUMMARY

EDITORIAL / EDITORIAL

Anatol MORARU
O privire în oglindă / *A look in the mirror*.....5

CARTEA DE VIZITĂ / VIZITING CARD

Elena HARCONIȚA
Investițiile în Bibliotecă influențează
calitatea învățămîntului /
*Investments in the library have an influence
on education quality*.....8

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

Elena STRATAN
Serialul evenimentelor la Biblioteca
Științifică /
*The series of events at the Scientific
Library*.....14

GALERIA PERSONALITĂȚILOR / THE GALERY OF PERSONALITIES

Elena SCURTU, Elena HARCONIȚA
Rectorul Nicolae Filip /
The Rector Nicolae Filip.....26

Gheorghe POPA
Redutabilul profesor de Bălți -
Academicianul Silviu Berejan /
*The Redoubtable Professor from Balti -
Academician Silviu Berejan*.....29

OPORTUNITĂȚI MODERNE / UP-TO-DATE OPPORTUNITIES

Nelly ȚURCAN

Arhive electronice ale biblioteconomiei
și științei informării /
*Electronic archives of library science
and information science*.....32

DIALOG CONTINUU / CONTINUING DIALOGUE

Varvara GANEA
Sondajul: un exercițiu biblioteconomic /
The tests: a librarianship study.....39

EX-LIBRIS

Alexe RĂU
Două incunabule în Biblioteca Națională
a Republicii Moldova /
*Two incunabula in the National Library
collections*.....43

SĂRBĂTORI PENTRU SUFLET / SPIRITUAL FETES

Galina MOSTOVIC
Tudor Vianu, un consecvent promotor
al valorilor /
*Tudor Vianu-an harmonious promoter
of values*.....47

LECTURI JUBILIARE / JUBILEE READINGS

Valentina TOPALO
Comemorare a eternității /
Eternity commemoration.....50

Anul 2007 – Anul Eugen Doga /
Year Eugen Doga.....52

SUMAR / SUMMARY

FILMUL COLECȚIEI / COLLECTION MOVING

Lilia MELNIC
Balada Miorița în colecția Bibliotecii /
*Folk ballad „Mioritsa” in the library
collections.....55*

Elena ȚURCAN
Pe-un picior de plai... /
To the meadow's edge.....57

Natalia LUNIC
Sextil Pușcariu – „filolog de nivel
european” /
*Sextil Pușcariu - „the philologist of
European value”.....59*

Lilia MELNIC
O esteta apocaliptică – Virginia Woolf /
An apocalyptic aesthete- Virginia Woolf...64

SIMETRII / SYMMETRIES

Maria ȘLEAHTIȚCHI
Reflexe ale integrării: presa literară
din Basarabia /
*Reflections of integration: basarabean
press literary.....68*

CONSEMĂRI / REGISTERS

Radu MOȚOC
Bucoavna basarabeană din 1815 /
Basarabean ABC book from 1815.....72

Eudoxiu Hurmuzachi – Precursorul
unirii tuturor românilor /
*Eudohiu Hurmuzachi - the union
forerunner of all Romanians.....73*

FORMAREA PROFESIONALĂ / PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Iulia TĂTĂRESCU
Standardizarea activității bibliotecare /
Standartization of librarian's activities.....75

Snejana ZADAINOVA
Aplicarea barcodării și retroconversia în
bibliotecă / *Bar code application and retro-
conversion in the library.....82*

OMAGIERI / REGARDS

Valentina Topalo – 50 ani de la naștere /
Valentina Topalo-50 years.....85

Mira Gore – 60 ani de la naștere /
Mira Gore-60 years.....86

FILIALA ASOCIAȚIEI / LARM'S BRANCH

Elena HARCONIȚA, Elena STRATAN
Să învățăm profesionalismul în
Asociație /
*Teaching the vocational education
in the Assosiation.....87*

STRATEGII ALE COLABORĂRII / STRATEGIES OF COOPERATION

Silvia GHINCULOV, Natalia CHERADI
Individualitatea Bibliotecii Științifice
ASEM /
The personality of ASEM Library..... 92

Elena HARCONIȚA
Dincolo de o aniversare /
Beyond of an aniversary..... 95



SUMAR / SUMMARY

VIA EUROPA

Elena HARCONIȚA
O cunoștință epistolară trecută într-o
frumoasă colaborare /
*An epistolary acquaintance was passed
in wonderful cooperation.....99*

Biblioteca Publică „V. A. Urechia”
din Galați /
*The Public Library “V. A. Urechia”
from Galati.....103*

Elena STRATAN
Inaugurarea Punctului de Informare al
Biroului Consiliului Europei în Republica
Moldova /
*Inauguration of Information Point of
European Council Bureau in Republic
Moldova.....109*

PAGINI DE ISTORIE / THE PAGES OF HISTORY

Radu MOȚOC
Constantin Brâncoveanu – martir
creștin (1654 - 1714) /
*Constantin Brincovean - „ the Christian
martyr”.....111*

Nicolae ENCIU
Emmanuel de Martonne și Basarabia /
Emmanuel de Martonne and Basarabia....113
Radu MOȚOC
Fața nevăzută a istoriei /
Invisible face of the history.....116

RAFTUL DE SUS / UPPER SHELF

Elena HARCONIȚA
Calendarul Național 2007 /
National Calendar 2007.....121

Radu MOȚOC
Costache Negri – „erou al modestirii
naționale” /
*Costache Negri - „the herou of the national
sobriety”.....124*

Valentina TOPALO
Alexandru Abramciuc - in memoriam....126

Valentina TOPALO
BiblioPolis, nr. 1, 2007.....128

VITRINA LITERARĂ / LITERARY WINDOW

Dinu COJOCARU
Constatări... / *Establishments...131*





O privire în oglindă

Anatol MORARU, *redactor șef*

Sincer vorbind, aș prefera să mă pronunț mai degrabă pe marginea unor subiecte ce țin nemijlocit de cultură sau literatură, la asta parcă mă pricep mai bine. Dar așa cum realitatea convulsivă pe care o trăim generează în permanență probleme stringente și întrebări răscolitoare, nu-mi convine să mă închid într-un turn de fildeș cu climatizor.

Fenomenul pe care vreau să-l iau în discuție - intelectualul și societatea - e, aparent, unul frecventat, fără miză. Or, cine s-ar încumeta să polemizeze astăzi despre importanța elitei pentru viitorul unei țări. Și totuși...

Intelectualul de rasă a fost, se știe bine, în toate timpurile un director de opinie, o forță de gravitație. Istoria românilor, cel puțin din ultimile două secole, atestă nume notorii: Gh. Asachi, M. Kogălniceanu, A. Russo, N. Bălcescu, V. Alecsandri, Al. I. Cuza, T. Maiorescu, M. Eminescu, B. P. Hașdeu, O. Goga, N. Iorga, T. Ionescu, N. Titulescu, N. Ionescu, L. Blaga, P. Țuțea, A. Marino, P. Goma etc., etc. și mai nou, G. Liiceanu, H.-R. Patapievici ș.m.a., intelectuali de mare calibru, cu studii făcute la prestigioase centre universitare europene, modele de verticalitate și arhitectii unei opere majore – statul român modern.

De ce intelectualul de marcă basarabeană nu mai pledează astăzi cu fervoare pentru idei și idealuri naționale, nu mai demonstrează cu perseverență virtuți naționale: capacitate de eroism, gătintă de sacrificiu, dragoste de libertate, temeritate în fața istoriei ingrate?

Ca să aflăm răspunsuri pertinente la aceste întrebări e necesară, credem, o succintă incursiune în biografia intelectualului postbelic.

În cazul Basarabiei, trebuie să vorbim despre un intelectual cu o ontologie aparte. Cum bine se știe în 1940, 1941, în 1944 – 1945, au fost exterminați o bună parte din învățătorii, preoții, inginerii, medicii, funcționarii etc. basarabeni. Mai apoi, să nu uităm că împreună cu Armata Română s-au retras, în 1944, din Basarabia peste 10 mii de intelectuali care aveau toate temerile că vor fi nimiciți sau deportați de "bogații blindați din Ural", cum, de altfel, s-a și întâmplat în 1949 cu cei care au rămas. Astfel, nou-nouța RSS Moldovenească a rămas fără creieri. N-a fost însă o problemă prea grozavă pentru regimul comunist. Instituții superioare și medii de învățământ, înființate peste noapte, au început să tireze cadre naționale de "intelectuali". Ilustrativ, în acest context, este tocmai destinul Rusandei Cojocar, personaj care, cum bine ați citit și dumneavoastră în *Frunze de dor*, după câteva luni de "știință" pedagogică, asimilată la Soroca, s-a întors învățătoare în Valea Răzeșilor... și au lăcrimat spre dimineață streșinile de papirus moldovenesc... și s-a enervat și badea Gheorghe: "cum, bre, să te însori... dacă ea de-amu-i Ruxanda Mihailovna... pe când eu am rămas... un rob al pământului".

"Uzinele" pedagogice (și nu numai) au fabricat la început, cu excepții, specialiști semidocti. Odată cu activitatea unor asemenea profesori, cu șapte clase și cursuri peda-

gogice de numai câteva luni (chiar și în condițiile actuale favorabile, absolventul consideră că 5 ani de facultate nu sînt suficienți pentru formarea lui ca specialist performant), a început declinul sistemului de învățămînt din Basarabia, consecințele căruia le mai suportăm încă.

Un alt aspect al problemei: accesul la studii superioare era îngrădit pentru băștinași. De cele mai multe ori, la un curs de 50 de studenți, la Institutul Politehnic, spre exemplu, cota basarabenilor putea fi de cel mult 10 inși, ceilalți erau ruși, ucraineni, evrei, găgăuji etc. De unde și, paradoxal, posibilitatea de a face studii mai degrabă la Voronej, Minsk sau Moscova (și studii de calitate), decît la Chișinău, Bălți sau Tiraspol.

Mai apoi, învățămîntul din Basarabia, ca, de altfel, și cel din întreaga Uniune Sovietică, era tăvălit temeinic prin mujdei ideologic. Cultivarea unui specialist multilateral pregătit... politic constituia rațiunea programelor de studii. Studentul de la litere, spre exemplu, putea să aflu la cursul de economie politică (sic!) că în Polonia cărbunile extras e cel mai ieftin dintre toate statele socialiste, membre ale KAER-ului și să nu știe că substantivul poate avea și cazul ablativului, că exista un Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Voiculescu, Rebreanu, Camil Petrescu, Mateiu Caragiale, Ibrăileanu, Lovinescu, Stănescu. etc, etc. Obligat să învețe o istorie trucată, studentul n-avea cum să cunoască istoria adevărată a neamului său, în schimb, era obligat să știe numele tuturor membrilor Biroului Politic și al secretarilor generali ai partidelor comuniste din Occident sau din lumea a treia.

În anii '80, la Facultatea de Filologie de la Institutul Pedagogic de Stat *Alecu Russo* din Bălți erau înmatriculați, de regulă, două grupe de studenți la limba și literatura moldovenească, o grupă la limba și literatura rusă și 4 grupe (!) la "Russkii iazic v naționalinoi școle". Și în alte instituții (Institutul de medicină, Institutul Politehnic, Universitatea de

Stat etc.) o mare parte a disciplinelor de studii erau predate în limba rusă. Firește, întreaga populație băștinașă a fost supusă unui feroce proces de deznaționalizare, dar intelectualii, în primul rînd.

Pe de altă parte, insuficiența de specialiști, de care vorbeam mai sus, a fost acoperită efectiv și cu cadre sovietice, aduse de pe-aiurea, pe care regimul i-a definit, ulterior: "oameni care s-au jertfit, ridicînd RSS Moldovenească din ruine". Aceștia au știut să-i cultive, fără mari eforturi, intelectualului nostru sentimentul denivelării. Complexul inferiorității era amplificat și de senzația capilară că nu e el intelectual veritabil, cum erau cei din România interbelică, spre exemplu, ci unul de duzină, care a devenit automat component al elitei doar pentru că avea o diplomă de studii superioare, lucru menționat undeva și de Ion Druță. Scriitorul spunea că puterea tolera incompetența, ba uneori supraestima intenționat capacitățile modeste ale specialistului, lăsîndu-l să înțeleagă că el, regimul, știe cum stau lucrurile cu adevărat, dar, în schimbul docilității, se face a nu observa nimic. Era un fel de "complicitate nefertilă", ca să inversăm cunoscuta sintagmă a lui Ilie Constantin.

Uneori sub presiune, alteori pentru favoruri, intelectualul a demisionat și a acceptat să colaboreze cu regimul, sporind efectele totalitarismului.

Astfel, lingvistul demonstra că Lenin e, pe lîngă toate, și un mare semiotician, argumentînd "științific" ideea existenței a două limbi: româna și moldoveneasca, istoricul – că conducătorul (eufonie inevitabilă - n.n.) revoluției mondiale e a doua personalitate preeminentă după Hristos și că istoria Basarabiei începe la 1924, odată cu formarea prin stepela transnistrene a RSSA Moldovenească, poetul producea variații plate pe tema nemuririi lui Ilici, a înțelepciunii partidului și a raiului socialist, mărfuri "intelectuale" din care fișnea alfta entuziasm și bucurie, încît deseori făcea dificilă distincția dintre instructorul de partid în

exercițiul funcțiunii și versificatorul în cel al ficțiunii, actorul de teatru și diafilm "se scâldea" în roluri cu partizani ascunși în codru cu verdeață, ilegaliști cu viză elvețiană, stahanoviști virili neadormiți lângă țîrnăcoape; pictorul picta doar curată "natură naturată" socialistă, cîntărețul scotea triluri filomelice despre "frumosele nunți din colhoz"...

Speculînd carențele intelectualilor "inconsistenti", regimul a reușit să le reorienteze eforturile spre intrigi, lupte intestinale, probleme pecuniare, să-i corupă. Pare demnă de atenție ipoteza lui Andrei Vartic, care explica șirul lung de eșecuri istorice prin deteriorarea codului nostru ontologic. Din vremurile cînd am început să-i aruncăm în sulii de pe zidurile Sarmisegetuzei pe cei mai buni dintre daci, ca să-l aducă pe Zalmolxe, și cînd, conform "depozițiilor" Mioriței, cei doi români l-au omorît (ipotetic) pe al treilea, pentru că era mai gospodar și cu oi mai multe, și, mai ales, în epoca comunistă cînd cei virtuoși au fost marginalizați, exterminați cu metodă... noi, susține Vartic, nu am făcut alceva, decît ne-am ruinat, metodic și harnic, genofondul.

Intelectualul nostru își boteza copii și își sfințea casa pe ascuns, se cununa noaptea, ca să nu știe secretarul de partid, această fiind poate cea mai temerară formă de rezistență. Nu s-a încumetat să guste beția acțiunii solitare, s-a temut, cu rare excepții, să facă disidență. Și astfel, zbătîndu-se între corupție și virtute, între acceptarea statutului de marionetă grațioasă și rareori a celui de haiduc, și-a trăit în zadar cei mai frumoși ani de viață intelectuală postbelică.

Procesul de renaștere națională din anii '88-'92, generat de perestroika gorbaciovistă, infirmă aparent, "acuzele grele" aduse mai sus intelectualului. Dar asta doar aparent...

Într-adevăr, implicarea activă și efectivă a intelectualilor, deveniți ideologi și animatori ai procesului restrukturării și transparenței, a adus victorii însemnate: limba română,

grafia latină, imnul "Deșteaptă-te, române!", stat independent, biruințe care au fost foarte ușor cedate. Deși au avut șansa în anii '90, să producă Unirea cu România, să-și îndeplinească, aidoma altor generații de intelectuali, "misiunea istorică", oamenii noștri cultivați au ratat. Desigur, au existat multe obstacole, circumstanțe nefavorabile care au determinat acest eșec. Personal, mă raliez la opinia lui Vitalie Ciobanu, care, într-un excelent eseu "Frica de diferență" publicat în *Contrafort*, vorbește despre faptul că anume conștientizarea inconsistenței, a decalajului valoric, teama de competiție a determinat cea mai mare parte a intelectualilor basarabeni să abandoneze ideea unității naționale, atunci cînd a fost posibilă. După un zvîcnet în istorie, după deșteptarea dintr-un "somn de decenii", intelectualul (și poporul, așijderea) a căzut iarăși în letargie. Odată cu victoria partidului agrarian, în 1994, intelectualul nostru a început să cedeze lamentabil pozițiile și finalul este unul cunoscut: sîntem unica țară din Europa care a ales democratic și în două rînduri comuniștii. Nu spun, Doamne ferește, că nu am avut sau nu mai avem oameni de bună credință care au luptat sau continuă să slujească dezinteresat idealurilor naționale, dar majoritatea au capitulat. Au preferat să plece decît să se implice.

Cît privește viitorul problemei, nici el nu mi se pare tocmai alb. S-au pus multe speranțe în generația de după 90, cei care au cunoscut gustul libertății, au putut studia materii și lucruri inimaginabile pînă atunci. Însă, apatia lor civică, indiferentismul politic pe care îl manifestă nu doar în campaniile electorale au spulberat iluzia că tinerii pot realiza "schimbarea la față a Basarabiei".

Închei acest "documentar negru / alb" printr-o concluzie știută de toți: dacă un stat nu are o clasă de mijloc și intelectuali de marcă, el este o geografie politică.

Acum, cedez penița caligrafilor optimiști...



Investițiile în Bibliotecă influențează calitatea învățămîntului

Elena HARCONIȚA, *director BȘU*

Și la „vîrsta” de 61 de ani Biblioteca Științifică Universitară (BȘU) își continuă activitatea într-un deplin consens cu viața academică universitară. Un sistem de învățămînt bine articulat poate cultiva persoane social active, competente, cu gîndire analitică, flexibilă, capabilă să se orienteze și să utilizeze fluxurile informaționale.

Obținerea unor performanțe în învățămînt sînt determinate de calitatea colecțiilor, ponderea infrastructurii informaționale, de varietatea și nivelul serviciilor informațional – bibliotecare, oferite în spațiile centrelor infodocumentare. Biblioteca, împreună cu instituția a cărei structură este, conștientizează responsabilitatea asumată privind calitatea învățămîntului din nordul Moldovei. Biblioteca are drept obiective principale crearea pentru toată comunitatea universitară a potențialului de resurse necesare, informarea, asistența în vederea instruirii formative, oferirea accesului la informații pe diverse suporturi, la infrastructura informațională națională și globală etc.

Cum a evoluat în anul 2006 una dintre cele mai mari bibliotecii din R. Moldova?

În primul rînd, ne vom referi la bibliotecarii care în 2006, pentru prima dată în istoria biblioteconomiei, au fost supuși atestării și, în rezultat, le-au fost conferite grade de calificare, în dependență de cunoștințe, formare și competență profesională, de atitudinea și fidelitatea față de profesie. Trebuie să remar-

căm un fapt îmbucurător – BȘU bălțeană devansează alte biblioteci universitare prin cel mai mare număr de angajați care au obținut gradul superior - 9; gradul I – 9 și gradul II – 17, în total, 35 de bibliotecari, la care s-au adăugat alți 4 specialiști de categoria a II-a în anul 2007. Putem conchide că experiența bogată, eforturile intelectuale susținute au determinat, în mare, rezultatele atestării din anul 2006 și 2007.

„Confirmarea și comunicarea propriilor valori, menționează pe bună dreptate Marshall, Joanne Gard, rămîn două activități esențiale pentru biblioteci și bibliotecarii care trebuie să își asume responsabilități pentru dezvoltarea propriei profesii. În noua eră informațională bibliotecarii oferă acces la informații de cea mai bună calitate, în forma dorită de client, bazîndu-se în primul rînd pe priceperea lor tradițională în a identifica, evalua, culege, organiza și furniza aceste informații”.

„Bibliotecile și bibliotecarii sînt cel mai mare capital al statului”, susține Alexe Rău, directorul general al Bibliotecii Naționale din Republica Moldova. Cu părere de rău însă, statul nostru nu se grăbește să amelioreze situația financiară a bibliotecarilor care păstrează, gestionează și asigură accesul la zestrea științifică și culturală a neamului, la valorile perene ale omenirii, fără de care nu ar exista nici un progres în nici un domeniu. Truda lor este remunerată inadmisibil: între 600 și 800 de lei, ori 50 - 66 de dolari, iar sporul pentru gradul de calificare nu a fost prevăzut în buget

pentru anul curent.

Bibliotecarii Universității bălțene au participat la 30 reuniuni profesionale (vizite de documentare, inclusiv peste hotare: România, Polonia) prezentînd 12 comunicări, intervenții în care s-au referit în special la experiența Bibliotecii din care vin. La fel, au fost implicați în elaborarea materialelor de importanță națională: Proiectul (redacția a 2-a) Legea Bibliotecilor în Republica Moldova, Reguli de alcătuire a Referințelor bibliografice; au organizat 17 acțiuni de instruire continuă locală; au desfășurat 34 studii / cercetări științifice, 7 sondaje vis-a-vis de activitatea informațional - bibliotecară a Bibliotecii.

Pentru prima dată au fost organizate activități științifice de anvergură: Ziua Serviciului la Facultate / Bibliotecă. Și-au sărbătorit aniversările serviciile: Literatură în Limbi Străine - 20 de ani de activitate, Documente Muzicale - 30 de ani, CD al ONU - 5 ani, Centrul Automatizare - 20 de ani. Cu prilejul Zilei Bibliotecarului a avut loc Sărbătorirea a 20 de ani de activitate a Bibliotecii în actualul bloc (unic în Republică în ce privește arhitectura și spațiile destinate).

Meritele bibliotecarilor au fost apreciate de către forurile superioare: o Diplomă a Ministerului Educației și Tineretului, o Diplomă a Ministerului Culturii și a Turismului, 6 Diplome ale Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova, 6 Diplome de Onoare ale USB *Alecu Russo*; alte 4 Diplome de Onoare ale USB acordate cu prilejul aniversării serviciilor Bibliotecii *Literatură în limbi străine*, *Oficiul Documente Muzicale*, *CD ONU*, *Centrul Automatizare*. Premiul Mare și Premiile I la trei secțiuni ale Concursului Național pentru *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării*, au fost conferite, după merit, tot bibliotecarilor noștri. Menționăm cu satisfacție că titlul de *Cel mai bun bibliotecar al anului 2006* desemnat de Asociația Bibliotecarilor a revenit dnei Elena Stratan, șef Serviciu Studii și Cercetări. Asistență de Specialitate.

În ceea ce privește colecțiile și infrastructura informațională, am remarca următoarele: Colecția enciclopedică a Bibliotecii Științifice număra 1 017 779 unități materiale în 253 622 titluri estimată la 6 mln de lei. Noile intrări au constituit 15 044 documente în 5 765 titluri în valoare de 781 679 de lei. Anul 2006 s-a deosebit puțin de ultimii 15 ani, deoarece completarea colecției s-a realizat cu predilecție din donații: 85 la sută sau 12 774 de volume, ceea ce depășește considerabil numărul documentelor achiziționate - 1 275 ex. Astfel, pentru fiecare cititor a fost cumpărat, statistic vorbind, doar 1,2 (!) exemplare cărți. Chiar dacă normele IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare) recomandă o creștere anuală de pînă la 0,3 unități per utilizator, pentru o bibliotecă de învățămînt acest normativ este foarte mic. Bibliotecile franceze, de exemplu, procură anual pentru fiecare student cel puțin 4-5 cărți noi.

Să ne amintim, pentru comparație, că în anii 70 - 80 ai secolului trecut erau achiziționate anual cîte 30 - 40 000 documente noi.

Au urmat, tulburi, anii 90 și în rapoartele de activitate ale Bibliotecii a început să apară tot mai insistent doleanțele ca statul să contribuie efectiv la dezvoltarea colecțiilor. Din cele 300 000 de lei - alocații bugetare anuale de care dispune Biblioteca dintr-un fond special, 1/3 sînt destinate pentru achitarea abonamentelor la publicații periodice (reviste, ziare). Din suma rămasă, Biblioteca achiziționează documente și cărți pentru toate disciplinele universitare. Salvatoare în acest sens sînt donațiile care uneori corespund perfect specificului și profilului universitar. Printre cei mai generoși donatori ai anului 2006 remarcăm Cantonul Basel (Elveția) - 826 ex. *Fondul Wilhelmi*, după numele profesorului din Heidelberg, care a inițiat această colecție la Bălți; *Alianța Franceză și Amis sans Frontieres* - 855 ex.; Radu Moțoc, Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala *Costachi Negri* și Universitatea *Dunărea de Jos* din Galați - 785 ex,

Universitatea din Fresno, California – 1 402 ex., oameni de știință – președintele Academiei de Științe Gh. Duca și profesori universitari. Frumoase relații de colaborare există de mai mulți ani între Bibliotecă și profesorii Facultății Filologie. Participările dumealor la diverse conferințe, simpozioane, lansări de carte presupun de fiecare dată și donații de cărți și reviste pentru colecția BȘU.

Centrul de documentare a ONU a primit o bogată donație de 442 ex. de la PNUD. 31 titluri de publicații periodice tipărite pe diverse domenii au intrat prin *Proiectul Jurnal Donation Project* din SUA, New -York. Proiectele la care lucrează profesorii universității s-au materializat în dicționare, enciclopedii și cărți în limba română și rusă la pedagogie, psihologie și asistență socială, lucrări estimate la peste 2 mii de dolari.

Recent am fost incluși în rîndul titularilor – beneficiari ai Depozitului Legal. 1 064 de titluri noi, ori 1/3 din toate (circa 3 000) titlurile apărute în R. Moldova, au fost direcționate spre studenții bălteni de către Camera Națională a Cărții.

Biblioteca întreține relații de schimb cu toate bibliotecile mari din R. Moldova și cu Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Națională, Biblioteca Națională Pedagogică din București, bibliotecile universitare din Suceava, Iași, Cluj, Timișoara, Craiova. Anume pe această cale colecția BȘU s-a îmbogățit cu circa 400 documente noi.

În ultimele luni ale anului, prin amabilitatea Departamentului pentru Relațiile cu Românii de Pretutindeni (DRPP) și a efortului fundațiilor și editurilor din România, am început să primim cu regularitate revistele *România literară*, *Memoria*, *Familia*, *Revista 22*, *Apostrof*, *Obiectivul Cultural*, *Convorbiri literare*, *Ex-Ponto*, *Cuvîntul*, *Contemporanul*, *Lumea*, *Arca*.

Dorim să exprimăm, și pe această cale, grațitudinea și mulțumirile noastre tuturor oamenilor care pun preț pe valoarea unei bib-

lioteci și considera de datoria lor să-și îmbogățească patrimoniul.

Printre cele mai semnificative intrări vom remarca *Sfînta și Dumnezeiască Evanghelia care acum întîi sau Tipărit întru același chip în zilele prea înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osîrdia și cu toată cheltuiiala Pria Sfîntitului Mitropolit al Moldovei Kvril Gavril*. - Iași , 1761.- 396 p. : il.; *Казанія : [Predici, cuvinte de învățătură la duminici și sărbători : Vasile cel Mare, Grigorie Bogoslou, Ioan Gură de Aur, Ioan Damaschin...]*. - S. I. : S.n. , 1790. - 1730 p.; Ștefănescu, Alex. *Istoria literaturii române contemporane* : 1941 - 2000 / A. Ștefănescu ; concepția grafică . Schiopu ; fotogr. de I. Cucu. - București : Ed. Mașina de scris , 2005 (Tip. R. A. "Monitorul oficial"). - 1175 p. : fotogr.; *Dicționarul general al literaturii române : în 6 vol. / L. Alexiu, C. Andraș, T. Avramescu,...*; coord. gen. E. Simion ; Acad. Română. - București : Ed. Univers Encicl. , 2004; *Mileniul românesc : 1000 de ani de istorie în imagini / pref. Virgil Cândea ; texte: Georgeta Filitti (sec. 18-20), Dorin Matei (sec. 11-17)*. - Ed. a 3-a. - București : Litera Int., 2006. - 943 p. : fotogr.; *Noul Dicționar Universal al Limbii Române / Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu*. - Ed. a 2-a. - București: Litera Int. , 2006 (Tip. în Italia). - 1676 p.; *Spangenburg, Ray. Istoria științei* : în 5 vol. / R. Spangenburg, D. K. Moser; trad. C. Dumitru - Pălcus. - București: Ed. Lider, 2001 - 2004 (Tip. C. N. I. "Coresi"). - Vol. 1 - 5 și multe alte documente care pot onora orice colecție.

Configurația intrărilor pe domenii de știință este următoarea: științele socioumanistice, economice, pedagogie, istorie – 35,6%; filologie, inclusiv beletristica în toate limbile - 37,5%; științele exacte și științele naturii, geografie – 15,3% ; generalități și știință în general – 11,6 %.

În contextul celor specificate, este elocvent împrumutul de documente pe do-

menii: din numărul total de 850 536 documente consultate în sălile de lectură, cele mai solicitate sînt științele socio-umanistice – 15%; literatură și critică literară – 14 % ; lingvistică – 11 %; științele economice, drept, pedagogie, management, respectiv cîte 8%, informatică – 3 % și tehnică, agricultură, artă - respectiv cîte 1%. Acest coraport statistic poate servi drept argument serios în susținerea politicii de achiziții pe domeniile de profil ale universității. Din păcate, perioada de tranziție pentru noi, bibliotecarii, a devenit interminabilă, prețurile cărților în continuă majorare (75 – 80 de lei a costat în mediu o carte în 2006) și lipsa de achiziții curente crează goluri greu (dacă nu imposibile) de completat în timp.

Infrastructura informațională locală a fost completată cu 19 681 notițe bibliografice, inclusiv cu 12 270 descrieri analitice. Catalogul electronic <http://libruniv.usb.md> vizualizat cu ajutorul modulului OPAC și modulului TinRead prin Internet, propune utilizatorilor o bază de date de 226 206 notițe bibliografice (51 % din toate titlurile) nu numai informații privind cărțile, revistele și alte seriale deținute în colecțiile Bibliotecii, materiale audiovizuale și electronice, or, articole din ziare, reviste și culegeri, dar și textele integrale ale unor monografii, manuale, cursuri. Autorii – profesori universitari au prezentat lucrările lor în format electronic, bibliotecarii le-au integrat în bazele de date, astfel, studenții pot să studieze acasă cursurile profesorilor Ion Gagim, Mihail Rumleaschi, Octavian Pop, Maria Petrețcu, Elena Zolotariov, Maria Mihailov ș.a. A fost extinsă baza de date *Sumar scanat*, bază tangențială celei principale și care facilitează regăsirea materialelor din peste 600 de documente în limba germană și engleză. La dispoziția cercetătorilor și amatorilor de muzică de pe discurile de vinil stau peste 1 000 de lucrări muzicale înregistrate în format MP3.

Accesul la Internet, baze de date EBSCO, diversificate și extinse în acest an,

baze de date naționale și străine au suplimentat cantitativ și calitativ informațiile și serviciile bibliotecare.

Programe bibliotecare în deservirea cititorilor. Diverse programe bibliotecare, inclusiv și deschiderea accesului liber la raft în sălile de lectură nr. 1 Științe socio-umanistice / economice și nr. 3 Științe psiho-pedagogice, exacte, naturii, artă, sport, au menirea de a facilita accesul la cărțile și revistele tipărite, de a extinde posibilitățile de documentare ale studenților și cadrelor didactice. 80 la sută din toate tranzacțiile de împrumut în anul 2006 (1 396 049) s-au realizat în sălile de lectură. Programul *Noul beneficiar* susține integrarea studenților începători în rîndul beneficiarilor Bibliotecii printr-un șir de acțiuni. Lunarele tematice (Ecologic, Publicații periodice), desfășurate anual de Bibliotecă, propun expoziții de documente, informații incitante la Breviar și Teleinformații, alte manifestări culturale de anvergură organizate de Bibliotecă sînt menite să amplifice valorificarea colecțiilor și să sporească oportunitățile informaționale. În 2006 au fost organizate *Zilele Bibliotecii la Facultatea Economie* cu prezentarea interactivă a Bibliotecii, a cărților noi, a revistelor de economie și management, a colecției de referințe și a siturilor pe domeniul economic, business, management, a paginii web cu catalogul integral și catalogul noilor intrări. Programul *Bacalaureat – 2006* a prevăzut organizarea în sălile de lectură specializate a unor expoziții pe anumite discipline, care au cuprins curriculumuri, manuale, cursuri, teste, exerciții, culegeri, metodici, ghiduri, bibliografii ce conțin peste 700 de titluri ale documentelor disponibile în colecțiile Bibliotecii. Cea mai frecventă circulație a documentelor a fost constatată anume la aceste expoziții. Cursul *Bazele Culturii Informaționale* a fost predat în volum de 1 460 de ore studenților din anul 0, I, și anul III, inclusiv 56 de ore pentru elevii de la Colegiul și Liceul *Ion Creangă*. Un grup de 13 bibliotecari - asistenți la Catedra *Electronică și Infor-*

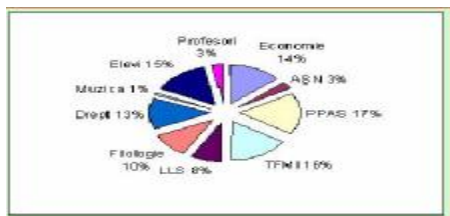
matică le-au transmis studenților cunoștințe, deprinderi și abilități de orientare în spațiile informaționale și instruire pe parcursul întregii vieți.

Cititorii sînt informați asupra recențelor intrări prin transmiterea buletinelor informative la catedre, catalogul noilor intrări pe site-ul Bibliotecii, organizarea a 160 de expoziții informative și promovarea revistelor bibliografice. La cele 251 de înfîliri ale bibliotecarilor cu grupele studentești și profesorii (ședințele catedrelor) au fost prezentate 1 143 (sau 20%) de documente noi. Activitatea de cercetare științifică a cadrelor didactice a fost asigurată cu 2000 de informații pertinente și tot alțița pagini printate din Internet și baze de date.

Dimensiunea reală a Bibliotecii rezidă în relațiile pe care le construiește zilnic cu cei 12 746 de cititori înscrși și în cele 1 396 049 de împrumuturi realizate. Fiecare cititor a împrumutat / consultat în mediu 100 de cărți pe an, iar fiecare carte a fost în atenția cititorilor de aproape două ori.

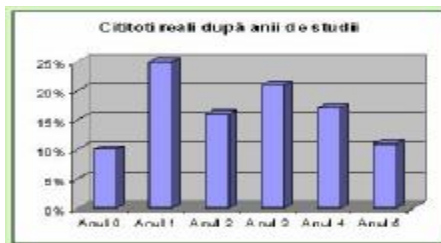
S-au efectuat 50 000 de căutări în Internet și în baze de date, iar situl Bibliotecii a fost vizitat de 7 500 de ori, catalogul electronic de 123 624 de ori. Cititorii consultă tot mai puțin cataloagele tradiționale pe fișe și tot mai frecvent apelează la calculator pentru cercetări.

Datele statistice confirmă că fiecare student a fost la bibliotecă în 2006 de 50 de ori, frecvențele totale înregistrate au depășit cifra de o jumătate de milion (626 283) de ori. Cei mai activi au fost studenții de la facultățile: Pedagogie. Psihologie. Asistență Socială – 17 % (la Facultate – 1473); Tehnică. Fizică.



Matematică. Informatică. – 16 % (la Facultate – 2034); Economie și Drept – respectiv 14 % și 13 % (la Facultate Economie – 2 320; la Drept – 2 370); Filologie – 10% (la Facultate – 665); Limbi și Literaturi Străine – 8 % (la Facultate – 675). Aceste comparații demonstrează că numărul de cititori – studenți la diferite Facultăți nu este întotdeauna proporțional cu numărul de studenți care își fac studiile la aceste Facultăți. Cred că aceste statistici ar trebui să-i pună pe gînduri pe toți actorii procesului de instruire: studenți, profesori, bibliotecari.

În sălile de lectură a fost înregistrată și dinamica interesului studenților față de studiul în Bibliotecă în funcție de anul de instruire.



Din tabela de mai sus se vede clar că cei mai disciplinați sînt studenții din anul I, după care urmează cei din anul III, consolidarea cunoștințelor se face în anul IV și fie că la anul V studentul se consideră un specialist deja format, fie că, odată cu aderarea la Procesul de la Bologna, rămîn tot mai puțini studenți la anul cinci. Potențialii studenți din anul compensator încă nu au prins gustul muncii de sinestătătoare și încearcă să țină piept procesului de instruire, se vede, pe alte căi și cu mai puține frecvențe la Bibliotecă.

Activitatea culturală a evoluat prin desfășurarea a 12 ședințe în Saloanele Literar (prezentări și lansări de carte) *Muzical*, *Pridvorul Casei*, 13 ședințe ale *Clubului ONU Nord* în Centrul de Documentare a ONU, *BiblioSpiritus*; promovarea *Lunarului Ecologic și Spiritual* cu o largă participare a studenților și profesorilor de șa Facultatea Științele Naturii și

Agroecologie, desfășurarea unui șir de activități consacrate *Anului Mozart*, lui *Picasso*, *Cezanne* etc.

Prin *Tele-informațiile* cotidiene (88 slide-uri) și *Breviar*, cititorii sînt puși la curent cu datele remarcabile și evenimentele culturale desfășurate în Bibliotecă.

În 2006, a fost bogată și activitatea editorială a Bibliotecii: 2 bibliografii, 2 biobibliografii, un dicționar biobibliografic și patru numere ale revistei *Confluente bibliologice: Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Pedagogice, Psihologie și Asistență Socială*: Bibliogr. select. / Min. Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt.; alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; red. coord.: E. Harconița; red.: D. Caduc. – Bălți, 2006. – 234 p. – ISBN 978-9975-931-02-1; *Publicații științifice ale universitarilor bălțeni*: Bibliogr. select. 2000 - 2005 / Min. Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt.; alcăt.: Ana Nagherneac, Varvara Ganea; red. coord.: Elena Harconița; red.: Elena Stratan, Aculina Mihaluța. – Bălți, 2006. – 339 p. – ISBN 978-9975-931-03-3; *Maria Șleahitișchi*: Biobibliogr. / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt.; alcăt.: Ana Nagherneac; red. coord.: Elena Harconița; red.: Dora Caduc; trad. în lb. franceză de Elena Dragan, în lb. engleză de Iulia Ignatiuc. – Bălți, 2005. – 114 p. – (Scriitori universitari bălțeni). – ISBN 9975-931-79-0; *Larisa Bortă*: Biobibliogr. / Univ. de Stat „Alec Russo”; alcăt.: Anișoara Nagherneac, Marina Șulman; red. coord.: Elena Harconița; red.: Lina Mihaluța; trad. în lb. engleză de Marina Teterin, în lb. română de Liuba Junghină, Anișoara Nagherneac. – Bălți, 2006. – 133 p. – (Personalități universitare bălțene). – ISBN 9975-931-58-8; *Universitari bălțeni*: Dicționar biobibliogr. / Min. Educației, Tineretului și Sportului, Univ. de Stat „Alec Russo”, Bibl. Șt.; alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu, E. Stratan; red. coord.

: E. Harconița; red.: D. Caduc. – Bălți, 2005. – 384 p. – ISBN 9975-931-97-9; *Confluente bibliologice*. – 2006. – Nr. 1-2, 3, 4.

Integrarea Bibliotecii în spațiul biblioteconomic național și internațional s-a realizat prin participarea activă la viața Asociației Bibliotecarilor din R Moldova; Consiliului Biblioteconomic Național (CBN), Consiliului Director al bibliotecilor instituțiilor de învățămînt superior, Consorțiul EBSCO, Proiectul SIBIMOL și crearea catalogului partajat; Programul Memoria Moldovei și Cartea Moldovei; activitatea Comitetului tehnic de standardizare nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”.

În calitate de Centru Biblioteconomic Național BȘU a asigurat asistența metodică în activitatea bibliotecilor patronate din colegiile pedagogice Lipcani și Soroca, au fost adunate datele statistice ale 612 biblioteci școlare din 14 raioane din nordul Moldovei, în colecțiile cărora sînt 8 102 563 documente de care beneficiază 177 789 de cititori. O sinteză a indicilor statistici (la care s-au adăugat datele colectate de Biblioteca Universității Pedagogice *Ion Creangă* din Chișinău) a fost prezentată Ministerului Educației și Tineretului și Bibliotecii Naționale.

Biblioteca Științifică a fost și rămîne una din importantele structuri universitare, un laborator științific de muncă intelectuală în care sînt asigurate variate oportunități moderne de instruire și cercetare științifică, dar care necesită mereu investiții financiare în vederea achiziționării resurselor informaționale pe diverse suporturi, echipamentului tehnic și îmbunătățirea traficului Internet pentru a putea oferi și în acest sens cele mai calitative servicii. Este necesară și asigurarea participării Bibliotecii la crearea și accesul beneficiarilor la catalogul partajat, suplimentarea locurilor de muncă automatizate pentru beneficiari, introducerea serviciilor noi, modernizarea celor existente.



Serialul evenimentelor la Biblioteca Științifică

Elena STRATAN, șef Serviciu Studii și cercetări.
Asistență de specialitate

Ianuarie

Lansarea numărului special al revistei *Secolul 21: Chișinău Dimensiuni culturale* și al volumului *Pariziana românească: mit și modernitate* de Elena Prus.

Echipa revistei *Secolul 21*, publicație periodică de sinteză editată de Uniunea Scri-



itorilor din România și *Fundația Culturală Secolul 21*, a venit în vizită la Biblioteca universitară bălțeană pentru lansarea unui număr special, dedicat culturii tinere din Basarabia *Chișinău. Dimensiuni culturale*. Organizatorii evenimentului au fost: redacția revistei *Secolul 21*, în colaborare cu PEN Club R. Moldova, revista *Contrafort*, Facultatea Filologie USB și Biblioteca Științifică. În cadrul lansării au vorbit Alina Ledeanu, redactor - șef al revistei, Irina Mavrodin, eseistă, traducătoare, editor, Nicolae Leahu, moderatorul acțiunii, Maria Șleahțișchi, Anatol Moraru - profesori universitari. Numărul dat însumează texte semnate de autori (poeți, prozatori, dramaturgi) din gene-

rația optzecistă și nouăzecistă, „aflați în căutarea unei definiții a propriului lor univers poetic printr-o desprindere de orice context politic, de obsesii colective și de rănilor nevindecate ale istoriei” (Cosmin Manolache, scriitor, responsabil de număr). În cadrul aceleiași întâlniri a fost lansat și volumul *Pariziana românească: mit și modernitate*, autor prof. univ. dr. hab. Elena Prus, director al Institutului de cercetări filologice și interculturale din cadrul ULIM, lucrare apărută la Editura Institutului European, Iași, 2006, în Colecția *Academica*, seria *Spații francofone*. Cei care s-au pronunțat pe marginea volumului, l-au definit drept o lucrare inedită despre specificul *femeii pariziene - o figură exponențială a realității și a literaturii franceze din secolul al XIX-lea*. În sala de lectură Științe Filologice a fost organizată, cu acest prilej, expoziția tematică *Dimensiuni spirituale*.

Februarie

ABRM. Atelier profesional „Cultura informațională a beneficiarilor și a personalului Bibliotecii de Colegiu - cerință indispensabilă a Societății Informaționale și a Cunoașterii”.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, comisiile „Formare profesională continuă. Etică și deontologie”, „Bibliotecii de colegii”, „Cultura informațională”, au organizat la 21 februarie 2007 (Colegiul Financiar - Bancar) atelierul profesional „Cultura informațională a beneficiarilor și a personalului Bibliotecii de Colegiu - cerință indispensabilă a Societății

Informaționale și a Cunoașterii” cu participarea angajaților bibliotecilor de la colegii, responsabili ai rețelelor din bibliotecile universitare. Cuvîntul de salut a aparținut dnei Ludmila Costin, președintele ABRM. A moderat atelierul dna Ludmila Corghenci, președintele comisiei ABRM. Au fost prezentate o serie de comunicări teoretico-informaționale: *Cultura informațională: concepte și standarde internaționale* (E. Bejan, director adjunct BNC „Ion Creangă”, președintele comisiei *Cultura informațională*, formator național); *Cultura informațională vs educația intelectuală: implicații și responsabilități ale bibliotecii din învățământ* (L. Corghenci, director adjunct DIB ULIM, președintele comisiei *Formare profesională continuă. Etică și deontologie*, formator național); *Metode formale de educare a culturii informaționale. Cazul Bibliotecii CC* (T. Ambroci, director Biblioteca Colegiului Construcției, președintele comisiei “*Biblioteci de colegii*”); *Referințe bibliografice: conținut, formă, structură* (I. Tătărescu, șef departament BRȘA, președintele Comitetului Tehnic nr. 1). Despre experiența susținerii cursului *Bazele Culturii Informaționale* la universitatea bălțeană a vorbit E. Stratan (șef serviciu, membru al Comisiei *Biblioteci de colegii*, coordonator *Centru Cultura Informațională*). Partea a doua a Programului atelierului a inclus prezentări informaționale-aplicative: *Descrierea bibliografică a documentelor: cărți, contribuții* (L. Corghenci); *brevete de invenții, standarde, cataloage industriale* (V. Sobetchi); *documente normative* (T. Ambroci); *documente electronice, documente oficiale* (V. Ghețu).

Adunarea Generală a personalului Bibliotecii: evaluare 2006

Agenda ședinței de lucru a personalului din 21 februarie curent a inclus un subiect important: activitatea BȘU în anul 2006. Directorul Bibliotecii E. Harconița a trecut în revistă realizările anului pe toate direcțiile de activitate, argumentate prin tabele, diagrame, statistici, prezentări flipcheart, expoziții



etc. Analiza situației comparative (cu anul 2005) permite să constatăm că principalii indicatori sînt în creștere: împrumutul / consultarea a 1 396 049 documente de către 12 746 utilizatori înscrși, care au efectuat 626 283 de vizite în toate subdiviziunile Bibliotecii. Colecția Bibliotecii s-a completat în 2006 cu 15 044



documente în 5 765 titluri noi, fiecărui utilizator i-au revenit 1,39 unități (normele IFLA recomandă o creștere anuală de 0,3 un. per utilizator). Dna Elena Harconița a mai menționat importanța expunerii Catalogului Electronic on-line, cu posibilitățile de accesare a textelor integrale ale cursurilor universitare din Biblioteca Virtuală la toate stațiile de lucru din Bibliotecă, inclusiv pe Web.

Bibliotecile școlare din nordul Republicii: Date statistice 2006

În perioada 02.02 - 01.03.2007, Centrul Biblioteconomic Nord a analizat Rapoartele statistice pentru anul 2006 ale bibliotecilor școlare. Astfel, în 15 raioane din Nordul Moldovei, inclusiv municipiul Bălți, funcționează 607 biblioteci școlare, care dețin o colecție de 7 977 261 u.m. inclusiv manuale - 3 197 761,

publicații științifice, beletristică, periodice – 4 763 282, documente grafice – 12 722, documente de muzică, tipărite - 974, AV - 1 597. Ponderea documentelor în limba română este de 62 la sută. Pe parcursul anului, colecțiile s-au îmbogățit cu 578 051 documente, dintre care - 85 la sută le constituie manualele. Eliminările le constituie 559 945 u.m. (manuale – 76 la sută). Personalul bibliotecilor este constituit din 629 de bibliotecari, 308 cu studii superioare, inclusiv de specialitate – 18 la sută, 321 cu studii medii (de specialitate – 46 la sută). În anul 2006, bibliotecile școlare au fost abonate la 1 729 titluri de reviste și 3 158 titluri de ziare, în total - 4 887, din care în limba română 4 377, sau 90 la sută. 155 444 de cititori (79 la sută - pînă la 15 ani) au efectuat în 2006 1 727 617 vizite (75 la sută – pînă la 15 ani) și au împrumutat 3 918 176 documente (75 la sută – pînă la 15 ani). Ponderea tranzacțiilor de împrumut în limba română este de 77 la sută. Suprafața totală a bibliotecilor este de 26 042 m², iar numărul de locuri în sălile de lectură – 4 951.

Analiza ergonomică a locurilor de muncă în Bibliotecă

Acesta este titlul seminarului organizat în luna februarie cu scopul de a promova cunoștințele ergonomice, cunoașterea specificului și perfecționarea condițiilor locurilor de muncă, creșterea eficienței muncii în condiții de bibliotecă. Formatorii Marina Magher, Natalia Lunic, Natalia Culicov au caracterizat conceptul de ergonomie (*din limba greacă ergos – muncă și nomos – lege, normă*), legătura ergonomiei cu alte științe, proiectarea ergonomică a locului de muncă, ergonomia în relație cu noile tehnologii, utilizînd diverse modele de indicatori ergonomici, teste, chestionare. Pentru analiza ergonomică a posturilor în Bibliotecă a fost utilizat *Chestionarul de Analiză ergonomică*, elaborat conform unei tabele ce conține *Factori și criterii de evaluare ergonomică a locului de muncă (după Mathis, Nica și*

Rusu, 1997). Chestionarul este alcătuit din 55 de întrebări, grupate după 6 criterii de evaluare referitoare: la specificul activității, solicitările fizice și poziția, corpului în timpul activității; la solicitările percepției, atenției; abilități privind adaptarea la condițiile mediului ambiant, la lumină, culori, zgomote; la vestimentație și echipament de protecție; la programul de lucru și ambianța psihologică. Chestionarul de *Analiză ergonomică* a fost aplicat unui eșantion de 50 angajați ai BȘ US "A. Russo" (în 2 etape, vara - iarna), cuprinzînd bibliotecari din toate subdiviziunile Bibliotecii cu funcții și vârste diferite. El permite calcularea indicatorului ergonomic atît pentru fiecare post în parte, cît și pentru Bibliotecă în ansamblu. După cum a menționat în cadrul seminarului Natalia Culicov, realizatoarea sondajului, rezultatele chestionarului demonstrează că indicile ergonomic caracteristic în general Bibliotecii noastre este unul pozitiv. Acest lucru demonstrează că Biblioteca a fost proiectată corect, că dispune de spații de activitate amenajate conform rigorilor ergonomice de organizare a locului de muncă. Analiza privind indicele ergonomic al fiecărui post în parte atestă următoarele: 90 la sută din angajați consideră locul de muncă bine amenajat; 10 la sută sînt parțial satisfăcuți, invocînd iluminarea insuficientă, temperatura necorespunzătoare, zgomotul, lipsa echipamentului de protecție împotriva prafului. În final, bibliotecarilor le-au fost oferite diverse programe și tehnici pentru diminuarea stresului vizual (Tehnica celor 3 B : Blink, Breathe, Break; Tehnica pauzelor Micro, mini and maxi Breaks (Anshel Jeffrey); teste pentru verificarea respectării normelor ergonomice în utilizarea noilor echipamente de calcul etc.

Centru de Integrare profesională a noilor angajați într-o nouă concepție

În conformitate cu Politica de Integrare / Adaptare a Noului Angajat al BȘU, program ce urmărește facilitarea acomodării noului angajat cu grupul de muncă, familia-

rizarea cu sarcinile care-i revin, dobândirea dexterităților necesare pentru realizarea atribuțiilor profesionale, Școala de stagiere a noului angajat și-a redimensionat curriculum-ul centrat pe metode moderne de training, computer, slide-uri. Conform curriculum-ului (30 ore) 15 bibliotecari nou angajați în anul 2006 au audiat în luna aprilie cursul deplin al Școlii, vizând subiectele: *Istoria cărții și a bibliotecilor; Evidență/prelucrare tehnică a documentelor; Catalogarea, clasificarea documentelor (CZU, descrierea bibliografică); Sistemul de informare în BȘ (Cataloge tradiționale); Internet. Pagini Web ale instituțiilor informaționale. Biblioteca Digitală (TinRead); Baze de date (EBSCO, Mold Lex, Sumar / digitizat); Programul integrat de bibliotecă TINLIB, Modulul Circulație (baza de date Cititorul); Intranet MG; Roman Net Send etc.* La activitățile practice cursanții școlii au efectuat analize bibliologice ale publicațiilor, identificarea subiectelor în sistemele terțiare, cercetări de subiecte în Internet, baze de date, descrieri bibliografice, liste de referințe și, în mod individual, vizionarea CD Universității, Bibliotecii. Tema pentru acasă include elaborarea e-Portofoliului bibliotecarului (date biografice, experiența profesională, cunoștințe limbi străine, operare PC, participare la stagii, cursuri, lucrări publicate, distincții etc.) și plasarea pe Pagina Angajatului Bibliotecii (Intranetul).

Martie

La 28 martie curent, la Biblioteca Națională a R. Moldova s-a desfășurat tradiționalul simpozion *Anul Bibliologic 2006*, ediția a XVI: *Situația actuală și proiectele de perspectivă ale domeniului bibliotecar.*

Organizatorii simpozionului au fost Ministerul Culturii și Turismului, Biblioteca Națională, Asociația Bibliotecarilor, moderatorul nefiind altul decât Alexe Rău, directorul general al BN. Au participat reprezentanți ai instituțiilor bibliotecare, ai ministerelor de resort.

În Sala de Conferințe, unde s-a des-

fășurat simpozionul au fost expuse lucrările înaintate la Concursul republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei, informării și documentării.

În cuvântul de salut, Victor Ciobanu, șef Direcție programe naționale, Ministerul Culturii și Turismului, Președinte al Consiliului Biblioteconomic Național, a menționat importanța evenimentului dat, aducând și informații despre salarizarea bibliotecarilor. În prima parte a reuniunii au fost prezentate comunicările: *Vectorii, problemele și proiectele Bibliotecii Europene* – Alexe Rău, directorul BNRM; *Bibliotecile între două dimensiuni: dezvoltare și stagnare* – Ecaterina Rudacov, șef Direcție politici culturale în teritoriu; *Rolul și activitatea ABRM în susținerea comunității profesionale* – Ludmila Costin, președintele ABRM; *Serviciile de bibliotecă pentru copii în fața exigențelor utilizatorilor moderni* – Claudia Balaban, director general al BNC Ion Creangă; *Competențele profesionale ale specialiștilor în informare și documentare și procesul de la Bologna* – prof. dr. Nelly Țurcan, *Biblioteca Electronică* – Laurențiu Melnic, Ion Corcodel, Biblioteca Națională. A fost prezent și scriitorul Spiridon Vangheli care și-a lansat *Cărțile de citire și gândire* în 4 volume, apărute la editura Guguță.

A fost remarcată comunicarea *Revoluția TinRead – tehnologii de ultimă oră aplicate în biblioteconomie* de Dan Marinescu, firma IME, București. Domnia sa a propus implementarea Programului *TinRead* în bibliotecile din republica noastră

A urmat premiarea câștigătorilor Concursului Național *Cel mai bun bibliotecar al anului, ediția a XVI-a 2006*. Dna Elena Stratan, șef Serviciu Studii și cercetări. Asistența de specialitate. Perfecționare profesională, Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo* Bălți, a fost menționată cu Diploma ABRM *pentru realizări profesionale, promovarea imaginii Bibliotecii și a Bibliotecarului în cadrul comunității și dezvoltarea Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova.*

Rezultatele Concursului republican pentru *Cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei, informării și documentării* au fost anunțate de Ludmila Costin, președintele ABRM și de Iulia Tătărescu, președintele Comisiei Activitate editorială. La concurs (organizat pentru prima dată la 20 mai 1993) au participat 14 biblioteci. Au fost prezentate 66 (în 2005 – 99) lucrări: monografii, studii științifice, bibliografii, biobibliografii, dicționare, materiale promoționale, publicații periodice etc.

BȘU *Alecu Russo* a prezentat 6 publicații: 2 bibliografii, 2 biobibliografii, Dicționarul biobibliografic *Universitari bălțeni*, precum și Revista de bibliologie și știința informării *Con-*



fluente bibliologice (3 numere). Lucrările au fost premiate cu diplome și seturi de cărți. Comisia Juriul, Elena Harconița, directorul Bibliotecii Științifice a US „Alecu Russo”, președinte, prof. dr. Ion Madan, prof. dr. Nelly Țurcan, director CNC, Valentina Chitroagă, Iulia Tătărescu, BRȘ a UASM, Alexandru Frișcu, BM *B. P. Hașdeu*, Lilia Tcaci, dir. adjunct BNC *Ion Creangă*, Nina Negru, Biblioteca Națională, membri și Victoria Berdilo, secretar, au decis să acorde următoarele premii:

Compartimentul Bibliologie

Premiul I - *pentru promovarea imaginii bibliotecarului și a întregului sistem de biblioteci*

la nivel național și internațional - membrului Uniunii Scriitorilor din R. Moldova, directorului general al BNRM, Alexe Rău pentru placheta de versuri: *Absența e mai mare ca prezența*: poeme de jurnal. - Ch: Museum, 2006. - 64p. - ISBN 978-9975-906-99-9

PREMIUL MARE - *pentru deosebită ținută științifică și valoare culturală* – a fost acordat dnei Lidia Kulikovski pentru lucrările: *Cartea. Modul nostru de a dăinui: contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic*. Chișinău, Reclama, 2006. – 268 p. și *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor: manual pentru bibliotecari*. Chișinău, Ed. Epigraf, 2006, 287 p.

De Premiul I s-a învrednicit Iurie Colesnic pentru: *Enigma Petre Draganov*, Bibl. Munic. „B. P. Hașdeu”. - Chișinău: Museum, 2006. – (*Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu*)

Premiul II l-a obținut Ion Șpac pentru studiul: *Arhivele Basarabiei: studiu documentar – informativ*, Ed. Îngrijită de Lidia Kulikovski. - Chișinău: Bons Offices, 2006. - (*Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu*)

Premiul III a fost acordat lucrării - Petre Ștefănuță: *Biobibliografie / alcăt.: Sofia Mușat, Larisa Petcu; aut. proiectului : Gr. Botezatu; red. șt. Nicolae Băieșu.*- Chișinău.: Elena V. I. - 2006, 168p. (*Biblioteca Publică Orășenească din Ialoveni*)

Compartimentul Biblioteconomie

Premiul I – *Biblioteconomia Moldovei: cadru de reglementare*. - Chișinău: BNRM, 2006. – 149 p. (*Biblioteca Națională a R.M.*)

Compartimentul Bibliografii

Premiul I - *Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială* : Bibliogr. select. / Min. Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Univ. de Stat *Alecu Russo* din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : M. Fotescu, E. Scurtu ; red. coord. : E. Harconița ; red. : D. Caduc. – Bălți, 2006. – 234 p. – ISBN 978-9975-931-02-1.

Publicații științifice ale universitarilor bălțeni : Bibliogr. select. 2000 - 2005 / Min. Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Univ. de Stat *Alecu Russo* din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : Ana Nagherneac, Varvara Ganea ; red coord. : Elena Harconița ; red. : Elena Stratan, Aculina Mihaluța. – Bălți, 2006. – 339 p. – ISBN 978-9975-931-03-8. (*Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo*)

Premiul II - Bibliografia selectivă a publicațiilor cadrelor didactice și științifice a UASM: Fac. Agronomie (anii 1966 - 1995).- Chișinău: CEP UASM, 2006. (*Biblioteca Științifică a UASM*)

Compartimentul Biobibliografii

Premiul I – Veniamin Apostol (1939 - 2000): Biobibliografie. - Chișinău : AMTAP, 2006. (*Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru, și Arte Plastice*)

Premiul II – Constantin Rusnac: Biobibliografie. - Chișinău. - BNRM, 2006; Mihai Grecu : Biobibliografie. – Chișinău : BNRM, 2006. (*Biblioteca Națională a R. Moldova*)

Andrei Lupan- frate al pământului: Biobibliografie / Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei. – Chișinău : BNRM, 2006. – 430 p. *Biblioteca Publică raională Alexandru Donici”, Orhei* .

Premiul III - Lidia Kulikovski: Biobibliografie; Alecu Russo „Acel ostaș al propășirii”: Biobibliografie. -Chișinău: Museum, 2006; Vocația cuvântului scris și rostit : Eliza Botezatu, criticul literar și pedagogul: Biobibliografie. – Chișinău : Ulysse, 2006; Aurel Scobioală : Biobibliografie. –Chișinău : Prut Internațional, 2006 ; Ianoș Țurcanu : Biobibliografie. - Chișinău : Museum, 2006; Victor Dumbrăveanu: Biobibliografie. – Chișinău : Bons Offices, 2006; Vladimir Rusnac: Biobibliografie. - Chișinău : Bons Offices, 2006; Ion Bejenaru : Biobibliografie. - Chișinău: Bons Offices, 2006; Nicolae Iorga și permanențele istoriei: Bibliografie selectivă. - Chișinău, 2006. (*Biblioteca Municipală B. P.*

Hașdeu

Premiul III - Maria Șleahțițchi : Biobibliografie. / Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. Ana Nagherneac ; red. coord. Elena Harconița ; red. Dora Caduc ; trad. în lb. franceză de Elena Dragan, în lb. engleză de Lulia Ignatiuc. – Bălți, 2005. – 114 p. – (Scriitori universitari bălțeni) . – ISBN 9975- 931-79-0; Larisa Bortă : Biobibliografie. / Univ. de Stat „Alecu Russo” ; alcăt. Anișoara Nagherneac, Marina Șulman ; red. coord. Elena Harconița ; red. Lina Mihaluța ; trad. în lb. engleză de Marina Teterin, în lb. română de Liuba Junghină, Anișoara Nagherneac. – Bălți, 2006. – 133 p. – (Personalități universitare bălțene). – ISBN 9975-931-58-8. (*Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo”, Bălți*)

Secțiunea Știința informării:

Premiul I - Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova: a 3-a conf. Int., Rep. Moldova, Chișinău, 23-24 septembrie, 2004 / Coord.: Silvia Ghinculov; red. N. Cheradi, I. Nicuța, N. Ionaș. - Chișinău, 2006. – 42 p. (*Biblioteca Științifică a ASEM*)

Secțiunea Enciclopedii, Dicționare, Lexicoane:

Premiul I - Universitari bălțeni : Dicționar biobibliogr. / Min. Educației, Tineretului și Sportului, Univ. de Stat „Alecu Russo”, Bibl. Șt. ; alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu, E. Stratan ; red. coord. : E. Harconița ; red. : D. Caduc. – Bălți, 2005. – 384 p. – ISBN 9975- 931-97-9. (*Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo”, Bălți*)

Secțiunea Publicații periodice:

Premiul I - Magazin Bibliologic. - 2006. - nr. 1, 2-3 (*Biblioteca Națională*)
Premiul II - Info Agrarius. - 2006. - Nr.1, 2 (*Biblioteca Republicană Științifică a UASM*)
Confluente bibliologice. - 2006. - Nr. 1-2, 3, 4. (*Biblioteca Științifică a Universității de Stat*

„A. Russo”, Bălți)

Premiul III - Gazeta Bibliotecarului . - 2006.
- nr. 1, 2, 3-4, 5-6, 7, 8-10, 11-12. (*Biblioteca Națională a R.M.*)

Secțiunea Materiale Promoționale:

Premiul I - Ghidul utilizatorului. - Chișinău, ASEM. - 2006. - 32 p.

Premiul Special ORIGINALITATE - dr.prof. universitar Ion Madan pentru 4 biobibliografii editate în anul 2006:

Un savant cu reputație mondială: Prof. Aurelian Gulea la 60 de ani: Biobibliografie = A famous scientist: Profesor Aurelian Gulea at the anniversary of 60: biobibliography/ Ion Madan ; Univ. de Stat din Moldova. - Chișinău, CEP USM, 2006. - 144p. - ISBN 978-9975-70-638-1

Cavaler al cunoașterii și dăruirii: Profesorul Mihail Revenco la 60 de ani = A famous scientist Profesor Aurelian Gulea at the anniversary of 60: Biobibl. / Ion Madan; Univ.de Stat din Moldova. - Ch. - Cep USM, 2006. - 214p. - ISBN 978-9975-70-639-1

Poezia muncii științifice : Savanta profesoară Aurelia Crivoi: Biobibliografie / Ion Madan; Univ.de Stat din Moldova, Inst. de Microbiologie și Biotehnologie a Acad. De Științe a Moldovei. - Ch. ȘCEP USM, 2007. - 174 p. - ISBN 978-9975-70-662-9

Academicianul Valeriu Rudic: Biobibliografie/ Ion Madan; Univ. De Stat din Moldova, Inst. de Microbiologie și Biotehnologie a Acad. de Șt. A Moldovei. - CH. ȘCEP USM, 2007. - 174p. - ISBN 978-9975-70-066-5

DESIGN - Revista Info Agrarius (*Biblioteca Republicană Științifică a UASM*)

DEBUT - Petre Ștefănuță: Biobibliografie. - Chișinău : Elena V. I. , 2006. (*Biblioteca Publică Orășenească din Ialoveni*)

Ca și în anii precedenți au fost acordate premiile Gazetei Bibliotecarului, redactorșef Alexe Rău. Printre câștigători se numără și Radu Moțoc, dr inginer, secretarul Filialei

Galați a Asociației Pro Basarabia și Bucovina, care a contribuit substanțial la completarea colecției de carte în limba română a BȘ USB. Pentru prima dată au fost acordate diplome persoanelor cu merite deosebite în dezvoltarea și perfecționarea bibliotecilor patronate. Astfel, Diploma ABRM a fost decernată academicianului Nicolae Filip, rector în perioada 1986 - 2007 a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți pentru contribuții substanțiale și incommensurabile la dezvoltarea și perfecționarea Bibliotecii Științifice, precum și procesului biblioteconomic național.

În finalul reuniunii, a avut loc lansarea celei de-a II ediții a Concursului republican *Biblioteca publică – partener în promovarea proprietății intelectuale*, organizată de Biblioteca Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Intelectuale, director Petre Racu.

Bibliotecilor participante la Simpozion le-au fost oferite seturi bogate de documente, cărți, reviste, CD din partea Bibliotecii Naționale, Asociației Bibliotecarilor RM, Biblioteca Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Intelectuale, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Biblioteca Publică Raională „A. Donici”, Orhei, Ambasada SUA în RM dintre care menționăm: *Calendarul Național 2007*, *Magazin Bibliologic*, Buletinul ABRM, nr 1, 2007, *Biblio Polis*, nr 1(21), 2007, *Gazeta Bibliotecarului* nr 1,2,3, 2007, *Andrei Lupan – frate al pământului (biobibliografie)*, Alexe Rău „*Absența e mai mare ca prezența*”, *Cercetători și inventatori din Republica Moldova*, Manualul examenatorului și inventatorului (AGEPI)

Aprilie

Formarea profesională. Campania *Calitate prin instruire* la Biblioteca Științifică.

În perioada 9 -13 aprilie, bibliotecarii universitari au participat la o Campanie de perfecționare a cunoștințelor: *Calitate prin instruire*, fiind organizate o serie de activități profesionale: ședințe, ateliere, training-uri,

comunicări/prelegeri informaționale și aplica-tive, prezentări informațional - bibliografice, vizionări CD, prezentări Power Point, axate pe cele mai actuale teme ale activității bibliote-care în contextul schimbărilor tehnologice, noilor prevederi legislative, standarde, noilor procese de activități/servicii prestate etc. Programul *Calitate prin instruire* a inclus blocuri informaționale ce țin de implementarea tehnologiilor noi: *Programul automatizat de bibliotecă TinRead. Posibilități ale modulelor Catalogare, Circulație.* (I. Afatin, director - ad-junct Informatizare); *Catalogul Electronic al Bibliotecii pe platforma TinRead OPAC - Mo-dalități de acces și utilizare* (I. Afatin); *Biblioteca Virtuală. Catalogarea cursurilor electronice ale corpului profesoral-didactic. Amplasarea full-textelor în Catalogul Electronic online.* (I. Afatin, L. Mihaluță șef serviciu Catalogare, Clasificare); *Bazele de date EBSCO Publi-shing: conținut, posibilități de acces, perspec-tive. Promovarea bazelor de date științifice pentru utilizatori* (M. Bordeniuc, coordonator baze de date EBSCO la BȘ); *Microsoft Word* (M. Surlaru); *Implementarea standardelor: Descrierea bibliografică a documentelor: apli-cații locale* (L. Mihaluță); *Referințe bibliogra-fice. Conținut, formă și structură* (A. Nagher-neac); *Camera Națională a Cărții: noile schim-bări privind sistemul ISBN, ISSN, ISMN. Alcătuirea CIP (Catalogare în Publicare), CZU (Clasificare Zecimală Universală), Index Tran-sationum.* (E. Stratan); *Infrastructura publica-țiilor periodice la Filologie* (A. Cucu, M. Ma-gher); *Infrastructura publicațiilor periodice la Economie, Drept, Istorie* (G. Belcovschi, S. Pritula, A. Lichii, V. Roșca); *Noutăți în do-meniul biblioteconomiei. Simpozionul Anul Bibliologic 2006. Publicații de specialitate* (E. Stratan).

Mai

Mircea Snegur și *Labirintul destinului.*

În sala polifuncțională a Universității

de Stat *Alecu Russo* a avut loc lansarea cărții lui Mircea Snegur *Calea spre „Olimp”*. Volumul face parte dintr-un proiect de dimensiuni, inti-tulat *Labirintul destinului*, preconizată fiind apariția încă a altor 3 volume de memorii. La lansare au participat profesori universitari, stu-denți, bibliotecari, invitați, reprezentanți ai Primăriei. În intervenția sa, dl dr. conf. univ. Eugeniu Plohotniuc, rectorul USB *Alecu Russo*, a vorbit despre importanța volumului în discuție pentru toți cititorii. S-au produs apoi: Nicolae Filip, Iulius Popa, Valeriu Capcelea, Boris Boincean, Lidia Guțu, ș.a. Vorbitorii au evidențiat printre calitățile vădite ale volumului discursul auctorial bine structurat și argumen-tat, capacitatea de sinteză, arhitectonica, condițiile grafice excelente etc. *Calea spre „Olimp”* este, în mare, o radiografiere a unor importante momente biografice și evenimente istorice din perioada de pînă la 1990 (începînd cu anii copilăriei și pînă la investirea în funcția de Președinte al R. Moldova), memoriile păs-trînd intactă temperatura afectivă a trăirilor autorului din acele vremuri. Volumul a fost edi-tat de Fundația cultural - editorială *Draghiștea*, director - editor Dumitru Țîra, care a oferit Bib-liotecii o donație alcătuită din 6 volume din serialul enciclopedic de 15 volume *Localitățile Republicii Moldova*, puse în circuit de Fun-dația *Draghiștea*. După lansare, dl Mircea Snegur a efectuat o vizită la Biblioteca Științi-



fică, unde a luat cunoștință de serviciile pres-tate și produsele informaționale ale instituției.

Întâlniri importante la Bibliotecă

În ultimul timp, la Biblioteca Științifică Universitară au avut loc o serie de întâlniri, vizite, întruniri profesionale care au avut un impact vizibil asupra bibliotecarilor și, deopotrivă, asupra cititorilor. Printre acestea consemnăm:

- Întâlnirea Președintelui Parlamentului R. Moldova Marian Lupu cu profesorii USB și bibliotecarii BȘU;
- Vizita rectorului Universității A. I. Cuza din Iași, Dumitru Oprea, și a prorectorului de la



aceeași universitate, Gheorghe Popa, cu prilejul conferirii titlului de *Doctori Honoris Causa* USB;

- Vizită de documentare și de stabilire a relațiilor de colaborare a directoarei Bibliotecii Universității de Stat B. P. Hașdeu din Cahul, Olga Ilieș;
- Vizita directoarei Bibliotecii Academiei de Administrație Publică, R. Sobieski-Camerzan;
- Vizita Directorului Biroului de Informare al Consiliului Europei (BICE) în R. Moldova Lilia Snegureac cu prilejul deschiderii Punctului de Informare al BICE la BȘ;
- Vizita de documentare a reprezentanților Agenției Universităților Francofone, efectuată cu prilejul aderării Universității noastre la familia universităților francofone din lume;
- Vizita grupului de lucru constituit din Președintele Comisiei pentru Acreditare și Evaluare a Colegiului de Muzică și Pedagogie, V. Axionov, prorectorul AMTAP, prof.univ., dr. habilitat, Gh. Lupoi, prof. Colegiul Muzical Ștefan Neaga, Valentina Ivanova, șefa Catedrei

Teoria muzicii și literatură muzicală, colegiul Ștefan Neaga;

- Vizita directorului general al Bibliotecii Naționale pentru Copii Ion Creangă, Claudia Balaban, efectuată în cadrul Proiectului Național *Prin lectură spre civilizație și cultură*, precum și pentru deschiderea unei librării la Universitate;

- Vizitele și lansările de carte a scriitorilor, criticilor literari, istoricilor: Vladimir Beșleagă, Andrei Țurcanu, Irina Mavrodin, Elena Prus, Alina Ledeanu, Ioan Scurtu, Mihai Retegan, Cassian Maria Spiridon, Mircea A. Diaconu.

140 de ani de „Convorbiri literare”

Recent, în sala de conferințe a BȘU s-a desfășurat un eveniment remarcabil: întâlnirea cu Cassian Maria Spiridon, redactorul șef al *Convorbirilor literare* și Mircea A. Diaconu, profesor universitar, scriitor, critic literar, membru al colegiului de redacție. Întâlnirea cu profesorii, studenții și bibliotecarii bălțeni a fost prilejuită de împlinirea, în martie curent, a 140 ani de la de editarea primului număr al revistei. Fondată de Societatea *Junimea* din Iași la 1 martie 1867, *Convorbiri literare* este, după cum a menționat profesorul și scriitorul Nicolae Leahu, moderatorul întâlnirii, „o publicație cu un destin special, care a formulat gândirea critică a românilor și a marcat destinul culturii noastre în general”. Poeta, criticul literar și decanul Facultății Filologie Maria Șleahțișchi a vorbit despre relațiile de colaborare cu revista *Convorbiri literare*, revistă care, a subliniat dumneaei, „pe parcursul a mai bine de 12 ani a crezut în noi, ne-a făcut să ne simțim la Iași ca acasă, ne-a găzduit în paginile ei, ne-a oferit premii”. Despre momentele de importanță din evoluția *Convorbirilor literare* au vorbit titularii Catedrei Literatură Română și Universală Anatol Moraru, Nicolae Leahu, Tatiana Potîng, Lucia Țurcanu. Cassian Maria Spiridon a rostit un discurs despre strategiile și politicile reviste, spiritul de continuitate și probitate, răspunzînd și la un șir de întrebări vis-

a-vis de demersul actual și planurile publicației. În continuare, Mircea A. Diaconu a ținut, de fapt, o prelegere axată pe istoricul revistei care se înscrie în tipajul stabilit de Xenopol privind „încurajarea literaturii naționale”. În cadrul acestui eveniment au mai fost lansate lucrările: *Poezia postmodernistă* de Mircea A. Diaconu și *La sud de Dumnezeu* Cassian Maria Spiridon. Dna Elena Scurtu a comentat expoziția de documente, inclusiv colecția *Convorbiri literare* din anii 1867, 1884 - 1985, 1913 - 1914, 1919 - 1932, 1941, 1991, 1993 - 2007, organizată cu acest prilej. Cassian Maria Spiridon a oferit Bibliotecii o donație din 73 volume ale revistelor *Convorbiri literare* (anii 2002 - 2007), *Poezia* (revista de cultură poetică, director fondator Cassian Maria Spiridon, anii 2003 - 2007).

O întâlnire cu scriitorul Vladimir Beșleagă

Ahriplină, sala de Conferințe a BȘU a găzduit un eveniment frumos și așteptat de comunitatea universitară - întâlnirea cu prozatorul, poetul, cercetătorul, publicistul Vladimir Beșleagă. Nicolae Leahu, șef Catedră Literatură Română și Universală, moderatorul întâlnirii, a vorbit publicului despre cele mai reprezentative creații ale autorului. Profesorul Anatol Moraru a menționat că volumul *Hoții din apartamente*, apărut în condiții grafice impecabile, surprinde, prin sinceritatea copleșitoare, evenimentele, realitățile, puse demn sub microscopul conștiinței. Referindu-se la lucrarea *Mănăstirea Răciula*, Nicolae Enciu, șef Catedră Discipline sociojuridice și umanistice, a afirmat că Vladimir Beșleagă a făcut o muncă de istoric avizat, avînd meritul să restituie o pagină de istorie din epoca postbelică, o probă a rezistenței la agresivitatea regimului comunist. În viziunea lui N. Leahu „momentul *Mănăstirea Răciula* „este una din acele cărămizi care constituie zidul rezistenței aceluia regim reacționar”. Vorbind despre calitățile volumului *Dialoguri literare*, profesorul Adrian Ciubotaru a demonstrat prin mai multe exem-

ple selectate că volumul dat demonstrează un model de conduită scriitoricească și conștiință civică, aspirație spre adevăr. Maria Șleahțișchi, decan al Facultății Filologie, a menționat, în intervenția dumneai că avem o misiune importantă: să vorbim de marea valoare a acestui scriitor care are o formație culturală germană, a cultivat o proză psihologică, meditativă, ce ne reprezintă prin excelență și care, iată, ne-a surpris plăcut printr-o dimensiune nouă - cea de poet cu volumul de versuri *Țipătul lăstunului*. A urmat discursul foarte percutant al lui Vladimir Beșleagă, scriitorul răspunzînd la mai multe întrebări și afirmînd tranșant că se consideră un poet care mai trăiește în așteptarea minunii.

Simpozionul Științific „Evoluții culturale-istorice în Sud – Estul Europei la începutul mileniului III”

Treptat, Biblioteca Științifică Universitară devine locul unde își dau întâlnire reputați istorici, a menționat Nicolae Enciu în cadrul unei întâlniri. Spusa Domniei sale a fost confirmată și de Simpozionul Evoluții culturale - istorice în Sud - Estul Europei la începutul mileniului III.

Cuvîntul de salut i-a aparținut dr. hab., prof. univ. Ion Gagim, prorector pentru Știință și Relații Internaționale, US *Alecu Russo*. Valentina Topalo, șef Centru Activități Culturale și Promoționale la BȘU a făcut un consistent comentariu al amplei expoziții a lucrărilor renumitului istoric Ioan Scurtu, organizată cu acest prilej. La lucrările Simpozionului au participat: dr. prof.univ. Ioan Scurtu, prorectorul Universității *Spiru Haret*; dr. prof. univ. Mihai Retegan, Universitatea din București; dr. Cheorghe Cojocar, cercetător și coordonator la Institutul de Istorie, Stat și Drept, Academia de Științe a Moldovei; dr. hab. conf. univ. Nicolae Enciu, șef Catedră Discipline Socioumanistice, US *Alecu Russo*; dr. conf. univ. Lidia Pădureac, Catedră Discipline Socioumanistice, US *Alecu Russo*;

Vasile Dobrogeanu, profesor de istorie, Școala Polivalentă nr. 1, municipiul Bălți, dr. conf. univ., Valeriu Capcelea, Catedră Discipline Socioumanistice, US *Alecu Russo*. Simpozionul a continuat cu lansarea revistei „Caiete de Istorie”, nr 16, 2007, editată de Filiala din R. Moldova a Fundației *Forumul European pentru istorie și cultură*, publicație care apare trimestrial. Directorul publicației Gheorghe Cojocar a trecut în revistă materialele găzduite de rubricile: *Radiografia evenimentelor; Istoria în direct; Miscellanea, Cartea de istorie etc.* Numărul recent înserează și articole semnate de universitarii bălțeni: *Uniunea Europeană în retrovizorul istoriei* (Nicolae Enciu - redactor al revistei); *Sfârșitul blestemului geopolitic. Anevoiasa revenire a României în familia Europei unite* (Valentina Enciu, Nicolae Enciu). Tot la Simpozion a fost lansat și primul Anuar al Catedrei Discipline Socioumanistice, US *Alecu Russo*, prezentat de Nicolae Enciu.

Clubul BiblioSpiritus

La 25 mai curent, Clubul *BiblioSpiritus* al Bibliotecii Științifice a US *Alecu Russo* a găzduit conferința: „*Promovarea cărții pentru Copii vis-a-vis de participarea la Congresul al 30 - lea Mondial al IBBY în China și la Festivalul Internațional de carte pentru copii din Coreea*”, susținută de dna Claudia Balaban, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii "Ion Creangă", președinta Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) de pe lângă UNESCO.

Clubul bibliotecarilor universitari *BiblioSpiritus*, inaugurat la 27 mai 2004, ține să promoveze valorile și tradițiile bibliologice, propune dialoguri profesionale cu personalități notorii din comunitatea bibliotecară, să re-modeleze imaginea Bibliotecii și a bibliotecarului în Mileniul III. Primul invitat al Clubului a fost cunoscutul bibliolog, poet, filosof și publicist, directorul Bibliotecii Naționale dl. Alexe

Rău. În cadrul ședinței, Domnia sa și-a lansat volumul: „*Există și un Dumnezeu al Bibliologiei*”.

La Conferință au participat bibliotecari universitari, de la Biblioteca Municipală *Eugeniu Coșeriu*, bibliotecari școlari, bibliotecari de la colegii, școli polivalente, membri ai ABRM Filiala Bălți, precum și invitații doamna Lidia Noroc - Pînzaru, șefa Secției Cultură Primăria mun. Bălți, doamna Zinaida Dolință, director al Bibliotecii Municipale *Eugeniu Coșeriu*, doamna Ana Botezatu, șefa Bibliotecii pentru copii *Ion Creangă*.

În cuvîntul de deschidere, dna Elena Harconița, directorul Bibliotecii Științifice, a trecut în revistă câteva din realizările dnei Claudia Balaban, care a reprezentat biblioteconomia R. Moldovei la Conferințele generale IFLA la Moscova, Istanbul, Copenhaga, Amsterdam. Tot Domnia sa a organizat Congresul al 3-lea al Bibliotecarilor din R. Moldova, unde a prezentat raportul de bază *Biblioteca în societatea modernă*; a pledat pentru majorarea grilei de salarizare a bibliotecarilor, a organizat seminarul *Informatizarea bibliotecilor - imperativ al timpului*; coordonatoarea buletinului metodic și bibliografic *Cartea. Biblioteca. Cititorul*, calendarului *Aniversări culturale*, almanahului *La Creangă*, bibliografiei cărții pentru copii, dicționarului biobibliografic *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților*; biobibliografiilor: *Spiridon Vagheli, Grigore Vieru, Alexandru Cosmescu, Vasile Romanciuc, Arcadie Suceveanu, Vasile Romanciuc, Claudia Partole etc.*

Primul președinte al ABRM, președinte al Fundației cărții, organizatoarea a 11 ediții ale Salonului Național de Carte pentru copii, președintele Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) de pe lângă UNESCO, deținătoare a distincțiilor de stat Ordinul *Insigna de Onoare*, Lucrător Emerit al Culturii, *Meritul cultural*, Medalia *Mihai Eminescu*, Claudia Balaban continuă să promoveze cu consecvență și

dăruire valorile spirituale ale neamului.

În luarea sa de cuvînt, Claudia Balaban a vorbit despre participarea la Congresul



al 30 - lea Mondial al IBBY, China, 20 - 24 septembrie 2006, și Festivalul Internațional de carte pentru copii din Coreea. Congresul al 30 - lea Mondial al IBBY: *Cartea pentru copii și dezvoltarea socială*, i-a avut printre cei 322 delegați și pe reprezentanții R Moldova: Eugenia Bejan, secretar al Secției IBBY, Alexei Cobîlneac, artist plastic, Tamara Pereteatcu, jurnalist. Pictorul Alexei Cobîlneac a fost menționat cu Diploma de Onoare pentru ilustrațiile la cartea *Punguța cu doi bani* de Ion Creangă.

Grație filmului, slide-urilor derulate, asistența a efectuat o călătorie virtuală în aceste țări, a făcut cunoștință și cu obiceiurile, cultura și modul de organizare a unor astfel de activități de anvergură. Salutăm aceste întâlniri în clubul nostru și considerăm, că ele sînt deosebit de utile, mai ales, pentru colegii de breaslă mai tineri. Clubul *BiblioSpiritus* își deschide larg ușile pentru campania *Să ne cunoaștem personalitățile biblioteconomiei Moldovei*.

Dna Claudia Balaban a venit la Bălți și în calitate de coordonator al Proiectului Național de promovare a lecturii și cărții *Spre cultură și civilizație prin lectură* care, după cum a menționat domnia sa, va avea o dimensiune națională prin popularizarea scriitorilor, pictorilor, traducătorilor, editurilor din RM, în plan mondial, dotarea cu cărți a bibliotecilor publice și școlare, colectarea cărților de la edituri etc.

Conform Proiectului, în municipiul Bălți se preconizează organizarea Salonului de carte cu participarea editurilor, distribuitorilor de carte, scriitorilor, ilustratorilor, iar la Universitatea de Stat *Alecu Russo* - inaugurarea unei librării. Organizatorii acestui proiect sînt: Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Educației și Tineretului, Primăria mun. Chișinău, uniuni, societăți, fundații din RM etc.

Eveniment comemorativ

În luna mai curent, în sala de conferințe a Bibliotecii Științifice Universitare, a avut loc lansarea biobibliografiei *Alexandru Abramciuc* din colecția *Personalități Universitare Bălțene*, colecție care numără 15 titluri publicate în ultimii ani.

Evenimentul s-a vrut unul comemorativ prin excelență: la 21 iulie 2007 Alexandru Abramciuc ar fi împlinit 55 de ani. Spre regret, acum 5 ani s-a stins din viață, măcinat de o boală incurabilă.



Toți cei prezenți - colegii de la Facultatea Fizică, Tehnică, Matematică, Informatică, scriitorii profesori, Margareta Curtescu și Anatol Moraru, bibliotecarii, prietenii - au evocat cu durere sinceră personalitatea profesorului, savantului, inventatorului Alexandru Abramciuc.



Rectorul Nicolae FILIP

Elena SCURTU, Elena HARCONIȚA

Fiecare personalitate notorie consemnează cu afecțiune că anume cartea l-a îndemnat spre cunoaștere, l-a îndrumat pe drumul performanțelor profesionale.

De nenumărate ori a susținut această afirmație și rectorul Universității *Alecu Russo* din Bălți (anii 1986 - 2006), Nicolae Filip. Descendent dintr-o familie de țărani din nordul Moldovei, viitorul academician a fost atras mereu de carte, de liniștea bibliotecilor. În bibliotecă s-au născut ideile științifice, probate apoi cu succes de Domnia sa în laboratoare experimentale, ideile de reorganizare a activităților educaționale. Timp de 22 de ani, Nicolae Filip a fost prorector pentru știință în Institutul Pedagogic, iar, în perioada 1986 - 2006, a activat în calitate de rector. Omul, Savantul, Profesorul, Rectorul Nicolae Filip rămîne în istoria instituției de învățămînt superior de la Bălți creatorul unui clasic complex universitar.

Personalitate de Excepție a secolului XXI, cum este considerat, pe bună dreptate, academicianul Nicolae Filip, alături de alte 2000 de personalități marcante ale sec. XXI, intrate în *Outstanding Sholars of the 21 st Century* (Cambridge, England, 2002), a realizat modificări substanțiale în organizarea învățămîntului superior din țară. Conform concepției elaborate de Nicolae Filip, Institutul Pedagogic *Alecu Russo* a fost reorganizat, fără perturbații, într-o Universitate clasică cu 8 facultăți, un Colegiu Pedagogic și un Liceu Teoretic Regional *Ion Creangă*, un centru de învățămînt postuniversitar cu perfecționarea și reprofilarea cadrelor didactice preuniversitare. Se implementează activ prevederile procesu-

lui de la Bologna.

În ultimii ani, la Universitate s-au înregistrat schimbări calitative în organizarea muncii de cercetare științifică. A fost deschis doctoratul pentru 6 specialități, cursuri de masterat la 5 specialități. Mai bine de 120 de universitari bălțeni efectuează cercetări științifice în cele mai actuale domenii.

Un obiectiv prioritar pentru rectorul N. Filip a fost informatizarea învățămîntului, implementarea noilor tehnologii informaționale. În acest scop a fost înființat Departamentul de Tehnologii Informaționale.

Domnia sa a pus întotdeauna mare preț pe importanța bibliotecilor universitare în formarea specialiștilor de calitate, considerîndu-le adevărate sanctuare de cunoaștere și cercetare. A participat cu multă abnegație la modernizarea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo*.

Călăuzindu-se de expresia că o *instituție de învățămînt pornește de la bibliotecă*, rectorul Nicolae Filip începea mai întotdeauna excursiile oaspeților de la Universitate cu vizitarea Bibliotecii. S-a arătat preocupat întotdeauna de problemele BȘU, participînd la conferințele bibliotecarilor, acceptînd delegații ale angajaților în alte biblioteci pentru participare la simpozioane, seminarii, mese rotunde, colocvii.

Grație intervențiilor dlui Nicolae Filip, Biblioteca noastră și-a modificat structura (au fost deschise noi servicii), și-a reînnoit fondul, punînd în circuit literatură recentă de valoare, editată în R. Moldova, România, Rusia. Sînt utilizate noi tehnologii informaționale în munca

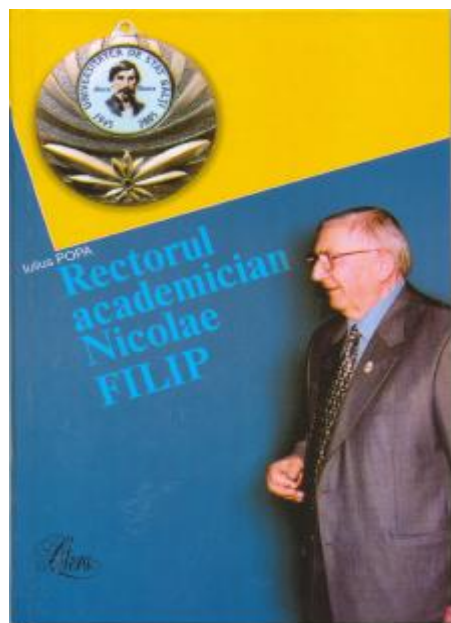
bibliotecarilor. Astăzi BȘU dispune de 107 calculatoare care permit accesarea bazelor de date locale, naționale, internaționale, diversificarea serviciilor pentru utilizatori, modernizarea oportunităților informaționale.

Cu susținerea directă a Dlui rector au fost efectuate lucrări de reparație în spațiile Bibliotecii și a fost procurat mobilier nou.

În semn de deosebită recunoștință, bibliotecarii universitari au elaborat și au editat biobibliografia academicianului Nicolae Filip (care a suportat deja 4 ediții), lucrare ce face parte din colecția Personalități universitare bălțene. În compartimentul bibliografie, este prezentată informația despre cele peste 200 de publicații științifice: 6 monografii, 65 de articole, 25 de referate, 15 rapoarte științifice etc., cursuri universitare, materiale în domeniul pedagogiei, învățământului preuniversitar și universitar, rezultatele investigațiilor științifice universitare. Cărțile academicianului Nicolae Filip se află în colecțiile celor mai mari biblioteci din lume, inclusiv în Biblioteca Congresului (SUA) și la Universitatea din Harward.

Timp de 20 de ani, rectorul Nicolae Filip a demonstrat o fidelitate ieșită din comun față de Biblioteca Științifică, avînd un adevărat cult al cărții. Asociația Bibliotecarilor din R. Moldova i-a decernat academicianului Nicolae Filip *Diploma pentru contribuții substanțiale la dezvoltarea și perfecționarea Bibliotecii științifice, precum și a procesului biblioteconomic național*.

Menționăm cu deosebită satisfacție că în 2006, cînd bălțeanul care onorează orașul și țara, așa cum avea să-l numească Alexandru Budișteanu, dr. arhitect, Doctor Honoris Cauza a Universității de Stat A. Russo, a împlinit venerabila vîrstă de 80 de ani, la Editura *Litera Internațional* a apărut volumul *Rectorul academician Nicolae Filip*, volum semnat de publicistul Iulius Popa. Apărut în condiții grafice excelente, volumul are pe copertă imaginea medaliei cu chipul lui *Alecu Russo*, consacrată aniversării a 60-a de la fondarea Universității de Stat din Bălți, 2005, și



chipul lui Nicolae Filip, pe anticopertă sînt reproduse fotografiile blocului Școlii de cîntăreți din Bălți din anii 40 ai sec. XX și fotografia elevului Nicolae Filip.

În capitolul care deschide volumul *O lungă secundă de pace: 80 de ani ai rectorului Filip (în loc de prefață)*, autorul «scoate în vileag tainicile mărturisiri personale». Iulius Popa evocă relațiile dintre el, student, apoi cadru didactic, și Nicolae Filip, prorector pentru știință, apoi rector, raporturi care au cunoscut diferite faze: momente de apropiere și distanțare, de simpatie și antipatie, trăiri și sentimente care s-au transformat de-a lungul anilor în relații amicale și de respect reciproc. Autorul reușește un portret de-a dreptul remarcabil: «*Nicolae Filip provine dintr-un spațiu al calmului profund... Memorie excelentă... Textele sale cu amintiri sînt lipsite de cuvintele de «împlutură»... El nu vorbește răspicat, nu lovește cu pumnul în masă, nu dictează nimănui... Ca interlocutor, el te domină, prin același calm.*

Nicolae Filip a devenit rectorul - ziditor, el a lărgit suprafața Universității pînă la dimensiunea de cartier, incluzînd, cu rol absolut independent și catedrala Sfinților Împărați

Constantin și Elena».

Urmează capitolul *Primele studii*, din care aflăm că Nicolae Filip s-a născut la 3 martie 1926, în satul Sofia din județul Bălți. Până în clasa a VII-a inclusiv a învățat în sat, a avut mare noroc de profesori buni. A fost un elev exemplar în toate, apoi a venit la Bălți și a intrat la Școala de cîntăreți, în clădirea căreia a funcționat mai mulți ani Facultatea de Limbi și Literaturi Străine.

În capitolul *Cunoașterea lumii la cătănia cu război*, este relatată experiența dramatică pe care a fost nevoit s-o cunoască Nicolae Filip în cele 26 de luni de război, perioadă care l-a marcat profund și în care "a învățat să aprecieze binele la justa lui valoare", după ce a simțit "răul și o sumedenie de greutăți".

Studii secundare la Bălți și superioare la Chișinău, Debut la Pedagogicul bălțean și cursuri la Universitatea din Moscova, Pe făgașul primelor investigații științifice (teza de doctor în științe fizico-matematice); Teza de doctor habilitat - acestea sînt treptele ascensiunii și formării profesionale ale lui Nicolae Filip, recunoscut cercetător în domeniul radiofizicii din Republica Moldova.

Deținător al *Ordinului Republicii*, al ordinului *Gloria Muncii*, a medaliei de aur a Salonului Internațional de Inventică și Tehnică, Iași (1994) ; a medaliei de aur *Henri Coandă*, cl I, a Societății inventatorilor români (1994), Laureat al Premiului de Stat al R. Moldova în domeniul științei și tehnicii (1996), membru activ al Academiei Internaționale de Științe a Școlii Superioare (1997), Doctor Honoris Causa al Unibersității Tehnice Gh. Asachi, Iași (2000), medalia și diploma *Personalitate de excepție a secolului XXI*, inclusă în culegerea biografică *2000 de personalități marcante ale secolului XXI*, Cambridge, Marea Britanie (2002), cetățean de onoare al mun. Bălți (2001), Medalia *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Științe a Moldovei.

Despre vizita în SUA, dl rector își amintește cu multă admirație. Domnia sa s-a

aflat timp de cîteva săptămîni în această țară și a studiat sistemul de instruire american, comparîndu-l cu cel european și, în special, cu cel din R. Moldova. L-a impresionat biblioteca universității din Minnesota, care este puțin mai mare ca a noastră, cu un fond de 650 de mii de cărți și cu mari posibilități de recepționare a informațiilor prin Internet. În fiecare familie americană este, cel puțin, un calculator, de aceea studentul de acolo are tot dreptul să se «boierească». Și studenții bălțeni, e adevărat, beneficiază de servicii informatizate, dar pînă la «boierimea» de peste ocean, mai este încă mult timp... Fiind la Washington, dl rector a vizitat Biblioteca Congersului, unde a contemplat cărți vechi, inclusiv un text al baladei *Miorița*, și s-a convins de prezența a vreo douăzeci de mii de cărți editate în Moldova în colecțiile celei mai mari biblioteci din lume. Monografiile semnate de Nicolae Filip și lucrările bibliografice, editate de Biblioteca universității bălțene, se află și în Biblioteca Congresului.

Carierea universitară sau un perpetuum mobile în mîna unui sclav al muncii este capitolul în care este surprinsă devenirea șefului de catedră, a prorectorului pentru știință, a rectorului Nicolae Filip, fondarea școlilor științifice la Bălți, pregătirea doctorilor în știință. Transformările care s-au produs în instituția bălțeană, reorganizarea Institutului Pedagogic în Universitate de Stat, crearea noilor facultăți și specialități, mărirea contingentului de studenți și multe altele – toate acestea s-au realizat cu implicarea rectorului Nicolae Filip.

În secțiunea *Album*, prima fotografie este a doamnei Liuba Corbu, regretata soție, urmează cele ale cuplului Liuba și Nicolae Filip în primii ani de căsnicie, feciorii și nurerile, nepoții, colegii, prietenii, autoritățile de conducere, secvențe de la olimpiade sportive și demonstrația de 1 Mai, un moment istoric din anul 1986 - deschiderea noului edificiu al Bibliotecii Științifice, *La taifas cu celebrul lingvist Eugen Coșeriu*, Doctor Honoris Causa al

Universității bălțene.

Compartimentul *Felicitări, Aprecieri* conține fotografii și texte de felicitare, semnate de Marian Lupu, președintele Parlamentului, inginerul Radu Moțoc, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala *Costachi Negri*, Galați, Valeriu Cabac, prim – prorector la Universitatea din Bălți, Ion Borșevici, academician, rector al Institutului Pedagogic de Stat din Bălți între anii 1967 – 1975, Alexandru Budișteanu, doctor – arhitect, fost liceean la Liceul *Ion Creangă*, (în 2006 a sărbătorit 100 de ani, rectori, decani și profesori ai instituțiilor de învățământ din Moldova).

La 17 noiembrie 2006, a fost inaugu-

rată prima Filială a Academiei de Științe, organizată în baza instituțiilor științifice din Bălți - Universitatea de Stat « *Alecu Russo* » și Institutul pentru Culturile de Cîmp « *Selecția* ». În alocuțiunea sa, Rectorul Nicolae Filip a subliniat că *se apropie timpul cînd municipiul Bălți va deveni oficial Centrul Zonei Economice de Nord, care totodată, va fi și Centru Științific al Regiunii de Nord, integrînd știința academică (fundamentală) cu cea ramurală (aplicativă) și cea universitară.*

Ținem în mîna istoria vieții Omului Nicolae Filip, dar, de fapt, reproducem și istoria vieții unei instituții care i s-a consacrat plenar.

Redutabilul profesor de Bălți - academicianul Silviu BEREJAN

Gheorghe POPA, *prof. univ. dr. hab.*
Universitatea de Stat „*Alecu Russo*”, Bălți



S-a vorbit și, cu siguranță, se va mai vorbi în literatura de specialitate (și nu numai în Republica Moldova) de activitatea (și nu numai științifică) a venerabilului academician Silviu Berejan (pentru o mai bună documentare în acest sens, poate fi consultat barem capitolul *Publicații despre acad. S. Berejan* din volumul *Academicianul Silviu BEREJAN. Biobibliografie*, Bălți - Chișinău, 2005, p. 235 - 240).

Temeiurile unor atare frecvente – și, presupunem, chiar insistente – referințe la personalitatea dlui S. Berejan nu se vor lăsa îndelung și/sau anevoios tatonate sau improvizate, întrucît, în cazul dat, e vorba de

un savant român (basarabean) care la ora actuală:

- se caracterizează printr-o îndelungată activitate științifică (încă din a. 1954 semnează, în colaborare, o recenzie dedicată unei lucrări lexicografice, iar în a. 1955 publică primul articol dedicat infinitivului românesc);
- dispune de un bogat și variat „inventar” bibliografic (bibliografia Domniei Sale cuprinde cca 450 de titluri, inclusiv optsprezece cărți: monografii, dicționare, manuale, broșuri);
- are o „geografie” științifică mai mult decît impresionantă (cele peste două sute de participări la diverse manifestări științifice: congrese, simpozioane, colocvii, conferințe etc. -

înseamnă ceva);

- are o vastă arie de interese științifice (mai rar lingvist care să se manifeste într-atâtea domenii - lingvistică generală, romanistică, slavistică, sociolingvistică, lingvistică comparată și contrastivă, lingvistică semiotică, gramatică, lexicologie, lexicografie, semantică, stilistică, istorie a limbii, cultură a vorbirii ș.a.);

- se caracterizează printr-o lungă și prolifică activitate tutelară a cadrelor de înaltă calificare (dl S. Berejan a fost conducător științific și referent oficial sau neoficial, consultant legalizat sau nelegalizat a cincizeci de doctoranzi și / sau competitori și autor a câteva zeci de avize la disertații sau la autoreferate de disertații);

- are „viză de reședință” în vârful piramidei lingvisticii basarabene de mai bine de două decenii (S. Berejan, „prin calitățile sale deosebite ca om de știință, nu s-a aflat doar în fruntea Institutului de Lingvistică [din 1987 pînă în 2000 a deținut funcția de director – Gh. P.], ci a reprezentat întreaga lingvistică din Republica Moldova și nu numai” (O. Vințeler, *Silviu Berejan - un militant fervent al apărării limbii române în Moldova* / O. Vințeler, *Portrete și cărți*, vol. I, Cluj - Napoca, Ed. Eikon, 2005, p. 52);

- dispune de o operă științifică nu numai larg cunoscută, dar și cel mai frecvent citată atît în Republica Moldova, cît și peste hotare, întrucît „meritele dlui Berejan în domeniul lingvisticii, după mărturisirea prof. E. Coșeriu, sînt incontestabile și unanim recunoscute în știința națională și internațională” (*Denumirea limbii noastre e cea știută de toată lumea - română* [Din interviul cu S. Berejan realizat de A. Bantogș] // *Limba Română*, 1995, nr. 3, p. 59);

- posedă o verificată experiență în relația cu adevărul științific (chiar și în timpul regimului sovietic, acad. S. Berejan, după propria-i destăinuire, vroia să demonstreze „adevărul pe cale concretă, cultivînd și promovînd o



limbă elevată, limba literară, și, în felul acesta, făcîndu-i și pe alții să se gîndească la asta” (*Am căutat să fac din lingvistică un fel de matematică...:* [Din interviul cu S. Berejan realizat de Gheorghe Popa și Nicolae Leahu] // *Semn*, 2000, nr. 1-2, p. 54);

- e cel mai prezent savant în mintea și inima cercetătorilor lingviști basarabeni (doar atîția „ne-doctoranzi” ai Domniei Sale vor a fi considerați „berejanisti”!);

- deține o impunătoare catagrafie a patalemaleselor (Insigna „*Eminent al învățămîntului public*” – 1979; *Premiul Prezidiului A. S. M.* – 1986; *Premiul de Stat al Moldovei* – 1987; *Ordinul Republicii* – 1996; *Premiul Academiei Româno - Americane* – 1997; *Doctor Honoris Causa* al Universității de Stat „Alec Russo” – 1999; *Membriu de onoare al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan”* din București al Academiei Române – 1999; *Medalia „Dimitrie Cantemir”* – 2000);

- detestă cu nonșalanță starea de repaus – ca atribut al octogenarilor (numai în ultimii doi ani, prof. S. Berejan a participat la șaptesprezece manifestări științifice naționale și internaționale, fiind concomitent și membru a peste cincisprezece consilii, comisii, comitete, birouri pe linie științifică și profesională).

Meditînd asupra priorităților enumerate, care ne permit lesne să deducem că S. Berejan s-a impus ca un redevabil savant, *volens-nolens* ne gîndim și la atuurile care i-au asigurat o atare ascensiune: capacitățile native, munca de zi cu zi, rara facultate de a diseca fenomenele și de a sintetiza rezultatele acestei disecări, competența de a decanta punctele de vedere tradiționale sau moderne, evitarea tentației de a merge pe căi bătătorite și, nu în ultimă instanță, temeritatea de a nu se lăsa influențat „din stînga sau din dreapta, de deasupra sau de desubt” (*ibidem*, p. 58).

În general, numele lui S. Berejan care, după cum s-a putut subînțelege, e un

nume în vogă nu numai în cercurile de filologi, se asociază - grație studiilor, manualelor, dicționarelor, articolelor și altor lucrări semnate de Domnia Sa în calitate de autor, coautor sau redactor - cu cercetarea unor fapte concrete de limbă (cum ar fi infinitivul verbului, sinonimia, polisemia, omonimia, antonimia, etimologia, lexicografierea cuvintelor etc.) sau cu formularea unor prescripții și precizări ortografice, ortoepice, stilistice, terminologice etc.

Majoritatea bibliografilor și / sau recenziilor operei științifice berejaniene însă a remarcat și faptul că acad. S. Berejan, deși a fost preocupat de fenomene particulare ale unei limbi concrete, nu a ratat nici o ocazie de a se pronunța competent și pe marginea unor chestiuni teoretice. Ce-i drept, ei au reliefat acest detaliu semnificativ, fără a veni însă cu argumentele de rigoare. Constatările de mai jos sînt o dovadă elocventă în acest sens: „Dl Berejan este astăzi savantul cel mai de seamă din Republica Moldova în acest domeniu (al lingvisticii – Gh. P.) și anume, atît în ce privește lingvistica generală, cît și în ce privește lingvistica românească (aici și mai departe sublinierile ne aparțin – Gh. P.), atît sincronică, cît și diacronică” (E. Coșeriu); „DELM II (e vorba de *Dicționarul explicativ al limbii moldovenești* al cărui redactor științific este S. Berejan – Gh. P.) se deosebește substanțial de primul volum prin viziunea de ansamblu și fundamentul lui teoretic. Pentru prima dată în lingvistica moldovenească e promovată o nouă teorie lexicografică, ce preconizează reflectarea relațiilor de sistem în cadrul vocabularului” (V. Pavel); „Fiind consacrată unei probleme particulare de lexic – sinonimiei, cartea (e vorba de monografia lui S. Berejan *Семантическая эквивалентность лексических единиц* – Gh. P.) îmbrățișează, de fapt, o mare parte din problematica lexicologiei și a semasiologiei în linii mari” (T. Cotelnic).

În subsidiar am vrea să subliniem în mod special că, dacă în cazul studiilor dlui

S. Berejan atestăm o examinare inteligibilă și profundă a faptelor glotice concrete, apoi acest lucru se datorează anume substanței teoretice consistente de la care pornește savantul. În acest context, cititorii ar trebui să știe că prof. S. Berejan numai atunci cînd s-a „ocupat de lingvistica teoretică, de lingvistica generală”, a simțit „adevărata atracție pentru munca științifică, pentru cercetare, pentru studiu în genere (fără comandă de sus, fără cenzura celor fricoși de care ești dependent și, mai ales, fără reticențele pe care ți le impui singur, tot din lașitate în primul rînd, și care sînt și ele extrem de împovărătoare)” (*Lingvistica nu m-a făcut fericit...* [Din interviul cu S. Berejan realizat de T. Rotaru] // *Momentul*, 2 august 1997, p. 3).

Spațiul nu ne permite să insistăm la modul concret asupra judecăților de valoare ale acad. S. Berejan privind esența, structura, mecanismul de funcționare a limbajului, legăturile lui de evoluție etc., dar credem că și cele trecute în revistă sînt suficiente pentru a conchide fără ezitare că acad. S. Berejan a avut de spus un cuvînt „tare” în chestiuni de detaliu sau de principiu pentru lingvistică și a făcut acest lucru competent și, pe cît s-a putut, imparțial. Cu siguranță, că multe dintre reflecțiile, deducțiile, concluziile emise urmează a mai fi disecate și/sau valorificate. Ceea ce am vrea numai să remarcăm la capătul acestor rînduri e faptul că acad. S. Berejan, fiind obsedat permanent de respectul față de cei care îi vor citi spusele, nu se sfiește, vorba lui S. Pușcariu, „să-și arate atitudinea personală” față de aceste chestiuni și încearcă de fiecare dată, cu o impecabilă și exemplară onestitate, „să introducă pe cititor în atelierul său de cercetător, vorbindu-i și de luptele sufletești prin care a trecut” (S. Pușcariu, *Limba română*. Privire generală, vol. I, București, Ed. Minerva, 1976, p. 3).



Arhive electronice deschise în domeniul Bibliotecon- miei și Științei Informării

Nelly ȚURCAN, dr. conferențiar universitar, Catedra Biblio-
teconomie și Asistență Informațională, USM

În societatea informațională cunoștințele devin un factor al succesului și al competitivității. În aceste condiții, o deosebită importanță o are accesul la informația științifică mondială, care contribuie la dezvoltarea economică și tehnico-științifică a țării. Accesul liber la masive uriașe de informație a devenit deja o realitate care permite schimbarea cardinală a situației – de a trece de la izolare și declin la colaborarea internațională și prosperare.

E binecunoscut faptul că una din cele mai operative surse de difuzare a informației științifice sînt revistele științifice. Ele au devenit mijloace importante de difuzare și de validare a rezultatelor cercetărilor științifice. Dar în ultimii ani, atestăm o „criză a revistelor” generată de creșterea costurilor pentru editarea revistelor științifice și creșterea mult mai lentă sau chiar micșorarea bugetului bibliotecilor pentru abonarea la publicațiile periodice. De exemplu, în anul 1989, Biblioteca Universității de Medicină din Harvard avea un buget de 500.000 USD pentru abonarea la 5.000 titluri de reviste, în prezent, bugetul acestei biblioteci este de 1,7 milioane USD pentru abonarea la 2700 titluri de reviste.

Țările cu o economie în tranziție, inclusiv și Republica Moldova, se confruntă cu problema limitării accesului la informația științifică, cauzată anume de costurile la revistele științifice și problemele financiare ale bibliotecilor. În acest context, sînt salutare inițiativele care oferă accesul necondiționat la infor-

mația științifică.

Prima modalitate – *Calea de Aur* (*Golden Road*) dezvoltă modele alternative de publicare a lucrărilor științifice, a revistelor științifice, a materialelor conferințelor. Pentru finanțarea acestor modele sînt atrase investițiile organizațiilor și instituțiilor de cercetare. Cel mai cunoscut program de acest gen este *Accesul Deschis* (Open Access) al Institutului pentru o Societate Deschisă din Budapesta și al Bibliotecii Publice Științifice (Public Library of Science).

A doua modalitate este *autoarhivarea* (self-archiving), care este numită *Calea Verde* (*Green Road*). Autoarhivarea prevede plasarea publicațiilor electronice (alături de lucrările editate, citite și a celor nepublicate) în arhivele electronice deschise, susținute de instituțiile de cercetare, învățământ și cultură. Arhivele electronice se organizează după principiul tematic sau cel instituțional, fiind numite și depozitarii instituționale. *Inițiativa Arhivelor Deschise* (Open Archives Initiative OAI) dezvoltă și promovează standardele care sînt axate pe facilitarea diseminării informației. Cerința principală pentru astfel de arhive este susținerea protocolului OAI PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting). Datorită acestui fapt, este posibilă utilizarea unei interfețe unice pentru regăsirea și repartizarea resurselor plasate în acces deschis.

Constituirea depozitelor instituționale (arhivelor electronice deschise) în

cadrul organizațiilor științifice și de instruire este pentru biblioteci o provocare de a-și asuma încă o funcție foarte importantă – de a crea și de a menține aceste arhive. Aceasta va consolida statutul bibliotecii în cadrul instituției și, respectiv, va contribui la creșterea suportului financiar acordat bibliotecii. Cu părere de rău, potențialul intelectual al bibliotecii nu este folosit întotdeauna din plin, multe instituții și organizații subapreciază rolul bibliotecii în calitate de centru informațional și de intermediere între beneficiari și informație. În procesul de organizare a depozitărilor instituționale, biblioteca poate să se bazeze atât pe studiul utilizator, cât și pe relațiile pe care le are cu autorii producției științifice. Un alt argument în favoarea bibliotecii ca organizator al arhivelor electronice este necesitatea unui acces unificat la informație. Cititorul trebuie să i se ofere posibilitatea de a obține atât informația externă, cât și cea internă, în format electronic și tipărită. Prin urmare, anume în bibliotecă trebuie să fie concentrate toate instrumentele pentru regăsirea informației în diferite surse și ea trebuie să joace un rol important în asigurarea cu informație științifică indiferent din ce surse aceasta provine.

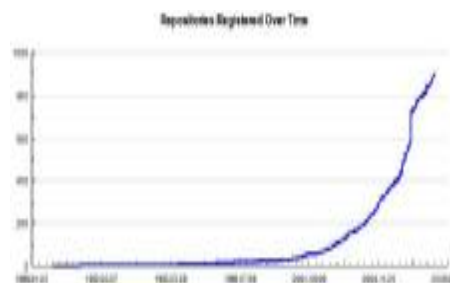
În afară de aceasta, lucrătorii bibliotecilor pot deveni un grup - țintă pentru promovarea ideii accesului deschis, iar prin intermediul lor, vor face cunoștință cu posibilitățile acestor inițiative și reprezentanții altor comunități (savanți, studenți, profesori etc.).

Multe biblioteci din întreaga lume utilizează posibilitățile tehnologiilor informaționale și oferă în baza lor servicii de înaltă calitate pentru utilizatorii săi. Totodată, comunitatea biblioteconomică este cointereseată în utilizarea tehnologiilor noi pentru susținerea cercetărilor științifice din domeniul biblioteconomiei și științei informării. Deci *Inițiativa Arhivelor Deschise* oferă mai multe avantaje pentru biblioteci: contribuie la accesul liber și deschis la informația științifică și inovativă; diversifică și dezvoltă resursele la care oferă

acces biblioteca.

În prezent în Registrul Arhivelor Electronice Deschise (Registry of Open Access Repositories; ROAR) sînt înregistrate 703 depozitarii din 63 de țări în diverse ramuri ale științei și domenii de activitate practică. Numărul înregistrărilor în aceste arhive este peste 1.000.000.

Creșterea numărului arhivelor instituționale și a înregistrărilor în perioada 1991-2007 (datele sînt generate de <http://roar.eprints.org/>)



Un alt registru internațional al arhivelor electronice deschise este Directorul Arhivelor Electronice Deschise (*OpenDOAR – Directory of Open Access Repositories*) în care sînt înregistrate peste 890 de arhive din 46 de țări.

În domeniul biblioteconomiei și științei informării există mai multe arhive electronice deschise care oferă specialiștilor din domeniul informării, documentării, comunicării posibilitatea de a avea acces la informația științifică, realizări inovatorii din practică bibliotecilor și altor instituții infodocumentare. În *OpenDOAR* sînt înregistrate 49 de arhive instituționale și tematice în domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Caltech Library System (<http://caltechlib.library.caltech.edu/>) este un depozitar instituțional organizat de Institutul de Tehnologie din California (California Institute of Technology). În această arhivă sînt plasate doar

publicațiile colaboratorilor. Actualmente depozitarul conține 42 de documente în limba engleză privind resursele de informare, tehnologiile informaționale, activitatea editorială, dreptul de autor și alte subiecte referitoare la activitatea bibliotecilor.

DLIST – Biblioteca Digitală în domeniul Științei Informării și Tehnologiilor Informaționale (Digital Library of Information Science and Technology <http://dlist.sir.arizona.edu/>) este un depozitar interdisciplinar al resurselor electronice full-text în domeniul biblioteconomiei și științei informării. DLIST a fost creată de Școala Resurselor Informaționale și Știința Informării, Centrul de Instruire Tehnologică și Universitatea din Arizona. În această arhivă sînt depozitate publicațiile cu următoarea tematică: arhivistică, interacțiunea om-computer, biblioteconomie și știința informării, sisteme informaționale, tehnologiile informaționale în muzee, managementul științelor etc.

Fiind o arhivă electronică deschisă interdisciplinară, DLIST contribuie la sporirea impactului publicațiilor depozitate prin mai multe căi:

- DLIST minimizează obstacolele privind accesul la materialele din domeniul tehnologiilor informaționale, biblioteconomiei și științei informării prin plasarea lor în acces deschis. Acest fapt permite citarea mult mai frecventă a documentelor cu acces interactiv.

- DLIST oferă acces la o mare varietate de resurse create de cercetătorii și practicienii din domeniul tehnologiilor informaționale, biblioteconomiei și științei informării. De asemenea, DLIST oferă oportunitatea de a plasa publicațiile în orice format: (*.pdf, *.doc, *.htm, *.html, *.ppt, *.ps, *.ascii, *.zip, *.gz, *.bz2).

- DLIST este o parte componentă a rețelei globale de informație științifică și conținutul DLIST este accesibil în baza Protocolului OAI Protocol for Metadata Harvesting.

Pentru plasarea publicației în depo-

zitarul DLIST, documentul trebuie să fie acceptat de unul din cei 7 redactori. Volumul arhivei constituie 1056 de publicații, preponderent în limba engleză. În DLIST utilizatorii pot examina listele publicațiilor după numele autorului, anul înregistrării documentului în depozitar, subiect și genul de document.

LDL – Biblioteca Digitală a Bibliotecarilor (Librarians' Digital Library <https://drtc.isibang.ac.in/index.jsp>) este un depozitar organizat de Centrul de Instruire și Cercetare Documentară (Documentation Research and Training Center) și Institutul de Statistică din India (Indian Statistical Institute). Volumul publicațiilor în acest depozitar constituie 367 de documente, marea majoritate a căror este în limba engleză. Examinarea publicațiilor în LDL se efectuează după numele autorului, titlu, data publicării și genul colecției.

Inițiativa Arhivelor Deschise (OAI) dezvoltă și promovează standardele de cooperare pentru facilitarea diseminării eficiente a cunoștințelor. La baza OAI se află efortul pentru lărgirea accesului la materialele electronice publicate, fiind un mijloc de sporire a comunicării științifice. OCLC susține eforturile OAI prin diverse căi, atât prin participarea nemijlocită în lucrările aceste inițiative, cât și prin incorporarea tehnologiilor OAI în alte proiecte de cercetare a OCLC.

Depozitarul OCLC (Online Computer Library Center Repository <http://www.oclc.org/research/projects/oai/default.htm>) arhivează doar publicațiile colaboratorilor OCLC, publicațiile realizate, semnate și sponsorizate de cercetătorii OCLC. În general, activitatea depozitarului OCLC este orientată spre biblioteconomie și știința informării. Multe publicații realizate de OCLC privind crearea și menținerea arhivelor au un caracter inovator. Depozitarul OCLC conține publicații începînd cu anul 1979. Actualmente 700 din cele 919 publicații ale colaboratorilor sînt înregistrate la nivel de metadata. 303 de publicații din depozitar au legături cu full-textul.

@rchiveSIC – Arhivă Deschisă în domeniul Științelor Informării și Comunicării (Archive Ouverte en Sciences de l'Information et de la Communication <http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/>) este un depozitar organizat de mai multe asociații franceze și găzduit de Institutul Național de Fizică Nucleară din Franța. Politica de plasare a materialelor în acest depozitar este arhivarea liberă.



În prezent această arhivă include 838 de publicații în limba franceză. Deci ea este o sursă foarte bună de regăsire a publicațiilor științifice și de diseminare a rezultatelor inovatoare din domeniul biblioteconomiei și științei informării din spațiul francofon.

O altă sursă care conține publicații în limba franceză este mémSIC (Mémoires de 3 cycle en Sciences de l'Information et de la Communication <http://memsic.ccsd.cnrs.fr/>). mémSIC este un depozitar bazat pe principiul autoarhivării publicațiilor în domeniul științelor comunicării și informării. El a fost creat de Centrul Național de Cercetare Științifică din Franța (Le Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS) și Centrul pentru Comunicarea Științifică Directă (Centre pour la Communication Scientifique Direct – CCSD). Scopul site-ului constă în crearea accesului deschis la aceste publicații astfel contribuind la diseminarea cunoștințelor și la sporirea utilizării publicațiilor științifice. El conține 78 de documente în limba franceză.

CNR Bologna Research Library Eprints Service (<http://biblio-eprints.bo.cnr.it/>)

este un depozitar pentru autoarhivarea lucrărilor științifice și tehnice în domeniul științei informării, informaticii și altor domenii conexe activității bibliotecare. Organizatorul acestui depozitar este Biblioteca Științifică din Bologna a Consiliului Național de Cercetare. CNR Bologna Research Library arhivează doar documentele colaboratorilor. Volumul publicațiilor în arhivă constituie 58 de documente în limbile italiană și engleză (majoritatea în limba italiană).

Una din cele mai importante inițiative în domeniul arhivelor electronice deschise din domeniul biblioteconomiei și științei informării este proiectul E-LIS (Electronic Prints in Library and Information Science <http://eprints.rclis.org>). E-LIS este o arhivă electronică (depozitar) a publicațiilor în domeniul biblioteconomiei și științei informării, organizată în ianuarie 2003. Proiectul este susținut de consorțiul universităților din Italia, regiunea Lombardia (CILEA), iar finanțarea este asigurată de ministerul spaniol.

Principiile de bază a funcționării E-LIS:



- înregistrarea liberă în E-LIS, care este necesară pentru înștiințarea autorilor despre noile publicații sau pentru autoarhivarea documentelor;

- conține diferite tipuri de documente care se referă la biblioteconomie și știința informării (inclusiv și materiale nepublicate, care au statut de lucrare finită);

- partea deschisă a arhivei conține o

zonă-tampon, unde se plasează publicațiile noi. Ele trebuie să fie controlate de unul din redactorii arhivei.

Deci depozitarul E-LIS se fundamentează pe ideologia Accesului Deschis (Open Access) și autoarhivare (self-archiving). Aceasta presupune regăsirea și examinarea materialelor din arhivă și publicarea lor e deschisă și gratuită. Autorul poate de sine stătător să trimită la E-LIS orice lucrare (inclusiv și o lucrare nonpublicată), completând câteva formulare. Unica condiție constă în înregistrarea preventivă a autorului în arhivă.

Toate publicațiile trimise la E-LIS trebuie să fie aprobate de către unul din redactori. Acest control intermediar permite excluderea materialelor întâmplătoare sau care nu corespund tematicii. Activitatea E-LIS este susținută de 64 de redactori din 44 de țări: SUA, Italia, Spania, Canada, Indonezia, Africa de Sud și alte țări, inclusiv și un redactor din R. Moldova. Responsabilitățile redactorilor sînt repartizate pe țări. Astfel, putem afirma că, din punct de vedere al amplasării, E-LIS este un proiect european, dar care are un impact internațional.

E-LIS, ca și multe arhive analogice, urmărește câteva scopuri:

- lărgirea accesului la producția științifică;
- asigurarea prezervării (atît a prezervării fizice a publicațiilor electronice, cît și stabilitatea identificărilor electronice);
- garantarea invariabilității publicațiilor electronice (care poate fi asigurată numai după înstrăinarea publicației de la autor);
- posibilitatea schimbului metadatelor despre obiectele plasate în depozitar și organizarea regăsirii în diverse depozitare.

Cu consimțămîntul administratorului, extragerea materialului din arhivă este posibilă, dar este practică foarte rar. La 8 iunie 2007, în arhivă au fost plasate 5 810 de publicații.

Utilizatorii E-LIS au următoarele posi-

bilități:

- să examineze listele publicațiilor după dată sau după subiect;
- să examineze publicațiile incluse în arhivă în decursul ultimei săptămîni;
- să efectueze două variante de căutare – simplă și avansată. În cererea de regăsire poate fi indicată informația din orice câmp.

METALIS (<http://metalispublishing.com/index.html>) este un provider de servicii pentru domeniul biblioteconomiei și științei informării. METALIS este un proiect tematic care colectează metadate de la organizații și instituții care oferă publicații și documente full-text din domeniul biblioteconomiei și științei informării.

METALIS colectează datele de la următoarele arhive:



- Archive Ouverte en Sciences de l'Information et de la Communication.
- ArXiv. Doar publicațiile din domeniul informaticii și la subiectele „Biblioteci digitale” și „Regăsirea informațională”.

Caltch Library System Papers and Publications.

CNR Bologna Research Library. Digital Library of Information Science and Technology.

E-Prints in Library and Information Science.

Librarians' Digital Library. Doar două genuri de publicații: Articole și Teze,

Disertații;

Mémoires de 3 cycle en Sciences de l'Information et de la Communication.

Thèse-EN-ligne. Doar publicațiile din domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Avantajele arhivelor deschise pentru cercetători și organizații sînt incontestabile, printre ele putem menționa:

1) Posibilitatea organizațiilor, instituțiilor de a avea acces la producția științifică mondială. Rezultatele cercetărilor, care nu sînt accesibile din motive financiare, devin accesibile în aspect global. Cu cît mai multe organizații, instituții creează arhive proprii, cu atît mai multe publicații devin accesibile.

2) Datorită depozitărilor instituționale este posibil accesul la publicațiile savanților din orice țară. Conform datelor cercetărilor privind eficiența comparativă a țărilor care contribuie cel mai mult la dezvoltarea științei, s-a constatat că autorii celor 85 la sută de publicații, cel mai des citate, sînt savanții din opt țări, primele plasate fiind – SUA, Marea Britanie, Germania, Japonia. În același timp, un grup din 163 de țări, în mare parte cele în curs de dezvoltare, publică mai puțin de 2,5 la sută de lucrări științifice. Astfel, 80 la sută din populația globului se publică în 13 % din cele 140.000 publicații periodice, incluse în Ulrich's Directory of Scientific Serials. Este cert că fiecare savant care dorește să fie recunoscut după hotărrele țării sale, trebuie să publice în revistele științifice internaționale care au un impact-factor înalt. Acesta se calculează de Institutul de Informație Științifică ISI din Philadelphia și se prezintă în Indexul de Citații Științifice (Science Citation Index). Dar foarte puține reviste „locale” se indexează în SCI, mulți savanți preferă să se publice în revistele „internaționale” care, la rîndul lor, nu

sînt accesibile pentru alții din cauza costurilor înalte.

3) Depozitățile instituționale contribuie la promovarea producției științifice a organizației. Prezentînd producția științifică, arhivele instituționale deschise vor contribui la creșterea prestigiului colaboratorilor și a organizației atît în aspect național, cît și internațional. În același timp, arhivele deschise posibilități pentru colaborarea cercetătorilor, creează posibilități pentru stabilirea contactelor noi și a susținerilor financiare.

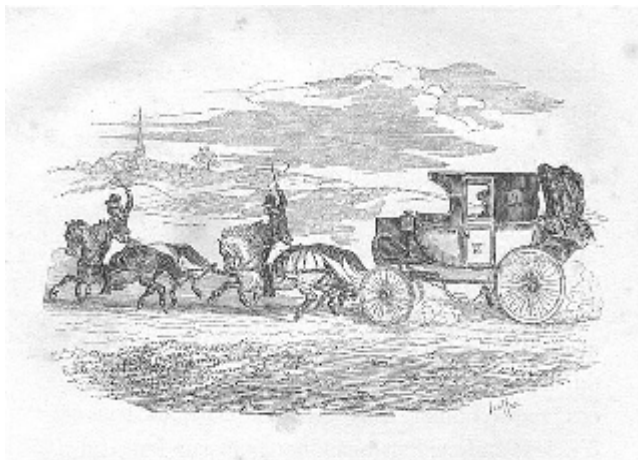
4) Constituirea arhivelor este o posibilitate de a ameliora situația cu citarea lucrărilor științifice și impactul asupra altor cercetări. Un argument forte pentru constituirea unei arhive deschise este faptul că au un impact-factor mai înalt și cel mai des sînt citate publicațiile care sînt în acces deschis, spre deosebire de publicațiile cu plată. Conform datelor cercetării lui Steve Lawrence, realizate în 2001, citarea articolelor on-line depășesc cu 336 la sută citarea articolelor offline cu aceeași tematică.

5) Arhivele deschise permit accesarea materialelor suplimentare. Cu toate că destinația principală a arhivelor deschise este de a oferi acces la producția științifică publicată, multe instituții și organizații plasează în depozitare tezele de doctorat, dările de seamă, materiale instructive, publicații electronice care includ obiecte multimedia. Multe din aceste lucrări nu au canale stabile de publicare, deși joacă un rol important în cercetare și instruire.

Argumentele menționate confirmă faptul că sporirea numărului arhivelor electronice deschise va permite sporirea numărului publicațiilor științifice accesibile gratis și astfel va contribui la dezvoltarea științei.

Bibliografie consultată:

1. Chan, Leslie. / Leslie Chan, Barbara Kirsop, Sely Costa, Subbiah Arunachalam // http://www.ifla.org/IV/ifla71/papers/150r_trans-Chan.pdf
2. <http://archives.eprints.org/index.php.action=analysis>
3. <http://oalibarian.blogspot.com/>
4. <http://www.arxiv.org/>
5. <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>
6. <http://www.opendoar.org/>
7. Lawrence, Steve. Online is Invisible: // <http://citeseer.ist.psu.edu/online-nature01/>
8. Orsdel, Lee Van. Periodicals Price Survey 2004: Closing in on Open Access / Lee Van Orsdel, Kathleen Born // <http://www.libraryjournal.com/article/CA408358.html>
9. Savenije, Bas. Economic and strategic analysis of scientific journals: recent evolutions: Paper presented at the LIBER Conference in Rome, 18 June 2003 // <http://www.library.uu.nl/staff/savenije/publicaties/scientificjournals.htm>
10. The price of publication // http://www.wi.mit.edu/news/archives/2004/cpa_0616.htm
11. Turcan, Nelly. Accesul deschis la informația științifică: inițiative internaționale // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 4. – P. 40-48.
12. Негуляев, Е.А. <http://www.eril.ru/authors/13> E-LIS — открытый электронный архив в области библиотечного дела и информационных дисциплин // http://www.eril.ru/magazine/archive/2004/1/focus/elis_print.php



Sondajul: un exercițiu biblioteconomic

Varvara GANEA, bibliotecar principal Serviciul DIB BȘU



Mileniul trei este o eră informațională, în care, paradoxal, abundența de informație generează setea de informație.

Tînăra generație înțelege din ce în ce mai mult că a învăța, a putea să te informezi rapid și eficient, înseamnă a progresa, a contribui la propășirea societății. Una din direcțiile prioritare ale Procesului de la Bologna, proces la care a aderat și R. Moldova, este calitatea formării specialistului. O serie de inițiative puse în practică în ultimii ani au facilitat modernizarea sistemului de învățămînt. Din 2003, curricula universitară dezvoltă alternativele de studiu prin abandonarea manualelor vechi și a bibliografiilor unice, prin implicarea studenților în activități capabile să dezvolte studiul individualizat. (Vezi: V. Cabac, Un an de la aderarea la procesul de la Bologna, Făclia, 13 mai 2006)

Participînd la realizarea acestui proiect, Biblioteca Științifică Universitară (BȘU) din Bălți acordă accesului la informație un rol decisiv în procesul formativ. Ea a devenit un adevărat centru info-documentar, gestionînd și punînd la dispoziție o colecție bogată și variată de documente (1 017 779 exemplare în 253 622 titluri, în 42 de limbi ale lumii), precum și o variată infrastructură informațională. Serviciilor Bibliotecii Universitare le revine un rol principal în formarea la tineri a capacităților de obținere și asimilare a informației. Studenții sunt instruiți cum să acceseze bazele de date, cataloagele electronice ale bibliotecilor din toată lumea.

Cum este gestionată informația și documentele? Cum poate fi accesată o informație atît de bogată în BȘU? Am încercat să aflăm printr-un sondaj opinia studenților de la Facultatea de Drept vis-a-vis de aceste și alte întrebări, preferințele lor.

Sondajul de opinie a fost realizat în perioada 14 - 28 martie curent, pe un eșantion de o sută de studenți de la toți anii de studii, studenți care au frecventat sala de Studii Socio-umanistice și economice a BȘU, utilizîndu-se ca metodă de investigație chestionarul ce include mai multe variante de răspuns. Rezultatele cercetării vor servi drept bază pentru programul de îmbunătățire a activității Bibliotecii.

Chestionarul a cuprins 13 întrebări, dintre care 12 au variante de răspuns deja formulate, ultima, a 13-cea, solicițînd sugestii de la cititori. Chestionarul a vizat mai multe aspecte: cît de des frecventează studenții Biblioteca; dacă ei cunosc mijloacele de informare și modul cum sunt utilizate acestea; calitatea relației bibliotecar – cititor; sugestii pentru îmbunătățirea activității Bibliotecii etc.

Dat fiind faptul că eșantionul investigat este constituit din studenți, pentru care lectura, studiul, informarea sînt componente de bază ale procesului formativ, chestionarul conținea pe poziția înțîia, o întrebare vizînd rolul Bibliotecii în formarea lor ca specialiști. O bună parte din respondenți (60 la sută) consideră că Biblioteca este un partener serios în studiu și cercetări; 29 la sută - un intermediar

între utilizator și carte; 17 la sută - un îndrumător. Pe bună dreptate, modernizându-și în permanență serviciile, BȘU rămîne a fi acel cadru instituțional indispensabil procesului științifico - didactic și educațional universitar.

Conform răspunsurilor, 64 la sută din studenții chestionați frecventează Biblioteca zilnic, iar 34 la sută - o dată pe săptămînă. Anual, Biblioteca este frecventată de peste 1800 de studenți de la Facultatea Drept. Majoritatea studenților de la secția cu frecvență la zi sînt cititori permanenți ai Bibliotecii. Sala de lectură - Științe socioumanistice și economice este o sală specială, cu acces liber la raft. Studenții de la Facultatea Drept, în afară de lecturile din domeniul specific, își orientează lectura și spre științele sociale - 52 la sută; științe economice - 39 la sută; științe naturale - 7 la sută; științe exacte - 8 la sută; artă, beletristică - 9 la sută.

65 la sută din respondenți consideră drept satisfăcătoare disponibilitatea resurselor de informare și documentare, 34 la sută - parțial satisfăcătoare și numai un singur utilizator a răspuns că nu-l satisfac resursele de informare și documentare. Ținem să menționăm în acest context că un interes prioritar al Bibliotecii rămîne a fi completarea calitativă și valorificarea eficientă a colecției, asigurarea accesului la documentele tipărite și la infrastructura informațională, optimizarea serviciilor oferite.

Încă în 2003, Facultățile Drept și Economie erau cele mai favorizate, vizînd accesul la cea mai „tînără colecție de carte”, cuprinzînd circa 10 000 de documente. În prezent ea constituie peste 15 000 de documente. Studenții pot consulta documente electronice on-line, pe CD și DVD, bazele de date: „Legislația R. Moldova”, EBSCO, Centrul de Documente ONU, Internet. Un loc aparte în colecția Bibliotecii îl ocupă fondul de carte Universitaria - lucrări ale profesorilor universitari (monografii, publicații didactice și metode).

Pe lîngă colecțiile exhaustive se mai

pune accent și pe valoarea resurselor informaționale care sînt oferite prin intermediul cataloagelor, bazelor de date, fondului de referințe etc.

Remarcăm faptul că 80 la sută din respondenți solicită ajutorul bibliotecarului (o încredere deplină în competența personalului Bibliotecii). Relevant e că 66 la sută - utilizează catalogul electronic, care simplifică și facilitează căutarea, oferind posibilități multiple de găsire a informației - autor, titlu, vedete de subiect, cuvinte - cheie, an de ediție ș.a. și permite selectarea variantelor de lectură considerate suficiente pentru nivelul de profunzime necesar; 5 la sută - catalogul tradițional; 6 la sută - consultă bibliografiile; 8 la sută vizitează expozițiile de carte. Implicarea cît mai frecventă a specialistului - bibliotecar în cazul identificării informațiilor în resursele electronice mai rămîne a fi o stringentă necesitate, dat fiind că acest exercițiu continuă să fie o dificultate pentru clienții noștri.

Majoritatea respondenților (88 la sută) indică cunoașterea, instruirea, apoi 16 la sută - cercetarea și numai 2 la sută - curiozitatea, demonstrîndu-ne încă odată că Biblioteca ocupă un rol important în procesul de informare și documentare a viitorilor specialiști.

Publicațiile periodice sînt și ele o sursă importantă de informare oferite cititorilor pe suport tradițional și în format electronic. Cel mai frecvent solicitate sînt desigur revistele de specialitate - 84 la sută. Sala de lectură - Științe socioumanistice și economice numără peste 50 de publicații periodice din domeniul de drept. Cele mai des solicitate sînt publicațiile: Revista Națională de drept; Avocatul poporului; Revista de criminologie; Drept penal și criminalistică; Dreptul muncii; Ordine și lege; Legea și viața etc. 19 la sută din cei chestionați consultă și ziarele și revistele social-politice. Răspunsurile specifică următorul fapt: mai mulți cititori semnaleză prezența în colecție a unor achiziții de valoare, utile îndeosebi pentru cercetări științifice.

Odată cu informatizarea BȘU barierele lingvistice pot fi depășite lejer de cititorii cunoscători ai mai multor limbi străine. În urma acestui sondaj am constatat că opțiunile respondenților sînt pentru sursele în limba maternă, iar, în caz de necesitate apelează și la cele străine:

Limba română – 84 %;

Limba rusă – 50 %;

Limba engleză – 20 %;

Alte limbi – 2 %.

Vis-a-vis de informarea cititorilor despre intrările recente, menționăm că răspunsurile ne-au satisfăcut așteptările. 70 la sută, susțin că sînt bine informați, 23 la sută - parțial și numai 7 la sută - nu. Pe parcursul anului 2006, de exemplu, au intrat peste o mie de titluri la compartimentul Drept. Valorificarea cărților se produce și prin formele clasice de informare: expozițiile și revistele informative. În 2006, expoziția „Intrări recente” a fost completată cu 2161 documente și circa 3125 reviste, iar numărul de vizite a început să crească ca urmare a implementării noului Concept privind informarea cadrelor didactice și a studenților. Pentru studenți au fost organizate (în 2006) 171 prezentări de carte.

De rînd cu metodele tradiționale de deservire bibliotecar-informațională, Biblioteca practică, tot mai insistent, utilizarea avantajelor tehnologiilor digitale. Anume tehnicile noi permit creșterea calității serviciilor oferite de Bibliotecă și duc la extinderea considerabilă a ariei de influențare. Este asigurat accesul la infrastructura informațională locală, națională și globală printr-o rețea de 107 PC, 72 din ele - cu ieșire la INTERNET. A fost creată propria bază de date, care numără 226 121 de informații, ori 51 la sută din toate titlurile deținute, inclusiv – 97 351 (43,95 la sută) informații analitice, care pot fi accesate de la 45 terminale OPAC, TinRead și on-line de pe pagina web: <http://libruniv.usb.md>. 71 la sută din cei chestionați consideră INTERNETUL o sursă de informare utilă și avantajoasă în găsirea rapidă și completă a solicitărilor. Studentul

poate utiliza așa numitele motoare de căutare, softurile capabile să distribuie cererea de informație mai multor baze simultan și să colecteze răspunsurile pentru a oferi informația solicitată într-o formă unitară. Totuși, 79 la sută consultă baza de date” Legislația R. Moldova” și numai 10 la sută accesează baza de date CD ONU, Centrul care colaborează cu Catedra de Drept. 25 la sută din beneficiarii Centrului sunt studenții de la Facultatea de Drept. Baza de date EBSCO a fost accesată de 12 la sută din respondenți, studenții ce vorbesc fluent limba engleză.

70 la sută din respondenți au remarcat că au cunoștință despre Biblioteca Virtuală. Baza de date BȘU oferă acces la Patrimoniul USB, la lucrările profesorilor Universității (cursuri, prelegeri, programe). Conceptul Biblioteca Virtuală vine să amplifice accesul cititorilor la pachete educațional - didactice USB de studiu și cercetare. Menționăm, în special, următoarele lucrări: note de curs ale prof. dr. Octavian Pop „Criminologie generală”, „Drept penitenciar”, „Răspunderea penală”, „ Executarea pedepsei privative de libertate” etc. Și numai 18 la sută au dat un răspuns negativ.

55 la sută din respondenți au participat la activitățile organizate de Bibliotecă, mai mult decît altîi, le-au găsit și foarte interesante. 45 la sută nu au participat din diverse motive, e regretabil faptul, mai ales că anual Biblioteca organizează zeci de activități culturale de amploare, la care iau parte mii de persoane. Este vorba de expoziții de cărți și reviste bibliografice, lansări de carte, conferințe, seminare, spectacole literar -muzicale, discuții, dialoguri în cadrul Saloanelor Literar, Muzical, Clubului ONU Nord, Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului etc.

Majoritatea studenților s-au declarat satisfăcuți de activitatea Bibliotecii și de serviciile oferite în cadrul ei. Un număr mic de cititorii și- au dorit mai multă literatură de specialitate în limba română, instalarea mai multor calculatoare în săli de lectură. Respondenții au solicitat interzicerea convorbirilor la tele-

foanele mobile în sălile de lectură, au expus nemulțumirea față de iluminarea insuficientă în fondul de carte cu acces liber.

Fecventarea bibliotecii de către studenții diferitor ani de studii se prezintă în felul următor: studenții anului II (29 la sută) și anul III (28 la sută). E mai redusă frecvența studenților anului IV – 17 la sută; anul V – 14 la sută și anul I – 9 la sută.

Concluzii

Atestăm o evoluție evidentă în racordarea serviciilor de informare la nivelul și exigențele domeniului, fapt care va spori și va crește capacitatea de informare. Toate sursele sînt utilizate eficient în dorința de a le satisface cele mai largi necesități de cunoaștere, formare și informare ale cititorilor. Bibliotecarii vor tinde în permanență să-și îndeplinească rolul

de actanți ai reformării învățămîntului, să familiarizeze utilizatorii cu noile tehnologii informaționale. Publicul cititor, la rîndul său, este conștient de faptul că informația / informarea, în modul cel mai direct, e bazată pe Bibliotecă. Ca verigă importantă a mediului informațional, Biblioteca are rol de promotor esențial de informație atît în aspect cantitativ, cît și calitativ, influențînd benefic orice structură socială.

Va fi acordată mai multă atenție prezentării achizițiilor noi pentru studenți: prin promovarea de expoziții tematice, informative, expoziții - eveniment, reviste bibliografice, publicarea buletinelor recentelor intrări, informațiile respective putînd fi găsite pe pagina Web a Bibliotecii, va fi mărit numărul de calculatoare în sălile de lectură etc.

Referințe:

1. Harconița, Elena. Biblioteca și oamenii săi. *In: Magazin bibliologic*, 2005, nr 3-4, p. 18-24.
2. Palanciu, Ina. Cuantificarea imaginii Bibliotecii Municipale „Bogdan Petriceicu Hașdeu” indusă de presă. *In: Biblio Polis*, 2003, nr 3, p. 24-27.
3. Rotariu, Traian. Curs de metode și tehnici de cercetare sociologică. Ed. a II-a. Cluj-Napoca, 1994, p. 81-110.
4. Rotariu, Traian; Iluț, Petre. Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Iași: Polirom, 1997. 216 p.
5. Scobioală, Genovieva. Sisteme și intermediari de resurse informaționale. *In: Biblio-Polis*, 2005, nr 3, p. 20-23.
6. Topalo, Valentina. CD al ONU – 5 ani de activitate. *In: Confluente bibliologice. Bălți*, 2006, nr 4, p. 26-28.
7. Țiclea, Alexandru. Formarea profesională. *In: Revista română de dreptul muncii*, București, 2005, nr 2, p. 27-50
8. Zavtur, Natalia. Evaluarea climatului de comunicare în bibliotecă. *In: BiblioPolis*, Chișinău, 2003, nr 3, p.20-24.



Două incunabule în colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Alexe RĂU, *directorul general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova*

Chiar dacă nu deține în fondurile sale incunabule, BNRM este păstrătoarea a două cărți străvechi care sunt legate, prin biografia lor poligrafică, dar mai ales prin conținutul, autorii și interpretii lor, nu numai de vremea primelor cărți scoase de sub tipar în Europa, dar și de timpurile antice când își creau opera lor părinții filozofiei. Amîndouă cărțile se în-scriu în bibliografia și istoriografia aristoteliană. Prima dintre ele, *Kategoriile* lui Aristotel comentate de Simplicius, a fost tipărită la Veneția în 1551, în limba greacă. E o carte paleotipică, ea fiind tipărită pe modelul volumului de categorii aristotelice, publicat în 1499, de asemenea, la Veneția. În varianta din 1551 se păstrează prezentarea grafică, ductul literei, arhitectonica volumului din 1499.

Deosebirea dintre ediția din 1499 și cea din 1551 (un exemplar din tirajul căreia deține BNRM) o face cunoscutul filozof, unul din cei mai redevabili comentatori ai filozofiei antice, Simplicius (490 - 560). Foaia de titlu s-a păstrat fragmentar și nu oferă elementele necesare pentru o descriere paleografică deplină. Pe pagina următoare însă, e inserată *Epistola începătoare*, în care putem găsi nu doar un comentariu general, dar și anul ediției (M.D.L.I.=1551)[1]. Titlul cărții (deținut de BNRM) îl întâlnim în celebra bibliografie a lui Konrad Gesner *Biblioteca Universalis sivus catalogus omnium*, tipărită la Zurich în 1545 - 1556. În această bibliografie sînt incluse incunabule și lucrul acesta ne obligă să facem în acest loc o scurtă explicație. Vorba e că, în general, sînt considerate incunabule cărțile

tipărite pînă la 1500. Cărțile, tipărite pe modelele incunabulelor sau apărute în primii ani de după 1500, se numesc paleotipice. Multă vreme însă în Europa a continuat dezbaterea în cadrul căreia se propunea să fie considerate incunabule și cărțile apărute în anii următori lui 1500. Au fost promovate două opinii: unii cercetători limitează această dată la anul 1480, cînd s-a produs o diferențiere precisă a tipurilor de literă și o unificare a fiecărui caracter în parte. Alții extind perioada pînă la începutul sec. XVI, cînd noile tehnologii în ale tiparului au permis tiraje mai numeroase și o ieftinire relativă a cărților.[2] Dacă ne bazăm în exclusivitate pe catalogul lui Gesner și luăm în calcul și cea de-a doua opinie menționată mai sus, ar reieși că volumul *Kategoriile lui Aristotel* din 1551, aflat în colecțiile BNRM, ar putea fi considerat, într-un fel, un incunabul, lucru care o situează pe BNRM printre bibliotecile europene cu cele mai prețioase comori.

Pe verso - ul paginii cu *Epistola începătoare*, inserată, este dat cuprinsul. Urmează un studiu mai larg despre categorii în general, apoi texte și ilustrații (la unele capitole) consacrate fiecărei categorii în parte, în limba greacă.

Ce face Simplicius? În primul rînd, el comentează în limba latină capitol cu capitol (categorii cu categorii). La sfârșitul fiecărui compartiment al scrierii aristotelice el adaugă diferite genuri de comentarii. Cel mai des întâlnit este formula "In predicamentum Quantitatis occurrunt annotatione digna", urmate, de

regulă, de "Argumenta", în care justifică și explică conținutul comentariilor făcute. "Comentariul la primul capitol, cel în care se conține studiul general consacrat categoriilor, este vedetizat prin sintagma "De Entibus"[3]. La pagina 38 constatăm însă că "Que in Commentarijs Simplicij..." și "Argumenta" sînt același lucru, fapt care solicită o examinare atentă a paginilor în care aceste două formule nu sînt arătate explicit ca identice sau ca același lucru. Interpretul introduce boxe cu paronime ori cu sinonime, face uneori scurte referințe pe cîmpurile paginilor. Ultimile două pagini ale acestei cărți sînt rupte aproape în întregime, ceea ce ne împiedică să culegem date suplimentare importante referitoare la tipărirea ediției ca atare (acest lucru se referă mai cu seamă la penultima pagină.).

Lucrarea "*Kategoriile...*" face parte din scrierile ce s-au păstrat după moartea marelui filozof. Se știe că, după decesul lui Aristotel, manuscrisele sale au rămas în posesia urmașului său Teofrast. La moartea lui Teofrast, manuscrisele au ajuns la discipolul acestuia Neleus. Moștenitorii lui Neleus le-au ascuns într-o peșteră, unde au rămas multă vreme pradă umezelii. Doar în anul 100 î.e.n., scrierile au fost descoperite de un anume Apellicon, mare bibliofil, și aduse la Atena. În 86 î.e.n., Atena e ocupată de generalul Sulla și, în consecință, manuscrisele ajung la Roma. Aici, ele atrag atenția unor filologi, fiind copiate la indicația gramaticului Tyrannion. Pe baza acestor copii, ultimul conducător al Liceului *Andronicos* din Rhodos a elaborat și a publicat, în prima jumătate a sec. I înainte erei noastre, ediție care stă la baza întregii noastre cunoașteri asupra operei lui Aristotel pînă azi. În această ediție era inclusă și cartea "*Kategoriile...*" Prima ediție completă a lui Aristotel în limba latină apare în 1489 la Veneția. Prima ediție în limba greacă a operei lui Aristotel a fost realizată de celebrul tipograf Aldo Manuzzi, la Veneția, în perioada 1495 - 1499. În ultimul din acești ani a fost tipărită în greacă volumul *Kategoriilor...* și în baza lui a fost



pregătită ediția comentată de Simplicius, scoasă tot la Veneția în 1551, un exemplar din care se păstrează, cum spunem, în Biblioteca Națională a Moldovei.

Cartea e importantă și prezintă interes prin faptul că e legată nu doar de numele lui Aristotel, ci și de acela al lui Simplicius, filozof și comentator de o mare finețe. Multe din comentariile sale la operele filozofilor antici și, în special, la acelea ale lui Aristotel rămîn irefutabile pînă astăzi. Ca dovadă a măestriei sale este faptul că actualmente, de exemplu, au apărut la editurile contemporane din toată lumea și se află în vânzare peste 20 de cărți antice, comentate de Simplicius sau scrise de el însuși. Pe lîngă aceasta, Simplicius are marele merit de a fi păstrat manuscrisele multor autori antici. Datorită lui ele au ajuns pînă la noi spre a îmbogăți patrimoniul cultural al omenirii.

Prestanța și rolul pe care l-a avut Simplicius ne obligă să schițăm și o scurtă biografie a lui. S-a născut în Cilicia în anul 490. A fost discipolul lui Ammonius și Damascius, era unul din ultimii filozofi neoplatonicieni. Cînd, în anul 529 al e.n., școala de filozofie din Atena a fost închisă și studierea filozofiei interzisă, cărturarii Damascius, Simplicius, Priscianus și alți patru filosofi au hotărît, în 531 sau 532, să caute protecție la Chosroes, regele Persiei, dar, cu toate că au fost primiți călduros, ei nu puteau să îndure șederea continuă între cei pe care-i considerau barbari. După aproape doi ani, ei s-au

întors în Grecia.

Chosroes a încheiat un tratat de pace cu Justinian în 533, stipulând ca celor șapte filozofi să li se permită "reîntoarcerea acasă, și să trăiască de acum încolo cu bucuria conștiinței libertății" (Agathias ii. 30, 31). După călătoria în Persia, Simplicius a scris comentarii despre Aristotel *De Coelo*, *Physica*, *De anima* și *Categoriae*, care, împreună cu un alt co-comentariu despre *Enchiridion* a lui Epictetus, au supraviețuit. A murit în anul 560 e.n..

A doua ca vechime după "Kategoriile..." scoase în 1551 este un volum legat tot de opera lui Aristotel, intitulat "Acciaiolii, Donati. In Aristotelis Libros Octo Politicorum Commentarii, Nunc primum in Lucem editi", carte scoasă tot la Veneția, în 1566, cu volum de 285 de pagini, de editorul și tipograful Vincentium Valgrifum. Această primă ediție e scoasă la tipar după moartea lui Donati. Despre acest Donato Acciaoli aflăm că face parte din una din cele mai vechi dinastii ale Europei, dinastia Medici - Acciaoli. Primele mențiuni documentare despre ei le întâlnim într-un catastif pentru perioada 1327 - 1342, al treilea nume din el fiind acela de Donato Manno Acciaoli[4]. Puțin mai târziu, într-un arbore genealogic[5], se arată că în sec. XV o domnișoară, Laudomia Acciaoli, se căsătorește cu Pierfrancesco de Medici. Fiul lor se numea Jacopo Acciaoli, iar nepotul - Donato di Jacopo Acciaoli. În general, Acciaolii din dinastie își adăugau, de la Laidomia înainte, numele de Medici. În a doua jumătate a sec. XVI, însă situația se inversează: membrii dinastiei își încep numele cu Medici la care adaugă numele Acciaoli [6]

Acciaolii au fost oameni înzestrați, avansând și având succese în diferite domenii. Un Patricio Acciaoli devine, în sec. XVII, duce de Atena. În perioada 1378 - 1389, Acciaoli Angelo este "create da URBANO VI". Un urmaș al interpretului cărții păstrate la BNRM se chema Zanobi Acciaoli și a fost și el un important traducător și scriitor [6].

Donato Acciaoli, comentatorul cărții

păstrate la noi, s-a născut la Florența. Era renumit pentru cunoștințele sale, mai ales în greacă și matematică și prețuit pentru serviciile sale făcute statului său natal.

Încredințându-i-se mai înainte câteva ambasade, el a devenit, în anul 1473, Gonfalonier al Florenței... A decedat la Milano în 1478, în drum spre Paris, unde mergea să afle în numele locuitorilor Florenței, scopul lui Louis al XI, în ceea ce privește lupta împotriva lui Papa Sixtus al IV-lea. Corpul lui a fost adus înapoi în Florența și îngropat în biserica cartuzienilor din cheltuielile publice. Fiicele sale au fost împărțite de către tovarășii săi cetățeni, iar averea pe care a lăsat-o era foarte mică, din cauza onestității și indiferenței sale. El a tradus în latină *Viețile paralele de Plutarch* (Florența, 1478), a scris *Comentarii la Etica* lui Aristotel. A tradus cărțile despre viețile lui Hannibal, Scipio și Charlemagne. La lucrarea despre Aristotel a cooperat, cu stăpînul său John Argyropulus, care este autorul a zeci de alte lucrări. A încetat din viață la Milano, la 28 august 1478.

Cartea apărută în 1566, care se păstrează la BNRM, începe cu un *Oratorum* de Leonardo Contarenum, împăratul republicii Florentine, "caes. Maximilianum", în care e blagoslovită și apreciată și munca lui Acciaoli, un „Index rerum in Acciaoli comentarii memorabilium”, apoi urmează corpusul cărți ca atare conținând: o *PRAETATIO* a lui Donati Acciaoli consacrată operei politice a lui Aristotel și șase capitole de *Explanatio* (comentarii) sistematice asupra acestei cărți a lui Aristotel. La pagina 279 este tipărită *Errata corrigenda*. La pagina 80 este inserat un *Regestum*, un fel de colophon timpuriu realizat în cinstea (sau chiar de) editorul Vinsent Valgrifum. Este reprodusă emblema acestuia, compusă din următoarele elemente: două mâini prinse de filetul unui teasc tipografic, filel pe care, mai sus, este încolăcit un șarpe. Cartea a fost localizată într-un număr destul de mic de exemplare, astfel încât exemplarul de la BNRM, cu toate caracteristicile sale de conținut și de formă,

este o ediție cu adevărat rară și foarte prețioasă.

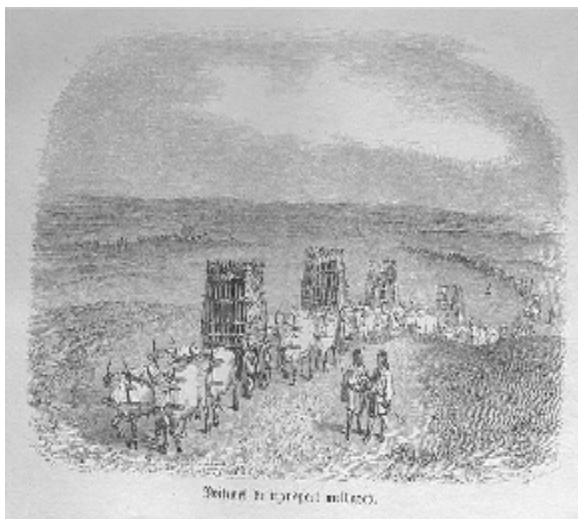
Cartea s-a păstrat foarte bine. La tipărire a fost folosită hârtie fabricată din fibre de in, fapt care face ca paginile să fie elastice, să nu se preteze dezacidizării și să nu devină

fragile, toate acestea asigurându-i o viață lungă.

Această carte rară a fost inclusă în prestigiosul registru *Old Printed Books digital repozitors of European rarities*.

Referințe bibliografice:

1. Aristotel.Categoriile/coment.de Simplicius:în limba greacă. Veneția,1551, p.1.
2. Olteanu, Virgil. Din istoria și arta cărții. București: Ed. Enciclopedică, 1992, p.197.
3. ACCIAIOLI, Donati. In aristotelis libros octo Politicorum commentarij: Nunc premium in lucem editi. Veneția, 1566, p.11.
4. <http://digilander.libero.it/gasparon>
5. <http://frng.ac./Projects/CharlesII/5-10/28.htm>
6. <http://documents.medici.org/document>





Tudor VIANU, un consecvent promotor al valorilor

Galina MOSTOVIC, *sef Catedră
Colegiul Pedagogic "Ion Creangă"*

Anul 2007 stă sub semnul comemorării a 110 ani de la nașterea unei eminente personalități, cea a lui *Tudor Vianu*, care, prin preocupările sale vaste: filozofie, estetică, artă, critică literară, poezie, memorialistică, întruchipează perfect imaginea unui *homo universalis*.

Referindu-se la acest temerar căutător al echilibrului și perfecțiunii, Paul Cornea afirma într-un studiu comemorativ: „Avea o cultură nu numai întinsă, ci și profundă, adusă în punctul unde devine filozofie a vieții și etică a personalității”.

Tudor Vianu se naște în 1897, la Giurgiu, în familia doctorului Alexandru Vianu, evreu creștinat, pe numele său adevărat Adolf Weinberg. Tatăl a fost selectat de însuși regele Carol I pentru o carieră militară. Participă la războiul de independență din 1877 - 1878, servindu-și cu devotament patria. Pentru a se integra și a face carieră, Adolf Weinberg devine Alexandru Vianu. S-a convertit nu doar el, ci și soția, iar mai apoi au fost creștinați toți copiii.

Studiile primare și gimnaziale, *Tudor Vianu* și le face în orașul natal, învață apoi la liceul Sfântul Lazăr din București, Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București, Seminarul Pedagogic Universitar. Urmează studiile la Viena, Wutemberg, dar, până la urmă, se stabilește la Tubingen, unde își definitivează studiile postuniversitare. Își dă doctoratul la 3 decembrie 1923 cu teza *Problema valorificării în poezia lui Schiller*, scrisă și prezentată în limba germană.

Format într-un mediu intelectual, *Tudor Vianu* își educă de timpuriu un cult al cărții, lectura devenind pentru el o ocupație indispensabilă sau, cum o va defini la douăzeci de ani, într-o scrisoare adresată prietenului său S. Bayer, o „voluptate aleasă”, iar la vârsta olimpiei maturității, prin anii 1940 - 1941, se confesează: „Toată viața mea am învățat, am trăit printre cărți, am luat note, am strîns observații, am încercat să-mi limpezesc ideile și să le leg între ele în întreguri cât mai bine ordonate”.

Talentele sale multiple, susținute și de o muncă intelectuală zilnică, nu întârzie să dea roade. La 13 ani scrie deja versuri, iar la 19 îi apar articole critice în revistele *Viața Românească*, *Țara noastră* ș.a.

În 1924 își începe cariera de profesor universitar, inițial ca suplinitor al cursului de Estetică, iar în 1927 e numit docent la catedra de estetică în cadrul aceleiași universități, post pe care îl va onora cu multă dăruire pînă în 1949, cînd este suspendat pe un semestru de autoritățile comuniste, după ce anterior, în 1947, fusese exclus din Academia Română. Ceea ce nu au reușit să facă legionarii în 1940, au reușit fără scrupule comuniștii. Va fi totuși restabilit și numit șef al catedrei de Literatură universală și comparativă, dar vor urma repetate încercări de a-l elimina de la catedră, reproșîndu-i-se un pretins cosmopolitism.

După moartea lui Stalin în 1953, și în România s-au produs schimbări în atitudinea față de marii intelectuali. *Tudor Vianu* redevine

membri al Academiei, este cooptat în Comisia Națională pentru UNESCO, devenind apoi chiar membru în Comitetul Executiv al acestui prestigios organism internațional.

Contactul permanent cu universul bibliotecilor și cultul cărții pe care și l-a edificat consecvent încă de la începutul carierei sale, îl va aduce, în anul 1959, în fruntea Bibliotecii Academiei. Alexandru Dușu, unul din colaboratorii de atunci ai instituției date, își amintește despre acest eveniment: „Profesorul Tudor Vianu și-a luat în primire postul de director general al Bibliotecii Academiei Române fără solemnități: l-am văzut venind pe cărarea dinspre Academie, cu pas măsurat, și am aflat că s-a așezat în biroul său fără declarații sau gesturi teatrale”.

Această firească apropiere de templul cărții era o necesitate vitală a marelui cărturar adusă acum, spre finele „marii sale treceri prin lumină”, o ofrandă celor care s-au consacrat conservării, dar și propagării cărții - bibliotecarilor.

Domeniul în care a lăsat o urmă vizibilă a fost bibliologia. De fapt, această ramură nu-i este străină nici unei mari personalități. Vianu avea și el ferma convingere că bibliologia e o preocupare firească a spiritelor alese, afirmând că „numai crearea instrumentului bibliografic riguros și complet, poate permite cercetării îndrumarea către scopurile ei superioare.” Această aserțiune își are o materializare concretă. Aproape fiecare lucrare pe care a creat-o conține note biobibliografice foarte complete și riguros structurate. Astfel, notele bibliografice la *Istoria esteticii de la Kant pînă azi* au caracterul unor fișe de dicționar, *Introducere în teoria valorilor întemeiată pe observația conștiinței* inserează o bibliografie finală bine construită, în cunoscutul său tratat *Estetica* bibliografia are indici pe teme și autori. Toate acestea dau dovada unei bune cunoașteri a normelor bibliografice moderne.

Cu mult înainte de a deveni director

al Bibliotecii Academiei, încă în 1927, alcătuieste și lucrări strict bibliografice, cum ar fi cea intitulată *Filozofia culturii*, tot dînsul trudește și la întocmirea bibliografiilor la operele complete ale lui Alexandru Macedonski, Alexandru Odobescu, apărute în anii 40 ai secolului trecut.

Venind la conducerea Bibliotecii Academiei, Tudor Vianu va iniția elaborarea citorva serii de mari și deosebit de valoroase bibliografii. Continuă *Bibliografia românească veche* inițiată de colectivul bibliotecii printr-o *Bibliografie a literaturii române*. Această serie a început cu *Echos iberiques et sud-americains dans la literature roumaine*, urmată de *Tchehov en Roumanie*, *Caragiale sur le csienes roumaines et etrangeres*, *Shakespeare in România*. Tot sub conducerea lui T. Vianu a fost întocmită și o valoroasă bibliografie la lucrarea *Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, apărută în 1962 la Editura Academiei. Obişnuit să se implice în orice domeniu nou pe care îl aborda în modul cel mai serios, urmărește cu atenție progresele care le înregistrează terminologia bibliologică, e foarte sensibil la implementarea principiului selectivității, la stabilirea ariei surselor de informare în alcătuirea bibliografiilor, într-un cuvînt, încearcă să așeze activitatea în acest domeniu, pe baze științifice.

Unul din exegeții operei lui Vianu, George Gană, vorbind despre personalitatea ilustrului cărturar, menționează: „Ceea ce-l definește pe Tudor Vianu înainte de orice este (...) poziția lui față de fenomenul culturii. A privit-o ca pe o imensă lume în expansiune, ca pe realitatea prin excelență, pentru că e înzestrată cu valoare.” Or, mesajul lui Vianu ca promotor al valorilor era unul valabil mai mult decît oricînd pentru epoca în care trăim: *Salvarea e în cultură*.

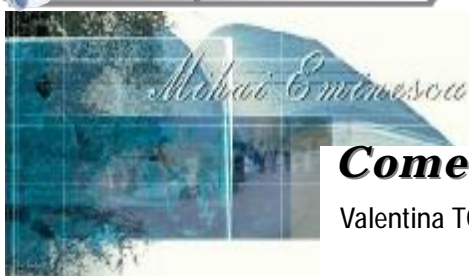
Biblioteca, cartea cu puterea ei miraculoasă, ne oferă, prin excelență, șansa salvării în fața agresivității istoriei și a deprecierii

valorilor. Viața și activitatea lui T. Vianu sînt și un argument forte în acest sens.

Bibliografie consultată:

1. Cornea, P. În jurul identității lui Tudor Vianu. *In*: Manuscriptum, 1997, nr. 2-4, p. 185-186.
2. Dușu, Al. Cărturarul. *In*: Manuscriptum, 1997, nr. 2-4, p. 70-72.
3. Gană, G. Tudor Vianu și lumea culturii. București: Ed. Minerva, 1998.
4. Podgoreanu, Tr. Umanismul lui Tudor Vianu. București: Ed. Cartea Românească, 1973.
5. Stoica, I. Informație și Cultură. București: Ed. Tehnică, 1997.
6. Ștefănescu, Al. Tudor Vianu – perioada postbelică. *In*: România literară, 2004, nr 9, p. 10
7. Țarălungă, Ec. Tudor Vianu. București: Ed. Cartea Românească, 1984.
8. Zalis, H. Tudor Vianu comentat de Henri Zalis. București: Ed. Recif, 1997.





Comemorare a eternității

Valentina TOPALO, șef Serviciu Manifestări Culturale

Eminescu la 157 de ani

De mai mulți ani, în agenda vieții culturale a Bibliotecii Științifice Universitare (BȘU) din Bălți, Ianuarie înseamnă, în primul rând, o serie de activități închinată cinstirii operei marelui poet Mihai Eminescu. Nici ianuarie 2007 nu a fost, în acest sens, o excepție.

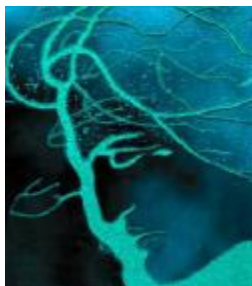
Ca și în anii precedenți, bibliotecarii universitari au organizat o serie de manifestări: programul TV- *Eminescu - 157 de ani de la naștere*, expoziția *Mihai Eminescu, mereu nou* (N. Georgescu), vizionarea videocasetelor: *Eminescu: călătorie virtuală în absolut*, *Melancolie*, prezentarea CD-urilor - *Eminescu - viața și opera poetului*, în limbile română, franceză, engleză, rusă, spaniolă, italiană, germană, *Luceafărul*, *Literatura Română* vv. I-II. și 7 audiocasete cu romanțe pe versuri de Mihai Eminescu interpretate de Gheorge Sărac. Au fost expuse 361 de volume cu generice mai mult decât semnificative: *Cu mâine zille-ți adaogi* (M. Eminescu), *Contemporan în durată eternă* (A. Philipide), *Poetul și veșnica tinerețe*. Colecția *Eminescu* a BȘU numără 319 titluri - opere în 1948 de exemplare în limbile română, rusă, franceză, engleză, spaniolă, italiană, germană, 342 de titluri în 1594 de exemplare despre opera și viața poetului, 132 de titluri de publicații periodice ce conțin 1325 de articole, consacrate creației marelui poet.

După vizionarea filmelor, beneficiarii Centrului Manifestări Culturale și Promoționale au luat în dezbateră subiectele: *"Artistul, chiar în singurătate fiind, are nevoie de prieteni..."*, *Eminescu în perioada aflării la*

Viena și Berlin, Mihai Eminescu - poet al iubirii, Influențe folclorice în creația eminesciană, *Gazetarul Eminescu*." Celor 210 de participanți la Salonul Literar le-a fost prezentată expoziția "Eminescu, mereu nou" (N. Georgescu) ce a cuprins 248 de titluri de documente foarte utile, în paginile cărora sînt enumerate localități, biserici, schituri de mănăstiri, universități, biblioteci, școli, țări, vizitate de poet în scurta lui viață. Fiecare titlu prezentat în stand a fost, de fapt, o cale de accedere la creația eminesciană. Participanții au rămas impresionați și de faptul că, începînd cu prima ediție tipărită de Titu Maiorescu, Mihai Eminescu a devenit între timp cel mai editat scriitor clasic. Deja de 122 de ani, toate editurile naționale nu încetează să tipărească opera eminesciană. De regulă, sărbătorile dedicate Poetului sînt consemnate și prin reeditări cum ar fi, spre exemplu, *Opere complete* în 5 volume (edițiile 1914, 1939, 1943 1964, 1993, 1996, 1998, 2000, 2001) sau cele trei volume de *Opere Politice* (edițiile 1997, 1999), *Eminescu în corespondență*, *Eminescu în artă, în pictură, în arhitectură*.

Deosebit de valoroase sînt și eforturile eminescologilor din România și Republica Moldova, care au rezultat cu: ediția *Corpusul Eminescu în zece volume*, ce consemnează principalele momente ale operei și vieții poetului, autorii ținînd să adauge, în fiecare volum, considerații, uneori generale, alteleori cu caracter filozofic sau concrete, referitoare la creația propriu-zisă. O surpriză de proporții a fost prezentarea *Manuscriselor Mihai Eminescu* (Biblioteca este printre puținele biblioteci deținătoare de aceste volume),

publicate de Academia Română, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 2004 și vol. II, partea I-a și partea a II-a, 2005. Volumele au apărut în condiții grafice excelente, cu un „cuvîntul înainte” - o consistentă reflecție despre destinul manuscriselor, semnată de academicianul Eugen Simion. La compar-timentul **Cărți noi**, cititorii au luat act de următoarele titluri: *Colecția Lecturi Esențiale*, M. Eminescu.



Poezii. București, Ed. Institutul Cultural Român, 2004; Dumitru Mămăligă, *Eminescu și Veronica*. Poezii de Dragoste, Ch. Ed. Pontos, 2005; Lucia Olaru - Nenați, *Eminescu. De la muzica poeziei la poezia muzicii*, Botoșani Ed. CEEA, 2002 și Mircea Ștefan, *Mihai Eminescu. Revizor școlar*, Ed. de Stat Didactică și Pedagogică, 1956 - donația Asociației Pro Basarabia și Bucovina, filiala Costace Negri, Galați.

În istoria editării cărților lui Eminescu s-au întâmplat multe lucruri curioase și neobișnuite. Spre exemplu, în anul 1884, editura SOCEC marchează apariția ediției *Poezii* (chiar dacă pe pagina de titlu este trecut anul 1884, volumul apăruse în 1883, cum anunța astfel ziarul *Românul* la 22 februarie, 1883). Acest volum splendid (aflat în colecția Bibliotecii, ediție a anului 1989), face cea mai mare onoare artei tipografice. Este o ediție *Princeps* alcătuită de Titu Maiorescu, reeditată la centenarul de la „reîntoarcerea în eternitate” a „*Luceafărului poeziei românești*” ridicat asupra altora „*prin talent și prin suferință*”. Editura Socec and Comp. a publicat acest volum, legat în pînză și împodobit cu ornamente, cu portretul poetului și cu frontispicii pe fiecare pagină, ornamentată cu motive florale și doi amorași; titlul volumului, numele autorului și decorurile sînt imprimate în aur. În anii 1883 - 1900, *Poeziile* lui M. Eminescu au fost editate de 16 ori într-un tiraj de peste 40 000 de exemplare. Din istoria cărții aflăm că, începînd cu 1900, cartea românească tipărită

apare în Transilvania, grație lui Gheorghe Cîrțan. El trecea cărțile prin așa-zisa *Vamacucului*. Autoritățile ungurești, făcîndu-i o percheziție la locuință, au găsit 4 858 de cărți în 76 621 de exemplare. Prin intermediul lui Gheorghe Cîrțan s-au răspîndit și scrierile lui M. Eminescu. N-au lipsit volumele din colecția de carte rară a Bibliotecii: *Mihai Eminescu. Poezii*, cu introducere, biografie, notițe și glosar

de Gh. Adamescu, membru - corespondent al Academiei Române, tipăritura a IV-a, Editura Cartea Românească, București, 1889, ce cuprinde alți poezii publicate în timpul vieții autorului, cît și poezii postume; *Eminescu Poezii*, ediție omagială a municipiului București, volum publicat cu ocazia împlinirii a cinci decenii de la moartea poetului, 1889 - 1939, iunie 15, 1939; *Mihai Eminescu, Poezii și variante*, ediție omagială, alcătuită de D. R. Mazilu, București, 1940; *Eminescu. Poezii*, ce cuprinde cea mai mare parte a poeziilor publicate în timpul vieții poetului, cărora li se adaugă un număr de postume. În reproducerea textului au urmat ediția critică *Opere*, vol. I, 1939, și vol. IV, 1953 apărută sub îngrijirea lui D. Panaitescu - Perpessicius. Ordinea poeziilor corespunde ordinii publicării lor, excepție făcînd *Scrisoarea V*, care urmează după *Scrisoarea a IV-a*, deși în forma ei integrală, cum bine se știe, a fost tipărită postum. În genere, în ceea ce privește succesiunea postumelor, s-a ținut cont de data la care au fost concepute. A fost expusă și cartea din colecția *Români Celebri*, M. Eminescu, de G. Galaction, București, Editura Institutului „Flacăra”, 1914, alte 2 titluri fiind: *Mihail Dragomirescu. Critica științifică și Eminescu (în contra metodei istorice în literatură)*, ediția a III-a, revăzută și adnotată, București, 1925, Biblioteca Ateneului Român, nr. 29 și *Spicuri Marine în Poezia Eminesciană*, conferință ținută la Ateneul Român în ziua de 8 martie 1942 de I. G. Perețeanu, București,

1943. Numerele de revistă *Convorbiri Literare* din 1884 - 1885, 1913 - 1933 și 1941 (doar nr. 1, 2) conțin date suficiente pentru cunoașterea unei epoci frământate din istoria literaturii clasice române. Cititorii au rămas marcați și de relevanta fotografie de pe coperti: M. Eminescu la 19 ani, primul portret fotografic al poetului, reprodusă de Nicolae Răileanu după una din cele 6 exemplare ale fotografiei autentice, executate în 1869 la Praga, în atelierul lui J. Tomas.

Opera lui Mihai Eminescu a fost și rămîne în permanență în cîmpul de atenție a

criticilor și istoricilor literari. Cititorii își pot construi o imagine clară despre ceea ce reprezintă colecția Eminescu în BȘU în domeniul poeziei, esteticii și filozofiei. Să nu uităm cuvintele lui Geo Bogza, după care: arta și literatura românească trebuie pusă într-o lumină torențială, întii de către români! Dacă noi nu le valorificăm cine să le valorifice? Cu atît mai mult dragostea curată și obiectivitatea tulburătoare cu care s-au realizat aceste cărți nu pot lăsa indiferent pe nici un om ce simte românește.

Anul 2007 - Anul Eugen DOGA

Eugen Doga - 70 de ani

La dubla sa aniversare - 70 de ani de viață și 50 de ani de carieră de compozitor și muzicant, am dori să vorbim despre maestrul Eugen Doga în stilul care i se potrivește: să utilizăm mai puține adjective și mai multe substantive și verbe. Dar s-o luăm cuminte.

Are o biografie interesantă, dar nu și unică în felul ei. S-a născut în satul Mocra din apropierea Rîbniței. În copilărie, Eugen Doga a avut susținere de la Fedot Murga, un lăutar orb, care-i învăța pe copiii satului să cînte la instrumente muzicale. S-a maturizat precoce. Își cîștiga bucată de pîine cîntînd la mandolina meșterită dintr-un ciur vechi, sau bătînd toba la nunțile din sat. Multe au fost necazurile prin care a trecut, dar a ținut cu tot dinadinsul să fie



muzicant vestit. S-a impus dînd prioritate lucrurilor pe care le-a înțeles mai bine și le-a putut face mai bine, în toate genurile muzicale ale compoziției, cu excepția muzicii de operă. Peste ani, este aplaudat pentru lucrările celebre: *Cred în ochii tăi*, *Codrii mei frumoși*, *O, rămii*, *Dorința*, *De toamnă*, pentru muzica la baletul *Lucafăarul*, pentru muzica la peste 200 de filme, printre care: *Ana Pavlova*, *Maria Mirabela*, *Gingașa și tandra mea fiară* etc.

Fondul BȘU *Alecu Russo* din Bălți cuprinde o parte din operele compozitorului Eugen Doga. Aceste lucrări le oferă muzicologilor, cercetătorilor din domeniu, ca, de altfel, și cititorilor obișnuiți, surse și posibilități de cunoaștere a gîndirii și creației sale ample. Valorificarea acestui tezaur de publicații ale lui Eugen Doga este realizat de către Bibliotecă

nu numai tradițional – accesul la documentele muzicale din sala de lectură sau împrumutul lor la domiciliu, ci și prin oferta altor, și mai eficiente, modalități moderne de informare: cataloage tradiționale, catalogul electronic, ce conține integral opera lui Doga, existentă la BȘU, pagina web a Bibliotecii, pagina web a compozitorului, accesul liber la raft, bibliografii, expoziții tradiționale, TV-clipuri, expoziții itinerare. Activitățile dedicate vieții și operei maestrului Doga, au debutat prin vernisarea, în holul expozițional al bibliotecii, a unei ample expoziții documentare de publicații: **Anul 2007 - Anul Eugen Doga**. Au fost selectate și expuse peste 16 titluri de carte în limbile română, rusă, engleză, în 281 de exemplare, publicații periodice în limbile română și rusă, 3 discuri, care reconstituie trecutul și prezentul activității muzicale și culturale a lui Eugen Doga. Cum era și firesc, atenția principală a fost acordată operelor de compoziție, editate în anii 70 ai secolului trecut. Remarcăm doar câteva titluri: **Eugen Doga, Pe aripi de vânt**, Chișinău, Ed. Cartea Moldovenească, 1972, ediție apărută sub supravegherea compozitorului, cu un cuvânt de introducere aparținând lui Grigore Vieru. Cartea cuprinde 19 cîntece pe versuri de Ion Podoleanu, Anatol Ciocanu, Andreai Strîmbeanu, Petru Cruceniuc, Petru Darienco. **Eugeniu Doga. Ritmurile epocii**, Ed. Cartea Moldovenească, Chișinău, 1976, ediție bilingvă. Culegerea conține cele mai populare lucrări ale compozitorului, deja la acea oră Maestru Emerit al Republicii Moldova, Laureat al premiului "Boris Glavan" din Moldova și al multor concursuri unionale. Cartea are trei secțiuni. *Golubîie dali*, spre exemplu, cuprinde 11 cîntece în limba rusă pe versurile lui Emil Loteanu, Bogdan Istru, Em. Bucov și alții. **Евгений Дoga. Солнечный день = Zi cu soare**, Ed. Literatura Artistică, Chișinău, 1978. Culegerea cuprinde cele mai populare cîntece lirice ale compozitorului pe versuri de Mihai Eminescu, Emil Loteanu, Gheorghe Vodă, Ion Podoleanu, Ștefan Petrance.

Un loc important în această expoziție îl ocupă textele ce reflectă nemijlocit modul cum au fost create, ele conțin consemnări, adnotări, corecturi ale partiturilor lucrărilor respective: **Eugen Doga. Meditație**, Chișinău. Ed. Literatura Artistică, 1981, ediție română - rusă; **Eugen Doga. Inima veacului**, Chișinău, Ed. Literatura Artistică, 1987.

O altă carte expusă este: **Eugeniu Doga. În do major, Chișinău, 2007**. Acest volum, recent apărut, este o ediție bilingvă: română - enleză, conținând două texte semnate de Grigore Vieru și Emil Loteanu, urmate de altele, aparținând lui Eugen Doga. În cele 63 de pagini, compozitorul mărturisește cum s-a apropiat de muzică, avînd o anumită teamă, respect, își amintește de drumul simplu, dar direct spre muzică: *„mai des făceam scripce din cioclegi; cocoțați pe cuptor, închipuiau aceste scripci și scîrțiau necontenit pe nervii bunicii...sau asculta fanfare în sat, notîndu-și frînturi de melodie în cap, neștiind notele. Era un puști sensibil și uluit și dorea să semene cu lăutarul Fedot Murga... voia să cînte ca el, să fie admirat... Uneori îi dădea toba fanfarei - ce bucurie”*. Cititorul este invitat să cunoască munca de compozitor, teribil de grea, rodul căreia a provocat un șoc în lumea muzicii naționale și internaționale. E. Doga rămîne a fi un om cu responsabilități față de fiecare zi și asta fiindcă: *„nu existau în casa noastră cuvinte precum am obosit, n-am timp, nu pot, nu reușesc... Scriu o muzică lipsită de violență, o muzică limpede, expresia armoniei mele interioare.”*

În alte lucrări expuse: **Е. Дoga. Здесь Родина Наша: пять песен**, М. Музыка, 1976; **Е. Дoga. Хоры без сопровождения**. М: Советский Композитор, 1977; **Е. Дoga. Песни для голоса в сопровождении фортепиано (гитары)** Москва. Изд. Советский Композитор, 1985; **Е. Дoga. Избранные песни для голоса (хора) в сопровождении фортепиано (баяна)**, Москва, Советский Композитор, 1987; **Е. Дoga.**

Джой для виолончели и фортепиано: Скрипунелла для двух скрипок и фортепиано: Камерные ансамбли, Изд. Союз Художников, Санкт - Петербург, 2001, publicate în limba rusă, nu putem cunoaște dacă structurarea materialului s-a produs la inițiativa compozitorului, întrucât volumele nu conțin nici o explicație în acest sens.

Expoziția găzduiește și o bibliografie, o lucrare importantă, alcătuită de Angela Salinschi, responsabil de ediție Lidia Kulikovski, redactor Ludmila Pînzari, Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu, Eugen Doga. *Bibliografie*. Ed. Universitas, Chișinău, 1993. Expoziția conține articole din revistele și ziarele: *Univers Muzical, Literatura și Arta, Moldova Literară, Patria Tînără, Flux, Timpul, Mesagerul, Viața Satului, Moldova Suverană, Tineretul Moldovei, Деловая газета, Экономическое обозрение, Экономист, Вечерний Кишинев, Книжное обозрение, Независимая Молдова*, materiale care prezintă momente și detalii din activitatea cotidiană și artistică a lui Eugen Doga.

Expoziția cuprinde lucrări tipărite la diverse edituri din R. Moldova și Rusia. Alături de cărți, reviste, ziare, cititorii pot găsi discurile: *Maria, Mirabela*, muzica din filmul cu același nume, scrisă pe versurile lui G. Vieru, interpretat de orchestra radioteleviziunii din România, voce Anda Călugăreanu, Moscova, Melodia, 1991; Eugen Doga: *Muzica lui Eugen Doga din filmul Gingașa și tandra mea fiară*,

Moscova, Melodia, 1988; E. Doga. *Orașul meu*, Moscova, Melodia, 1987. Această muzică scrisă pentru filme a fost transcrisă pe CD, DVD apărute în Franța, Germania, Italia, Japonia, Finlanda, România, Bulgaria, Rusia, R. Moldova.

Merită apreciate impresionantele fotografii ale compozitorului: împreună cu familia, cu personalități remarcabile: Grigore Vieru, Glebus Sainciuc, Emil Loteanu, Ion Popescu - Gopo, Mihai Constantinescu, Anda Călugăreanu, V. Basner, A. Petrov, A. Uteșev, Maria Bieșu, Nadejda Cepraga, Svetlana Strezev, Ion Suruceanu, Mihai Bătrînu, Anastasia Lazariuc, Margareta Ivanuş etc.

În revista *Univers Muzical* (2002, nr. 2), Eugen Doga menționează că: „*din 1983 nu s-a filmat nici o secundă despre creația sa*”. Este o mare nedreptate făcută compozitorului, mai ales că cineștii cehi, de exemplu, îl consideră pe Eugen Doga „Poet al Europei”. *Poezii Europei* este un ciclu de filme, episodul al noulea este dedicat compozitorului moldovean. Filmul fixează momentele neobișnuite: autor de muzică, filozof.

Abundență este prezența lui Eugen Doga și în lucrările de sinteză (dicționare, enciclopedii, lexicoane, istorii ale muzicii).

Ne-am propus, realizînd această expoziție, să călăuzim admiratorii muzicii în „*universul muzical unic, individual și irepetabil pe care l-a făcut Eugeniu Doga*”.

Bibliografie consultată:

1. Dumbrăveanu, Luminița. *Muzicianul Academician: o biografie neromanțată*. In: BiblioPolis, 2007, nr 1. p. 49-53.
2. *Eugeniu Doga*. In: *Calendarul Bibliotecarului* 1997. Ch., 1997. p. 22-25.
3. *Eugeniu Doga*. In: *Calendarul Bibliotecarului* 2007. Ch., 2007. p. 96-97.
4. Partole, Claudia. *Nu vreau să dispară soarele din muzica mea*. In: *Univers Muzical*, 2002, nr 2, p. 12-14.

Balada MIORIȚA în colecția Bibliotecii

Lilia MELNIC, șef Serviciu LLS BȘU



Capodoperă folclorică, balada *Miorița* este considerată, pe bună dreptate, una din cele mai importante opere din patrimoniul universal. Este mai mult decât un fenomen folcloric: ea e cea mai subtilă și mai autentică expresie culturală în spațiul românesc. Mulți dintre scriitorii și oamenii de cultură români și străini, au apreciat valoarea acestei creații. Imediat după descoperirea ei la mijlocul secolului al XIX-lea, *Miorița* se bucură de o audiență continentală. Tradusă în limbile de mare circulație: franceză, engleză, italiană și germană, ea a devenit cunoscută Europei întregi. Versiunea tipărită de poetul Vasile Alecsandri a fost mult apreciată de istoricul și publicistul francez Jules Michelet. El a fost primul care a tradus și a publicat *Miorița* în limba franceză în 1854, la Paris. În limba engleză sînt cunoscute zece traduceri ale baladei. Prima a fost realizată în 1954, cînd E. C. Grenville Murray a publicat un volum: *Doine or The National Songs and Legends of Romania*, la Londra, unde balada apare într-o traducere în proză. La scurtă vreme după aceasta, la Berlin, apare în limba germană volumul lui Wilhelm von Kotzebue *Romanische Volkspoesie* (1857), unde *Miorița* (Das Lamm) ocupă locul de cinste. De atunci și pînă astăzi, balada a fost transpusă în limbile spaniolă, maghiară, rusă, armeană, sârbă, chineză, albaneză, arabă etc.

Scriitorul și publicistul român Ion Filipciuc susține că „...balada *Miorița* poate fi comparată cu o nebuloasă, fiindcă în jurul capodoperei de la Soveja au viețuit și roiesc

mii de variante, sute de comentarii și opinii, aproape o sută de traduceri în peste treizeci de limbi străine, desene, picturi, sculpturi, piese de teatru, texte cinematografice sau simfonice, într-o neconținută mișcare, cu străluciri sau pete de întuneric, încît acea nuntă cosmică soarbe vorbele despre *Miorița* într-un spațiu sideral în plină expansiune”.

Colecția Bibliotecii Științifice a Universității Alecu Russo din Bălți s-a îmbogățit în ultimul timp cu cărți de o valoare deosebită, care vin să confirme adevărul acestor cuvinte ale scriitorului. Una din ele poartă titlul *Miorița* și a apărut la Focșani în 1996, într-un tiraj de 500 de exemplare, ca un omagiu adus culturii multimilenare a poporului român. Ea a fost



editată cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la

descoperirea baladei, de către Alecu Russo, la Soveja și a 130 de ani de la prima ei tipărire, în 1866, în culegerea de *Poezii populare ale românilor* de Vasile Alecsandri. Alături de varianta lui Vasile Alecsandri și cea culeasă de Petru Caraman, în 1919, în satul Tulnici din Vrancea, de la lăutarul Vasile Botiță, culegerea mai include traduceri ale primei variante: în limba franceză de D. I. Suchianu (1967), o variantă în limba germană realizată într-un mod excepțional de poetul Alfred Margul Sperber și publicată pentru prima oară la editura Agoradin din București, în 1947, în limba spaniolă de Maria Teresa Leon și Rafael Alberti (1963). Varianta în limba engleză este realizată de cunoscutul poet american William D. Snodgrass și publicată în volumul plurilingv *Miorița*, apărut în 1972 la editura Albatros. Grafica volumului aparține inginerului Alexandru Cucereanu, originar din satul Zgurița, Soroca, unul din graficienii importanți ai epocii. Desenele acestui artist de excepție au ilustrat multe publicații apărute în orașul de pe Milcov. Culegerea nu s-a aflat în librării, este un cadou minunat oferit cititorilor noștri de profesoara Galina Mostovic.

În 1986, atașatul cultural al Ambasadei Americane la București, Ernest Latham, prezintă publicului, pe un afiș de expoziție, o nouă traducere a *Mioriței* în limba engleză. Versiunea sa a fost apreciată ca fiind cea mai apropiată de textul original, de nuanțele și de semnificațiile lui fundamentale. După părerea lui, *Miorița* poate fi apreciată ca cea mai măreață și definitorie baladă a personalității și culturii românești. Astfel ea are aceeași valoare pentru sentimentalitatea românilor ca și *Iliada și Odiseia* la greci, *Cântecul despre oastea lui Igor* la ruși, *Cântecul Nibelungilor* la germani, *Cântecul Cidului* la spanioli...

Traducerea unui poem se aseamănă mult cu fotografia unei lucrări de artă. În cel mai bun caz, ea poate numai sugera sau ilustra o parte sau câteva aspecte ale originalului. Multe din imaginile artistice pierd din splendoarea lor inițială la transpunerea într-o limbă

străină. Ernest H. Latham cunoscuse *Miorița* din 1983, dar ideea unei expoziții a acestei balade s-a născut atunci când directorul bibliotecii American Library, Kiki Skagen Munshi, i-a trimis lucrările fotografului american Laurence Salzman. Fiind încântat și îndrăgind cultura și folclorul românesc, maiestrul și-a propus să facă o documentare fotografică a unui grup de oameni al căror mod de viață este o întruchipare a aspectelor acestei culturi. În 1981, el a fost în România în componența unei comisii de cercetare și schimb internațional și a trăit un timp în Poiana Sibiului, unul din satele de munte cunoscut prin păstorii săi. Fotografiiile lui au ilustrat cu o frumusețe deosebită viața ciobanilor. Mai târziu, în 1999, la editura *The Center for Romanian Studies* din Iași, Oxford, Portland apare un album superb intitulat *Miorița an Icon of Romanian Culture*. Ernest H. Latham, împreună cu Kiki Skagen Munshi, au pregătit traducerea engleză a poemului *Miorița*, care apare în această carte. Prin texte și fotografii albumul ilustrează și explică rolul central pe care îl are balada în cultura română. Cititorul american face cunoștință, astfel, cu una din cele mai complexe vestigii culturale în civilizația europeană. Deschizând pentru prima dată albumul, rămii profund impresionată de felul în care fotografii au fixat momente autentice din viața păstorilor, care tangențiază absolut cu conținutul baladei.

În 2001, a văzut lumina tiparului culegerea *Miorița străbate lumea* la editura *Biblioteca „Miorița”* din Cîmpulung Bucovina - o reprezentativă antologie de texte inedite, semnate de autori români și străini, cu un studiu introductiv și bibliografie într-o singură carte de Ion Filipciuc. Ea cuprinde doar 123 de versiuni din cele peste 150 de traduceri făcute capodoperei literaturii populare românești, începînd cu mijlocul secolului al XIX-lea și pînă în momentul de față. La alcătuirea antologiei au contribuit, în mod indirect, traducători, profesori, poeți, folcloriști, ziariști care au oferit editorului versiuni inedite și au procurat

texte greu accesibile. Unele traduceri sînt publicate aici pentru prima dată. Cartea în discuție nu este o simplă culegere. Conținînd un bogat material, ea vine să-l apropie pe cititor de sensurile profunde, de esențele originalului. În rezultat, cititorul de altă limbă, care cunoștea numai traducerea versiunii lui Vasile Alecsandri, va fi plăcut surprins că mai există și multe alte variante. Pentru a evidenția marele interes față de *Miorița* românilor într-o cultură sau alta și, mai ales, pentru a face mai clară simpla confruntare între versiunile date în una și aceeași limbă, în aranjamentul antologat al

textelor, s-a pus accentul pe relațiile de rudenie dintre diferite limbi - romanice, germanice, slave etc. Dincolo de caracterul festiv - întrucît de la prima atestare documentară a unei variante a *Mioriței* (1792 - 1794) au trecut mai bine de două veacuri - sau de aspectul reverențios cuvenit osteneții și talentului celor ce au tradus balada într-o altă limbă, cartea *Miorița străbate lumea*, oferă un bun prilej de cunoaștere și apreciere reciprocă a valorilor literar-estetice, menite să contribuie la comunicarea între culturi și mai buna înțelegere între popoare.

Bibliografie consultată:

1. Alaci, Herta. Traducerile *Mioriței* în limba germană. *In: Miorița*, 1993, an III, nr 2, p. 14-17.
2. Husar, Alexandru. *Miorița*, sinteză a spiritualității poporului român. *In: Miorița*, 1992, an.II, nr 1, p. 3-7.
3. Stamatina, Horațiu. Traducerile *Mioriței* în limba engleză. *In: Miorița*, 1993, an III, nr 1, p. 10-15.
4. Musca, Valentin. Graficianul Alexandru Cucereranu, un etern refugiat. *In: Ziarul de Vrancea*, 2005; Accesibil pe Internet:< URL: <http://www.ziaruldelavrancea.ro>

Pe-un picior de plai...

Elena ȚURCAN, șef *Oficiu Documente Muzicale*



Oficiul Documente Muzicale al Bibliotecii Științifice Universitare, Bălți dispune de 23 documente, conținînd diferite variante de note și text ale „*Mioriței*”. Acestea au fost vernisate în expoziție.

Am remarca lucrarea lui Tudor Chiriac „*Miorița*” – poem pentru voce, orgă, clopote

bisericești și tubulare, Chișinău, Ed. Literatura artistică. - 1989. Volumul impresionează și prin copertă: o hartă cu desene la temă cu dimensiunile 100 x 0.65 cm și un text în 2 limbi – română și rusă. Culegerile de folclor muzical conțin balade, cîntece eroice și istorice și, de regulă, baladă liminară în aceste culegeri este

„Miorița” în 1-2-3-4 variante.

Disponem de note pentru pian, acordeon, baian și chiar nai. Culegerile respective au fost editate în Basarabia între anii 1958 – 2004. Sînt prezente și edițiile românești (apărute între 1963 -1990) în care balada este, la fel, în 4 variante. Mai mult ca atât, deținem 3 discuri de vinil ce conțin această splendidă lucrare *Miorița*. Unul dintre ele este: *Antologia folclorului muzical moldovenesc*, alcătuitori George Ceaicovschi - Mereșanu și Constantin Rusnac, cu 2 variante, una de Elena Anastasiu și cealaltă de Constantin Miroznicenco. - Melodia. - 1986. Celebra baladă este interpretată de Orchestra de muzică populară moldovenească „Miorița”.

Prin eforturile lor, Constantin Rusnac, Tudor Chiriac, Ilia Șalin, Elena Anastasiu, Iulia Țîbulischi, P. Stoianov, Dionisie Chiroșca, Petru Neamțu, Ștefan Andronic, L. Aksionova, Vladimir Curbet, Zlata Tcaci, Vasile Iovu, Vasile Nicolescu, Constantin Prichici, D. Stancu au contribuit la intrarea acestei lucrări în

rîndul operelor neperisabile. Amplasată pe două standuri, expoziția a trezit un interes deosebit cititorului, pentru că balada ilustrează destinul nostru în istorie. „Miorița”, lucrarea noastră fundamentală prin care am spus lumii concepția despre viață, despre existență: a fi, înseamnă a fi în și întru natură, omul e o parte a marelui cosmos, cu care este veșnic „logodit”, împlinirea, realizarea sa ca ființă este imposibilă fără alții, fără cei cărora în clipa intrării în veșnicie, le-ar putea spune în mod shakespeareian: „Iubirea cui s-o las?”.

„Balada Miorița, cîntec unic între multe, a rămas singur între mii”(M. Sadoveanu). Acest cîntec străvechi românesc, considerat poem, destin sau chiar epopee, prezintă o monumentală cîntare cu adevărat națională, care, după cum consideră marele scriitor, este o creație, „plină de simțire așa de înaltă pentru natura eternă”, apreciind-o ca pe „cea mai nobilă manifestare artistică muzical-poetică a neamului românesc”.

Bibliografie consultată :

1. Borș Alexandru; Coroi Eugeniu. Balada. *In*: Borș Alexandru; Coroi Eugeniu. Educația muzicală. Ch., 2006, p. 48-50.
2. Cîmpoi, Mihai. Un mit al cunoașterii. *In*: Chiriac, Tudor. Miorița. Ch., 1989, p. 1-2.



Sextil PUȘCARIU – “filolog de nivel european”

Natalia LUNIC, bibliotecar principal, Serviciul LLS BȘU



"Dacă am izbutit să săvîrșim una din cele mai mari fapte istorice, să cucerim definitiv pe cuceritorii noștri vremelnici, aceasta se explică prin faptul că legăturile străvechi cu acest pământ, care ne era prieten nouă, pentru că noi cunoșteam toate tainele, ne-a făcut să biruim tot ce era străin, venetic, intrus."

Sextil Pușcariu

Sextil Pușcariu, om de cultură și personalitate complexă în spațiul intelectualității, atât românești, cât și europene, de o particulară măreție în seriozitatea, onestitatea și înalta sa ținută, a știut să se impună în viața social-culturală a epocii, devenind "cel mai prestigios lingvist al epocii", prin tot ce a publicat și a scris. „I se recunoaște îndeobște savantului o formație enciclopedică, literatului – gustul și armonia pretențiilor izvorâte dintr-o aleasă educație, omului de vastă cultură – căldura iubirii de neam și de frumos, pasionatului de știință, artă și de cele mai varii domenii ale vieții sociale – o profundă înțelegere, o sensibilă și riguros responsabilă devoțiune”.¹

S-a născut la Brașov, în data de 4 ianuarie 1877. Numele său complet era Sextil Iosif Pușcariu „urmaș al unui neam cu un trecut rămuros și vestit în istoria Transilvaniei”.² A rămas în memoria posterității prin multitudinea preocupărilor sale: academician, cronicar muzical și teatral, filolog, lingvist, pedagog, publicist român, prin tot ce a publicat și a scris, „...un om reprezentativ al epocii sale, străduindu-se să sincronizeze știința noastră cu cea europeană și chiar depășind-o pe aceasta din urmă de multe ori prin modernitate. Sextil Pușcariu s-a angajat în acțiunile mari ale epocii sale, avînd o viziune de per-

spectivă, încercînd mereu să deschidă drum în mai multe direcții, maturizînd prin toate realizările sale progresele culturii românești”.³

Fiul lui Iosif Pușcariu, avocat și al Eufrosinei (născută Ciurcu), Sextil Pușcariu „a respirat din copilărie în lumea cărților, a culturii, a vieții politice militante”.⁴ Școala primară o face la Brașov, urmînd tot acolo cursurile gimnaziului și liceului românesc și german (1888 - 1895); face apoi studii universitare în Germania, la Leipzig (1895 - 1899), numărîndu-se printre elevii unor străluciți lingviști ai vremii între care indo-europenistul K. Brugmann, slavistul A. Leskien, germanistul Ed. Sievers, unde îl are ca profesor pe G. Weigand, devenind unul din colaboratorii activi ai Institutului de limba română, organizat de acesta pe lîngă Universitatea din Leipzig, considerată centrul neogramaticilor. Aici au fost puse bazele formației sale de neogramatic. În 1899 - 1901 își continuă studiile în Franța, la Paris, studiînd cu Gaston Paris, A. Thomas, Jules Gilliéron, apoi în Austria, la Viena (1902 - 1904) cu C. Jireček, W. Meyer - Lübke ș.a. Își dă în 1899, la Leipzig, doctoratul în filozofie cu teza *Die rumänische Diminutivsuffixe*. Iar în 1904 devine Docent privat pentru filologia românească la Universitatea din Viena, cu o lucrare de romanistică - *Lateinisches Ti und Ki*

im rumänischen, italienischen und sardinischen. Tot atunci preia conducerea Seminarului român din cadrul Universității vieneze, inițiat de el. În 1905 este ales membru corespondent al Academiei Române (în 1914 membru activ). Începând cu anul 1908, a fost titularul Catedrei de Limbă și Literatură Română. Timp de zece ani este decanul Facultății de Filozofie a Universității din Cernăuți (pînă în anul 1918), afirmîndu-se drept un profesor cu extraordinare calități.

Sextil Pușcariu înființează și conduce ziarul *Glusul Bucovinei*, apărut la 22 octombrie 1918, cea mai activă și răspîndită publicație românească. Stabilite la Cluj (1919), are un rol important în organizarea Universității românești de aici, fiind și primul ei rector (1919 - 1920). În 1920 - 1921 deține funcția de prorector, iar în 1940 - 1941 este iarăși rectorul Universității clujene. În toamna anului 1920, pune bazele primului institut românesc de lingvistică, *Muzeul limbii române*, care, prin ședințe săptămînale de comunicări și discuții, a format și a susținut activitatea celei mai bune școli românești de lingvistică dintre cele două războaie mondiale și a polarizat tot ce era mai valoros în Transilvania interbelică din domeniile adiacente filologiei: istoria, arheologia, geografia lingvistică, romanistica și istoria literară. În 1929, Karl Jaberg aprecia înalt activitatea acestei instituții, afirmînd că este "un centru de lingvistică romanică și, în special, română, cum cu greu poate fi găsit în Europa de Vest.

S. Pușcariu înființează și dirijează "publicația de mare prestigiu științific internațional"⁵ „*Dacoromania*” (1921 - 1948), buletin al *Muzeului limbii române*, în paginile căruia și-au găsit o amplă dezbateră numeroase probleme de lingvistică și literatură și care, pînă în 1948, însumează 11 mari volume cu lucrările colaboratorilor institutului. „Această



revistă a fost cel mai bun periodic de lingvistică și filologie din acel timp și ea este concludentă în ceea ce privește preocupările extrem de bogate și de variate ale școlii clujene. Nu a existat nici un sector al limbii și nici o ramură a lingvisticii care să fi fost neglijate”.⁶

Sextil Pușcariu a cercetat numeroase aspecte ale culturii naționale, de la filologie la artă și la viața socială, dovedind nu numai o profundă înțelegere, ci și o mare pasiune. Personalitate complexă, S. Pușcariu se impune prin multitudinea preocupărilor

sale ce cuprind aproape toate ramurile științei limbii: lingvistică generală, romanistică, fonetică și fonologie, gramatică, lexicologie și lexicografie, ortografie, stilistică, istoria limbii, toponimie și antroponimie, filologie, dialectologie și geografie lingvistică. De la studiul său de debut, *Der Dialekt des oberes Oltthales (Graiu din valea superioară a Oltului în „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache”, 1898)*, și pînă la sfîrșitul vieții, a publicat, în volum și în numeroase periodice românești și străine, peste 400 de lucrări de istoria limbii, dialectologie, romanistică, fonetică și fonologie, lexicologie și lexicografie, istorie și critică literară. Format la școala neogramaticilor și a lingviștilor comparatiști, este preocupat mai ales de probleme de istorie a limbii române, de locul ei în aria romanică. Lucrarea sa *Zur Rekonstruktion des Urrumänischen (Despre reconstrucția străromânei)* publicată la Halle în 1910, reprezintă prima încercare de reconstituire a formelor limbii române anterioare diversificării ei dialectale (străromâna sau româna comună). În discursul de recepție la Academie (1920), *Locul limbii române între limbile romanice*, lingvistul Pușcariu relevă latinitatea limbii române, similitudinile ei structurale, dar și deosebiri față de celelalte limbi romanice, ca rezultat al împrejurărilor diferite de dezvoltare, evidenți-

ază pentru prima dată situația specifică a românei, valoarea ei de cel mai vechi și sigur document pentru reconstituirea formelor de latină populară. Receptiv la cele mai noi teorii și metode de cercetare lingvistică (s-a vorbit, în acest sens, despre eclecticismul său doctrinar, cu rezultate dintre cele mai fericite pentru realizările obținute), S. Pușcariu s-a apropiat, mai ales, de structuralismul praghez, aplicînd pentru prima oară la noi, în mod critic și adecvat, ideile acestei școli (*Morfofonemul și economia limbii; Considerațiuni asupra sistemului fonetic și morfologic al limbii române*). Adversar al imobilismului, ca și al istorismului excesiv, S. Pușcariu implică în analizele sale observația sociologică și urmărirea evoluției faptelor de limbă.⁷

O contribuție fundamentală a avut-o acest remarcabil savant și în domeniul lexicografiei și lexicologiei. În 1905, publică la Heidelberg *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen* (distins de Academia Română cu premiul „I. Heliade Rădulescu”). După dicționarul lui Cihac, căruia îi este superior, dicționarul lui S. Pușcariu dă o imagine mai clară a elementului latin din limba română și reprezintă o etapă pregătitoare pentru opera lui capitală *Dicționarul limbii române* (Dicționarul Academiei). Elaborarea dicționarului limbii române, după încercarea latinizantă a lui A. T. Laurian și I. C. Massim, după abandonarea ei de către B. P. Hașdeu și de către Al. Philipide, este încredințată de Academie, în 1906, lui S. Pușcariu, numit redactor responsabil. Susținut de un colectiv valoros (din 1919 lucrările se desfășoară în cadrul *Muzeului limbii române*), S. Pușcariu reușește să publice trei volume masive cu literele A-B (1913), C (1940), F-I (1934) și fascicule cu literele J - L (pînă la lojniță, 1937 - 1948) și începutul lui D (1949), adică aproximativ jumătate din lucrarea proiectată. Deși neterminat (elaborarea lui s-a reluat din 1949 după reorganizarea Academiei Române), *Dicționarul limbii române* a

constituit cea mai bună lucrare lexicografică românească, realizată la nivelul celor mai bune dicționare din lume. Explicativ, dar în același timp istoric, etimologic (deosebit de valoros din acest punct de vedere) și normativ, el cuprinde lexicul românesc prezentat sub aspectul evoluției sale istorice, al diferențierii geografice și stilistice și „...este cel mai bun dicționar românesc, un tezaur al culturii și al limbii noastre, realizat la nivelul celor mai bune dicționare din lume”.⁸ Paralel cu conducerea și revizuirea întregii lucrări, S. Pușcariu desfășoară o bogată activitate lexicologică, mai ales în *Dacoromania*, la rubrica *Din perspectiva dicționarului*, unde „...savantul clujean semnează dezbateri teoretice privind principiile lexicografice și se oprește îndelung – ca și în alte articole și studii legate de problematica dicționarului – asupra definirii cuvintelor ca tip de definire lingvistică a termenilor”.⁹

Genialitatea sa l-a îndemnat mereu spre culmi și realizări noi. În viața social - culturală a fost un animator prodigios: a întemeiat și condus revista *Cultura*, tipărită la Cluj din 1924, o publicație în patru limbi, care a apărut sub îndrumarea unui comitet din care făceau parte Lucian Blaga pentru limba română, Yves Auger pentru franceză, de texte în germană răspundea Oskar Netoliczka, iar de cele în maghiară, Georges Kristof. „Departate de orice influență politică, spunea S. Pușcariu, redactorul ei șef, vom avea curajul opiniilor noastre, dar vom păstra imparțialitatea la care ne obligă respectul reciproc al unora față de ceilalți”. Publicația, străină mentalității tribale din lumea literară, era necesară și pentru încurajarea creației literare românești și a traducerilor, pentru stimularea unui dialog intelectual intern și internațional. Traducătorii români stabiliți în străinătate au găsit în ea nu numai un sprijin profesional, ci și posibilitatea de a integra performanțele în cultura lor de origine. Literatura română nefiind cunoscută în lume, trebuie să dovedești mereu, în orice împrejurare că ai cărți și publicații interesante asemenea celor din alte țări civilizate.

Spirit refractar oricărei închistări metodologice, convins că: „pentru fenomenul lingvistic nu există de obicei o singură, ci mai multe posibilități de explicare”, S. Pușcariu este atras și de geografia lingvistică, aducând o contribuție importantă în dezvoltarea dialectologiei românești și romanice. Dialectologia românească datorează lui S. Pușcariu și cea mai bogată monografie a dialectului istro-român (*Studii istororomâne*, 3 volume, publicate între 1906 și 1929). În cadrul *Muzeului limbii române* el inițiază *Atlasul lingvistic român*, „cu un răsunător câștig pentru știința limbii române”, cum aprecia D. Macrea, această operă vastă, indispensabilă cercetărilor dialectologice este unul din primele atlase romanice (precedat de lucrările similare pentru limbile franceză și italiană). Conceput în 10 volume, pentru care materialul a fost strâns în întregime (de doi anchetatori - Emil Petrovici și Sever Pop - cu două chestionare distincte, inovație a lui S. Pușcariu), din atlas nu au apărut în timpul vieții sale decât trei volume mari, însoțite de alte trei mici, cu hărți colorate (de asemenea inovație a lui S. Pușcariu), prezentând sintetic fenomenele studiate. Și această lucrare va fi continuată după moartea sa. Posteritatea va remarca cu gratitudine că „...în acele eforturi aurorale ale lui S. Pușcariu se pot distinge coordonatele conceptuale de adâncime prin care învățatul român se înscrie, fără dubiu, printre adeverații fondatori ai noii fonologii istorice pe plan european”.¹⁰ Ca și în cazul *Dicționarului*, S. Pușcariu realizează, paralel cu activitatea de conducere a lucrărilor, o seamă de comentarii teoretice deopotrivă de valoroase (*Atlasul lingvistic al României*, 1929; *Hărțile graiului*, 1933; *Atlasul lingvistic român. Prospect*, 1936; *Les enseignements de l'Atlas linguistique de Roumanie*, 1936 etc.). Lucrarea fundamentală asupra limbii române preconizată de S. Pușcariu era *Limba română*, sinteză a structurii și evoluției limbii noastre, concepută în 4 volume din care au apărut doar primele două:

I. *Privire generală* (București, 1940; reeditat în

1976) și II. *Rostirea* (publicat postum, 1959).

Cu o deosebită satisfacție remarcăm, că primul volum se află și în fondul de carte rară al Bibliotecii Științifice în prima ediție din 1940, precum și ediția din 1976.

Capacitatea de a se apleca asupra amănuntului revelator, îmbinată cu o uimitoare putere de sinteză, claritatea gândirii și a stilului, concizia și precizia informațiilor, conferă lucrărilor lui S. Pușcariu, alături de o neștirbită valoare științifică, și o mare accesibilitate. El aparține acelei categorii de oameni de știință ale căror opere, răspunzând celor mai înalte exigențe ale specialiștilor, constituie, în același timp, lucrări de popularizare a disciplinei lingvistice, de transformare a ei într-un instrument general de cultură. În lingvistica românească, S. Pușcariu rămâne un savant de renume mondial (membru al mai multor societăți științifice străine, între care Academia Saxonă din Leipzig, Academia de Științe din Berlin, Comitetul permanent internațional de lingvistică), inițiator de lucrări fundamentale, creator și organizator de școală. Activitatea sa, depășind granițele științei căreia i-a consacrat cea mai mare parte a vieții, a îmbrățișat, cu rezultate deopotrivă de remarcabile, istoria patriei, istoria și critica literară.

Nu l-a ocolit nici ispită creației literare. Lecturile romantice sînt vizibile în primele sale încercări: *Schite* (1896), *Snoave* (1897) și *Juvenilla* (1898). Mult mai realizate sînt micile studii de literatură: *Henrik Ibsen* (1897) sau succintele prezentări ale literaturii române din primii ani ai secolului al XIX-lea în *Kritischer Jahresbericht uber der Fortschritte der romanischen Philologie* (traduse și adunate apoi într-un volumaș din 1909) ca și *Literatura română* (1925) la origine o "panoramă" redactată pentru revista italiană "L' Europa orientale" (1923). O analiză de ansamblu realizează S. Pușcariu în studiul *Poezia și drama lui Lucian Blaga* (1935), care este "una din primele încercări de a surprinde originalitatea unei creații".¹¹ În lucrările sale de critică literară, destinate străinătății, S. Pușcariu prezin-

tă succint curente și scriitorii mai reprezentativi ai literaturii române. Timpul ne-a dovedit valoarea perenă a operelor sale, precum și corectitudinea caracterizărilor făcute, acestea denotând o „reală intuiție critică”.¹² S. Pușcariu ne-a oferit și „cea mai echilibrată imagine panoramică a vechii noastre culturi”.¹³ *Istoria literaturii române. Epoca veche* (1921). „Operă de căpătîi a multor generații, apărută cu mult înaintea istoriei literaturii române vechi a lui Nicolae Cartoian, considerată cea mai bună pînă astăzi, cartea lui S. Pușcariu s-a impus nu numai prin structura, informația și notele personale ale autorului în analiza literaturii române vechi, ci și prin emoția intelectuală pe care o provoacă lectura ei.” (Ilie Dan) În afară de studiile de lingvistică și istorie literară, Pușcariu se ocupă și de folclor. Vede în folclor o mărturie a unității sufletești a tuturor românilor, creația spirituală a poporului exprimînd o filozofie simplă și senină, cu o pronunțată notă de optimism. Tot lui Pușcariu îi revine meritul de a organiza astfel de instituții științifice ca Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Societatea Etnografică Română și Arhiva de Folclor a Academiei Române.

Dar revelația talentului scriitoricesc al lui S. Pușcariu o constituie memorialistica sa, apărută postum. S. Pușcariu a întreținut legături strînse cu numeroși reprezentanți ai literaturii române și personalități de notorietate mondială și aceste realități sînt ilustrate în jurnalul său intim, cuprins în șapte caiete manuscrise cu însemnări între 4 ianuarie 1917 și 25 septembrie 1944. Jurnalul a fost completat pe parcurs cu „amintiri” și cu vastul epistolar. Intenția era să redacteze la bătrînețe un ciclu de opere strînse în trei trilogii. A finalizat doar întîia trilogie compusă din *Spîța unui neam din Ardeal*, *Brașovul de altă dată* și *Călare pe*

două veacuri. Operă cu adevărat memorialistică este scrierea *Călare pe două veacuri* (1895 - 1906), în care impresiile directe erau încă suficient de proaspete. În schimb, *Memoriile*, care au căpătat forma definitivă în ultimii ani de viață, editate postum în 1978, „au o surprinzătoare vivacitate și prospețime a culorilor”.¹⁴

După instaurarea forțată a comunismului în România, scrierile alesului lingvist, istoric literar și de cultură cu o bogată formație filozofică, Sextil Pușcariu, au fost, în mare parte, puse la index, doar cîteva lucrări făcînd excepție. Adoptînd întotdeauna o „atitudine circumspectă”, S. Pușcariu a evitat manifestări politice în public. La vîrsta de 63 de ani, vitregiile istoriei însă îl obligă să părăsească Clujul și să-și caute un refugiu la Sibiu.

Anchetat în mai multe rînduri de noii inchiזורi comuniști, marele om de cultură Sextil Pușcariu se stinge din viață la Bran, scutindu-i pe cerberii marxiști de plăcerea de a-l întemnița cu „ocazia” valului masiv de arestări ale legionarilor din noaptea de 14 spre 15 mai 1948. Va fi înmormîntat la Brașov în data de 7 mai. Sextil Pușcariu rămîne un remarcabil reprezentant al filologiei și lingvisticii, dar și al memorialisticii românești.

Sextil Pușcariu este „părintele întemeietor de țară al lingvisticii din România” („the Linguistic Pater Patriae of Romania”), cum îl numea, în S.U.A., în deceniul anterior, al interdicției politice de la noi, marele umanist Leo Spitzer (în revista ce apăruse, o vreme, la Seattle, „*Cahiers Sextil Pușcariu*”).

Bibliografie:

- ¹ Balacciu, Jana ; Chiriacescu, Rodica. Pușcariu Sextil. In: Balacciu, Jana ; Chiriacescu, Rodica. *Dicționar de lingviști și filologi români*. București, 1978, p. 211-214.

- 2 Borcilă, Mircea. "Noua cale" a lingvisticii istorice românești. In: Lb. română, 1995, nr 5(23), p. 38-44.
- 3 Datcu, Iordan ; Stroescu, S. C. Pușcariu Sextil. In: Datcu, Iordan ; Stroescu, S. C. *Dicționarul folcloriștilor: folclorul literar românesc*. București, 1979, p. 364-365.
- 4 Frățilă, Vasile. Structura dialectală a Dacoromâniei în concepția lui Sextil Pușcariu. In: Frățilă, Vasile. *Contribuții lingvistice*. Timișoara, 1993, p. 319-332.
- 5 Frîncu, Constantin. Sextil Pușcariu. In: Frîncu, Constantin. *Curenți și tendințe în lingvistica secolului nostru*, Iași, 1997, p. 193-195.
- 6 Ghibu, Onisifor. *Oameni între oameni*. București : Ed. Eminescu, 1990. 527 p.
- 7 Macrea, Dimitrie. Sextil Pușcariu. In: *Limba română*, 1995, nr 5(23), p. 36-37.
- 8 Marian, Rodica. Sextil Pușcariu – personalitatea creatorului științific. In: *Limba română*, 1995, nr 5(23), p. 45-47.
- 9 Pușcariu, Sextil. In: *Dicționarul scriitorilor români: M-Q*. – București, 2001, p. 899-903.
- 10 Pușcariu, Sextil. Literatura populară. In: Pușcariu, Sextil. *Istoria literaturii române. Epoca veche*. București, 1987, p. 42-49.
- 11 Zăciu, Mircea. Sextil Pușcariu. In: Zăciu, Mircea. *Ca o imensă scenă, Transilvania*. București, 1996. p. 482-485.



O esteta apocaliptică - Virginia Woolf

Lilia MELNIC

"Capodoporele nu sunt nașteri unice și solitare, sunt rezultanta multor ani de gândire în comun, de gândire de către întregul corp al poporului, astfel că întreaga experiență a masei se află îndărătul unui singur glas."

Virginia Woolf

Virginia Woolf - 125 de ani de la naștere

Virginia Woolf, scriitoare și critic literar, este considerată una dintre cele mai mari romanciere ale secolului XX. Ea a contribuit la redefinirea artei romanului, conducându-l de la realismul de suprafață cu accent de detaliu

extern la străfundurile conștiinței și ale vieții interioare. Prin nuvelele și eseurile sale, Virginia Woolf a influențat în mare măsură reconsiderarea posibilităților romanului și a rolului femeii - scriitor în viața artistică. Înzestrată cu un acut spirit de observație și cu talent nativ pentru scris, autoarea a redat viața, simțirile și

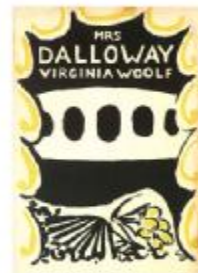
trăirile personale, dar și ale personajelor romanelor sale, într-un mod cu totul inconfundabil.

Pe numele ei de fată Adeline Virginia Stephen, scriitoarea s-a născut la Londra, la 25 ianuarie 1882, într-o familie cu doi băieți și două fete, ea fiind a treia dintre cei patru copii. Era fiica unui cunoscut critic victorian, biograf și cărturarul Sir Leslie Stephen, autorul *Istoriei gândirii engleze din secolul al 18-lea și redactor al Dicționarului de biografie națională*. Mama sa, Julia era o femeie de o frumusețe vestită și gazdă a unui cerc literar care se întrunea în casa familiei Stephen. Toți cei patru copii, Virginia, Vanesse, Thoby și Adrian, au fost încurajați de ambii părinți în eforturile lor intelectuale. Lumea literelor devine pentru Virginia Woolf un mediu familiar. Fiind antrenată de timpuriu de către tatăl ei în discuții elevate cu tematică literară, Virginia a dobândit o educație complexă. În rezultatul lecțiilor zilnice pe care le făcea cu tatăl său, ea a învățat să citească printre rînduri și să aprecieze scrierile de calitate. În perioada 1891 - 1895, Virginia Woolf și frații săi au editat un ziar săptămînal de familie. Mai tîrziu, copilăria cea fără de griji devenea un capitol încheiat, profund marcat de tragicul eveniment al dispariției părinților ei. Revenindu-și, Virginia s-a mutat cu frații și surorile sale într-o casă proprie din cartierul boem Bloomsbury. Posedînd gust literar temerar și spirit critic penetrant, scriitoarea se înconjoară încă din adolescență de un grup de tineri ambițioși (celebrul „Bloomsbury Group”), hotărîți să răstoarne canoanele literaturii. Fiecare membru al grupului și-a adus contribuția la dezvoltarea artelor: Virginia Woolf și Edward Morgan Forster prin romanele lor, Duncan Grant, Vanessa Bell și Roger Fry prin picturile lor. Lytton Strachey a revoluționat scrierea biografică, T. S. Eliot - poezia. Ei au contribuit la promovarea postimpresioniștilor francezi: Cezanne, Van Gough, Matisse, Picasso, organizînd renumita expoziție de la Londra (1910). Aici l-a cunoscut pe

Leonard Woolf cu care s-a și căsătorit în 1912. Virginia Woolf întemeiază împreună cu soțul său casa de editură Hogarth Press (1917). Lucrează la romanele sale, dar, concomitent, colaborează cu principalele reviste londoneze. În 1915 apare primul ei roman *Voyage Out* (Călătoria în afară), scriere la care a lucrat șase ani. Al doilea roman, *Night and Day* (Noapte și zi), a apărut în 1919. Ambele sînt scrise în linia tradiției prozei engleze din epocă. În volumul de nuvele *Luni și marți*, Virginia Woolf a început să experimenteze o formă mai puțin convențională, folosind un stil poetic, subiectiv, concentrându-și atenția, în următoarele proze, asupra naturii individuale și a vieții interioare. Mult așteptata glorie avea să i-o aducă scriitoarei romanul *Jacob's Room* (Camera lui Iacob), apărut în 1922 și care marchează o ruptură stilistică cu convenționalismul tehnicilor narative, prin detașarea de obișnuita acțiune cronologică.

Creațiile scriitoarei se deosebesc prin detalierea monologului interior și însușirea senzațiilor: influențată de exemplul oferit de James Joyce, Woolf a recurs la diverse tehnici, personajele fiind surprinse în cadrul realității lor subiective. "Virginia Woolf poate fi descrisă drept o estete apocaliptică, pentru care existența umană și lumea întreagă sînt în final justificate doar ca fenomene estetice.[...] Pentru ea realitatea se schimbă cu fiecare percepție nouă, iar ideile sînt umbre care mărginesc momentele privilegiate", afirma Harold Bloom.

În romanul *Mrs. Dalloway* (*Doamna Dalloway*), editat în 1925, Woolf a reunit două povești derulate într-o singură zi, dar care nu tangentează în nici un fel, acțiunea rămîne în planul secund, universul gîndurilor, al senzațiilor și al impresiilor devenind dominant. Astfel, Woolf speră să



capteze o realitate mai profundă. În anul 2002, filmul *The Hours*, peliculă ce avea la bază viața Virginiei Woolf și rezonanțele romanului său *Mrs. Dalloway*, a fost nominalizat pentru Oscar ca cel mai bun film. El n-a câștigat premiul, însă Nicole Kidman a luat Oscarul pentru cea mai bună interpretă a rolului principal (rolul Virginiei). Celebra actriță menționa că personajele Virginiei Woolf au marcat-o: „Este foarte interesant felul în care personajele te găsesec într-un moment al vieții când ai cu adevărat nevoie de ele. Nu eram în cea mai bună dispoziție în acea perioadă, dar ea a reușit să mă facă să-mi adun energia. În ceea ce mă privește, Virginia mi-a făcut un cadou. Asta e ciudat la această experiență: în acel moment al vieții mele, aveam nevoie de ea. Aveam nevoie de acest personaj.”

Romanul *To the Lighthouse* (*Spre far*), apărut în 1927, este considerat capodopera Virginiei Woolf, scriere în care autoarea utilizează tehnica fluxului conștiinței. În roman sînt descrise impresiile produse în sufletele copiilor profesorului Romsley și în al său propriu de fapte obișnuite, cum ar fi pregătirea unei excursii spre un far din insulele Herbride, într-o zi de septembrie și realizarea acesteia zece ani mai târziu, după moartea câtorva membri ai familiei. Farul este pentru toți simbolul realizării năzuințelor fiecărui personaj.

În 1928 a apărut biografia fictivă *Orlando*, în care Virginia Woolf a transpus povestea vieții prietenei sale apropiate Vita Sackville-West. Este o carte foarte controversată, care a situat-o definitiv pe Woolf între scriitorii reprezentativi ai literaturii engleze. În 1929 a fost publicat eseu *A Room of One's Own* (*O cameră pentru sine*). În această creație scriitoarea abordează un subiect incitant: locul și rolul femeii în societate, încercînd să găsească explicații pentru condiția supusă a femeii și să identifice cauzele social - economice care o determinau. Redescoperit de mișcarea feministă în perioada anilor '70, eseu a contribuit la renumele scriitoarei de

luptătoare în avangarda mișcării de emancipare a femeii. Scriitoarea a surprins natura alunecoasă a vieții interioare și a susținut cu fervoare importanța perspectivei feminine și a cultivării acesteia. Există în opera Virginiei Woolf momente miraculoase în care etanșeitățile lasă deodată să pătrundă un curent de simpatie, stabilind o comuniune cu oamenii și cu lucruri. *Momentul* coincidenței este acela al unei „vibrații imobilizate”, căci contemplația este cu adevărat o pasiune, iar însușirea ei de bază este *attente*-ul.

Bucurîndu-se de o audiență generală și dovedind un angajament aproape pasional în actul de creație, scriitoarea a reușit în doar cinci ani să finalizeze romanul care avea să-i aducă și cel mai important succes comercial: *The Years* (Anii), apărut în 1935. Spre deosebire de creațiile anterioare, lucrarea constituie un convențional roman al generațiilor.

Contemplarea naturii oferă minunate clipe. Virginia Woolf a fost adesea beneficiara acestor emoții singulare. Așa au fost scrise extraordinarele schițe, găsite printre scrisorile personale ale scriitoarei și adunate de David Bradshaw într-o minunată culegere, intitulată *Carlyl's Hous*, ea mai și avînd o inspirată prefață, scrisă de Doris Lessing.

Grija pentru detaliu, acuitatea observației, alegerea cuvîntului potrivit, frumusețea adjectivului, sînt numai cîteva dintre particularitățile scrisului Virginiei. Ea recunoaște că scrie pentru că îi face o deosebită plăcere și adaugă: „Scriitorul trebuie să se scufunde într-o mare de orori pentru a aduce la suprafață perlele! Cu toate acestea merită sacrificiul.” Pentru a caracteriza succint felul în care a scris și s-a dezvoltat scrisul Virginiei ca parte integrantă din însăși viața ei, scriitoarea Doris Lessing spune: „Viața Virginiei Woolf a fost o progresie de experimente îndrăznețe... fără ea literatura noastră ar fi fost mult mai săracă.” Woolf ne oferă prin toate cărțile sale o claviatură posibilă pentru alțea muzici. Ea ar deveni muzică prin acordul notelor disonante,

o muzică în care am afla reconcilierea cu sine și cu celălalt. Dar vidul clipei care alternează cu momentul de plenitudine face imposibilă o structură modificată. Iar o multiplicitate de absențe nu este niciodată reductibilă la Unu.

Cartea *Jurnalul unei scriitoare* este un omagiu adus Virginiei de Leonard Woolf, avînd la bază jurnalul ținut de autoare timp de 27 de ani. Note referitoare la propria scriitură, simple exerciții literare, relatări legate de persoane sau episoade din viața care i-au influențat opera, comentarii pe marginea unor opere

literare - iată cîteva nuanțe care întregesc portretul unei figuri emblematice în peisajul literaturii universale.

Scriitoarea a practicat aproape toate genurile literare: a scris piese de teatru, nuvele și schițe, romane, o biografie (*Roger Fray*) și critică literară. Chiar dacă nu a scris poezie, adesea, paginile ei de proză sînt pătrunse de un lirism inspirat. Învățăm de la ea că numai talentul favorizează o persoană să devină scriitor.



Bibliografie consultată:

1. Burt, Daniel. *100 cei mai mari scriitori ai lumii*. București : Ed. Lider Star, 2005. 376 p.
2. Czock, Attila. *100 de personalități ale secolului : scriitori*. Iași, 2000. 208 p.
3. *100 de scriitori ai lumii: viața, activitatea, opera*. Ch., 2006. 400p.
4. *111 romane celebre într-o singură carte*. Ed. a 3-a. Pitești : Ed. Paralela 45, 2002. 508p.
5. Popa, Marina. *Virginia Woolf și lumea contemporană*. <URL: <http://www.observatorul.com.>>
6. Popescu, Zamfira. *O muzică făcută din alțea muzici*. <URL: >



Reflexe ale integrării: presa literară din Basarabia

Maria ȘLEAHIȚCHI, dr. conf., decanul Facultății
Filologie USB "Alecru Russo"

Fără îndoială, în ceea ce are valoros și durabil, literatura română e „una și indivizibilă”. „Literatura română din exil, afirmă Ion Simuț, se integrează firesc într-o literatură română fără granițe și fără separatisme. O asemenea distincție nu mai poate fi operantă decât pentru a diferenția condițiile diferite de lucru, iar nu valorile.”¹ Exilului literar românesc se asociază și literatura din spațiile românești abandonate în condiții istorice și geopolitice vitrege.

Deși literatura română din Basarabia și Bucovina, așa cum o regăsim în clasamentele istorico-critice ale unor critici extrem de obiectivi, nu are nici o șansă de reordonare și omologare în cadrul paradigmei estetice a literaturii române, credem că și acest fragment al literaturii române se pretează în mod organic clasificărilor generale aplicate procesului literar românesc, or, ruptă de matricea spirituală și marcată de calvarul prin care a trecut, literatura din Basarabia nu a cunoscut totuși o modificare de esență, nespecifică literaturii române. Cu toată rămânerea în urmă față de mișcarea spectaculoasă a „căruței cu patru roți”, pentru a valoriza expresia criticului invocată deja („Dacă literatura română scrisă în fosta Iugoslavie, receptivă la curentele modernismului și postmodernismului, își poate găsi cu ușurință enclave proprii într-o istorie literară fie la capitolul literaturii estetice, fie la acela al literaturii subversive, literatura „moldovenească” trebuie tratată în mod obligatoriu – cu toată tristețea acestei constatări – separat, ca

pe o a cincina roată la căruță”², ce-a de „a cincina roată” e totuși a căruței. Adică, e tot literatură română și nu poate fi omologată decât din perspectivă integraționistă, ca făcând parte, în mod obligatoriu, din cultura românească. Impresia falsă pe care o promovau / promovează (?) unii critici venea / vine din necunoașterea, probabil. De altfel, între timp, Ion Simuț și-a redactat perspectiva axiologică, făcând din literatura română din Basarabia obiectul unui șir de articole (publicate în revista *România literară* din 2005 și 2006), în care propunea puncte de vedere destul de pertinente, dar și polemice, în vederea receptării la nivel valoric a scriitorilor basarabeni din cea de-a doua jumătate a secolului XX.

Astfel, scriitorii basarabeni, dar și confrății lor din Țară, au demonstrat consecvent demersul lor integraționist, recuperând timpul separării și convertindu-l într-un timp al unității culturale, estetice și valorice. Cea mai receptivă la acest deziderat a fost de la 1987 încoace presa literară. Ea a promovat valorile românești în Basarabia, avînd grijă totodată să facă auzită și văzută literatura de aici în paginile mediilor literare din România. În mod firesc, fenomenul integrării din ultimul deceniu al secolului trecut are deja istoria sa. Integrearea a cunoscut diverse forme de manifestare, cum ar fi:

- recuperarea valorilor literare istorice - perspectivă național - patriotică (revistele *Nistru / Basarabia, Literatura și arta*);
- sincronizarea componentelor interne ale literaturii române - perspectivă estetică (revistele

Contrafort, Sud - Est Cultural, Semn);
- europenizare și globalizare - perspectivă transnațională (revistele *Contrafort, Sud - Est Cultural*).

Recuperarea valorilor literare istorice – perspectivă național - patriotică (revistele *Nistru / Basarabia, Literatura și arta*)

Efortul integraționist al revistei *Nistru / Basarabia* viza dintru început recuperarea valorilor literare istorice, demersul revistei fiind unul emblematic. Odată cu modificarea numelui din *Nistru* în *Basarabia*, revista se declară continuatoare a *Vieții Basarabiei*, importantă publicație din perioada interbelică, lansată la Chișinău în 1932 sub președinția lui Pantelemon Halippa și redacția lui Nicolae Costenco.

Începând cu anul 1988 - perioadă a „dezghețului” gorbaciovist -, cu preluarea redacției de către poetul Dumitru Matcovschi, sumarul revistei include o rubrică inedită *Reconstituiri*, punându-se în circuit, pentru cititorul basarabean, pentru început, versuri ale junimistului Vasile Pogor. De ce s-au oprit redactorii revistei la un scriitor minor e o întrebare în spirit retoric. Mai important și simptomatic ni se pare gestul ca atare, care deschide lunga cale a recuperării valorilor literare de care basarabeanul a fost privat. Astfel, revista va întreprinde primele încercări în procesul de integrare culturală a românilor de pe ambele maluri ale Prutului. Pentru cititorul basarabean vor fi publicate unele texte excluse din edițiile clasice (*Hora unirii, Imn lui Ștefan cel Mare, Bucovina* de V. Alecsandri), versuri de L. Blaga, T. Arghezi, N. Stănescu, G. Bacovia, G. Coșbuc. Gestul satisfăcea cererea cititorului, revista fiind la acel moment unica sursă de lectură a unor texte incluse în programele școlare la literatura română.

Din domeniul prozei sînt popularizate operele unor înaintași: C. Stere *În preajma revoluției*, Gib Mihăescu *Rusoaica*, Z. Stancu *Urma*, P. Goma *Din calidor – o copilărie basarabeană*, *Arta refugii*, iar pentru revigorarea dramaturgiei, gen restanțier pentru

literale basarabene din acea perioadă, este publicată piesa lui M. Sorescu *Vărul Shakespeare* (nr.12 / 1990).

Revista continuă și în următorii ani să familiarizeze cititorul basarabean cu literatura, istoria, critica literară și filosofia românească, publicînd integral sau fragmente din lucrări de referință: G. Călinescu *Ion Creangă*, E. Sorohan *Alecsandri și comedia*, G. Ibrăileanu *Spiritul critic în cultura românească*, L. Blaga *Elogiu satului românesc*, L. Rebreanu *Laudă țăranului român*, M. Preda *Lumea țărănească și generațiile ei în istorie*, Șt. Ciobanu *V. Alecsandri și Basarabia*, C. Noica *La o antologie filozofică*, N. Manolescu *Varlaam. Istoria critică a literaturii române. Partea I ș.a.*

La rubrica *Autori și Cărți* sînt publicate cronici la cărțile autorilor basarabeni semnate de critici din Țară. D. Mănucă scrie despre cartea *Pe urmele lui Orfeu* de N. Dabija, A. Iliescu despre *Schimbarea la față* de V. Grosu, M. Codruț despre *Aici, în falset* de Gr. Chiperi ș.a. Sfera tematică și stilistică este caracterizată de o largă deschidere. E. Simion semnează eseu *Poezia livrescului*, A. Mușina abordează postmodernismul în *Poemul modern*, L. Botnaru intervievează pe Gh. Crăciun în *Ostentațiile mele vin din voința de a concilia trupul cu limbajul*. Începutul recuperării însemnează o varietate de direcții literare, stiluri, nume, puse laolaltă. Revista nu-și proclamă un program estetic, ci unul etnic - estetic, cel de unitate de limbă și literatură; or, în contextul istoric neodacist, marcat de ideea unității naționale, pornirile ierarhice au rol secund. Între timp, revista *Basarabia* a evoluat. S-a schimbat componența redacției. Au venit oameni noi, cu viziuni noi. Preluînd redacția revistei *Basarabia*, poetul Nicolae Popa a orientat procesul de integrare spre sincronizarea cu ritmurile actuale ale literaturii române, modernizînd simțitor criteriile axiologice, după care a organizat activitatea revistei în ultimii ani de apariție.

Aflată în inima bătăliei pentru trezirea conștiinței naționale, de rînd cu revista

Basarabia, hebdomadarul *Literatura și arta* și-a conservat formulele de limbaj și atitudine, rămânând la nivelul anilor nouăzeci. Plafonarea nu a putut fi evitată. Mai mult decât atât, preocupările preponderent de natură social-politică mai ales din ultima vreme au fost în detrimentul evident al literaturii și artei. Chiar dacă nu și-a suspendat apariția, precum s-a întâmplat în cazul revistei *Basarabia*, săptămânalul a devenit mai mult o „publicație de buzunar”. Pe de altă parte, modul în care *Literaturii și arta* își promovează ideile și valorile face impresia că redactorii ei nu au fost capabili să-și sincronizeze limbajul, chiar cel patriotic, atât de necesar încă în *Basarabia*, cu schimbările iminente ale lumii și mesajul la care reacționează ea astăzi. Deși publică o serie de autori din spațiul cultural românesc, revista se autohtonizează progresiv, mizând pe relația cu publicul mediocru, pe care continuă să-l țină în tipare depășite.

Sincronizarea componentelor interne ale literaturii române - perspectivă estetică (revistele *Contrafort*, *Sud - Est Cultural*, *Semn*)

În cel de-al doilea val al procesului de integrare se înscriu publicațiile *Contrafort*, *Sud - Est Cultural*, *Semn*. Revista *Contrafort*, coordonată de Vasile Gîrneț și Vitalie Ciobanu, este exponențială pentru generația scriitorilor optzeciști, în efortul lor de sincronizare cu literatura română pe criterii estetice, nu doar etnice. Fondată în 1994, cu susținerea Fundației Culturale Române, această revistă, deși se declară una a tinerilor scriitori din Republica Moldova, nu se dorea o publicație „pentru tinerii scriitori basarabeni în mod special, ci o revistă pentru tinerii scriitori români oriunde s-ar afla. [...] Nu erați, afirmă Augustin Buzura într-un interviu, moldoveni la Chișinău și basarabeni oprimați la București, ci tineri intelectuali români, conștienți că au de îndeplinit o misiune foarte grea, de înaintat împotriva valului, împotriva unei mentalități păgubitoare”.³ Pe drept cuvânt, „revista și-a făcut datoria cu prisosință, devenind „cea mai

bună publicație pentru tineri din întreg spațiul cultural românesc”,⁴ reușind „să se racordeze la spiritul real al timpului, să adune în jurul ei un grup de colaboratori foarte talentați”, reușind să răstoarne prejudecăți înrădăcinate destul de adînc: „ei sunt, pe alt plan, români din Chișinău, nu basarabeni din București”.⁵

Revista *Contrafort* a debutat cu un program de integrare culturală și literară, în favoarea impunerii „unor principii și criterii comune pentru o literatură scrisă în aceeași limbă”.⁶ Consecvența grupului de la *Contrafort* este demnă de admirat, dat fiind faptul că noi, românii, sîntem mai degrabă autorii unor proiecte abandonate, decât a unor programe de lungă durată, împlinite, cu efort și consecvență, în timp. Sîntem mai degrabă o națiune a insight-ului, decât a construcției în timp. Scriitorii de la *Contrafort* demonstrează tocmai excepția. De la primul număr pînă la cel din aprilie - mai 2003, revista face dovada unui demers cultural de omologare a valorilor românești de oriunde s-ar produce. Autori din țară sînt comentați în *Contrafort*, autori din Țară au coloane în revistă, precum reviste din Țară includ în mod curent prezentarea *Contrafortului* la rubrica de cronică a presei (a se vedea *România Literară*, *Observatorul cultural*, *Convorbiri literare*, *Adevărul literar și artistic*, *Dilema* ș.a.). Momentul de bilanț al promovării politicii de integrare românească spirituală, culturală, literară îl constituie ancheta din nr. 12 / 2002 cu tema: *Basarabia și România – un deceniu de integrare literară*, la care a participat un număr mare de scriitori români. „Concluziile aceste dezbateri, afirmă directorul revistei Vasile Gîrneț, relevă un bilanț mai degrabă descurajant decât optimist. S-au confirmat în acești ani două tipuri de politici „integraționiste”: prima însemnînd festivaluri siropoase și chefuri patriotice, bugetofage și ineficiente, și cealaltă [...] însemnînd investiții pe termen lung, crearea și susținerea unor instituții viabile de perspectivă, capabile să modifice mentalități și să promoveze valorile autentice.”⁷ În pofida concluziilor, mai mult



„descurajante decît optimiste”, modul în care promovează integrarea grupul de la *Contrafort*, dar și celelalte două reviste *Semn*, *Sud - Est Cultural*, ar trebui să ne facă mai optimiști. Prin contribuția iminentă a acestor reviste, s-au afirmat noi generații de scriitori, care au reușit să-și sincronizeze discursul literar cu congenerii lor din Țară și să scoată literatură română din Basarabia din vîrsta ei „pășunistă”.

Deschiderea spre europenizare și globalizare – perspectivă transnațională (revistele *Contrafort*, *Sud - Est Cultural*, *Semn*)

A pleda doar pentru forma internă de integrare (a literaturii din Basarabia cu literatura română) ar însemna să îți restrîngi

„elanul integraționist”, în vreme ce contextul general al integrării vizează noi obiective și finalități. Astfel, literatura română din Basarabia trebuie să escaladeze noi trepte, dacă nu vrea să-și conserve statutul de „a cincina roată la căruță”. Revistele literare *Contrafort*, *Semn* și revista *Sud - Est Cultural* își asumă acest obiectiv. Analiza sumarelor acestor reviste, calitatea textelor publicate, lumea ideilor care trăiește în coloanele lor evidențiază tendința de europenizare a discursului critic, literar și social - politic. Ridicarea acestor reviste pe altă treaptă, cea a integrării și sincronizării cu literaturile europene, deschid pentru generațiile care vin calea raliei la valorile culturale transfrontaliere, literatura română din Basarabia intrînd astfel într-o altă vîrstă a sa.

Note:

- 1 Ion Simuț, *Incursiuni în literatura actuală*, Oradea, Editura Cogito, 1994, p. 399.
- 2 Ibidem, p. 15-16.
- 3 Augustin Buzura: „Basarabia va fi ceea ce trebuie să fie și va ajunge unde îi este locul. Trebuie să procedăm în așa fel de parcă numai de efortul fiecăruia dintre noi ar depinde revenirea la normalitate. După cum trebuie să scriem de parcă fiecare cuvînt ar putea să fie ultimul” [interviu]. *In: Contrafort*, nr. 2 (100), februarie 2003, p.10.
- 4 Idem
- 5 Idem
- 6 Vasile Gârneț în interviu cu Augustin Buzura. *In: Contrafort*, nr. 2 (100), februarie 2003, p. 10.
- 7 Idem



BUCOAVNA basarabeană din 1815

Radu MOȚOC, inginer, secretarul asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala "Costachi Negri", Galați

Lecturînd Revista Istorică Română din 1931, vol. I, găsim o comunicare a istoricului C. C. Giurescu care vorbește de rolul deosebit avut în educația copiilor din Basarabia a Bucuavnei din 1815.

Autorul citează faptul că Ștefan Ciobanu, care a studiat cărțile didactice apărute în Basarabia sub ocupație rusească, spunea următoarele: „În registrul cărților care au fost tipărite în Chișinău în tipografia exarhicească de la înființarea ei și pînă la anul 1821, cu data de 22 dec. 1814 este trecută o bucovnă moldovenească cu traducere în rusește, care a apărut în 1200 exemplare; aceeași bucovnă apare în același număr de exemplare la 20 august 1815. Despre această din urmă bucovnă menționează și dl. Ion Halippa, unul din cei mai buni cunoscători ai trecutului Basarabiei, într-un comunicat făcut la comisiunea arhivelor din Basarabia. N-am putut da peste nici una din aceste bucovne”.¹ În continuare C. C. Giurescu precizează faptul că la Institutul de Istorie Națională din București există un exemplar din această bucovnă, care este o carte cu scoarțe de carton și cu numerotație pe quaterniuni. Foile cuprinse între 45-46, adică ultimile s-au pierdut. Pe verso foii albe de dinaintea foii de titlu, se află, printre exerciții de scriere și însemnări fără importanță, următoarea notiță: Această carte este a lui Gheorghe.Iu.(aici hârția a fost rasă ca să nu se cunoască numele) și cine ar fura-o să fie afurisit cu tot neamul lui și dacă o....(însemnarea nu este terminată).

Această bucovnă, alcătuită în două

limbi, românește și rusește, este o dovadă clară a tendinței de asimilare a moldovenilor de către statul rus. Copii din Basarabia, învățînd buchiile și citirea în limba maternă, deprindeau totodată și limba rusă. Același scop s-a urmărit și prin Gramatica rusească apărută la Chișinău în 1819 care și ea are texte și în românește lucru pe care Ștefan Ciobanu îl consemnează în „Cultura românească în Basarabia sub stăpînire rusă”, Chișinău, 1923, p. 79.

¹ *Cultura românească în Basarabia sub stăpînirea rusă*, Chișinău, 1923, p. 79





Eudoxiu HURMUZACHI - Precursorul unirii tuturor românilor

Radu MOȚOC

“Pare că-l văd și astăzi, mic de stat, cu înclinațiune spre îngrășare, cu fața sa expresivă, barbă lată, mai mult albă decât sură și cu un pince-nez care îi atârna pe piept prins de o sfoară de mătase neagră. Cu mâinile veșnic la spate sau în buzunare”, așa și-l amintește Teodor Ștefanelli în evocarea pe care o citește la festivitatea din decembrie 1912 de la Cernăuți, organizată cu ocazia împlinirii unui veac de la nașterea „acestui bărbat rar care cu deosebită prevedere și energie, cu mare înțelepciune și tact a scos țara din lanțurile sclaviei galițiene”.

Eudoxiu Hurmuzachi s-a născut în 1812, la Cernauca, moșia tatălui său, bătrînul Doxachi Hurmuzachi, care era situată la 15 km. de Cernăuți, capitala Bucovinei. Familia Hurmuzachi era venită din Persia la Constantinopol, iar de acolo emigrată la sfîrșitul sec. al XVII-lea în Moldova unde se stabilește și se naturalizează, câștigînd prin fidelitate față de țară și domn diferite titluri boierești. Astfel, este semnalat pe la 1711 un Manolaki Hurmuzachi, care a ocupat un scaun în divanul lui Nicolae Mavrocordat, iar pe la 1766 postelnicul Alexandru Hurmuzachi, un distins cărturar ocupat cu culegerea de documente istorice. După 1775, an în care Austria, ca urmare a bunelor oficii făcute Turciei cu ocazia medierii păcii de la Kuciuc-Kainargi dintre această țară și Rusia, primește ca răsplată partea de nord a Moldovei, cunoscută sub numele de Bucovina, ignorând drepturile Moldovei asupra acestui teritoriu, or, conform capitulațiilor exis-

tente între Turcia și Moldova, puterea suzerană nu avea dreptul să dispună de teritoriul statului vasal, familia Hurmuzachi rămîne în Bucovina din cauza proprietăților pe care le deținea în această zonă, fără ca prin aceasta să rupă legăturile cu patria - mamă, căci, datorită serviciilor aduse domnului Moldovei, bătrînul Hurmuzachi ajunge pînă la rangul de mare vornic în 1856.

În spațioasa casă din Cernăuți, situată în fața bisericii Sf. Paraschiva sau în frumosul castel, înconjurat de marele parc de la Cernauca, și-a petrecut Eudoxiu primii ani de viață. Începînd din 1824, studiază la liceul din Cernăuți, unde s-a remarcat printre ceilalți elevi. Apoi, în 1830, după absolvirea liceului, Eudoxiu pleacă la Viena ca să studieze dreptul. Pentru a-și satisface o înclinație personală, urmează în paralel cursurile Facultății de istorie, absolvind astfel, pînă în 1836, cele două facultăți. În acest timp, datorită firii sale plăcute și a spiritului său spontan, va întemeia o serie de prietenii durabile cu colegii săi vienezi, care mai tîrziu, devenind oameni politici de marcă, în semn de cinstire pentru prietenul din tinerețe, îl vor ajuta în activitatea lui politică. Tot ei i-au facilitat lui *Eudoxiu Hurmuzachi* accesul la cele trei mari arhive vieneze: a Ministerului de Externe, Interne și de Finanțe de unde, prin eforturi personale, alît materiale cît și fizice, va copia cele peste 6000 de documente referitoare la istoria țărilor române, care constituie baza valoroasei colecții ce-i poartă numele, publicată după

moartea sa, prin grija lui Titu Maiorescu, în 12 volume.

În 1838, Eudoxiu pleacă din nou la Viena, pentru a-și da doctoratul în drept și a-și continua opera de depistare și copiere a documentelor privitoare la istoria românilor. Dar la apelul tatălui său, se întoarce, în 1841, la Cernăuți.

După 1845, doritor să-și continue opera sa de istoric, va redacta o seamă de însemnări de o deosebită valoare, publicate postum la București în cinci volume între 1878 și 1886 și traduse în românește de Eminescu și Slavici.

Astfel că anul 1848, îl prinde la Viena, unde se va încadra în Garda Națională și în Legiunea Academică. Momentul lansării în viața politică îl constituie redactarea de către el a unui memoriu la cererea boierilor bucovineni, de desprindere a Bucovinei de Galiția pe care autoritățile habsburgice o încorporase după 1775, și obținerea unui statut de autonomie.

Profitând de ceremonia salutării noului împărat Francisc Iosif, recent urcat pe tron, bucovinenii prezintă acestuia un nou memoriu, cu scopul contracarării acțiunilor acelor proprietari bucovineni de origine străină care nu doreau autonomia, text aparținând la fel lui *Eudoxiu Hurmuzachi* și în care face un istoric detaliat al țării, începînd cu descălecatul lui Bogdan, demonstrînd dreptul la autonomie al Bucovinei. Astfel, la 28 februarie 1849, comisia pentru alcătuirea noii constituții, hotărăște desprinderea Bucovinei de Galiția, cu dreptul de a-și constitui o Cameră provincială, devenind Ducat autonom la 4 martie 1849, reprezentat de altfel și în Parlamentul vienez.

Tot din această perioadă datează și un alt aspect din activitatea politică a lui *Eudoxiu Hurmuzachi*: lupta sa pentru slujirea unui proiect panromânesc, de unire a tuturor românilor aflați sub stăpînire austriacă într-un singur "Mare Ducat" românesc, care să se

bucure de autonomie administrativă și bisericească. Proiectul, elaborat de Andrei Șaguna și ceilalți fruntași transilvăneni, reprezenta doleanțele românilor din Ardeal, Banat și Ungaria, la care se raliază, la cererea expresă a lui Ion Maiorescu și Treboniu Laurian și Eudoxiu Hurmuzachi împreună cu deputatul țaran bucovinean Mihai Bodnar. Din acest motiv, Eudoxiu Hurmuzachi este considerat de istoricul bucovinean Teodor Bălan „un precursor al unirii tuturor românilor”.

După 1849, *Eudoxiu Hurmuzachi* acționează pentru organizarea vieții politice autonome a țării sale, trebuind să ducă o luptă pentru salvarea acesteia în 1860, cînd generalul Goluchowski decide reintegrarea Bucovinei în Galiția. Prin noua cerere adresată curții de la Viena, Eudoxiu Hurmuzachi reușește să restabilească situația, avînd plăcerea să asiste la 6 aprilie 1861, în sala Palatului Comunal din Cernăuți, la deschiderea primei sesiuni a Dietei Bucovinei, pe care apoi o va prezida pînă la moarte, ca vice - mareșal și, din 1864, ca mareșal al țării.

E de amintit că în 1872, pentru meritele sale deosebite *Eudoxiu Hurmuzachi* a fost înnobilit cu titlul de baron, dar și faptul că lui i se atribuie modul de alcătuire a stemei Bucovinei, ce reprezintă un cap de bour pe un cîmp roș - albastru, demonstrînd legăturile istorice cu Moldova, și recunoașterea acestor legături și a originii romanice a bucovinenilor prin diploma care însoțește stema, emisă de împărat în 25 august 1862 și care a avut ca sursă de inspirație directă scrierile lui *Eudoxiu Hurmuzachi*.

O aprindere la plămîni va pune capăt în martie 1874 vieții acestui bărbat luminat, ale cărui merite intelectuale au fost recunoscute de toți românii prin alegerea sa, la 2 august 1872, membru al Academiei Române.

E. Hurmuzachi a avut curajul ca în condițiile dominației străine, să-și proclame dragostea față de neamul din care provine.



Standardizarea activității de bibliotecă în Republica Moldova

Iulia TĂTĂRESCU, șef serviciu BRȘA

Cum apreciem, de regulă, dacă un produs sau serviciu este rău sau bun? Ar fi prea subiectiv dacă am face-o după propriul plac. Sînt necesare unele criterii, etaloane de care trebuie să ținem cont. Standardele oferă beneficiarului criterii de judecată, măsurători ai calității și o anumită garanție de inofensivitate a produselor și serviciilor, or, standardele constituie niște puncte de reper și sprijin pentru viața cotidiană.

Standardizarea se definește ca: "Activitate orientată spre rezolvarea problemelor frecvente, preponderent în sfera științei, tehnologiei și economiei și care contribuie la atingerea unui nivel optim de organizare într-o problemă concretă. În principal, această activitate se concentrează asupra procesului de elaborare și implementare a standardelor."

Astăzi, standardizarea este prezentă în toate domeniile vieții umane cu excepția artelor. Relațiile etice umane sunt și ele normalizate de "standarde" numite legi.

Ce este un standard ?

Standardul este un document normativ ce stabilește anumite condiții și reguli pe care trebuie să le întrunească/îndeplinească produsele, procesele tehnologice, terminologia etc. și care este aprobat de organele competente ca document oficial.

Standardul este un argument. Se știe că, în cazul anumitor lucruri (de fapt, asupra oricărui lucru), pot exista mai multe

opinii și considerații și atunci, drept argument, utilizăm standardul, soluționînd divergențele apărute.

Standardul nu este un factor primar – el apare după ce tehnologiile existente ating un nivel înalt și deci pot servi drept model. În baza acestor tehnologii se creează documentele normative, utilizate, la rîndul lor, de instituțiile, structurile ce țin să aplice tehnologii avansate de producere.

În lumea contemporană ne dorim comunicări rapide și eficiente, aparataje performante, produse și mărfuri mai ieftine și de cea mai bună calitate.

Standardele internaționale sunt absolut necesare, chiar dacă ele, în viața cotidiană, sunt sesizate de majoritatea consumatorilor.

Utilitatea și relevanța standardelor decurge din faptul că ele se bazează pe experiență și sînt elaborate în funcție de cerințele multor factori, în diferite sfere de activitate. Astfel, standardele constituie rezultatele materiale ale diversității de experiențe, stabilind un consens între tehnologia cea mai modernă și constrîngerile economice.

La început au apărut doar unele norme de măsurare. Dintre cele mai vechi (v. 22 p. e. n.) este așa-zisul "cot dublu" al regelui babilonean Gudea, care avea 996 mm, deci aproape lungimea metrului contemporan.

Astfel de "măsurătoare" existau în mai multe regiuni ale civilizației antice și, fiind antropometrice (aveau la bază dimensiunile

corpului omenesc), nu existau mari diferențe între măsurătoarele diferitelor popoare. Totuși, pînă la urmă, a apărut necesitatea de a coordona unitățile de măsură. Regele Angliei, Henric, în 1120, a poruncit, pur și simplu, ca *iardul* antic să aibă lungimea mîinii lui. Așa se constituiau treptat norme pentru construirea edificiilor, vaselor maritime, armelor.

Primele organisme internaționale de standardizare au fost Comisia internațională de măsurări și cîntare (1875, „*Mep u βecob*”) și Comisia Internațională pentru Electrotehnică (*International Electrotechnical Commission*) – CEI, creată în anul 1906.

În celelalte domenii, munca de pionierat a fost făcută de Federația Internațională a Asociațiilor Naționale pentru Standardizare (International Federation of the National Standardizing Associations) - ISA, creată în 1926, întrunind 20 de țări și care și-a încetat activitatea din cauza celui de-al doilea război mondial.

ISO - Organismul internațional de standardizare.

În 1946, reprezentanții a 25 de țări au decis să creeze o nouă organizație internațională în scopul facilitării unei coordonări internaționale și a unificării standardelor industriale. Organizația Internațională pentru Standardizare (International Organization for Standardization) - ISO nu este un acronim, ci un cuvînt derivat din grecescul *isos* care înseamnă «egal» și care stă la baza prefixului «iso - » întîlnit în numeroase cuvinte din limba franceză, cum ar fi «isometric» (cu dimensiuni egale) sau «isonomie» (egalitate în fața legii).

Denumirea ISO este utilizată în lumea întregă pentru a desemna Organizația Internațională de Standardizare și, indiferent care ar fi țara, forma prescurtată a denumirii rămîne întotdeauna ISO.

ISO a început să funcționeze oficial la 23 februarie 1947, numărînd 20 de țări membre. În prezent, ISO număra 143 membri, din care 107 membri deplin, 36 membri corespondenți, inclusiv și Republica Moldova, și 14

membri afiliați.

În structura ISO sunt 186 de Comitete Tehnice (CT) și 522 de SC (subcomitete), în aceste structuri activînd peste 500 de persoane. Din momentul existenței sale, ISO a elaborat 13 544 de standarde internaționale, din care numai în 2001 – 813. *Primul* standard ISO a fost publicat în anul 1951.

Scopul ISO este dezvoltarea standardizării și a activităților conexe pe plan mondial, pentru facilitarea schimburilor internaționale de bunuri și servicii și dezvoltarea cooperării în sfera activității intelectuale, științifice, de tehnologizare și economice.

Principiul general - acceptat este că standardele ISO sînt luate ca bază pentru dezvoltarea oricărui tipuri de standarde necesare pentru satisfacerea unor nevoi particulare, într-o anumită zonă geografică.

Activitatea ISO în domeniul informării și documentării.

Pe plan internațional, ISO, reprezentînd principalul organism de standardizare mondială, își extinde activitatea în toate domeniile cunoașterii, inclusiv al informării, documentării și biblioteconomiei.

Ca și în celelalte domenii, în domeniul informării, standardizarea are un rol fundamental, cu alții mai mult, cu cît în condițiile actuale cooperarea între diferitele structuri specializate (centru, instituții, oficii de informare și documentare etc.) a devenit absolut necesară.

În acest context, compatibilitatea dintre echipamentele utilizate de acestea, dintre produsele lor documentare și dintre instrumentele de muncă intelectuală capătă o relevanță cu totul specială, incompatibilitatea acestora generînd serioase blocaje în circuitul informațional.

ISO/TC 46 elaborează și stabilește standarde în domeniul *informării și documentării*. Numără circa 31 de organisme participante (țări) și 38 de organisme membre observatoare și cuprinde el însuși subcomitete (SC). Din rîndul membrilor ISO/TC46, face

parte și România.

Patru arii majore compun activitatea acestui comitet tehnic:

- subiecte bibliografice;
- prezentarea publicațiilor;
- transliterarea;
- reproducerea documentară.

Comitetul Tehnic 46 a încheiat contracte cu UNESCO în următoarele probleme: realizarea unui cod internațional privind abrevierea titlurilor de periodice; prezentarea periodicelor; referințele bibliografice; transliterarea și reproducerea documentară.

ISO TC 46 Information et documentation

Information et documentation	
Secrétariat:	AFNOR (Association française de normalisation)
Secrétaire:	Mme Marie - Martine Guillaibert
Chairman:	M. Jean - Marie Arnoult (France) until 2007
Nombre total de normes ISO publiées traitées par le TC et ses SCs:	
<i>Pays participants:</i>	
<i>Pays observateurs:</i>	
Comité	Titre
TC 46/WG 2	Codificarea denumirilor de țări și alte entități
TC 46/WG 3	Conversia limbilor scrise
TC 46/WG 4	Terminologia de informare și documentare
TC 46/SC 4	Aplicarea informaticii în informare și documentare
TC 46/SC 8	Calitate – Statistici și evaluarea performanțelor
TC 46/SC 9	Identificare și descriere
TC 46/SC 11	Gestionarea arhivelor curente și intermediare

NOTĂ: WG – grup de lucru; SC - subcomitet

IFLA și standardizarea internațională

IFLA a fost implicată în domeniul de elaborare a standardelor multă vreme, și, în mod special, în cadrul controlului bibliografic.

Primele eforturi în această privință au apărut în perioada anilor '50, când un grup de lucru al IFLA a încercat să stabilească modurile principalelor înregistrări ale lucrărilor anonime și ale celor aparținând unui colectiv de autori. Din acest proiect limitat a rezultat Conferința internațională referitoare la modurile de catalogare.

Conferința internațională asupra principiilor de catalogare - organizată de IFLA și UNESCO s-a ținut la Paris, la sediul UNESCO, în perioada 9-18 octombrie 1961.

Scopul conferinței a fost realizarea unui acord general asupra principiilor de catalogare. La conferință a fost elaborat Proiectul de expunere a principiilor de catalogare al cărui text final - de mare importanță pentru viitorul cooperării și schimbului internațional de documente și informații - a fost aprobat de majoritatea largă a participanților.

Responsabilitatea principală pentru standardele bibliografice ține de secțiunea Controlului Bibliografic din cadrul IFLA, care are trei departamente:

- Bibliografie;
- Catalogare;
- Clasificare și indexare.

Activitatea de standardizare în Republica Moldova.

Politica în domeniul standardizării în Republica Moldova se realizează prin Sistemul Național de Standardizare. Bazele juridice, sociale, economice și organizatorice ale activității de standardizare în Republica Moldova sînt stabilite de Legea cu privire la standardizare, aprobată prin hotărîrea Nr. 590-XIII din 22 septembrie 1995.

Activitatea de standardizare este efectuată de către:

- Organismul Național de Standardizare – în Republica Moldova este Departamentul de

Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică (MOLDOVASTANDARD);

- Comitetele tehnice de standardizare;
- Subdiviziunile (serviciile) de standardizare ale ministerelor, departamentelor și agenților economici.

Categoriile de documente normative ce pot fi elaborate și aplicate în Republica Moldova:

- standarde (standarde naționale) SM - standard moldovean, care se aplică la nivel național, standarde profesionale SPMD, care se aplică în anumite domenii de activitate, standarde de firmă SF, ce se aplică în cadrul agenților economici ce le-au elaborat);

- specificații (condiții, prescripții) tehnice pentru produse sau procese;

- regulamente generale (RG), proceduri generale (PG), norme de metrologie (NM);

- reglementări tehnice cu caracter obligatoriu, în alte domenii, cum ar fi:

- normative în construcție;
- norme sanitare și reguli sanitaro-igienice;
- norme și reguli de securitate a muncii;
- norme de protecție a mediului înconjurător;
- alte documente normative.

Elaborarea standardelor naționale este efectuată de comitetele tehnice de standardizare, specializate în domeniile respective de activitate, în limitele competenței lor. Standardele naționale se elaborează în conformitate cu programele de standardizare actualizate, aprobate de către Departamentul Moldovastandard.

Organizarea comitetelor tehnice se efectuează în scopul asigurării unei largi participări a tuturor factorilor din economie, interesați de procesul de elaborare a standardelor.

Comitetele tehnice se organizează și -și desfășoară activitatea în conformitate cu SM 1-1:2001 "Principiile și metodologia standardizării. Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice".

Fazele de elaborare a unui standard sînt următoarele:

- anteproiect (AP);
- proiect pentru comitet (PC);
- proiect în anchetă publică (PA);
- proiect de standard (PS).

Caracterul obligatoriu al standardelor naționale se stabilește din momentul aprobării lor de către Organismul Național de Standardizare.

Standardele internaționale și naționale ale altor țări se aplică în baza acordurilor internaționale de colaborare la care participă și Republica Moldova. Cu permisul organismelor naționale, dacă prevederile lor satisfac necesitățile economiei naționale, standardele internaționale pot fi adoptate ca standarde naționale.

A fost aprobată metoda declarației de ratificare și metoda paginii de copertă, ele fiind cele mai rapide și mai puțin costisitoare. Avînd în vedere comunitatea de limbă, a fost primit acceptul organizațiilor ISO/CEN de preluare pe teritoriul Moldovei a standardelor românești identice.

În domeniul biblioteconomiei, informării și documentării, comitetul tehnic 229, din România, a luat decizia a declara drept standarde naționale documentele ISO, doar traducîndu-le. Standardele ISO pot fi declarate naționale și în original, în una din limbile de lucru a ISO – engleza sau franceza, dacă în țara respectivă toți specialiștii dintr-un anumit domeniu cunosc una din aceste limbi și o utilizează frecvent în activitatea lor.

Activitatea Comitetului Tehnic nr. 1 "Biblioteconomie. Informare. Documentare".

Standardizarea activității de bibliotecă în Republica Moldova se desfășoară în scopul realizării a două obiective primordiale:

- asigurarea unității naționale în biblioteconomie, informare și documentare;
- alinierea bibliotecilor Sistemului Național la metodologia și tehnologia modernă.

În scopul organizării activității în acest domeniu, la 14 octombrie 1992, Departamentul de Stat pentru Standarde, Metrologie și

Supraveghere Tehnică (Moldovastandard) a aprobat Comitetul Tehnic Nr.1 «Biblioteconomie. Informare. Documentare». Comitetul tehnic nr.1 este organul de lucru al Moldovastandard-ului în activitatea de standardizare națională, internațională și interstatală în domeniul biblioteconomiei, informării și documentării.

Comitetul tehnic s-a constituit în conformitate cu SM1-1. «Principiile și metrologia standardizării. Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice».

Comitetele tehnice activează în baza principiilor și cerințelor politicii de standardizare, care se implementează în conformitate cu specificul de activitate într-un domeniu concret:

- asigurarea normativă a dezvoltării biblioteconomiei, informării și documentării în republică;
- asigurarea compatibilității informaționale, a interschimbabilității în cadrul sistemelor de bibliotecă și de informare;
- colaborarea internațională în domeniul standardizării activităților specifice de bibliotecă;
- coordonarea proiectelor de standarde cu documentele normative în vigoare în domeniul biblioteconomiei, informării și documentării.

Comitetul tehnic are următoarea componentă: președinte și secretar, reprezentant al Moldovastandard-ului și membri - specialiști desemnați nominal și împuterniciți ca reprezentanți permanenți ai următoarelor instituții:

1. Biblioteca pentru copii «Ion Creangă»;
2. Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei;
3. Biblioteca Republicană Științifică Agricolă din Moldova;
4. Biblioteca Științifică Medicală a USMF „Nicolae Testemițanu”;
5. Biblioteca Republicană Tehnologico - Științifică;
6. Camera Națională a Cărții;

7. Biblioteca Municipală «B. P. Hasdeu», Chișinău;

9. Biblioteca Specială Republicană Centralizată și Studioul de Înregistrări Sonore ale Societății Orbilor

10. Universitatea de Stat, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Catedra Biblioteconomie și Asistentă Informațională;

11. Biblioteca Centrală a Universității de Stat.

Activitatea CT nr.1 are ca obiective:

- elaborarea standardelor naționale;
- examinarea standardelor în vigoare (modificare, revizuire, confirmare, anulare);
- examinarea standardelor române în scopul determinării oportunității adoptării acestora ca standarde naționale;
- colaborarea la lucrările de standardizare interstatală în domeniu (examinarea proiectelor de standarde interstatale în vederea formulării punctului de vedere privind aplicarea lor în republică, înaintarea propunerilor pentru programul de standardizare interstatală);
- asigurarea informațională a procesului de standardizare în domeniu;
- participarea la lucrările organismelor internaționale de standardizare.

Pe parcursul a 13 ani de activitate, au fost promovate de către Comitetul Tehnic și aprobate de către Moldovastandard 34 standarde naționale, acestea acoperind următoarele direcții de activitate: terminologie; descrierea bibliografică a documentelor; transliterare; statistică; numerotare internațională; reguli de ordonare, prescurtare etc. Standardele interstatale sunt în vigoare pe teritoriul Republicii Moldova, conform unui protocol încheiat între țările CSI.

Membri ai CT 1 sînt reprezentanții Centrelor Biblioteconomice din RM . De regulă, membru al CT este delegat specialistul în domeniu al organizației respective – director, director - adjunct, șef serviciu, specialist principal, fapt care permite o colaborare efi-

cientă și rezolvarea operativă a problemelor.

O dată la trei ani, Comitetul Tehnic editează culegeri de standarde naționale în domeniu, au fost publicate 2 volume: în aa.1996 și 2000.

Dintre standardele naționale în domeniu, 18 sunt standarde ISO, în prealabil adoptate și promovate în România. Aceste standarde se referă la transliterarea caracterelor chirilice, arabe și ebraice în caractere latine, coduri pentru reprezentarea denumirilor de limbi, numere internaționale standardizate, statistică privind producția și difuzarea de publicații și statistică de bibliotecă.

Conform SR ISO 2789:1993. Informare și documentare. Statistica internațională de bibliotecă, elaborat în baza Recomandării UNESCO/1-c.II / privind standardizarea internațională a statisticii de bibliotecă, Biblioteca Națională în comun acord cu Departamentul Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova a elaborat formularul statistic 6-sc, aprobat de departamentul Moldovastandard prin ordinul nr. 39 din 02.06.1998, pentru bibliotecile publice.

Un domeniu important în activitatea CT-1 îl constituie elaborarea proiectelor standardelor naționale și înaintarea acestora pentru aprobare.

În ultimii ani, în programul de activitate al CT-1 au fost incluse și realizate trei proiecte de standarde autohtone și, respectiv, organizate grupuri de lucru pentru aceste activități: descrierea bibliografică a documentelor normative și a cataloagelor industriale, descrierea bibliografică a documentelor grafice.

Prin hotărârea Moldovastandard-ului nr. 406-ST din 25.05.1998 a fost aprobat standardul moldovean SM 165: 1998 "Descrierea bibliografică a documentelor. Documente normative și cataloage industriale". Anteproiectul

standardului a fost elaborat de Biblioteca Republicană de Informație Tehnico - Științifică în baza metodologiei de standardizare națională privind modul de elaborare, prezentare și redactare a standardelor moldovenești.

Adoptarea standardelor, conținutul lor, inexistența unor documente normative necesare – toate acestea provoacă multe întrebări ca și modul de implementare a standardelor, controlul asupra respectării, procurarea standardelor și multe altele.

Oricum, difuzarea, promovarea și explicarea standardelor nu face parte din obligațiile CT 1. Asemenea activități pot fi realizate de comisa "Legislație. Cadru de reglementare. Standardizare" a ABRM; specialiștii care utilizează aceste standarde; profesorii Catedrei de Biblioteconomie; specialiștii de forță a BN și centrelor biblioteconomice - care pot interveni pe paginile publicațiilor noastre - așa cum o fac colegii noștri din România și Rusia.

La momentul actual, o tendință majoră a țărilor dezvoltate este de a realiza *calității* în toate domeniile. Această tendință a dus la crearea în cadrul ISO a CT 176, având menirea de a elabora standarde ce țin de managementul și asigurarea calității. Deși seria standardelor 9000 nu se referă nemijlocit la activitatea de bibliotecă, ele pot fi utilizate, dat fiind că biblioteca acordă servicii cititorilor și este aferentă la cerințele vizate de aceste standarde.

Multe biblioteci din republică au în vizor anume calitatea serviciilor prestate. Rămîne ca managementul calității și respectarea standardelor să devină o parte indispensabilă în activitatea tuturor instituțiilor de informare, dacă tindem să devenim o țară cu adevărat europeană.

Bibliografie consultată

1. Harris P. *Dezvoltarea standardelor internaționale* [relațiile ISO/IFLA]. În: *Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate*. 1992, nr. 4, p. 43-55; <http://www.iso.org>.
2. Legea cu privire la standardizare: nr. 590-XIII din 22 septembrie 1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1996, nr 11-12, p. 7-12.
3. Manual UNIMARC .Edit.: Brain P. Holt. București: BN a României, 1993. 432 p.
4. Metodologia de aplicare a normelor ISBD (M). Biblioteca Centrală Universitară din București, ABIR. București. 1993.
5. Regneală, Mircea. Standardizarea tehnicilor aplicate la informație. În: *Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară*, fas. A. 1996, nr 2, p. 63-70.
6. Regulamentul Serviciului Standardizare și Metrologie. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2005, nr. 86-88, art. 648.
7. Reuniunea ISO /TC 46/ SC 9. Informare și Documentare. Prezentarea, identificarea și descrierea documentelor. În: *Probleme de informare și documentare* . INID. 1994, vol. 28, nr 2, p. 79.
8. SM 1-0:2003 Principii generale privind Sistemul Național de Standardizare. În vigoare din 01.11.2003.
9. SM 1-1:2001 Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice. În vigoare din 01.11.2001
10. Standardizare în domeniul biblioteconomiei, informării și documentării. În: *Probleme de informare și documentare*. INID. 1993, vol. 27, nr 1-2, p. 82.
11. Standardizarea - o problemă în permanentă actualitate. În: *Probleme de informare și documentare*. 1996, vol. 30, nr 1-2, p. 61.
12. Белоозеров, В.; Грушина, Ф. Основные направления работ по стандартизации в области информации, библиотечного и издательского дела. В: *Науч. и техн. информ. Серия 1, 1993, № 4, p. 14-16.*
13. Стандартизации в области информации и документации: проблемы, практика, перспективы. В: *Науч. и техн. информ. Серия 1, 1995, № 11, p. 3-5.*
14. Технический комитет ISO/TC46 «Информация и документация»: организационная структура и связи. В: *Науч. и техн. информ. Серия 1, 1995, № 11, p. 19-24.*



Aplicarea barcodării și retroconversia în biblioteci

Snejana ZADAINOVA, *bibliotecar serviciul LLS BȘU*

Să presupunem că doar cei inițiați știu cum a apărut barcodă. Este oportun în acest sens să dăm câteva date despre apariția barcodei. Există mai multe versiuni demne de atenție. Astfel, la sfârșitul anilor '50, un inginer, angajat în domeniul transportului feroviar și care se ocupa de sortarea vagoanelor, identificând numerele lor și urmărindu-le deplasarea ulterioară, a propus următoarea idee: numerele vagoanelor să fie iluminate de proiectoare și numărate cu ajutorul fotoelementelor. Pentru simplificarea identificării, el a propus să se noteze numerele nu doar cu cifre, ci printr-un cod special care ar consta din niște bare roșii și albastre și care ar fi desenate pe peretii vagoanelor, într-un dreptunghi cu lungimea de o jumătate de metru. Este de remarcat faptul că numărarea acestor barcode era posibilă chiar și când trenul se deplasează cu viteză de 100 km/oră. Mai târziu, în 1968 el a înlocuit proiectoarele cu o rază laser bine focalizată, fapt ce a redus considerabil consumul de energie. Drept rezultat, s-au redus atât dimensiunile semnelor marcante, cât și cele ale mecanismului de scanare.

Cu timpul, barcodarea a început să fie aplicată și în comerț, iar mai târziu și în alte domenii, inclusiv în biblioteci.

Ce este barcodă? Barcodă se definește ca dispunerea consecutivă a barelor albe și negre, care oferă informația accesibilă numărării cu mijloace tehnice. În afară de aceasta, sub barcodă, poate fi amplasată decodarea printr-un șir de cifre. Elaborarea barcodei se face cu ajutorul unor programe

speciale. Se creează o consecutivitate unică, irepetabilă, care, în ultimă instanță, este un pașaport al documentului marcat.

Numărarea barcodei se face cu ajutorul a diverse sisteme optice, care funcționează pe baza măsurării intensității luminii reflectate de fâșiile alb - negru. Aceste fâșii și spații albe ale reprezentării grafice a barcodei sînt foarte ușor citite de un dispozitiv special – scannerul.

În prezent, barcodarea se aplică în multe biblioteci. Barcodarea poate fi implementată în orice bibliotecă care dispune de sistemul IAB, computere și imprimante, fiind nevoie de cheltueli financiare însemnate. Tehnologia barcodării are perspective enorme de aplicare în biblioteci.

Tradițional, etapele implementării barcodării sînt următoarele :

1. Implementarea SIAB – sistemului informațional automatizat al bibliotecii;
2. Pregătirea fondului – confruntarea cu catalogul electronic;
3. Tipărirea barcodei;
4. Aplicarea barcodei pe cărți.

Barcodarea se instrumentează în Biblioteca noastră de mai mult timp. Toți studenții din anul I - IV dispun de permise de intrare cu barcodă, iar aceasta înseamnă că orice informație despre cititor o putem obține prin descifrarea barcodei de pe permisul de intrare.

Pentru a putea împrumuta cărți într-un timp util, este necesar ca tot fondul bibliotecii să fie introdus în catalogul electronic,

să fie aplicate barcodele.

În serviciul LLS aproximativ 70 la sută din tot fondul are barcode. Sînt barcode, în primul rînd, cărțile, manualele care sînt solicitate cel mai frecvent. Se face acest lucru pentru a se trece cît mai urgent la deservirea automatizată.

Se constată un raport de nereciprocity între barcodare și retroconversie, deoarece nu tot fondul Bibliotecii noastre este introdus, deocamdată, în catalogul electronic. Din aceste considerente, atunci cînd alegem cărțile pentru barcodare, le confruntăm numai decît cu catalogul electronic și, dacă cartea respectivă nu este introdusă, o înregistrăm.

Reușita retroconversiei catalogului depinde, în mare măsură, de etapa de pregătire pentru acest proces și de dirijarea proceselor tehnologice.

Conversia retrospectivă a cataloagelor existente în formă electronică se efectuează pentru facilitarea accesibilității lor, indiferent de locul de aflare a utilizatorului și de timpul de adresare, pentru asigurarea noilor posibilități de căutare și integrare a datelor bibliografice. E de remarcat că lipsa unui catalog electronic complet în calitatea sa de aparat informațional de căutare a notițelor bibliografice despre toate documentele pe diferite suporturi, constituie dificultăți suplimentare în realizarea acestor proiecte. Astfel, este nevoie ca, pe parcursul pregătirii copiilor electronice ale documentelor din fondul bibliotecii, să se formeze anumite semne privind așezarea lor la moment în catalogul electronic. Această circumstanță subliniază necesitatea urgentării soluționării problemei retroconversiei.

Pot fi evidențiate următoarele principii generale ale retroconversiei cataloagelor:

1. Informația se introduce în forma, în care se află pe originalul fișei;
2. În notița bibliografică nu se introduce nici o informație suplimentară;
3. Se pot obține unele elemente ale

descrierii din datele ce se conțin în varianta tradițională.

Pentru efectuarea retroconversiei se impune pregătirea unei instrucțiuni clare și detaliate: trebuie să fie descrise datele convertirii pentru fiecare cîmp, prezentarea lor pe fișe și regulile de trecere în format electronic. În special, urmează a fi descrise:

1. Regulile de introducere a simbolurilor;
2. Regulile de distribuire a informației pe cîmpuri și subcîmpuri, în special în baza unor caractere formale;
3. Regulile transformării standard a cotelor, codurilor în forma însemnării de mașină (de ex., cotele de păstrare).

Se cunosc diverse combinații ale mijloacelor retroconversiei cataloagelor:

1. Trecerea în formă de mașină a însemnelor bibliografice nemijlocit de pe fișe sau de pe carte;
2. Scanarea fișelor cu scopul creării modelelor de mașină pentru crearea ulterioară a însemnărilor bibliografice de mașină;
3. În cazul prelucrării fișelor de catalog tipărite se face identificarea optică a simbolurilor și unificarea însemnărilor, conform unui format standard al bazei de date, manual sau automat;
4. Pregătirea prealabilă a copiilor fișelor bibliografice pe microfise, scanarea lor cu scannere speciale și, ulterior, prelucrarea lor manuală sau automatizată.

În ultimul timp, în practica internațională este răspîndită scanarea fișelor de cataloage din pachetul care este amplasat în dispozitivul de recepție. În rezultatul scanării, în memoria computerului se formează masive în formă faximilă ale părților recto și de regulă ale părților verso ale fișelor. Cotele de viteză modernă a scanării sînt foarte înalte. Este important faptul că modalitatea respectivă de copiere a fișelorlor catalogului soluționează problema asigurării integrității informației bibliografice fixate în catalog. Mai mult decît aîft, următorul pas ar fi prelucrarea nu a fișelor din lădițe, ci a imaginii lor de pe purtătorii de infor-

mație în mașină.

Descrierea succintă, prezentată mai sus, a tehnologiilor demonstrează, în particular cât de complicat este procesul profesional de retroconversie a cataloagelor.

Ce ne oferă barcodarea și retroconversia?

1. Barcodarea ne oferă posibilitatea de a nu introduce numerele de inventar sau numerele permiselor de intrare manual prin intermediul tastierei, ci de a încredința aceasta dispozitivului de numărare a barcodelor de pe permise și cărți, ceea ce sporește operativitatea deservirii, exactitatea introducerii informației;
2. Barcodarea ne oferă posibilitatea renunțării la formularele tradiționale de cititor și a trece doar la utilizarea computerului;
3. Introducerea în computer a datelor despre cititor;
4. Renunțarea la permisele tradiționale de citi-

tor (de hârtie) și utilizarea cartelelor de plastic;

5. La scanarea permisului de cititor apare un formular virtual în care se scanează barcodul cărții și se stabilește automat termenul de restituire, inclusiv, se poate prelungi termenul de utilizare a cărții;

6. Sistemul automatizat de deservire le permite bibliotecarilor să soluționeze mai ușor întrebările ce apar la depășirea termenului de restituire a literaturii;

7. Funcționează un sistem unic de interdicție a deservirii restanțierilor în toate subdiviziunile;

8. Retroconversia permite utilizatorului să găsească cu ajutorul computerului informații despre orice carte ce se află în fondul bibliotecii.

Bibliografie consultată:

1. Бузников, С. Е., Кафафов, А. А., Системы и устройства штрихового кодирования. М., Знание. 1990. 64 с.
2. Левченко, И.Г. Инновационная деятельность библиотеки университета : некоторые аспекты и проблемы.[On-line], [12.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.library.isu.ru>
3. Использование технологии автоматической идентификации документов. [On-line], [03.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.librarian.fio.org>
4. Как осуществляется штриховое кодирование книг и периодических изданий. [On-line], [04.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.gsi.ru.org>



Valentina Topalo, bibliotecar, grad de calificare superior, șef Centru de Documentare al ONU, șef Centru Manifestări Culturale, Biblioteca Științifică a US *Alecu Russo* din Bălți (1981 - prezent), născută la 03.01.1957

Numele Valentinei Topalo este unul bine cunoscut în comunitatea bibliotecară și mediul academic universitar prin implicații și eforturi consistente în promovarea valorilor profesionale, prin demersul creativ și competent, inteligență și har profesional. Valentina este o ființă cu un farmec aparte, de o admirabilă feminitate, știe cum să-și exprime personalitatea și idealurile alese. E arhitectul unei cariere frumoase, edificată cu pasiune și dăruire. Posedă arta de a pune temelie în tot ceea ce face și nu e deloc întâmplător că mai întotdeauna ajunge la miezul lucrurilor. Dinamică și plină de îndrăzneală, emană în permanentă forță, inspirație, naturalețe.

Pe parcursul a 25 ani de activitate la Biblioteca Științifică în calitate de șef Serviciu Literatură didactică, metodist - coordonator, șef Mediatecă, șef Centru de Documentare al ONU, șef Centru de Manifestări Culturale și Promoționale, a demonstrat vocație și talent managerial, contribuind mult la dezvoltarea

marketingului biblioteconomic și cultural. Valentina Topalo colaborează cu revistele de specialitate și mass-media locală. Este cititoare și moderatoarea Saloanelor *Literar, Muzical, Pridvorul Casei, a Clubul ONU Nord*. Totodată e și asistent coordonator al Cenaclului Universitar *Kontur*, al clubului *BiblioSpiritus*, fondator al buletinului informativ *Club ONU Nord*, coordonator al utilizării bazelor de date ale ONU, autor a 35 lucrări de specialitate, membru al colegiului de redacție a revistei de biblioteconomie și știința informării *Confluente bibliologice*, membru al Comisiei „Colaborare Internațională, Națională și Departamentală a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova”.

Talentul și meritele Valentinei Topalo au fost remarcate prin distincțiile: Premiul Mare Profesional “Cel mai bun Bibliotecar al Anului 2002”; Diplome USB, ale Primăriei mun. Bălți, ABRM, Premii ABRM, Gazeta bibliotecarului, AGEPI, Diploma Serviciului CD ONU.

În peste 15 publicații de referință este menționată activitatea prodigioasă, capacitățile organizatorice remarcabile, entuziasmul spiritual al managerului Valentina Topalo, bibliotecară, îndrăgostită de viață, de carte, de tot ce este frumos, valoros și autentic.



Mira GORE – 60 ani de la naștere

Activitate în domeniu – 40 ani.

Mira Gore, bibliotecar la Biblioteca Științifică a US *Alecu Russo* din Bălți (1974 - 1977; 1990 - prezent); născută la 06.01.1947

Absolventă a Universității de Stat din Moldova, Facultatea Bibliografie și Biblioteconomie, dna Mira Gore, a activat cu dăruire în mai multe biblioteci: Biblioteca Școlară din satul Hirova (1966 - 1970); bibliotecar la biblioteca pentru copii din or. Chișinău (1971-1974); bibliotecar (BȘ a IPSB "A. Russo" (1974 - 1977); șef bibliotecă la Trustul de construcții (1977-1990); bibliotecar categoria 1, bibliotecar principal, șef Oficiu Literatură Științifică și Beletristică (BȘU, 1990 - 2007).

Ani în șir, dna Mira Gore a slujit Cartea, Biblioteca, Cititorul, fiind o călăuză de

nădejde în imensul Paradis al cărților și reușind să cultive lectori avizați. Domnia sa a făcut mult pentru devenirea Oficiului Literatură Științifică și Beletristică, al cărui conducător a fost timp de 12 ani.

Dna Mira Gore s-a impus în viața Bibliotecii prin hărnicie, pasiune, conștiințiozitate, consecvență. Sociabilă, receptivă, disciplinată, fire cumpătată, măsurată la vorbă și la faptă, responsabilă, dar și cu rafinatul simț al umorului, își îndeplinește cu multă dragoste și suflet funcțiile. Munca asiduă i-a adus aprecierea colegilor și profundul respect al cititorilor. A educat generații întregi de bibliotecari, onorându-și funcția de mentor cu multă artă, inițiind tinerii colegi în tainele muncii bibliotecare.



Să învățăm profesionalismul în Asociație

Elena HARCONIȚA, Elena STRATAN

La Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo, în luna martie, s-au adunat bibliotecarii din bibliotecile de toate tipurile ale municipiului Bălți la o întrunire profesională cu genericul *Să învățăm profesionalismul în Asociație*, întrunire la care au partici-



pat 45 de bibliotecari, precum și dna Lidia Gagim, specialist principal, Direcția de Învățămînt, responsabil de activitatea bibliotecilor școlare și dna Lidia Noroc – Pînzaru, specialist principal la Direcția Cultură a Primăriei, responsabil de activitatea bibliotecilor publice. Asociația bibliotecarilor din Republica Moldova își desfășoară activitatea începînd cu 1991 și a urmărit, în permanență să atragă în rîndurile sale cît mai mulți bibliotecari, încercînd astfel să sensibilizeze comunitatea asupra diverselor probleme cu care se confruntă bibliotecile și personalul acestora. Deși statisticile afirmă că numărul total de specialiști în domeniu este de 5 740, de la an la an, vorbim doar

de 1500 membri ai ABRM. Bibliotecarii din învățămînt nefiind incluși în statisticile efectuate la noi, era firesc ca ei să nu participe la activitatea Asociației. Conform articolului 23 al Statutului ABRM, filialele pot fi constituite după criteriul teritorial sau departamental. Dacă bibliotecile mari au devenit și membri colectivi ai Asociației, atunci bibliotecarii școlari s-au unit în filiale doar în sectorul Rîșcani și Centru din Chișinău, orașele Soroca și Florești. Filialele cunoscute pînă acum se organizau doar mai mult după al doilea principiu, cel departamental. Pînă în toamna anului 2006, la Bălți activau două filiale: a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat Alecu Russo și a Bibliotecii Municipale Eugeniu Coșeriu. Bibliotecarii din învățămîntul preuniversitar rămîneau în afara Asociației. Conferința ABRM (3 - 4 octombrie 2006), apelul președintelui Asociației, precum și solicitarea informațiilor privind activitatea filialelor a impulsionat decizia de a constitui o singură Filială a bibliotecarilor din Bălți, cu sediul la Biblioteca Universitară. Filiala nou - creată numără 134 de membri: 72 de bibliotecari universitari, 30 - din bibliotecile publice, 26 - din bibliotecile școlare, 4 - din biblioteci de colegiu și 2 din școlile profesionale.

Invitați la această reuniune profesională, celor 45 de reprezentanți ai bibliotecilor bălțene li s-a propus un program consistent, structurat în două compartimente: comunicări și informații utile pentru buna desfășurare a activității profesionale, argumentarea participării la viața Asociației, în partea a doua a urmat un seminar cu prezentări aplicative în

PowerPoint, difuzarea suportului didactic necesar, a materialelor promoționale și donația a 50 titluri de cărți în 165 de exemplare din colecția de schimb a Centrului de Documentare a ONU din Biblioteca Științifică.

Președintele Filialei de Bălți a ABRM, Elena Harconița, a vorbit despre necesitatea creării și promovării priorităților Asociației, a acestui agent al schimbării, porta - voce a sistemului național de bibliotecă, organizație prin care pot fi influențați factorii de decizie, în vederea îmbunătățirii condițiilor de activitate a bibliotecilor și a bibliotecarilor din țară. Prin intermediul Asociației, se face integrarea în comunitatea globală bibliotecară, purtând relații cu IFLA și organizațiile similare din alte țări.

A fost trecută în revistă istoria creării Asociației Bibliotecarilor în R. Moldova, principiile generale pe care se constituie Asociația, atribuțiile și scopurile ei, realizările ABRM timp de 16 ani: organizarea a 4 congrese și a conferințelor anuale, contribuții la consolidarea rolului bibliotecilor în societate, instituirea Zilei Bibliotecarului, majorarea salariilor, atestarea și obținerea gradelor de calificare. Realizarea proiectelor de anvergură: SIBIMOL, EBSCO, Școala de Bibliotecono-



mie, Memoria Moldovei, Biblioteca Națională Numerică, Proiectul PULMAN ș.a. Rămânând membru (cotizația anuală de 750 euro) a Federației Internaționale a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare (IFLA), ABRM promovează documentele internaționale adoptate la congresele acesteia și ideile care susțin că bibliotecile sînt inima societății informaționale,

centre de educație și cultură, parte a infrastructurii informaționale a societății, ele asigură accesul liber la informații, sînt producătoare de variate și noi servicii.

Documentele de reglementare a activității bibliotecare, legi și hotărîrî de guvern, instrucțiuni, viața Asociației și a filialelor ei, proiecte și publicații ABRM cu full-textele integrale, anunțuri și informații pot fi vizualizate pe pagina web, care pentru prima dată a fost lansată la conferința din octombrie anul trecut, iar în cadrul acestei acțiuni a fost demonstrată participanților. Au fost trecute în revistă publicațiile periodice precum și primele 2 cărți din domeniu: manualul *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*, semnat de dr. Lidia Kulikovski, directoarea Bibliotecii Municipale B. P. Hașdeu și *Libertatea intelectuală și accesul liber la informație*, autor Irina Digodi, ediții apărute sub egida Asociației. Anul 2005 a fost marcat prin apariția primelor numere ale *Buletinului ABRM*, editat de un colegiu de redacție profesionist, care a dovedit o bună colaborare cu autorii - bibliotecari, o consecvență rigidă prin continuarea aparițiilor în anii următori cu susținerea Camerei Naționale a Cărții, Bibliotecii Municipale B. P. Hașdeu, Bibliotecii Științifice a Universității

Agrare. S-a vorbit despre periodicele de specialitate, 25 titluri (din America, Romania, Rusia, Bielarusi), care se regăsesc în colecția respectivă a Bibliotecii - gazde, nefiind lipsă prestigioasele publicații autohtone: Calendarul Național, Magazin Bibliologic, Gazeta Bibliotecarului, Info Agrarius, Bibliopolis, Confluente Bibliologice.

Toate aceste surse sînt absolut necesare perfecționării profesionale și, în mod special, trebuie explorate în vederea pregătirii pentru atestarea din anul curent, proces în care, cu siguranță, vor fi implicați și bibliote-

carii școlari din municipiu, privați (printr-o confuzie regretabilă) de acest drept în anul trecut. Despre unele modalități actuale de instruire a vorbit dna Zinaida Dolința, directorul Bibliotecii Municipale Eugeniu Coșeriu. Dumneaei s-a referit la un șir de seminare planificate de această bibliotecă, la care sînt invitați specialiști din diverse biblioteci.

Membrii ABRM li s-au înmînat Legitimările și li s-a propus un program de activitate a Filialei pentru 2007: Indicatori de performanță - suport important în evaluarea activității și promovării imaginii bibliotecii (seminar - aprilie); Biblioteca universitară: formarea infrastructurii intelectuale și informaționale (conferință - mai); Conferința anuală a ABRM (octombrie); Obiective prioritare pentru 2008 (seminar - decembrie).

Pentru o mai bună cunoaștere și colaborare a membrilor asociației, dna Silvia Ciobanu, șef serviciu, a prezentat pagina web a Bibliotecii universitare, comentînd fiecare opțiune, inclusiv catalogul on-line cu conexiune la biblioteca digitală.

Centrul de Documentare al ONU, despre activitatea căruia a vorbit cu entuziasm șeful lui, dna Valentina Topalo, a invitat bibliotecarii la un parteneriat durabil întru beneficiul cititorilor bibliotecilor și a difuzat mai multe materiale, utile oricărei colecții.

Una din condițiile fundamentale ale activității bibliotecare este cunoașterea și respectarea legislației, standardelor și normelor în vigoare. În comunicările ce au urmat, au fost abordate subiecte importante în contextul schimbărilor ce s-au produs în biblioteconomie: Descrierea bibliografică conform Standardului Interstatal GOST 7.1 - 2003 Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe generale și reguli de aplicare" (Lina Mihaluță, șef Serviciu Catalogare / Clasificare) ; Reguli de alcătuire a referințelor bibliografice conform SR ISO 690 Referințe bibliografice. Conținut, formă și structură; Standard SR ISO 690 -2: 2005; Referințe bibliografice . Partea 2: Documente electronice

complete sau părți de documente. (Anișoara Nagherneac, bibliotecar principal); Sistemul ISBN, ISSN, CIP în Republica Moldova (Elena Stratan, șef Serviciu Studii și Cercetări. Asistentă de Specialitate).

Fiecare participant a intrat în posesia unui set de materiale cu mostre ale descrierilor bibliografice, a Ghidului Licențiatului (BȘ a US „A. Russo”), a unor alte materiale promoționale și documente de la CD a ONU.

Bibliotecarii au apreciat mult lucrările acestei întruniri, cele mai importante aspecte fiind oglindite în informația referitoare la ABRM și în publicațiile periodice, pe pagina web a Asociației și a Bibliotecii universitare, prin intermediul CD a ONU, prin expoziția *Dimensiuni spirituale* și „evident, în informațiile privind aplicarea standardelor nominalizate. Pentru viitoarele întruniri au fost selectate următoarele teme: Cultura lecturii copiilor, Cultura informațională a beneficiarilor, Modalități de clasificare și schimbările CZU, Planificarea și raportarea activității bibliotecii.

Aducem și pe această cale mulțumiri echipei de bibliotecari universitari, posesori ai gradului de calificare superior, care au reușit să organizeze o întrunire de înaltă ținută profesională.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți a organizat la 25 aprilie 2007 Atelierul profesional *Indicatori de performanță - suport important în evaluarea activității și promovării imaginii bibliotecii*. La atelier au participat 36 bibliotecari din bibliotecile de învățămînt și publice ale municipiului, membri ai ABRM (filiala Bălți), precum și din bibliotecile de colegiu patronate din nordul Moldovei. Moderatoarea, Elena Stratan, șef Serviciu Studii și Cercetări a vorbit despre finalitatea preconizată a întrunirii: difuzarea cunoștințelor și abilităților vis-a-vis de cadrul legislativ și standardele de bibliotecă.

Dora Caduc, director adjunct, în comunicarea *Statistica bibliotecară. Standardul SR ISO 2789:1993 Informare și do-*

cumentare. *Statistica internațională de bibliotecă. Instrucțiune privind evidența colecțiilor de bibliotecă* a vorbit despre legislația în vigoare referitor la statistica bibliotecară cu accentul pe Standardul nou ISO/FDIS 2789:2001 *Statistica internațională de bibliotecă* care urmează să fie aprobat de către Comitetul Tehnic nr. 1 în timpul apropiat. Comențind structura Standardului, vorbitoarea



a remarcat scopurile, schimbările, completările, noile compartimente incluse etc. Dumneaei s-a referit mai detaliat la capitolele *Termeni și definiții, Colectarea datelor statistice*, explicând termenii noi: *document digital, carte electronică, sesiune Internet, vizită virtuală, utilizator activ, acces, rețea, locuri, spații, stații de lucru*. Capitolul șase *Colectarea datelor statistice* indică modalitățile de calcul al fiecărui element, susținute de anexe reprezentative. În continuare, Dora Caduc a prezentat *Instrucțiunea Evidența colecțiilor de bibliotecă*, document ce determină regulile generale de evidență, indiferent de statutul bibliotecii și structura colecțiilor.

Elena Stratan s-a referit, în comunicarea *Importanța indicatorilor statistici în planificarea activității Bibliotecii. Prezentarea Programului de activitate al BȘU pentru anul 2007*, la tipurile de planificare, modele de scheme de planificare operațională în instituțiile bibliotecare din republică, la scopurile și avantajele planificării, tipurile de indicatori statistici tradiționali și noi. Conținutul teoretic a fost susținut de prezentarea Planului de activitate a BȘU bălțene, insistându-se pe prin-

cipalele compartimente, forma de plan, schema clasificării obiectivelor, indicatorii statistici, anexele. Elena Stratan a trecut în revistă obiectivele grupate după domeniile de activitate a BȘU care sînt simetrice cu cele 14 servicii / centre, s-a referit și la *Programele specifice de activitate (Manifestări culturale și promoționale, Programul perfecționării profesionale, Școala Angajatului)*, la anexele care servesc la comprehensiunea și realizarea planului ce conține obiectivele: *Activitatea de cercetare, metodică, editorială, Planul de acțiune EBSCO Publishing eIFL Direct, subiectele Consiliului Administrativ și Coordonator, Bugetul orelor de lucru, Repartizarea orelor - lucru pe servicii, Calcularea indicelui beneficiarului înscris etc.*

Silvia Ciobanu, șef Serviciu Săli de Lectură a prezentat *Standardul ISO 11 620 : 2005 Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci*, menționînd că scopul prim al indicatorilor de performanță este de a funcționa ca instrument de evaluare a calității și eficacității serviciilor prestate de bibliotecă. Prezentul Standard precizează condițiile de aplicare a indicatorilor de performanță și stabilește un set de indicatori valabili pentru uzul bibliotecilor de toate tipurile, definiția standardizată a termenilor de bază pentru evaluarea performanței în biblioteci (eficiență, performanță, indicator de perfor-



manță, disponibilitate, fiabilitate, indicator, misiune, obiectiv general, obiectiv operational, calitate, validitate etc.). În continuare, Silvia Ciobanu a remarcat avantajele menținerii principalilor indicatori statistici vis-a-vis de evalu-

area activității la un moment dat, stabilirea priorităților, realizarea controlului asupra îndeplinirii obiectivelor, stabilirea compartimentelor în care exista dificultăți, luarea unor decizii, furnizarea de răspunsuri la solicitări privind activitatea instituției etc.

Mecanismul calculării indicatorilor de performanță a fost prezentat de D. Caduc în comunicarea aplicativă *Metodica calculării indicatorilor de performanță în baza datelor statistice ale Bibliotecii Universitare pentru anul 2006*. Totodată, dna Caduc a răspuns la mai multe întrebări referitoare la subiectul în discuție, explicînd modul de calculare a fiecărui tip de indicator, specificînd că pentru a folosi cît mai eficient resursele pe care le avem la dispoziție, e nesar să utilizăm indicatorii de performanță. Dînsa a atras atenția îndeosebi la procedura de calcul, la 17, cei mai reprezentativi indicatori (rata de împrumutare a stocului, frecvența medie zilnică ponderată, vizite la bibliotecă, rata de utilizare a documentelor, documente împrumutate, rata de ocupare a locurilor din bibliotecă, titluri adăugate stocului, exemplare în stoc, exemplare adăugate stocului, timp mediu necesar pentru prelucrarea documentelor etc.) Fiecare participant a primit în mapa didactică mostrele *Metodica calculării indicatorilor de performanță* și Auditul BŞ US Alecu Russo, documente elaborate și editate de Bibliotecă în seria *În ajutorul bibliotecarului*.

Un model concret de evidență statistică în regim electronic a fost prezentat de Elena Cristian șef Serviciu Săli de Împrumut în comunicarea-aplicativă *Evidența statistică în sistem automatizat - experiența Bibliotecii Universitare bălțene*. Participanții au

putut lua cunoștință cum se face evidența statistică zilnică, lunară, trimestrială, anuală și tabelul general-cumulativ de statistica al Bibliotecii (situația la zi). Sistemul statistic propriu este creat în EXCEL de Centrul Automatizare și numără 45 indicatori, grupați în 4 mari rubrici: cititori înscriși, beneficiari, frecvențe, documente împrumutate. Documentele împrumutate sînt clasificate după tipul documentului (științifică, didactică, beletristică) categoriile (seriale, aplicații, muzică tipărită, casete, disc, CD, AV, Internet, Opac, Jurist, EBSCO, aplicații, procesare), pe limbi (română, rusă, ucraineană, engleză, franceză, germană), pe domenii (0, 004, 1, 159, 9, 2, 3, 33, 34, 37, 5, 6, 65, 7, 80, 82, 9). Dumneaei a mai menționat că, în formă automatizată, acest raport reflectă ideal activitatea Bibliotecii, indică răspunsuri imediate la diverse solicitări privind utilizarea serviciilor prestate, posibilitatea vizualizării pe ecran a tuturor datelor necesare, oferă o gamă largă de afișare a diferitor legături între date, permite analiza / compararea indicatorilor din subdiviziuni, propune informații relevante pentru aprecierea fiecărui sector de activitate a bibliotecii, ține la curent cu situația tranzacțiilor etc.

În cadrul atelierului au fost organizate expozițiile: *Statistica de bibliotecă – reper al dezvoltării serviciilor bibliotecare*; *Freamătul plăcut al Cărții Rare* (23 aprilie - Ziua Internațională a Cărții și a Dreptului de Autor); *Totul începe de la o idee* (26 aprilie - Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale).

Participanților le-au fost oferite din partea Biroului de Informare al Consiliului Europei și Bibliotecii Științifice donații, conținînd diverse materiale.



Individualitatea Bibliotecii Științifice ASEM

Silvia GHINCULOV, *dr. în economie, director BȘ ASEM*

Natalia CHERADI, *dir. adj. BȘ ASEM*

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova are misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare prin dezvoltarea unei baze documentare și de informații pertinente științific, destinate susținerii programelor de învățământ și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar.

În ultimii ani, Biblioteca Științifică a contribuit esențial la dezvoltarea Academiei de Studii Economice. Realitatea obiectivă a zilei de azi pune în fața Bibliotecii Științifice ASEM multiple sarcini, realizarea cărora necesită asigurarea condițiilor favorabile pentru studiu, cercetare, informare și documentare celor peste 17000 de cititori. În prezent, Biblioteca are un fond de peste 350 mii de volume. Colecțiile: cărți, reviste, ziare, seriale, teze de doctorat, publicații electronice etc., cuprind o mare varietate de lucrări din țară și străinătate în diverse domenii. Biblioteca ASEM este dotată cu 6 spații de informare și un Centru Multimedia, cu 500 locuri pentru cititori. În așa fel, Biblioteca noastră servește efectiv la creșterea nivelului de cultură economică a utilizatorilor și, totodată, la dezvoltarea cercetării economice, asigurând suportul informațional - documentar indispensabil formării și perfecționării specialiștilor.

Am pledat întotdeauna pentru o colecție comprehensivă și adecvată pentru susținerea obiectivelor educaționale ale

ASEM. Profilul colecțiilor este determinat de structura procesului didactic și de cercetare științifică din instituție. Activitatea de dezvoltare a colecțiilor a fost abordată ca un ciclu constant, continuu de asigurare și de satisfacere a cerințelor de informare ale utilizatorilor. În vederea constituirii unei colecții de valoare, am participat la mai multe proiecte și programe internaționale și am obținut multiple granturi. Fondul Internațional de Schimb de Publicații din New York și Londra a inclus Biblioteca ASEM în Programul de Asigurare cu Carte. În prezent, colaborăm cu diferite structuri informaționale din SUA, Canada, Marea Britanie, Franța, Germania, Olanda, Danemarca, Rusia, Belarus, Ucraina ș. a.

De asemenea, Biblioteca ASEM colaborează cu Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, cât și cu 42 parteneri din țară și de peste hotare. Biblioteca ASEM și Biblioteca ASE București au semnat Convenția de colaborare, care prevede efectuarea cu regularitate a schimbului de cărți, monografii, manuale, reviste, cursuri și alte materiale didactice. Cele mai active relații de colaborare sunt realizate cu bibliotecile din România – BCU București, BCU Cluj, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, cu Institutul Internațional de Economie din Hamburg și Biblioteca Institutului de Economie Internațională din Kiel (Germania), Bibliotecile universităților din Ekaterinburg, Kemerovo, Tomsk, Voronej, Minsk.

Proiectul „The World Bank Depos-

tory and Regional Library Program” a fost lansat în anul 1993 de Banca Mondială de Reconstrucții și Dezvoltare. Biblioteca ASEM a obținut statutul *The World Bank Depository Library* (Biblioteca depozitară a Băncii Mondiale) în Republica Moldova. Conform Memorandului de Acord, Biblioteca ASEM tezaurează publicațiile Băncii Mondiale: cărți, studii și sinteze economice, rapoarte, anuare și date statistice etc. Informația despre 2600 publicații este reflectată în catalogul electronic al bibliotecii.

La 22 septembrie 2006 a fost inaugurat Centrul European de Documentare (CED) și Sala de Videoconferințe cu 50 de locuri, dotată cu echipament tehnic performant. Destinația acestui centru este perfecționarea accesului la informații și documente furnizate de UE și dezvoltarea serviciilor bazate pe noile tehnologii ale informației; asigurarea unei colecții de documente și informații adecvate susținerii programelor de învățământ și cercetare ce se desfășoară în cadrul universitar; participarea la diverse foruri consacrate problemelor Dezvoltării și Integrării Europene.

Biblioteca noastră este lider în proiectul eIFL Direct – Electronic Information For Libraries Direct - informația electronică pentru biblioteci, finanțat de *Institutul pentru o Societate Deschisă*, la care participă 16 biblioteci din Republica Moldova. Biblioteca Științifică a ASEM este membru al **Consortiului eIFL Direct Moldova** și este responsabilă pentru managementul activității acestuia. Oferta EBSCO Publishing cuprinde 18200 reviste *full text*, 2500 cărți, broșuri, ediții de referință, ceea ce reprezintă o bază informațională importantă pentru procesele de instruire și cercetare. Utilizatorii din ASEM apreciază în mod deosebit revistele electronice științifice recenzate, recunoscute pe plan mondial (*BD Academic Search Premier* - 3600 reviste științifice; *Business Source Premier* - 1100 reviste științifice recenzate). Instituția noastră participă activ și la proiectele

naționale: *Sistemul Informațional Integrat al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL)*; *Fonduri documentare de bază (Agenția Universitară a Francofoniei)*; *Programul de disponibilizare a informației științifice pentru cercetători (INTAS-PERI)*.

La 23 septembrie 2005, a fost inaugurată Sala de lectură „Paul Bran”, numită în cinstea primului rector al ASEM, profesor universitar, doctor în economie, care a contribuit mult la dezvoltarea învățământului economic în republică, la instituirea Academiei de Studii Economice a Moldovei și la dezvoltarea patrimoniului documentar al Bibliotecii.

Pentru automatizarea principalelor activități din bibliotecă (informare - documentare, împrumut, gestionare) conducerea ASEM a stabilit un program de modernizare, prin achiziționarea de tehnică de calcul, de software și de perfecționare a personalului, astfel încât eficiența acestor activități ne-a apropiat de standardele europene. Biblioteca Științifică ASEM a creat servicii și facilități noi pentru utilizatori, propunând utilizatorului catalogul electronic, baze de date (bibliografice, referative, full-text), servicii Internet, servicii de livrare electronică a documentelor, de copiere și scanare etc. Prin intermediul site-ului bibliotecii, utilizatorii au acces la expoziții virtuale. Acest serviciu pune în valoare publicațiile noi intrate în bibliotecă prin prezentarea copertei, cuprinsului, adnotărilor, rezumatelor și altor informații destinate utilizatorului. Împreună cu celelalte servicii electronice nou create, pagina web este un mijloc important de informare și comunicare cu publicul.

Necesitatea implementării Internetului în educație constituie o prioritate maximă, pentru că oferă posibilități și perspective învățământului. Prin inaugurarea în 2004 a **Centrului Multimedia** serviciile și activitățile bazate pe tehnologii informaționale furnizate de Biblioteca ASEM vor ajuta studenții să-și dezvolte o atitudine pozitivă față de educație și informare.

Oferta Centrului Multimedia este caracterizată de următoarele aspecte: asigură

un mediu de educație în rețea care stimulează și dezvoltă deprinderi pentru informare și instruire permanentă și creează facilități pentru lucrul individual. Colecția centrului include toate publicațiile bibliotecii în format electronic. Centrul Multimedia oferă spațiile celor mai diverse forme de manifestări științifice și culturale ale comunității universitare.

Biblioteca ASEM prin identificarea, selectarea și organizarea resurselor informaționale pe suport electronic, contribuie, ca finalitate, la crearea bibliotecii virtuale. Una din sarcinile majore ale bibliotecarului va fi punerea în ordine a informației electronice existente, proiectarea și crearea serviciilor de bună calitate, accesibile la distanță.

În anul 2006, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei s-a aflat în plin proces de înnoire și modernizare, care a contribuit la dezvoltarea calității sistemului de informare și documentare. Am încercat să activăm cât mai eficient, ca să satisfacem nevoile utilizatorilor și să asigurăm condiții optime pentru informare, instruire și cercetare.

Procesul de modernizarea a Bibliotecii Științifice a ASEM se realizează în mai multe direcții, dar ideea principală, pentru care am optat în ultimii ani, este democratizarea accesului la toate colecțiile bibliotecii noastre.

Acum, când se împlinesc 15 ani de la înființarea Academiei de Studii Economice a Moldovei, ne-am dorit noi evoluții, proiecte și realizări și am avut contribuții considerabile în formarea unui mediu adecvat proceselor specifice de studiu și cercetare, asigurând noi spații de informare la nivelul cerințelor actuale și al nevoilor informaționale. În cadrul dezvoltării relațiilor externe biblioteca noastră a sprijinit organizarea și deschiderea Centrului

European de Documentare și a Sălii de Videoconferințe.

În anul aniversar, Biblioteca Științifică a ASEM și-a intensificat acțiunile de diseminare a experiențelor și practicilor de succes, organizând două întruniri la nivel internațional și dezbateri profesionale la nivel național în cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Pe parcursul acestei perioade, am desfășurat și o activitate susținută de completare și diversificare a surselor de informații pe toată gama de suporturi și am înregistrat creșteri la majoritatea indicatorilor. În activitatea complexă ce se derulează în Biblioteca Științifică a ASEM se includ organic și alte preocupări și implicații importante ce țin de elaborarea strategiilor și politicilor Sistemului Național de Bibliotecă, participarea la realizarea proiectelor în parteneriat: SIBIMOL, Consorțiul eIFL Direct Moldova și altele.

Este foarte trist faptul că în acest an s-a stins din viață o personalitate notorie pentru învățământul economic și economia din Republica Moldova - *Paul Bran*. Un om mare și cu o inimă la fel de mare. Este cel care spunea studenților săi: „*Faceți-vă bagaje de vise, viața le va spulbera pe majoritatea. De cele care vor rămâne, agățați-vă cu toată puterea*”. Suntem convinși că organizarea și dezvoltarea instituției noastre este un vis realizat pentru foarte multă lume.

Activând într-un mediu cu mulți furnizori de servicii culturale, informaționale și educaționale, vom pune și în continuare în centrul preocupărilor utilizatorii și necesitățile lor și vom reuși să identificăm locul pe această piață concurențială..



Camera Națională a Cărții a împlinit
50 de ani

Festivitatea a avut loc la Filarmonica Națională *Serghei Lunchevici*. În prezența numeroșilor musafiri, Valentina Chitroagă, directorul general al Camerei Naționale a Cărții (CNC), a subliniat obiectivele activității CNC, evidențiind realizările de succes ale instituției, înregistrate în acești 50 de ani. A urmat mesajul de salut al lui Artur Cozma, ministrul Culturii și Turismului și cel al lui Marian Lupu, președintele Parlamentului, rostit de consilierul său. Domnul ministru Artur Cozma a înmînat Diplome de Onoare celor mai buni specialiști ai CNC. Victor Stepaniuc, președintele comisiei parlamentare pentru cultură, știință, educație, tineret, sport și mass-media a trimis o telegramă de felicitare, căreia i-a dat citire dna Efimia Macrinici, director adjunct. Directorul Bibliotecii Centrale a USM Ecaterina Zasmenco a transmis mesajul de felicitare al dlui Gh. Rusnac, rectorul Universității de Stat din Moldova și a înmînat o Diplomă și Medalia USM dnei Valentinei Chitroagă, absolventă a instituției date, în semn de înaltă apreciere a prodigioasei sale activități în domeniul științei și culturii. Alexandru Roman, rectorul Academiei de Administrație Publică, Alexe Rău, directorul general al Bibliotecii Naționale, Lidia Kulikovski, directorul general al Bibliotecii Municipale *B. P. Hașdeu*, Ludmila Costin, președintele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, reprezentanții bibliote-

Dincolo de o aniversare

Elena HARCONIȚA

cilor academice și universitare, a Bibliotecii Naționale pentru copii *Ion Creangă* și mulți alți colegi și prieteni au apreciat, în luările de cuvînt, rolul important și activitatea eficientă a CNC pusă în serviciul societății naționale, organelor de stat, instituțiilor editoriale și informațional – documentare.

A doua zi, la 6 iunie, în spațiile Bibliotecii Naționale a R. Moldova, a avut loc conferința științifică - practică: *Informația și cunoașterea - elemente indispensabile societății informaționale*. Conferința a fost moderată de Victor Ciobanu, specialist principal la Ministerul Culturii și Turismului și de V. Chitroagă. Au venit cu informații, în primul rînd, colaboratorii CNC: V. Chitroagă – *Jumătate de secol de slujire cărții*; E. Macrinici – *Depozitul legal în oglinda legislației RM*; R. Cozonac – *Noul sistem ISBN de 13 cifre*; V. Reul – *Statistica producției editoriale – imperativul timpului*; V. Tarasov - *Ocotirea tezaurului imprimat al Moldovei – obiectiv strategic al CNC*; precum și membrii comunității bibliotecare, reprezentanți ai Băncii Naționale: L. Kulikovski – *Cercetare bibliografică la Biblioteca Municipală "B. P. Hașdeu"*; L. Corghenci - *Dimensiunea umană a schimbării la Camera Națională a Cărții*; E. Harconița – *Biblioteca universitară în condițiile realității informaționale*; N. Ghimpu – *Cartea și resursele electronice : provocări ale viitorului*; R. Cuhal – *Activitatea editorială a Băncii Naționale a Moldovei ca factor de eficientizare a politicii monetare*; E. Scurtu, A. Nagherneac – *Cercetare bibliografică la Biblioteca Științifică a*

Universității de Stat "Alecu Russo".

Toate comunicările au fost consistente, interesante și utile pentru cunoașterea unor anumite segmente ale activității instituțiilor info - documentare din R. Moldova. S-a produs un schimb eficient de informații și experiențe necesare în procesul de consolidare a Instituțiilor cărții din țara noastră.

Evenimentele din cea de a treia zi au continuat cu un atelier profesional Depozit Legal Național; cadru legal și practic de dezvoltare, la care au participat reprezentanți ai comunității bibliotecare, editoriale, oameni de cultură și știință.

Magazin Bibliologic dedicat Camerei Naționale a Cărții

Primul număr al revistei Magazin Bibliologic din acest an este editat în colaborare cu Valentina Chitoroagă, director general al Camerei Naționale a Cărții și este dedicat integral acestei instituții, cu ocazia sărbătoririi jubileului de 50 de ani.

Revista se deschide cu mesajul de felicitare al dlui Artur Cozma. Domnia sa menționează: *Camera Națională a Cărții este o instituție de interes național, care a pus începutul înregistrării și evidenței de stat a producției editoriale, reprezentând factorul cel mai important în procesul de organizare și transmitere a informației devenită în lumea contemporană cel mai valoros produs.* CNC este membră a patru organisme internaționale: Agenția Internațională a ISBN, ISMN, ISSN, Index Translationum și îndeplinește funcțional atribuțiile acestora în Republica Moldova.

Valentina Chitoroagă, se află de 13 ani în postul de director, anterior activând tot în această instituție. Pasionată de munca ce o desfășoară, Dumneaei este autoarea Imnului Camerei Naționale a Cărții. Reproducem o strofă din această odă, la compunerea căreia au fost folosiți termenii cunoscuți doar de lumea avizată, capabilă să creeze oricui o

imagine despre CNC: *Recepționezi, conservezi de toate: / Ziar, revistă, CD-rom și carte, / Apoi înregistrate, le dai cale - / În statistica și bibliografia națională.*

În continuare, directoarea trece în revistă etapele istorice ale evoluției uneia dintre cele mai importante Instituții a Cărții din Republica Moldova - centru a bibliografiei naționale și al statisticii producției editoriale. Evoluția CNC a fost determinată și influențată de mediul social, economic, informațional și funcțional din republică.

Camera Cărții a fost constituită în anul 1957, în luna iunie. Hotărârea a fost luată de Sovietul Miniștrilor din RSS Moldovenească. Despre această perioadă vorbește fostul director, Grigore Cozonac, în articolul republicat din Cultura Moldovei, 1957, 3 octombrie.

În perioada dintre anii 1925 - 1957 în republica noastră au fost editate 7 741 titluri de cărți cu un tiraj total de 59 milioane 22 mii exemplare. Tirajul volumelor lui V. I. Lenin, de pildă, e mai mare de 80 mii exemplare. În prima jumătate a anului 1957 s-au tipărit 382 titluri de cărți cu un tiraj de 3 mln 36 mii exemplare. Printre motivele care au determinat apariția acestui așezământ este invocată necesitatea bibliografiilor în cele 1089 biblioteci de stat care funcționau atunci și bibliotecarii căreia au discutat chestiunea muncii bibliografice în Moldova la înființarea congresului bibliotecarilor din RSSM.

Lurie Colesnic, personalitate de referință în cultura Moldovei, scriitor, cercetător literar, directorul editurii Museum, autor al multor lucrări științifice de valoare, dă o apreciere înaltă activității CNC și spune că prin sărbătorirea unei jumătăți de veac de la înființarea acestei instituții ne-am înscris în rândurile țării care au și respectă cu sfințenie tradițiile culturale autentice.

În anul 1993, este fondată Agenția Națională ISBN, după care au urmat Centrul Național ISSN, realizarea CIP - catalogarea înaintea publicării. Această bază de date ana-

logică Book in Print, expusă on-line ar servi mai multor necesități. Pe de o parte, informarea privind titlurile în curs de apariție, la solicitarea celor interesați ar putea fi determinat tirajul noilor publicații. Acest sistem ar contribui în mod deosebit și la crearea catalogului național partajat, oferind în prealabil notițele bibliografice ale cărților editate în R. Moldova.

În fiecare an, CNC înregistrează aproape 8 500 exemplare de noi documente pe diverse suporturi informaționale. Toate editurile și tipografiile sînt obligate să transmită la CNC exemplarele din producția sa în corespundere cu articolul 18 al Legii cu privire la activitatea editorială (nr. 939 – XIV din 20.04.2000).

Devenită centru al bibliografiei naționale, CNC nu numai recepționează exemplarele Depozitului Legal de la toate editurile, realizînd controlul bibliografic național, dar și editează anual fasciculele *Bibliografiei naționale a Moldovei*, în care se cuprind toate tipurile de tipărituri: cărți, broșuri, publicații seriale, publicații de artă, muzică tipărită, recenzii, materiale bibliografice, autoreferate ale disertațiilor, reviste, ziare, anuare, anale, articole din reviste și ziare, resurse electronice.

Colecția gestionată astăzi de CNC numără mai bine de 1 milion de unități materiale, colecția Basarabiana – 312 volume. "Arhivele - comoara de aur a poporului nostru, deoarece în ele sînt păstrate cele mai scumpe izvoare care privesc istoria poporului", afirma Gheorghe Asachi, spusele căruia sînt invocate de Vera Tarasov, șefa secției Arhiva Depozitului Legal, care își exprimă îngrijorarea față de condițiile de păstrare și securizare a patrimoniului național deținut de CNC. În această arhivă se păstrează cărțile care au fost tipărite pe teritoriul Moldovei începînd cu anul 1924. Aici, de fapt, este adunată istoria țării. Cărțile și alte produse editoriale compoartă în sine și prin modul în care au fost editate, schimbările sociale, economice și culturale care s-au produs de-a lungul anilor. Dacă vre-un cercetător

are nevoie de o carte pe care nu o mai poate găsi în colecțiile bibliotecare, se poate oricînd adresa la CNC pentru a o obține în vederea documentării științifice.

Renata Cozonac, șefa Agenției Naționale ISBN, ISMN și ISSN, în materialul publicat se referă la instrumentele de lucru necesare pe care le utilizează editorii / furnizorii de cărți și documente de muzică tipărită. Sistemul de numerotare a cărților a fost practicat pentru prima dată în Anglia, în anul 1967, iar din anul 1994 acest sistem a fost introdus și în Republica Moldova. Codul ISBN, constituit pînă nu demult din 10 cifre, începînd cu anul 2006 conține 13 cifre, primele trei identificînd codul produsului. Nici o carte nu ar trebui să apară fără codul ISBN, sau revistă – fără codul ISSN. Agenția Internațională ISBN se află la Londra (timp de 30 de ani a activat la Berlin), astăzi 166 de țări sînt membre ale respectivei Agenții. Implementarea sistemului automatizat ISBN, ISMN în relațiile agenție - editor - beneficiar, constituirea bazei de date a editorilor, explicații privind apariția cărților cu 2 ISBN-uri, îndemnul de a participa la constituirea patrimoniului național prin orice publicație (indiferent de suportul informațional), constituie domeniile prioritare ale Renatei Cozonac.

Efimia Macrinici, a prezentat modul de organizare și funcționare a Depozitului Legal, menționînd că pe parcursul anului 2006 au fost recepționate de la editori 2 953 titluri de cărți și reviste în număr de 17 750 ex. Exemplarele respective au fost distribuite Centrelor Biblioteconomice, care beneficiază de depozit legal. În a doua jumătate a anului 2006 a fost inclusă în lista beneficiarilor și Biblioteca Științifică a Universității din Bălți. Pe această cale, în colecția Bibliotecii au intrat 2 658 de documente, în 1 064 titluri de cărți și 413 titluri de reviste. De fapt, CNC a direcționat spre Bălți 1/3 din toate titlurile care au apărut în anul 2006 la editurile din țară. Tirajul mic, lipsa informațiilor, absența resurselor financiare, condițiile de difuzare a unor manuale școlare,

au un impact nefavorabil asupra completării colecțiilor noastre cu publicații autohtone. Iată de ce susținerea CNC este foarte binevenită și absolut necesară pentru unica Bibliotecă Științifică din Nordul Moldovei.

Odată cu întemeierea Camerei Cărții în îndepărtatul an 1957, a fost creat și serviciul Statistica producției editoriale, care de câțiva ani este condus de Valentina Reul. Evidența publicațiilor se efectuează în conformitate cu Legea Republicii Moldova *Cu privire la statistică și după următorii parametri: numărul edițiilor, numărul total al edițiilor*, tirajul mediu în mii exemplare, tirajul anual în mii exemplare, coli de tipar imprimate. Din anul 1962 se editează culegerea statistică *Publicațiile Moldovei pentru anii: 1925 - 1960; 1961 - 1975; 1976 - 1980; 1981 - 1985; 1986 - 1990; 191 - 1995; 1996 - 2000.*

În structura acestui număr de revistă este inclus compartimentul *Cadrul legal al funcționării CNC*: acte oficiale: Lege cu privire la activitatea editorială; Lege cu privire la bibliotecă; Legea pentru aderarea Republicii Moldova la Statutul Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale, precum și documente de reglementare: Statutul Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova; Statutul Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale; Regulamentul Centrului Național ISSN; Regulamentul de funcționare a Sistemului ISBN în Republica Moldova.

Rubrica *CNC în contextul comunității biblioteconomice și editoriale* o deschide Alexe Rău, directorul general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, redactorul – șef al revistei *Magazin Bibliologic*. Cu inerenta-i spiritualitate, filosoful biblioteconomiei naționale spune că nu doar semințele de piine țin cheazășie dăinuirii noastre, ci și semințele minții, sufletului, spiritului unei națiuni, unei comunități, care sînt tezaurisite în arhivele CNC și care transmit cunoștințele de la o generație la alta.

Camera Națională a Cărții a primit

felicitări din partea lui V. A. Sirojenko, directorul general al Camerei de Cărți din Rusia, colegilor de la DIB ULIM, de la Bibliotecile Științifice de la Universitatea din Bălți, a Academiei de Științe, a Academiei de Studii Economice, doamnei Lidia Kulikovski, directorul Bibliotecii Municipale *B. P. Hașdeu*, doamnei Dorina Rusanovschi de la editura Știința, profesorului universitar bălțean Gh. Damancuc.

Despre angajații CNC au scris și Ludmila Corghenci, director adjunct DIB ULIM, Ion Madan, doctor în istorie, Om emerit al Republicii Moldova.

În revistă au mai fost inserate articole semnate de scriitorii Gh. Marin, M. Mardare, bibliograful Academiei de Științe Ion Șpac.

Cîteva pagini cu copertile cărților publicate și fotoeseul despre activitatea CNC încheie acest număr al *Magazinului Bibliologic*, revistă devenită absolut necesară tuturor celor interesați de carte, biblioteconomie, cultură. Designul copertii și al revistei în general, editată în condiții grafice excelente, le aparține lui Alexe Rău și Dragoș Popa - Miu, dar și Valentinei Chitoroaga, director general al Camerei Naționale a Cărții.

Frumoasa tradiție de a elabora și edita numere speciale, dedicate anumitor instituții: Bibliotecii Republicane Tehnice (pe atunci director Petru Racu); Bibliotecii Municipale *B. P. Hașdeu* (director dr. Lidia Kulikovschi); Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice (director dr. Silvia Ghinculov); Bibliotecii Naționale (director general Alexe Rău); Facultății de Jurnalism și Științe ale comunicării, Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți, de această dată, Camerei Naționale a Cărții, deja s-a încetățenit în mediul bibliotecar și al edito-rilor de documente. Este un exemplar model de colaborare, de cooperare, de promovare și susținere profesională, pe care o datorăm cu recunoștință în cea mai mare parte lui Alexe Rău, directorul revistei *Magazin Bibliologic*.



O cunoștință epistolară trecută într-o frumoasă colaborare

Elena HARCONIȚA

Relațiile Bibliotecii Universitare de la Băiți cu Galațiul au început în anul 1992, când necesitatea de carte românească devenise deosebit de stringentă. Puținul de 5 000 de documente românești care au fost păstrate la index și au fost scoase, în sfârșit, spre bucuria și pentru uzul cititorilor, era insuficient pentru acoperirea solicitărilor aflate în vizibilă creștere. Au fost perfectate mai multe scrisori adresate bibliotecilor mari din România, diverselor instituții și asociații. Răspunsul nu a întârziat să vină, în primul rând, din Galați, semnat de Președintele *Asociației Pro Basarabia și Bucovina*, preot Igor P. Jechiu și secretar, inginer Radu Moțoc. Prin scrisoarea din 18.02.1992 eram înștiințați: „... vă aducem la cunoștință vestea că similar cu fondul de carte Galați, deschis de noi la Biblioteca Națională din Chișinău și Cernăuți, am hotărât să deschidem la Dvs un asemenea fond care va fi alimentat periodic. Vă rugăm să ne precizați profilul facultăților pentru a ne orienta asupra ariei de selecție a cărților”.

La 19 martie 1992, primul Președinte al *Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina*, Filiala Galați, marele cărturar și bibliofil, preotul Igor Jechiu, originar din satul Mîrzești, Orhei, a decedat subit, lăsînd în urma sa fapte destoinice, amintiri frumoase și o bibliotecă bogată de peste 6 000 de volume. A fost slujitor al Bisericii din județ și oraș, cu o

cultură de enciclopedist, poliglot, bibliofil, cetățean de Onoare al orașului Galați.

„În memoria celui ce a fost sufletul asociației noastre, am înființat o bursă de specialitate destinată bibliotecarilor din Basarabia și Bucovina și care va purta numele de *Bursa Pr. Igor Jechiu*,” ne scria Președintele Asociației dr. Chiril Baranetchi (la fel, originar din Basarabia, raionul Glodeni) și secretarul Asociației, inginer Radu Moțoc la 27 martie 1992.

În aprilie 1992, se duc tratative cu editura *Humanitas* și directorul general Gabriel Liiceanu ne anunță despre expedierea a 12 colete cu cărți „selecțate astfel, îi scria G. Liiceanu lui R. Moțoc, încît să intereseze în cea mai mare măsură publicul specific al bibliotecilor cărora le sînt destinate”.

În perioada 5 – 12 mai 1992, directoroarea Bibliotecii Faina Tlehuți împreună cu adjuncta sa Elena Harconița întreprind o călătorie de neuit la Galați pentru a participa la inaugurarea *Bursei Preot Igor Jechiu*. Reproducem în continuare cîteva secvențe din darea de seamă a directoarei despre delegația la Galați în fața colectivului Bibliotecii (este păstrată stilistica originală):

- „De ce Galați? Scrisorile către Iași, București, chiar și relațiile cu Suceava (am primit de mai multe ori oaspeți - fără rezultate simțitoare...)

- S-a întîmplat o tragedie. Părintele I. Jechiu,

în timp de 2 săptămâni a pierdut soția și fiul. N-a putut retrăi aceste pierderi și atacul de cord - peste 3 săptămâni - îl răpește dintre cei vii....

- Pe data de 05.05. 02 eram în drum spre Galați pînă la ora 9 seara. La Galați am fost întâmpinați cu bucurie, căldură și multe flori...

În fiecare zi lucrul începea la orele 9 dimineața și îl terminam la 10 -11 seara. Eram programați în așa fel că nici o oră pe zi nu aveam timp liber.

- 6.05 - am făcut cunoștință cu Biblioteca Publică V. A. Urechia, Impresile... într-un cuvînt - foarte frumoase. Elena o să povestească mai cu amănunte.

- Cunoștință de fondul V. A. Urechia.

- Vizitarea Bibliotecii Universității *Dunărea de Jos*.

- Inaugurarea Bursei *Pr. Igor Jechiu*. Sala de lectură a Bibliotecii - arhiplină. Erau bibliotecari, studenți, membrii asociației, mulți basarabeni, oameni cu o cultură înaltă, doctori, profesori de istorie Paul Păltănea, Mihai Cojocaru, profesorul Nedelcu, doamna Praisler (actual Președinte al Asociației), Prea Sfințitul Arhiepiscop - Vicar Casian Gălățeanul.

Vă închipuiți, dragii mei colegi, ce emoții am avut eu, și cît de greu mi-a fost. Numai gîndul că Vă reprezint și că am venit cu un anumit scop la Galați de la Bălți, pentru a solicita cartea în limba română, fără de care nu se poate realiza problema pregătirii cadrelor naționale, mi-au dat forță și am pus la o parte hîrțile scrise, am început să le povestesc despre durerile și problemele noastre"...

L-am cunoscut atunci, pe Victor Jechiu, fiul preotului, care locuia în Australia și datorită căruia în Biblioteca noastră a fost înființat *Fondul de carte Australia*.

În septembrie 1992, a fost semnat un tratat de colaborare între Biblioteca universității bălțene și Biblioteca Publică V. A. Urechia, după care a și urmat un lot de carte românească.

Comemorarea primului Președinte al

Asociației Pro Basarabia și Bucovina s-a produs printr-un simpozion, organizat la Bălți, în satul Mîrzești și la Biblioteca Publică A. Donici din Orhei. La realizarea simpozionului *A fost un Om, un suflet mare* și-a dat concursul și Biblioteca Națională din Chișinău. Despre regretatul pr. Igor Jechiu au vorbit profesorii Paul Păltănea, Mihai Cojocaru, Tamara Neculai, sora mai mică a preotului, venită tocmai din or. Caransebeș, inginerul Radu Moțoc, directoarea Faina Tlehuci. „...momentul cel mai emoționant din cadrul simpozionului, a fost dezvelirea plăcii comemorative la casa părintească a lui Igor Jechiu”, consemnează ziarul *Plaiul Orheian*, din 20 noiembrie 1993. La Bălți, profesorii de istorie Paul Păltănea și Mihai Cojocaru au ținut prelegeri în fața studenților.

În octombrie 1995, primeam o veste înbucurătoare „propunem să dotăm Biblioteca Universității cu o antenă parabolică performantă” (scr. nr. 126 din 26. oct. 2005, semnată de conducerea Asociației). Tot atunci, am primit și un televizor color.

Coletele cu cărți continuau să vină, astfel, după patru ani, doamna director consemnează: „În cîțiva ani Fondul de carte Galați, a ajuns la un număr de 12 937 ex. de cărți și reviste și dacă azi Biblioteca deține 192 000 de cărți în limba română, ceea ce constituie 16,8% din tot fondul Bibliotecii, meritul acesta îl datorăm prietenilor noștri devotați din Galați”.

În următorii ani au urmat să vină donații de cărți, reviste, înregistrări audio, CD-uri, echipament tehnic: calculator pentru cabinetul de paleografie din cadrul Facultății Filologie, un fax pentru universitate - toate colectate cu discernămint de pasionatul Radu Moțoc, descendent din marea familie a lui Ivenco Moțoc (1460 - 1520), din care a făcut parte Mitropolitul Varlaam (1590 - 1657).

Omagierea șefilor de promoții, acțiune lansată la propunerea arhitecturului Alexandru Budișteanu, fost absolvent al Liceu-

lui Ion Creangă din Bălți, a fost susținută deplin de Asociație. Mici biblioteci constituite din enciclopedii, dicționare, beletristică, iconițe, rechizite de birotică, premii financiare – toate aveau scopul de a susține cei mai buni absolvenți, de a le aprecia efortul intelectual demonstrat pe parcursul anilor de învățământ.

Cărțile și revistele din România veneau să completeze colecțiile Bibliotecii universitare de la Bălți, astfel, încât astăzi această conține mai bine de 22 mii de documente, solicitate frecvent de către cititorii din mediul universitar.

În ultimii ani, prin intermediul lui Radu Moțoc au fost direcționate spre Bălți cărți din biblioteci particulare, unicate care nu se mai reeditează, dar, mai cu seamă, manuale și cursuri la distanță de la Departamentul respectiv al Universității Dunărea de Jos din Galați.

În noul mileniu, am avut prilejul din nou să vizitez Galațiul, instituțiile culturale, să revăd oamenii pe care i-am cunoscut acum 10 – 15 ani în urmă și să particip la Conferința Națională a Asociației Naționale a Bibliotecilor Publice din România (ANBPR), cu genericul: *Managementul resurselor tehnologice în biblioteca hibridă*, desfășurată la Galați în zilele de 8 - 10 noiembrie 2006, acțiune care a coincis și cu Zilele Bibliotecii V. A. Urechia. ANBPR este una dintre cele mai mari asociații ale bibliotecarilor din România și are mai bine de 2 500 de membri. Misiunea sa principală este de a promova serviciile specifice de bibliotecă, de informare prin asigurarea calității și eficienței lor. Programul consistent al Conferinței, ținute în spațiile Complexului Muzeal de Științele Naturii, a cuprins mai multe comunicări, în primul rând, raportul președintelui ANBPR, Doina Popa, care a subliniat următoarele: *Conferința Națională a ANBPR de la Galați, prin tema pe care o susține: Managementul resurselor tehnologice în biblioteca hibridă” ne aduce și mai aproape de ceea ce trebuie să fie în momentul de față o bibliotecă modernă.*

Biblioteca Județeană din Galați oferă modelul deplin al unei biblioteci hibride care îmbină cu succes elementele tradiționale cu dezvoltarea de activități noi și provocatoare, totul subordonat ideii de accesibilitate cât mai mare la colecțiile și serviciile ei pentru toți utilizatorii”. Au urmat alte comunicări: *Starea bibliotecilor publice din România: situație comparativă* (D. Popa), *Utilizarea tehnologiei RFID în premieră în bibliotecile din România* (S. Stanca), *TinRead Revolution: noi tehnologii* (Dan Marinescu); *TinRead Revolution: aspecte practice* (Marian Arapu, IME Romania); *eLearning. Soluții pentru biblioteci* (SIBECO România). A doua zi au fost prezentate mai multe proiecte și programe ANBPR: de modificare a Statutului ANBPR, de elaborare a statutului bibliotecarului; de educație a adulților *Lectură. Cultură. Natură*: revista ANBPR în format electronic, catalogul județean partajat din Vaslui; construcția de biblioteci în viziune europeană; de constituire a Asociației Bibliotecarilor din România.

În aceeași zi a avut loc decernarea premiilor Asociației și a Filialei Galați pe anul 2005, o întâlnire anuală a Editurii RAO cu bibliotecile și cina festivă sponsorizată de această editură. La 10 noiembrie participanții la conferință au vizitat Biblioteca „V. A. Urechia”, au asistat la lansarea monografiei *Biblioteca Publică “V. A. Urechia”, autor Nedelcu Oprea*, director, timp de 35 de ani, al acestei biblioteci. *Biblioteca hibridă – studiu de caz BVAU* – o prezentare în detalii a tuturor restructurărilor și noilor facilități de care beneficiază astăzi cititorii în această bibliotecă după o perioadă de renovare completă a spațiilor și echipamentului tehnic al Bibliotecii.

Noua imagine a Bibliotecii V. A. Urechia îl impresionează pe oricine, în special pe un bibliotecar. Căile de acces, bine amenajate, cu zone de parcare, deja vorbesc despre susținerea pe care o are Biblioteca din partea autorităților locale. Clădirea a fost supusă unor renovări fundamentale, dar au fost păstrate



însă scara monumentală din marmură, ușile istorice ale sălilor de lectură. A fost confecționat mobilier nou: rafturi pentru cărți, pupitru de servire și alte dulapuri noi, care înobilează spațiile. De mulți ani, în această Bibliotecă, se utilizează un sistem de urmărire, fiind practicat accesul liber la raft și arhitectura specifică a clădirii de la parter. Acest sistem a fost supus și el modernizării, fiind puse în acțiune calculatoare cu ecran de plasmă și 6-8 plate video conectate la camere – video, care asigură urmărirea în orice colțisor de acces al utilizatorului. Elementele automatizării sînt vizibile peste tot: ușa de intrare, care semnalează venirea cititorului, sistemul de securizare a publicațiilor (la care visăm de multă vreme și noi), catalogul electronic, expus on-line printre primele biblioteci din România, informarea și rezervarea publicațiilor, sistemul automatizat de împrumut, pe care l-am experimentat nu o singură dată și noi, la Bălți. Softul TinLib (cu vare lucrează majoritatea bibliotecilor din R.Moldova), prevăzut, de fapt, pentru bibliotecile publice a fost explorat și exploatat maximal în beneficiul utilizatorului – cititor. Anume de la informaticienii gălățeni, de la dl Liviu - I. Dediu, actualul director – adjunct, au avut de învățat nu numai colegii din România, dar și cei de la Biblioteca noastră. Perfectarea bar-codelor, a permiselor de intrare, înmagazinarea corectă a informațiilor, configurarea rețelei – totul a mers bine, avînd explicațiile și susținerea galațenilor.

Programul profesional a fost suplimentat de vizita la domnul rector Emil Constantin, care intenționează să organizeze o

întîlnire cu toți rectorii din Regiunea Dunării de Jos (Cahul, Ismail, Odesa și Galați), prilej pentru care va face și o invitație Universității din Bălți pentru continuarea colaborării inițiate acum 15 ani. De la *Departamentului de învățămînt la distanță*, Biblioteca noastră a beneficiat din nou de un set de 213 cursuri în 47 de titluri foarte utile studenților de la Bălți.

Împreună cu dl Radu Moțoc l-am vizitat pe domnul Primar de Galați, Dumitru Nicolae, pe care l-am cunoscut pe cînd era director la cea mai mare uzină din România – SIDEX.

Dl Primar ne-a asigurat de susținerea sa, oferind ulterior ajutorul său dezinteresat la înrămarea exponatelor pentru expoziția pregătită de ing. Radu Motoc: *Domnitori și principii ai Țărilor Române: Expoziție de gravuri și litografii din colecția Bibliotecii V. A. Urechia și din albumul „Domnitori români”, editat de Nicolae Iorga la Sibiu în 1930*, cu care va veni în luna august în R. Moldova. Pentru colecția Bibliotecii, dl Primar a dăruit un album fotografic: *Galați. Orașul de la Dunăre*, pe care a scris „Cu multă stimă pentru frații de peste Prut”.

Următoarea vizită a fost făcută la Centrul Cultural *Dunărea de Jos*, unde, la sugestia dlui R. Moțoc, am prezentat o informație despre Biblioteca Științifică a Universității bălțene, care a fost integral tipărită în nr. 60 din februarie 2007. Am lăsat la redacție și publicațiile de la Bălți: *SEMN și Confluențe bibliologice*, care au impresionat membri redacției prin ținuta și conținutul lor. Cu acest prilej mi s-a oferit un set de *Reviste Culturale a Dunărei de Jos*, care a fost completat ulterior cu numere din anul 2006, de către Letiția Buruiana, șef serviciu de la Biblioteca Județeană. Dl Radu Moțoc ne-a mai oferit o copie după poezia „Ginta latină”, pentru care Vasile Alecsandri a primit în anul 1878 Marele Premiu. Acest document a fost atașat altor articole, redactate de către dl Moțoc pentru revistele la care colaborează: *Magazin Biblio-*

logic (Biblioteca Națională a Republicii Moldova); *Confluente bibliologice* și revista *Artă și educație artistică* de la Universitatea din Bălți; *Dorul: Revistă lunară de cultură și politică* editată în Danemarca și multe alte publicații, prin care dorește să promoveze cultura și personalitățile notorii ale României. Programul cultural a continuat cu vizita *Casei memoriale a lui A. I. Cuza și Muzeul de artă vizuală*.

Raportul privind aflarea subsemnatei la Galați a fost prezentat în cadrul ședinței

Biroului Senatului, dată fiind susținerea financiară a delegației de către Membrul de Onoare al Senatului, secretarul *Asociației Pro Basarabia și Bucovina*, Filiala *Costachi Negri* din Galați, inginerul Radu Moțoc. Aducem și pe această cale sincere mulțumiri și recunoștința noastră familiei Moțoc, mult stimatei doamnă Angi, nepoata unei personalități istorice, fost deputat în Sfatului Țării din Basarabia, Chiril Sberea.

Biblioteca Publică “V. A. Urechia” din Galați

Oprea, Nedelcu. Biblioteca Publică “V. A. Urechia” Galați: monografie. Galați: Biblioteca “V. A. Urechia”, 2002 - 2006.

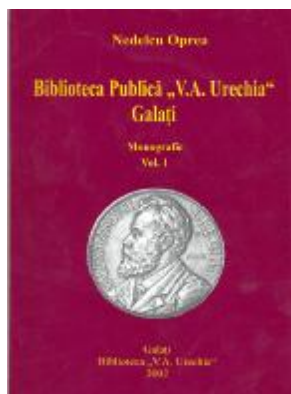
Cărțile nu sunt făcute pentru anume om, ci pentru toți deloaialtă, că precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sineși, ci din el trăiesc cu toții, așa și de carte, cade-se a se împărtăși tot neamul românesc.

V. A. Urechia

“Orice instituție își are istoria sa, cu atât mai mult instituția cărții de la Galați, care a marcat 130 de ani de bibliotecă publică și peste 110 ani de la fondarea Bibliotecii”, susține directorul ei, Eugen Iordache cu prilejul apariției monografiei în două volume a lui Nedelcu Oprea despre una dintre cele mai prestigioase biblioteci din România. “Biblioteca, afirmă directorul în continuare, a realizat un cumul de valențe educativ - instructive într-o singură instituție, iar nod de comunicație a devenit, sub toate aspectele, în persoana conferențiarului de înalt nivel,

care comunică auditoriului din realizările și tainele (științifice sau artistice) domeniului său de activitate”.

Apariția oricărei cărți este o sărbătoare pentru autor și pentru cititorii ei. Apariția unei monografii despre o bibliotecă este nu numai bucuria autorului, dar este sărbătoarea culturilor și civilizațiilor adunate în colecțiile acesteia, este sărbătoarea sutelor de bibliotecari, care și-au adus obolul la colectarea, păstrarea și gestionarea moștenirii culturale a omenirii, este sărbătoarea miilor de cititori, care zilnic trec pragul acestei

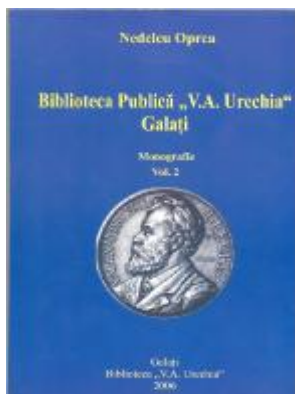


biblioteci pentru a se înfrupta din înțelepciunea și frumusețea cărților.

Meritul deosebit al autorului cărții, a istoricului, director al acestei biblioteci între anii 1962 - 1997, Nedelcu Oprea, constă, în primul rând, în cercetarea unui vast volum de materiale, o documentare foarte profundă și ambițioasă, citarea diverselor materiale istorice autentice referitoare la personalitățile timpului și evenimentele evocate. Puține biblioteci se pot lăuda astăzi cu astfel de biografii istorice.

În anul 1995, directorul Nedelcu Oprea împreună cu secretarul *Asociației Pro Basarabia și Bucovina*, inginerul Radu Moțoc, a participat la aniversarea a 50-a a Universității de Stat A. Russo și a Bibliotecii ei, iar peste un deceniu, în autograful oferit pe monografia sa, scrie *"Doamnei Harconiță, cu speranța că citind aceste pagini va înțelege că autorul a învățat foarte multe de la Bibliotecarii și de la extraordinara Bibliotecă Universitară Română din Bălți"*.

Biblioteca publică din Galați a fost ctită în anul 1890, de către profesorul, academicianul, deputatul și senatorul Vasile Alexandrescu Urechia, primul român care ar fi putut candida la Premiul Nobel pentru Pace, unul din fondatorii Bibliotecii Academiei Române, a bibliotecilor școlare, a unui muzeu, care i-a purtat numele. V. A. Urechia a fost scriitor, istoric, pedagog și publicist, format sub influența lui Mihail Kogălniceanu, C. A. Rosetti, A. Alecsandri, Al. Odobescu, B. P. Hașdeu, A. D. Xenopol ș.a. Conceptul său biblioteconomic, expus în *Regulamentul Bibliotecilor*, a fost sancționat de însăși domnitorul A. I. Cuza în 1864. A elaborat programe privind constituirea bibliotecii în următoarea succesiune: local, statutul juridic, regulament, colecții, finanțare, personal, mobilier specific, evidența colecțiilor, evidența bibliografică,



legături instituționale. Aspectele abordate atunci țin de crearea și a unei biblioteci din zilele noastre, astfel, profesorul V. A. Urechia poate fi considerat, într-adevăr, autorul conceptului de bibliotecă publică modernă. *"V. A. Urechia, afirmă în continuare Nedelcu Oprea, a circumscris biblioteca structurilor instituționalizate de instrucție, educație permanentă, de formare profesională și culturală, de cercetare științifică, indispensabile comunităților umane și instituțiilor lor."*

Evident că aceste depozite de cultură aduc națiunii foloase incalculabile, sunt un izvor pentru cultura limbii, răspîndirea cunoștințelor, stima străinilor și a posterității. În... biblioteci se pot găsi cei mai remarcabili autori..., ale căror scrieri au contribuit și contribuiesc la împlinirea fetei celei mari a civilizațiunii, la formarea minții și inimii, cu alte vorbe, la perfecționarea omului prin înmulțirea cunoștințelor".

Ajungînd la concluzia că: *"ascunse printre rafturile bibliotecii personale, cărțile, periodicele, manuscrisele, scrisorile, fotografiile, stampele și alte componente ale patrimoniului cultural privat – apanaj individual sau a grupului din jur, nu sînt de un real folos în plan social"*, Vasile Alexandrescu Urechia, decide să fondeze o bibliotecă publică, la temelia căreia a pus bogata sa colecție din peste 5 000 de documente. *"Valoarea bibliofilă a Bibliotecii Publice V. A. Urechia de astăzi, susține autorul monografiei, este determinată de biblioteca patronului ei de ieri"*.

Un capitol aparte este consacrat colecțiilor, pastrate și gestionate cu grijă de bibliotecari timp de mai bine de un secol. Colecția enciclopedică și deosebit de valoroasă avea menirea de-a servi interesele culturale - științifice ale comunităților din sudul Moldovei, Basarabiei de sud și nordul Dobrogei.

Rolul pe care l-a avut V. A. Urechia în organizarea instituțiilor culturale a fost înalt apreciat de către B. P. Hașdeu în ședința comemorativă a Academiei din anul 1902 "...La orice capăt al Europei, fie congres, fie solemnitate internațională, pretutindeni unde putea să răsunе faima numelui român, Urechia trebuia să fie acolo" (Analele Academiei Române. Seria a II-a. Tom XXIV, 1901 / 1902, Buc., 1902, p. 63).

Datorită lui V. A. Urechia, Biblioteca publică din Galați este prima bibliotecă din țară care tipărește catalogul și o revistă proprie: *Revista Buletinul Fundațiunii Urechia*.

Însemnătatea apariției unei Bibliotecii Publice de asemenea proporții la finele secolului al XIX-lea, poate fi apreciată doar în condiția unei retrospective asupra instituțiilor de acest gen, de aceea următorul capitol se numește: *Bibliotecii gălățene înființate pînă în 1890*. Primele amintiri despre circulația cărții la Galați datează din anul 1630, cînd o familie a găsit o carte *înrobîtă* de tătari, au răscumpărat-o și au trimis-o la mănăstirea de unde fusese furată (Cîte cărți înrobite de cititorii noștri nedisciplinați se sedimentează prin bibliotecii străine, cine oare să le salveze?). Pînă la apariția Bibliotecii publice, în Galați activau bibliotecii prin școli, biserici, societăți științifice, profesionale, culturale, iar una, în organizarea Comitetului Permanent al Consiliului Județului Covurlui. Despre toate aceste descoperiri, cu referințe la surse concrete, inclusiv și la cartea lui Paul Păltănea, *Istorie a orașului Galați* (pe care o avem și în colecțiile Bibliotecii noastre), aflăm în continuare la lectura atentă a acestui capitol.

Înainte de înființarea Bibliotecii publice, la Galați erau 22 de școli secundare și primare românești, publice și private, cu o populație școlară de 2 289 elevi și 88 de profesori și instituitori, iar în mediul rural existau 55 de școli cu o populație de 1 411 elevi. Aceste statistici erau foarte importante, fiindcă anume acestea erau beneficiarii potențiali ai viitoarei bibliotecii publice.

Evoluția Bibliotecii Publice "Urechia" (1889 - 2000) poate fi urmărită în subcapitolele : *Înființarea și conducerea Bibliotecii de către V. A. Urechia (1889 - 1901); Biblioteca în perioada 1902 - 1950; Biblioteca Centrală Regională / Județeană "V. A. Urechia" (1949 - 1968 - 2000); Palatul Bibliotecii - Societatea culturală - palatul Cultural "V. A. Urechia"*.

"Vroiește vre-un român cu dare de mână să-și facă numele nemuritor? Să și-l asocieze cu laudă la mersul înainte cultural al națiunii române", făcea apeluri V. A. Urechia, îndemnîndu-i pe toți oamenii de bună credință să investească în bibliotecii, în aceste *biserici culturale*, pe care le-a susținut cu toată pasiunea și încrederea. Este cutremurătoare scrisoarea sa de donație, în care stipulează: "Ofer între 3 000 și 3 500 volume, din care multe de o raritate extremă și valorînd peste tot la 60 000 lei. Este tot avutul meu strâns în 34 ani de muncă". Prin Decretul nr. 3382, semnat de Regele Carol I, a fost decretată înființarea Bibliotecii V. A. Urechia. Primul local al Bibliotecii s-a aflat în spațiile Liceului V. Alecsandri. A urmat o scrisoare de mulțumire din partea gălățenilor recunoscători, care poartă 185 de semnături și se păstrează în arhivele Bibliotecii V. A. Urechia.

Inaugurarea Bibliotecii s-a produs într-o atmosferă de mare fastuoșitate, după care, cititorul ei a început să facă diferite demersuri în vederea consolidării și creșterii ei, integrării în rîndul celor mai reprezentative instituții ale țării, obținerea unei clădiri proprii. În anul conducerii Bibliotecii de către V. A. Urechia, la capitolul - dezvoltarea colecțiilor, putea să rivalizeze cu Biblioteca Academiei Române. Peste un deceniu, Academia îi dăruie dublete din Biblioteca ei și îi consideră pe bibliotecarii gălățeni primii colaboratori la realizarea *Bibliografiei Românești vechi*. Urechia a dorit să facă din biblioteca sa un centru Biblioteconomic de cercetare, fiind preocupat de constituirea unui depozit național în sud - estul României.

Este semnificativă cuvîntarea lui

V. Surdu (director din 1901 - 1919), cu prilejul împlinirii întîiului an de activitate a Bibliotecii: *"... În țările civilizate pe cînd toate celelalte instituțiuni publice se distrugeau și se închi-deau publicului, Biblioteca, acest tezaur in-structiv, se deschidea publicului cu mai mare furie și organizarea ei era și mai simțită. Cine nu știe prin cîte faze a trecut biblioteca țărilor civilizate! Cine nu știe că acolo de la Ministru pînă la uvrier, conlucrează cu toții spre îngri-jirea unor asemenea instituții: unii le dau mijloace, alții le respectă și le vizitează..."*

Să fim economi în toate, pentru răspîndirea cunoștințelor și a luminii însă nu!, se adresează dl V. Surdu către guvernele și autoritățile conducătoare din toate timpurile.

Deci, pînă la 1969 Biblioteca a acti-vat în diferite localuri, după care a urmat o pe-rioadă de reorganizare și dotare sporită spre bucuria cititorilor și, desigur, a bibliotecarilor. A fost determinată structura Bibliotecii, cu spații zonate pe orizontală și verticală: zona verde cu plantații de arbori, conifere, tei și trandafiri pentru protecția climatică a Bibliotecii; zona de rumoare: parterul cu secțiile de împrumut la domiciliu, cu spații generoase pentru expoziții și manifestări culturale, garderoba – la subsol; zona silențioasă etajul 1 cu acces la et.II și sălile de cataloage, literatură de referințe, de lectură, muzicală, atelier de multiplicare pen-tru cititori; zona depozitelor: demisolul clădirii și clădirile construite în extindere pentru depozit, dar care au au legătură cu corpul principal; zona administrației și zona ate-lierelor de legătorie. În anul 1970, a fost dezvelit bustul lui V. A. Urechia - fondatorul Bibliotecii. După 1971, Biblioteca V. A. Urechia, a fost introdusă în protocoalele ofi-ciale pentru vizitele delegațiilor străine. Mai tîrziu clădirea a fost trecută pe lista monu-mentelor de arhitectură.

A continuat adaptarea structurii orga-nizatorice, aceasrta, de fapt, suferind mereu noi modificari, începînd cu anul 1953, cînd pentru prima dată a fost definită o structură clară. Primi pași în realizarea proiectului de

informatizare a Bibliotecii a fost făcut la începutul anilor 90, proces care a demarat cu succes și din care au avut de învățat mult bib-liotecarii Universității de la Bălți.

Volumul al II-lea se deschide cu capi-tolul consacrat colecțiilor Bibliotecii "V. A. Urechia". În anul 1850, tînărul V. A. Urechia începea să - și întocmească un catalog al căr-ților din propria colecție. Sînt descrise în amă-nunt feluri de inventariere a cărților, titlurile cărților, care astăzi constituie cea mai preți-oasă parte a colecției Bibliotecii actuale. *Bib-lioteca academicianului Vasile Alexandrescu Urechia, conservată integral (sau aproape) la Galați, este o componentă a istoriei culturii românești, bibliotecile personale reflectînd stadiul evoluției culturii și civilizației unui popor.*

Printre cărțile donate de el după 1890 erau valori bibliofile foarte prețioase, inclusiv incunabule, cărți și hărți imprimate în țară și străinătate în secolele XVII și XVIII. În total, donația lui V. A. Urechia a constituit 8 386 unități materiale. În raportul din anul 1914 citim: *"Colecțiunea stampelor care are cata-logul special, astăzi s-a ajuns la numărul 5 007, unele foarte importante"...* Colecția daco-romanică pe care a adunat-o V. A. Urechia la Galați, a fost cea mai însemnată din România: 320 titluri editate pînă la 1700 și peste 300 titluri între anii 1701 – 1800.

Nu ne vom referi în continuare asupra bogățiilor rare pe care le deține această Bibliotecă, îi vom invita pe colegii gălățeni să colaboreze la revista noastră pen-tru a scrie despre unele din ele.

Autorul monografiei ne prezintă un tabel, în care este trecut existentul și numărul de documente intrate, începînd cu anul 1951 pînă în 2000. Deci, dacă în anul 1951 colecția număra 8 603 u.m. și avea o intrare de 3 832 cărți pe an, atunci, în anul 2001, Biblioteca deținea o colecție de 621 830 documente, intrările anuale constituind 12 246 u.m., de 4 ori mai mult decît în anul de referință. În cei 112 ani de existență, Biblioteca a înregistrat

anual în medie câte 6 464 volume noi, aproape de 2 ori mai mult decât pe timpul lui V. A. Urechia.

Despre Muzeul V. A. Urechia, colecțiile cărui au ajuns să constituie nucleul Muzeului de Istorie din Galați, putem citi în capitolul următor. Desprindem doar câteva mărturii, care vorbesc despre valoarea istorică a obiectelor adunate și transmise gălățenilor, de către pasionatul colecționar V. A. Urechia: Cupă cu picior metalic de la Ioniță Sturdza; Fluier antic de os din picior de pasăre; Buzdugan moldovenesc din sec. al XVII-lea; Cuțite rituale japoneze pentru harachiri; Bilele care au servit la alegerea lui A. I. Cuza ca Domn al Moldovei și multe altele, care astăzi se pot vedea în Muzeele istorice din Galați și București.

Despre activitatea publică și științifică, precedată de mottoul *Fericirea copilului sărac va consta în o bucată de pâine și o bibliotecă*, citim în capitolul imediat următor.

Primele cataloage pe fișe, ajunse în zilele noastre din secolul al XIX-lea, le-am văzut la Biblioteca V. A. Urechia. Ele sînt bine păstrate, caligrafiate de mîna profesorului și formează *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților*. Al doilea catalog de factură similară, este legat în fascicole, așezate în casete de formatul cărții și parcă sînt niște enciclopedii. Despre condițiile în care activa Biblioteca, funcțiile ce le realiza, despre creșterea numărului de personal în corespundere cu necesitățile crescînde ale beneficiarilor - toate au fost amănunțit studiate după rapoartele bibliotecii, rapoarte prezentate primăriei, articole din presa locală și națională. Remarcăm documentarea minuțioasă care ne deschide viața unei instituții așa cum este ea, inclusiv și problema furtului de carte. Au fost radiografiate manifestări științifice cu publicații solide, care își ocupă locul meritat în rafturile celor mai prestigioase biblioteci din lume, Biblioteca din Oxford, elaborarea și publicarea bibliografiilor, catalogului *Autografe*, selectate din colecția respectivă și apărut în Anul Inter-

național al Cărții, 1972, cercetările științifice efectuate în colecțiile acestei Biblioteci și apoi materializate în monografiile și studiile documentare. Cercetărilor științifice au fost supuse cărțile din colecția lui N. Văcărescu, care îi poartă autograful și au fost donate de Elena Văcărescu. O parte din colecția personală a lui Gh. Asachi a ajuns la Galați prin donația librăriei "Frații Șaraga" de la Iași: "*în care era 80 de titluri, între care trei manuscrise și 4 titluri semnate de fiul său, D. Asachi*".

Cel mai vechi document, expus într-o expoziție de manuscrise românești și europene, datează din anul 1491. La expoziție au fost prezentate 44 de documente și 50 de manuscrise din perioada între domnia lui Ștefan cel Mare și Alexandru Ioan Cuza. Biblioteca deține manuscrisele unor clasici ai literaturii românești: V. Alecsandri, Alecsandru Odobescu, B. P. Hașdeu, Alexandru Vlahuță.

În acest capitol de activitate publică și științifică sînt mărturisite momente de relații de colaborare stabilite cu Biblioteca Națională din Chișinău, Biblioteca Universitară din Bălți și Biblioteca Județului Cahul, Biblioteca Națională pentru copii *Ion Creangă*.

La Biblioteca Publică V. A. Urechia au fost lansate cărțile scriitorilor din R. Moldova cu participarea nemijlocită a autorilor: Mihail Cimpoi, Grigore Vieru, Leonida Lari, Gheorghe Vodă, Leo Butnaru, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Mircea Druc, Spiridon Vanghelii, Arcadie Suceveanu și alții.

Următorul capitol este consacrat personalului care a lucrat în această bibliotecă între anii 1890 - 2002. Primul Om al acestei biblioteci a fost Vasile Alexandrescu Urechia. "*Fiecare - de la director la îngrijitor -*, afirmă autorul cărții, *în schimbul unui salariu mai mult decât modest, și-a adus obolul după capacitatea și puterea lui la organizarea, conservarea, apărarea, modernizarea și funcționarea publică, a făcut ca această instituție publică să ajungă unde este și cum va fi în viitor*".

Lista Oamenilor Bibliotecii începe cu numele celor 7 directori, perioada în care

au activat și ce posturi au ocupat pînă a deveni directori. Noi îi cunoaștem personal pe Nedelcu Oprea (1962 - 1997), 35 de ani în post de director și Eugen Iordache (1997 - 2007). Director- adjunct este Liviu - Iulian Dediu (1998 - pînă în prezent), informaticianul nr. 1, cred că nu numai al acestei biblioteci, pînă la dumnealui acest post l-a ocupat dl Eugen Iordache (1992 - 1997). Sînt enumerate 24 de persoane șefi de serviciu, după care urmează bibliotecari cu studii superioare, analiști, operatori, bibliotecari cu studii medii, custode, mînuitori de cărți, restauratori, legători, contabili, secretari, administratori și alt personal, în total, 290 de persoane , care și-au făcut meseria în această Bibliotecă începînd cu anul 1962, odată cu venirea la directorie a lui Nedelcu Oprea. Trebuie remarcată, cred, această afinitate dintre bibliotecile noastre, cînd structurarea organigramei, trecerea la utilizarea metodologiilor bibliotecomice, planificarea și raportarea, consolidarea și avansarea bibliotecilor a avut loc sub conducerea unor specialiști care s-au format: 35 de ani și, respectiv, Faina Tlehuți - aproape 40 de ani,

împreună cu instituțiile în care au investit și sufletele lor. Odată cu venirea lui Eugen Iordache, s-au desfășurat vertiginos procesele de informatizare, fapt ce clasează astăzi biblioteca pe primul loc printre bibliotecile publice din România.

"Biblioteca creată de V. A. Urechia rămâne în veci... uzina vie,... hrană pe veci a miilor de cititori în generații succesive. Cu o condiție însă! Să fie valorificate fondurile ei", afirmă profesorul Dan Simonescu în anul 1979.

Rezumatul în limba română și franceză, precum și *Indicele de nume de persoane și Indicele alfabetic de instituții, societăți* încheie această bine realizată operă a lui Nedelcu Oprea, elaborarea căreia l-a obsedat încă din anul 1965, dar care a putut fi realizată doar în noul mileniu. Vom mai adăuga că pe prima copertă a ambelor volume este prezentat aversul Medaliei Institutului Etnografic Paris *Premiul Urechia*, 1882, iar coperta a patra conține reversul aceleiași medalii.



Inaugurarea Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei în Republica Moldova

Elena STRATAN

La 25 aprilie 2007, în sala de lectură Științe Socioumanistice și Economice a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat Alecu Russo, a avut loc inaugurarea *Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei în Moldova (BICE)*. R. Moldova a devenit membră a Consiliului Europei cu drepturi depline la 13 iulie 1995, de rînd cu alte 45 de State membre. Consiliul Europei cooperează activ cu RM, mai ales, în domeniul oferirii asistenței legislative și informaționale

La eveniment au participat studenți, profesori, precum și bibliotecari din bibliotecile de învățămînt și publice ale municipiului, membri ai ABRM, filiala Bălți, întruniți, conform planului de acțiuni, într-un atelier de lucru.

În cuvîntul de deschidere, Dora Caduc, director - adjunct al Bibliotecii, a menționat oportunitatea inaugurării Punctului de Informare atît pentru întreaga comunitate universitară, cît și pentru utilizatorii din nordul Moldovei. Colecția de documente a Bibliotecii, constituită din peste 1 mln. volume, se va îmbogăți cu noi publicații ale Consiliului Europei. Considerăm că această literatură va contribui la eficientizarea procesului de studiu prin oferirea informației ample referitoare la Consiliul Europei: structura, documentele de bază, proiecte, date statistice, manuale practice care țin de activitatea acestui organ în reglementarea relațiilor internaționale și tratarea problemelor și momentelor privind integrarea Republicii Moldova în structurile europene.

Directorul Biroului de Informare al

Consiliului Europei în Republica Moldova, Lilia Snegureac, (e-mail: informchisinau@coe.int), în comunicarea: Consiliul Europei - Republica Moldova: **priorități pentru anul**



2007, a vorbit despre obiectivele, funcțiile Biroului de Informare al Consiliului Europei (inaugurat la Chișinău la 30 iunie 1997, la solicitarea Guvernului RM, în prezența Secretarului General al Consiliului Europei). Printre funcțiile prioritare ale Biroului de Informare se numără:

- susținerea implementării programelor de cooperare și a altor proiecte ale Consiliului Europei în RM;
- susținerea inițiativelor persoanelor particulare, ale ONG-urilor și instituțiilor politice care doresc să stabilească contacte cu Consiliul Europei sau să obțină informații despre activitățile sale;
- traducerea, publicarea și difuzarea textelor Consiliului Europei, elaborarea de noi publicații, menținerea unei pagini pe Internet etc.

Dna Lilia Snegureac a specificat că

deschiderea acestui Punct de Informare va contribui la familiarizarea studenților, profesorilor Universității cu numeroase programe, proiecte importante, asupra activității Consiliului Europei, avînd tot sprijinul Biroului de Informare al Consiliului Europei în RM. Dumneaei s-a oprit mai detaliat la prioritățile și campaniile Consiliului Europei pentru 2007: „Toți diferiți – toți egali”, „Să construim o Europă pentru și cu copiii”, „Stop violenței domestice împotriva femeilor”; „Combaterea traficului de ființe umane” și „Dosta! Combaterea prejudecăților față de romi”.

Biblioteca BICE conține 14 000 de publicații în limbile engleză și franceză (o parte din ele sînt traduse în română), publicații ce oferă dezbateră în pagini a următoarelor subiecte: tratate și convenții; mass-media; probleme sociale; educație și cultură; ocrotirea sănătății; mediul înconjurător; democrația locală; cooperarea juridică.

Astfel, Punctul de Informare al BICE, amplasat în sala de lectură nr. 1 Științe

Sociumanistice și economice, et.1 (sală cu acces liber la raft), oferă tuturor utilizatorilor Bibliotecii posibilități pertinente de documentare asupra publicațiilor Consiliului Europei. Colecția Punctul de Informare a Biroului Consiliului Europei conține, la moment, 400 de exemplare în diverse limbi pe domenii prioritare ale Consiliului Europei: drepturile omului, drepturile copiilor, tinerii construiesc Europa etc. Menționăm câteva titluri semnificative: *Manualul Consiliului Europei*; Gomien, D. *Ghid al Convenției Europene a Drepturilor Omului*; *Hotărîri ale Curții Supreme a Drepturilor Omului*; *Buletinul Biroului de Informare al Consiliului Europei în Moldova*; *Buletinul de Drept Drepturile Omului în Europa*.

Informații suplimentare despre programul de activitate a Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei oferă Galina Belcovschi, șefa sălii de lectură (e-mail: Galina.Belcovschi@usb.md).





Constantin BRÂNCOVEANU **- martir creștin** **(1654 - 1714)**

Radu MOȚOC

Urmaș legitim al Basarabilor, cîrmuind într-o vreme de mari frămîntări, Constantin Brâncoveanu face dovada unor remarcabile însușiri politice și diplomatice, fapt ce l-a ajutat să se mențină în scaunul Țării Românești, mai bine de un sfert de veac (1688 - 1714). Se bucura de aprecierea unor renumiți monarhi europeni precum: Ludovic al XIV-lea, Leopold I al Austriei, sau Petru cel Mare, cu care întreținea prudente și echilibrate legături diplomatice.

Neamul Brâncovenilor, vechi ca și moșia de baștină purtînd același nume, începe să se impună prin reprezentanții săi în Divanul țării, pe cîmpurile de luptă și în complicatele misiuni diplomatice încă din vremea lui Mihai Vodă Viteazu.

Constantin Brâncoveanu se naște la 15 august 1654 în satul Brâncoveni. Rămas orfan de tată, intră în grija mamei sale, care îl deprinde să învețe grecește și latinește. Iubitor de carte, sprinten la minte, blînd, cumpătat, la vîrsta de 20 ani se căsătorește cu Maria, fiica postelnicului Neagoie. Căsătoria le-a fost binecuvîntată de Dumnezeu cu 11 copii, 4 băieți: Constantin, Ștefan, Radu și Mateiaș și 7 fete: Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Ancuța, Bălașa și Smaranda. În anul 1674, Duca Vodă (1674 - 1678) îl numește postelnic, iar Șerban Cantacuzino (1678 - 1688), unchiul său, îl face agă (1679), vel postelnic (1680), ispravnic al orașului București (1683) și în înalta funcție de vel logofăt (1687). Cînd la 29

octombrie 1688, după o scurtă suferință încetează din viață Șerban Cantacuzino, Divanul domnesc întrunit de urgență, îl alege pe Constantin Brâncoveanu domn al Țării Românești. La scurt timp, un agă turc aduce de la Constantinopol cuca, caftanul, steagul de domnie și tuiurile. Așezat în scaun, noul domnitor de numai 34 ani, are de înfruntat și de luptat cu „vremuri tulburi înconjurată de oști și de vrăjmași” din partea osmanlîilor, austrieilor și tătarilor. În 1690, Brâncoveanu în fruntea unui corp de oaste muntenească, otomană și tătară obține izbînda împotriva generalului Heissler și a trădătorului Constantin Bălăceanu. În noaptea de 8 august 1690, lăsînd unități de acoperire să atace zidurile ce închideau pasul Bran, oștile aliate au pornit înapoi spre Rucăr și au traversat Piatra Craiului astfel că, la 11 august, au surprins regimentele austriece pe care în același zi le-au decimat la Zărnești, unde Bălăceanu a fost ucis în lupte, au murit și cei șase generali din armata lui Heissler, însăși generalul Heissler a căzut prizonier. De la Hanibal înapoi, nici un comandant de oști nu s-a decis. După acest an, Țara Românească n-a mai avut război cu nimeni și domnul s-a preocupat să mențină raporturile strînse cu Leopold I al Austriei, care în 1695 îi acorda lui Brâncoveanu titlul de „Principe al Sacrului Imperiu Roman”. Aceiași diplomație o exercită și asupra Transilvaniei unde își cumpără o serie de proprietăți. În anul 1654, văduva principelui Gheorghe I Rakoczi,

zălogește pentru 2500 florini moșia Sâmbăta de Sus marelui vornic Preda Brâncoveanu pentru serviciile aduse. Constantin Brâncoveanu mai avea case la Brașov și în Șchei, iar la Sîmbăta de Sus va clădi, pe moșia moștenită de la bunicul lui o mănăstire și un palat după modelul celor de la Potlogi și Mogoșoaia.

Dîndu-și seama de tendințele de catolicizare a Curții de la Viena asupra românilor transilvăneni, Brâncoveanu apără din răspuneri integritatea ortodoxiei de peste munți. În anul 1700, cînd unii clerici ortodocși, înclinau să accepte „uniația”, Brâncoveanu scrie mitropolitului Atanasie să păstreze curată învățătura ortodoxă, întărind acestuia mai multe danii între care 6 000 bani anual, moșia Merișani din Argeș, și o tiparniță.

După 1703, urmează cea mai frumoasă și rodnică perioadă din viața domnitorului, însoțită de liniște și belșug, edificînd biserici și palate, încurajînd artele, tipărind cărți. Fiind cu mare dragoste de Dumnezeu, a ridicat din temelii și a înzestrat multe biserici și mănăstiri, alți la noi cît și în afara hotarelor. Între ctitoriile acestuia enumerăm în ordine cronologică: Potlogi - 1683, Mogoșoaia - 1688, Hurez - 1690 - cea mai mare și frumoasă dintre mănăstirile lui Brâncoveanu unde își pregătise mormîntul și unde, în pridvor, este pictat alături de doamna Marica, feciorii și fetele sale, Biserica Sf. Gheorghe Nou - București care adăpostește mormîntul și osemintele ctitorului; mărește și împodobeste mănăstirea Dintr-un Lemn, Arnota, Brâncoveni - Romanați; rectorește Bistrița, Strehaia, Sadova și face mari donații Tismanei; acoperă cu aramă și zugrăvește biserica de la Curtea domnească. În 1703, zidește biserica mînăstirii Sf. Sava unde în secolul XVII-XVIII a funcționat Academia și, mai târziu, Școala română a lui Gheorghe Lazăr; înalță clopotnița din Dealul Mitropoliei. În alte localități: la Râmnicu Sărat, Făgăraș, Sîmbăta de Sus, Ocna Sibiului, Poiana Mărului, Voievodul a zidit biserici

noi sau a ajutat biserica din Șcheii Brașovului și mitropolia de Alba Iulia. În afară de acestea, în 1698, prin grija lui Brâncoveanu se înalță două biserici noi - una la Ismail și alta la Galata (Istanbul). Totodată, trimite ajutoare substanțiale la Athos, Ierusalim, Constantinopol, Muntele Sinai, Alexandria și în alte părți din Orientul Creștin.

Constantin Brâncoveanu a fost și un rafinat *om de carte*, un mare ocrotitor al culturii românești din acea vreme. Pe lângă stolnicul Constantin Cantacuzino, mitropolitul Antim Ivireanu, frații Radu și Serban Grecianu, la Curtea lui Brâncoveanu găsește adăpost erudite personalități eclesiastice cu ajutorul cărora domnitorul înființează cinci tiparnițe la București, Snagov, Râmnic, Târgoviște și Buzău, iar în afara granițelor - la Bălgrad, Alep și Tbilise. Cu ajutorul vrednicului mitropolit Antim Ivireanu au fost tipărite aproape 400 cărți în limba română, slavă, greacă, armeană, arabă, turcă și georgiană. Monumente de o rară frumusețe sînt *Biblia* lui Șerban, *Mărturisirea de credință* a lui Petru Movilă și *Mineele* de la Buzău, contribuind la înlocuirea limbei slavone cu limba română literară.

Curtea domnească și ctitoriile brâncovenești se remarcă prin sculptura în piatră, adevărate broderii de mare rafinament împodobesc ușile și ferestrele, o admirabilă simbioză artistică, care a dat naștere la ceea ce numim astăzi „stilul brâncovenesc” - o îmbinare al barocului italian cu cel existent în arta populară românească.

Peirea lui Brâncoveanu fusese pusă la cale încă după bătălia de la Stănilești din 1711, dar decizia a fost amănată pentru a se aduna mai multe dovezi împotriva lui. Convîngerea sultanului era întărită și de intrigile pe care unchiul domnitorului, stolnicul Constantin Cantacuzino, le făcea pentru a obține domnia pentru feciorul său. În ziua de 23 martie 1714, Brâncoveanu este mazilit și începe drumul calvarului spre Constantinopol unde este închis la închisoarea Yedicle împreună cu cei

patru fii și patru gineri. Chiar în prima zi, în fața soției și copiilor, Brâncoveanu este supus la cele mai groaznice chinuri: fier înroșit pe piept, cercuri de metal înroșite în jurul capului, pentru a-l determina să mărturisească unde îi sunt averile. La 14 august, nemaiputând răbda chinurile, Brâncoveanu, într-un moment de revoltă sufletească, blestemă cu voce tare aflat pe marele vizir, cât și pe sultan, aceasta determinându-l pe sultan să semneze sentința de condamnare la moarte.

La 15 august 1714, când altă dată doamna Maria își serba onomastica și voievodul împlinea 50 ani, într-o zi de duminică, Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi și cu marele vistier Ienache Văcărescu, legați în lanțuri, au fost duși într-o piață din cartierul Galata unde urma să aibă loc sângerosul spectacol. La execuție au asistat sultanul Ahmed al III-lea și reprezentanții diplomați ai Rusiei, Austriei, Angliei, Veneției etc. Înainte ca securea călăului să rezeze capetele curajoșilor și evlavioșilor coconi, Brâncoveanu îi îmbărbătă spunându-le: "Fiți viteji, fiii mei, am pierdut tot ce avem: țară, nume, bogății, ne-au rămas doar sufletele pe care nu trebuie să ni le pierdem".

Căzu mai întâi capul lui Văcărescu, apoi urmă al lui Constantin, al lui Ștefăniță, al lui Radu. Însăpăimântat și cu ochi în lacrimi Mateiaș, fiul cel mai mic, cade în genunchi și cere iertare sultanului. Acesta schiță un gest de generozitate și întreabă pe tată dacă îngăduie fiului să-și schimbe credința, la care Brâncoveanu răspunde categoric: "Nu! din sângele Brâncovenilor nimeni nu și-a pierdut credința". Rămas singur, Brâncoveanu își pleacă capul sub satârul călăului. Prin grija patriarhului ortodox de Constantinopol, pe care Brâncoveanu îl ajutase mult, trupurile celor șase martiri au fost pescuite și aduse la mănăstirea Precista din Halky. Doamna Maria reuși în 1715 să se elibereze din închisoare și, după 4 ani, aduce în mare taină trupul soțului și-l îngroapă în iunie 1720 în biserica Sf. Gheorghe Nou din București unde se odihnește și astăzi.

Constantin Brâncoveanu a fost, este și va rămîne una din personalitățile cele mai de seamă ale trecutului nostru politic și cultural, trăitor adânc al credinței strămoșești, citor, martir al legii lui Hristos, demn de admirat și vrednic de urmat pentru oricine care trăiește creștinește și simte românește.



Emmanuel de MARTONNE și Basarabia

Nicolae ENCIU, *dr. hab. în istorie, conf. univ., șef Catedra
Discipline Sociumanistice, Facultatea Drept USB*

Cu excepția câtorva personalități notorii care au pledat constant pentru anularea consecințelor raptului teritorial săvârșit de Rusia țaristă la 16 mai 1812 în detrimentul Principatelor dunărene (Z. Arbore, C. Stere, Pan Halippa, I. G. Pelivan), majoritatea covâr-

șitoare a intelectualității basarabene a fost luată prin surprindere de derularea caleidoscopică a evenimentelor din anii 1917 - 1918, astfel încît, la deschiderea Conferinței de Pace de la Paris din 1919 - 1920, factorii de decizie a acesteia, ca de altfel și opinia publică

europăeană, dispuneau doar de o foarte vagă documentare asupra esenței chestiunii Basarabiei. „Noi am avut, de la 1914 la 1916, - aprecia Nicolae Iorga, - doi ani în care trebuia să pregătim două lucruri: muniții materiale și muniții morale, și n-am avut nici unele, nici altele”.¹

Ilustrativ în această privință este studiul membrului delegației basarabene la Conferința de Pace de la Paris Gheorghe Năstase, publicat în toamna anului 1919, în care sunt indicate „izvoarele din care poate cunoaște chestiunea Basarabiei alți Conferința de Pace, cât și lumea streină care ar vrea să se intereseze de această chestiune mai de aproape”.² Între acestea figurează: memoriul delegației române la Conferința de Pace („*Les révendications territoriales Roumaines*”); memoriul înaintat Conferinței de la Paris de către delegația basarabeană („*La question de la Bessarabie*”); broșurile publicate de Ion G. Pelivan în 1919 („*La Bessarabie sous le régime russe (1812 - 1918)*”, „*L'Union de la Bessarabie a la mere-patrie - la Roumanie*”, „*Le mouvement et l'accroissement de la population en Bessarabie de 1812 a 1918*”) și memoriul „preținșilor delegați ai populației basarabene” A. N. Krupenski și A. Ch. Schmidt („*Bessarabie et Roumanie*”), - „o mistificare foarte abilă a chestiunii basarabene, menită a da lucrurilor cu totul altă înfățișare decît cea care au avut-o sau o au”.³

Totuși sursa cea mai importantă și imparțială de documentare asupra istoriei Basarabiei și situației acesteia la încheierea primei conflagrații mondiale aparținea, în accepția lui Gh. Năstase, profesorului francez Emmanuel de Martonne, reprezentantul Franței în Comisiunea teritorială a Conferinței de Pace care, în urma unei călătorii în Basarabia, își formulase opiniile și recomandările în

domeniul respectiv într-un „*Memoriu asupra Basarabiei*”, - „memoriu făcînd încă parte din dosarul secret al Conferinței”.⁴

Celebrul geograf francez Emmanuel de Martonne (*Chabris, 1873 – Sceaux, 1955*), discipol al unui alt mare geograf francez, Paul Vidal de la Blache, s-a manifestat încă din zorii secolului al XX-lea, creînd la



Rennes un Laborator de geografie (1902) și publicînd un amplu *Tratat de geografie fizică* (1909). Efectuase, de asemenea, investigații asupra evoluției morfologice a Carpaților meridionali (1906), astfel încît participarea sa la lucrările Conferinței de Pace din 1919 în vederea stabilirii noilor frontiere ale României și Poloniei postbelice a fost cea mai indicată.⁵

Făcînd parte din rîndul „impunătoarelor glăsuri ale conștiinței mondiale ce nu pot rămînea neascultate” (N. Iorga), Em. de Martonne a obținut, pentru Polonia, ca frontiera acesteia să se extindă suplimentar cu cîțiva kilometri spre Est, punînd-o astfel în posesia unei importante linii de cale ferată.

În privința Basarabiei, a pledat cu imensa-i autoritate morală și intelectuală pentru revenirea acesteia în spațiul politic, cultural și civilizațional românesc, respectiv european, din care fusese răpîtă în mod josnic la 1812. Concepția sa asupra chestiunii Basarabiei, întemeiată pe o solidă argumentare a dreptului istoric și al celui etnic, și-a expus-o în „*Choses vues en Bessarabie*” (Paris, 1919) și, mai ales, în micro – monografia „*La Bessarabie*”, editată la finele aceluiași an, sub auspiciile Comisiunii teritoriale a Conferinței de Pace.⁶

Devenită între timp raritate bibliografică, lucrarea lui Emmanuel de Martonne oferă și astăzi – mai ales astăzi! – modelul „cercețării și expunerii obiective a adevărului, astfel,

cum reiese el din studiile sale, independent de orice alte considerații" (Grigore Antipa).

Lucrarea lui Em. de Martonne se evidențiază atât prin conținutul, cât și prin structura sa originală, constând dintr-o Addenda cu Rezoluțiile Sfatului Țării din 27 martie / 9 aprilie, 27 noiembrie / 10 decembrie 1918 și analiza modalității de constituire a organului legislativ suprem al Basarabiei, Concluzii și trei compartimente de bază: I. *Le nom et l'histoire politique de la Bessarabie*; II. *Le pays et ses habitants (Le pays; La population; Données statistiques pour l'ensemble du pays; Répartition géographique des nationalités; Évolution du peuplement)*; III. *La russification et les sentiments de la population (Politique agraire; Politique administrative et scolaire; L'autonomie de la Bessarabie et l'union a la Roumanie)*.

Așa cum analiza acestei lucrări de o inestimabilă valoare documentară și actualitate nu face obiectul prezentelor note, vom menționa doar că, în accepția prof. Em. de Martonne, Basarabia putea urma în acea perioadă „doar calea firească și naturală de reintegrare în unitatea românească”, orice alte încercări de revenire forțată la vechiul regim polițienesc al Rusiei țariste și, mai recent, bolșevice, comportând pericolul unor grave și profunde tulburări interne.⁷ Dovadă pregnantă a dreptății opiniei marelui geograf francez este Tratatul de la Paris din 20 octombrie 1920, prin care Imperiul Britanic, Franța, Italia și Japonia, după o detaliată și multiaspectuală examinare a chestiunii Basarabiei, au considerat unirea acesteia cu România „pe deplin justificată din punctele de vedere geografic, etnografic, istoric și economic”.⁸

În așa mod, la încheierea lucrărilor Conferinței de Pace de la Paris, renumitul profesor de la Sorbona putea constata, cu justificat temei, că a contribuit esențial la triumful ideii naționale proclamate de președintele american Woodrow Wilson, permițând întregirea teritorială a unui stat „apropiat, pe cât a fost posibil, de idealul său național: statul român, care reunește aproape pe toți românii, în frontiere oarecum ideale, în jurul acestei citadele carpatice, care a fost totdeauna inima națiunii române. Viața sa economică nu este tulburată prin adăugirea noilor provincii, ale căror bogății miniere nu schimbă raportul dintre viața agricolă și viața industrială. Nu este deci vorba de adaptarea la o viață complet nouă. Este vechea viață care trebuie să continue cu o mai mare bogăție de pulsație comercială”.⁹

Astăzi, numele marelui geograf francez este înveșnicit la Cluj - Napoca, blocul central de studii al Universității „Babeș - Bolyai” fiind amplasat pe strada „Emmanuel de Martonne (1873 - 1955)”, iar în Franța, în localitatea Laval, un Colegiu îi poartă numele.¹⁰ Laboratorul său de geografie înființat la 1902, funcționează și în prezent, sub conducerea lui Jean - Pierre Marchand.¹¹ Și doar în Republica Moldova se mai consideră că niște kojedubi, pokrășkini, jukovi ar fi contribuit mai mult la fixarea „frontierelor corecte” ale acesteia, decât Emmanuel de Martonne, președintele Asociației Internaționale de Geografie (1938 - 1955).

Să fi avut oare dreptate Emmanuel de Martonne, atunci când vorbea despre Basarabia ca de „un caz cu adevărat curios”?

Note:

- ¹ Cf. Nicolae Dascășu. Propaganda externă a României Mari (1918 - 1940). Iași: Editura Alternative, 1998. p.13.
- ² Gheorghe Năstase. Basarabia la Conferința de Pace. Arhiva pentru știință și reforma socială, 1919, an. I, nr 2-3, iulie-octombrie, p. 830.
- ³ Idem, ibidem, p. 830-831.
- ⁴ Idem, ibidem, p. 830.
- ⁵ http://fr.wikipedia.org/wiki/Emmanuel_de_Martonne.
- ⁶ Emmanuel de Martonne. La Bessarabie. Avec une Carte et un Appendice. Paris: Imprimerie Nationale, 1919. (Unul din puținele exemplare ale acestei lucrări se păstrează la Biblioteca Academiei Române).
- ⁷ Ibidem, p.15.
- ⁸ V. F. Dobrinescu. Bătălia diplomatică pentru Basarabia, 1918-1940. Iași: Editura Junimea, 1991, p. 88.
- ⁹ Cf. George Sofronie. Principiul naționalităților în Tratatetele de Pace din 1919-1920. București: Editura Albatros, 1999, p. 239.
- ¹⁰ <http://www.martonne.net/>

Fața nevăzută a istoriei

Radu MOȚOC

Aducem, prin acest studiu, un omagiu respectuos celui care a fost un mare istoric, intemeietor de școală, un mare pedagog al neamului nostru care a educat o generație de istorici remarcabili.

Se trage dintr-o familie veche din nordul Bucovinei, al cărei arbore genealogic ne trimite la 1454, unde se pomenește pentru prima dată de marele logofăt Onciul. Familie românească cu mai multe ramificații, Dimitrie Onciul se trage din ramura Lucavăț, care avea moșii în satele Panca, Vășcăuți, Stănești, așa cum consemnează Teodor Bălan, care s-a ocupat de arborele familiei Onciul.¹ Același

T.Bălan, publică diplomele de nobilitate acordate de Împăratul Austriei lui Ioan Onciul din Vilance din 1803,² și

lui Isidor Onciul (fost prof. Universitar la Cernăuți) din 1876.³ În anul 1906, guvernatorul austriac din Cernăuți, comunică lui Aurel Onciul și fraților săi că li s-a încuviințat să se servească de emblema strămoșului lor Grigoraș Onciul.⁴

Dimitrie Onciul s-a născut la 26 octombrie 1856 în satul Straja din Bucovina, tatăl său fiind preot în Vicov, un bun predicator. Urmează cursurile primare la Școala Orto-



doxă din Cernăuți, pe care a absolvit-o în 1867, înscriindu-se în același an la liceul din Cernăuți. Fiind prieten cu Teodor Ștefanelli, participă, alături de studențimea română din Cernăuți și Viena, în frunte cu Mihai Eminescu și Ioan Slavici, la serbarea de la Putna, în 1871.

Se înscrie în 1876 la facultatea de Litere din Cernăuți, la specialitatea istorie și geografie, avându-l ca profesor pe Ion Sbiera la istoria literaturii românești.

Cernăuțul era în mare fierbere în 1875, când se împlineau 100 de ani de la anexarea Bucovinei de către austrieci. Ca o replică la această aniversare, primarul Iașului hotărăște ridicarea unui monument închinat lui Grigore al III-lea Ghica, domnitorul care s-a împotrivit dezlipirii de la sânul patriei mume a dulcii Bucovine, plătind cu sînge românesc această rezistență. Cu acest prilej, Societatea "Arboroasa" a fost desființată de guvernatorul austriac, pe motiv de înaltă trădare, învinuirea adusă societății ca urmare a transmiterii unei telegrame de omagiere la Iași, cu prilejul inaugurării bustului domnitorului martir.

Studenții români din Cernăuți au înființat în 1878 o nouă societate "Junimea", al cărei prim președinte a fost ales Dimitrie Onciul.

Pentru a continua studiile privind interpretarea și descifrarea documentelor istorice, urmează, în 1879, cursurile la Universitatea din Viena. Aici descoperă tainele de descifrare a vechilor texte românești în chirilica veche, dar și paleografia latină. La Viena devine membrul societății "României June" și chiar vicepreședintele ei. Tot la Viena, în 1880, trăiește momente de extaz când aude pentru prima dată imnul *Pe-al nostru steag*, pus pe note de Ciprian Porumbescu.

Teza de licență în istorie și geografie: *Relațiile lui Napoleon I cu Turcia între 1804 - 1812*, o susține în 1881, iar cea de doctorat - în 1884, la 14 decembrie, în aula Universității din Cernăuți. În 1886 este numit profesor la Liceul de băieți, iar mai târziu la Școala Nor-



mală de băieți. Solicită un concediu de jumătate de an pentru a studia la Universitatea din Berlin istoria Orientului și întreprinde o muncă de documentare pentru studiile istorice care-l frământau.

În anul 1895, are loc un eveniment hotărîtor în viața istoricului-concursul de ocupare a postului de profesor pentru catedra nou înființată de Istorie veche a Românilor la Universitatea din București. Comisia de examinare era compusă din mari personalități ale vremii, cum ar fi: A. D. Xenopol, Aron Denșușianul, președintele comisiei fiind chiar Titu Maiorescu. Demn de remarcat este faptul că B. P. Hașdeu era singurul contracandidat. Toți cei din comisie au fost convingși că fac cea mai bună alegere în persoana lui Dimitrie Onciul, Titu Maiorescu avînd un rol precumpănitor. Această confruntare, cît și celelalte ulterioare, provocate de studiile referitoare la Negru Vodă, nu au viciat admirația reciprocă a celor doi mari istorici. B. P. Hașdeu mărturisește, în studiul *Negru Vodă*, publicat în 1898, ca introducere la tomul IV al lucrării enciclopedice *Etymologicum Magnum Romaniae*, despre D. Onciul: "Avînd o considerațiune cu totul excepțională pentru foarte remarcabila

activitate științifică a domnului Onciul, mai scriind că este tânăr și are înaintea un lung strălucitor viitor...".⁵

Timp de 28 de ani (1895 - 1923), Dimitrie Onciul a fost Profesor la Universitatea din București, creînd "Școala de cercetări exacte în domeniul istoriei Românilor", care a pregătit profesori remarcabili de istorie și cercetători.

Este aniversat cu pompă de către intelectualitatea română, la Cernăuți, în 6 februarie 1896, în saloanele Hotelului Weiss, pentru succesul repurtat la București. Cu această ocazie ține un discurs din care remarcăm precizarea faptului că "mutarea la București nu este altceva decît o plecare de la periferie spre centru și că niciodată nu va uita Bucovina și oamenii ei".

În anul 1889, la 1 aprilie, Academia Română l-a ales membru corespondent al ei, iar la 11 aprilie 1905, membru titular. Se numără printre pușinii academicieni care au avut privilegiul de a fi Președinte al Academiei Române (1920 - 1923), ceea ce consfințește cea mai înaltă treaptă științifică la acea dată.

Rugat de Sextil Pușcariu să găsească un candidat român pentru Catedra de Istoria Românilor de la Universitatea din Cernăuți, de frică să nu fie ocupată de un candidat guvernamental adus de la Viena, Onciul se grăbește să-l nominalizeze pe Ion Nistor care, trecînd prin toate furcile caudine, ocupă catedra în final.

Trecînd prin încercările literare ale tinereții începînd cu 1873, deci cînd Onciul era elev în clasa a VI-a, redacția *Convorbirilor Literare* de la Iași i-au respins, timp de 11 ani, materialele din considerentul "intențiunea e bună și vă îndemn să urmați, însă pînă acum prea multe greșeli de limbă și de formă". În anul 1884 Onciul scrie primul său studiu istoric în *Convorbiri Literare* asupra lui Iuga Vodă, care a fost foarte bine apreciat de directorul revistei, Iacob Negruzzi.⁶ Apariția acestui studiu a dat prilejul lui Xenopol să formuleze o

critică aspră, la care Onciul răspunde cu un alt articol. Vine rîndul lui Onciul, la rugămîntea lui I. Negruzzi să facă recenzia unei lucrări a lui Xenopol, intitulată *Teoria lui Rosler*.⁷ Xenopol n-a fost încîntat de această recenzie, dar recunoaște deja la acea dată, 1895: "Onciul este un om afit de mare încît nu e chip ca vreun muritor să-i stea înaintea lui".

Cele 15 scrisori scrise de D. Onciul, din Vicov și Cernăuți, lui Iacob Negruzzi, în perioada 1884 - 1892, și publicate de I. E. Torouțiu în *Studii și documente literare* scot în evidență această colaborare importantă. Astfel, aflăm faptul că Onciul nu ezită să recomande unele încercări poetice ale amicului său Nicolae Stamate, fiul poetului basarabean Constantin Stamate, pentru a fi publicate în *Convorbiri Literare*.⁸ Solicită, de asemenea, ieșenilor o schiță biografică a lui M. Kogălniceanu și Lascăr Catargiu, pentru a fi publicate în lexiconul german F. A. Brockhaus, unde avea o colaborare în 1891.⁹

Onciul se pronunță pe marginea uneia din cele mai interesante probleme ale neamului nostru, aceea a întemeierii Țării Românești, într-un studiu intitulat "Radu Negru și originile Principatului Țării Românești", care apare în *Covorbiri Literare* în numerele XXIV, din 1891, și XXV și XXVI, din 1892.¹⁰

Regretă că nu poate veni la București pentru a participa, în cadrul Academiei, la aniversarea a 600 ani de la întemeierea Țării Românești, căreia îi închină studiul lui Negru Vodă în scrisoarea trimisă lui I. Negruzzi din 18 ianuarie 1891, anticipează concluziile studiului, și anume: "Nu din Ardeal s-a întemeiat statul român, ci din sine însuși, prin Basarabeștii care au unit voievodatele într-un singur stat",¹¹ teorie care s-a arătat valabilă pînă în zilele noastre, confirmată și de simpozionul *Negru Vodă*, ținut la Făgăraș, în 1996.

La disperarea lui I. Negruzzi referitoare la imposibilitatea de a mai susține financiar revista *Convorbiri Literare*, Onciul răs-

punde din Cernăuți, la 1 februarie 1892: "Atunci ar fi datoria statului să subvenționeze o revistă literară de o asemenea importanță pentru cultura națională, pînă ce publicul va fi mai mult educat pentru un lucru ca acesta".¹²

În anul 1898, Onciul deschide ciclul de conferințe istorice organizate de C. Esarcu la Atheneul Român afirmînd una din ideile fundamentale care stimulează activitatea Atheneului Român: "Ce ar putea oare mai mult să nutrească, să aducă la cea mai înaltă manifestare nobilul sentiment al iubirii de neam și țară, acel sentiment din care singur naște virtutea ce ridică și înalță popoarele, decît pildele și învățămintele istoriei și în special al istoriei naționale? Ce ar putea mai mult să cultive și să întărească conștiința națională conștiința de sine a unui popor, decît istoria patriei?"¹³ Cele două conferințe despre întemeierea principatelor au fost publicate în *Biblioteca Atheneului Român și în Opere complete* unde, în încheiere, preciza următoarele: "În colțul cel mai depărtat spre nord - est al Lumii Romane se îndeplinește în fine restaurarea Domniei Române. E ca și cum s-ar ridica un zid la hotar... Istoria l-a pus aici, ca noi să-l facem zid de piepturi și de brațe. Și să avem credința tare că pe unde au călcat străbunii noștri, noi mai avem încă o chemare de îndeplinit."¹⁴ Trebuie să amintim și conferința din 9 aprilie 1906, ținută tot la Atheneul Român, cu ocazia jubileului, de 40 ani intitulată "Alegerea Regelui Carol I al României".¹⁵

Aniversarea a 300 de ani de la moartea lui Mihai Viteazul dă prilejul istoricului să țină o cuvîntare la 8 noiembrie 1901, în Atheneul Român, unde remarca: "Români, gîndiți-vă la capul lui Mihai Viteazul! Acest cap este o glorie a noastră. Acest cap este un ideal al nostru, nici o idee mare nu învinge fără jertfă".¹⁶ De această dată, în 1904, amintea românilor, sub privirile guvernanților austrieci la Mănăstirea Putna, de Marele Voievod Ștefan, care dormea somnul de veci

de patru veacuri.

Cu acest prilej, la 3 iulie, lîngă mormântul domnitorului, rostește o cuvîntare în care mîndria națională se îmbină cu nădejtile în viitorul de aur al neamului: "Venit-am la acest mormânt ca la un izvor de viață și de virtute, izvor de însuflețire și de îndemn spre fapte patriotice și creștinești. Venitam spre fapte patriotice și creștinești. Venitam pentru ca, preamărindu-l pe el, sufletele noastre să le înălțăm și să le întărim, neamul să ni-l cinstim și țara ce în sinul ei păstrează acest preascump odor".¹⁷

Anul 1915 aduce fiorii războiului. Onciul decide să rămînă în București, desfășurînd o activitate de documentare la Arhivele Statului, nelipsindu-i curajul să țină conferințe la Academie în 1917 despre Mihai Kogălniceanu. La 13 ianuarie 1918, cînd se împlineau 500 de ani de la moartea lui Mircea cel Bătrîn, Onciul a ținut în Mitropolie o cuvîntare istorică ce a înviorat inimile auditoriului. O mare satisfacție o are profesorul Onciul în 1919, la 14 mai, cînd, în ședința solemnă a Academiei Române, în fața Regelui Ferdinand, expune "Fazele dezvoltării istorice a poporului și Statului Român de la origine pînă în zilele noastre".¹⁸ Este testamentul său istoric, colorat de căldura momentelor sublime ale împlinirii idealului național, după 18 secole de lupte eroice.

Dimitrie Onciul n-a fost explorator, ci descoperitor, el a cercetat documentele pentru a crea. Creatorii au întotdeauna bucuria operei pe care o alcătuiesc, ei nu neglijează niciodată forma pentru fond sau fondul pentru formă. Nu a uitat niciodată principiul care l-a stăpînit, că scopul final al istoriei ca știință, este de a face să înțelegem prezentul prin cunoașterea trecutului, că te cheamă să cultivi mai departe moștenirea primită.

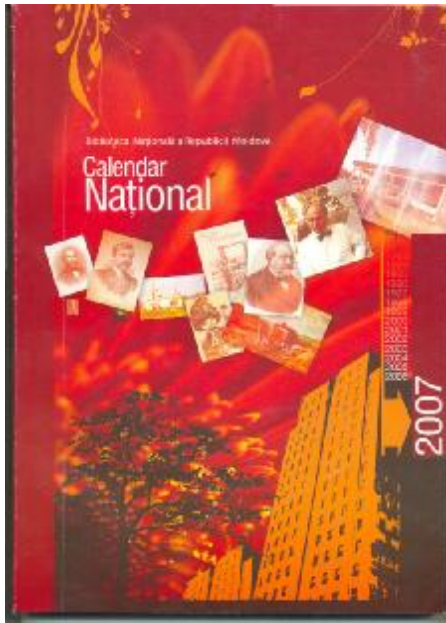
Dimitrie Onciul se stinge din viață la 20 martie 1923, iar cuvîntul de despărțire aparține lui Vasile Pârvan, fost elev al profesorului.

Să ne cinstim înaintașii, descoperindu-i și luînd exemplul lor.

Note:

1. Bălan, Teodor. Familia Onciul. Cernăuți, 1927, p. XVI.
2. ibidem, p. 183.
3. ibidem, p. 209.
4. ibidem, p. 210.
5. Hașdeu, B. P. Negru - Vodă. București, 1898, p. L.
6. Torouțiu, I. E. Studii și documente literare. București, 1931, vol. I, p. 208.
7. ibidem, p. 220, 468.
8. Convorbiri Literare, 1885, nr XIX, p. 60-80.
9. Torouțiu, I. E. Studii și documente literare. București, 1931, vol. I, p. 210.
10. ibidem, p. 211.
11. ibidem, p. 213, 215, 217, 219, 221, 222.
12. ibidem, p. 218.
13. ibidem, p. 221.
14. Onciul, D. Opere complete. București, 1946, tom I, p. 310.
15. ibidem, p. 177.
16. ibidem, p. 9.
17. Onciul, D. Cuvântare rostită la Ateneul Român din 8 nov 1901 cu ocazia a 300 ani de la moartea lui Mihai Viteazul, p. 64.
18. Onciul, D. Cuvântare rostită în Mănăstirea Putna la 3 iulie 1904, cu ocazia a 400 ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, p. 25.

Calendarul Național - 2007



Cum bine se știe, în toate timpurile cel mai frumos cadou a fost cartea. În 2000, am beneficiat de o vizită de documentare în Statele Unite ale Americii. La Biblioteca Congresului, în Centrul Cărții, delegația noastră a dăruit directorului John Y. Cole *Calendarul Național 2000*. Publicația devenea, astfel, cartea de vizită a Bibliotecii Naționale, imaginea culturală și științifică a Republicii Moldova, carte de referință care ne reprezintă în lume. Primul număr cu titlu de Calendar Național, apărut în Anul Eminescu, a fost consacrat, cu precădere, Poetului Național.

Ideea editării unui astfel de calendar care ar servi, în primul rând, bibliotecarilor, vine de la Alexe Rău, bibliotecarul, scriitorul și filosof în biblioteconomie, directorul general al Bibliotecii Naționale, care afirmă: "Școala educației naționale s-a ținut întotdeauna pe cuvântul spus și scris, pe anumite cărți de învățătură, la acestea alăturându-se, de prin secolul

al XIX-lea, calendarele pentru poporul român, tipărituri care aveau un rol multiplu: de informare, de culturalizare și civilizație, de mobilizare, orientare și solidarizare".

Calendarul bibliotecarului a început să fie editat de Biblioteca Națională încă în anul 1993 și era destinat, din start, unui anumit mediu profesional. Cu timpul, acesta a depășit limitele preconizate și a devenit o sursă de referință căutată de jurnaliști, pedagogi, funcționari publici etc.

Primele *Calendare Naționale* erau tipărite la editura *Litera*, apoi au început să apară într-un nou format la imprimeria Bibliotecii Naționale. De la an la an, *Calendarul* ... devine tot mai bogat ca tematică, mai academic prin stilul și structura discursurilor. Și-a îmbunătățit vizibil și condiția grafică. Din colegiul de redacție fac parte dr Iurie Colesnic, academicianul Andrei Eșanu, scriitorul Gheorghe Madan, profesorul dr Ion Madan, dr habilitat Aurel Marinciuc, bibliotecarele Valeria Matvei, Elena Sanduță, acad. Petru Soltan (președinte). De mai mulți ani, *Calendarul* îi are printre autorii constanți pe Valeria Matvei, Ion Madan, Vlad Pohlă (redactorul publicației), Maria Șveț, Elena Perju. Coperta și prezentarea grafică sînt în grija unui tânăr specialist – Dragoș Popa – Miu, care a modificat radical ținuta și prezentarea artistică a *Calendarului*...

Devenind o publicație pe paginile căreia mulți ar dori să-și vadă numele, să comenteze diverse evenimente și fenomene, uneori în contrasens cu strategiile și ideologia *Calendarului*..., colegiul de redacție a publicat în 2005 *Criteriile de selectare a numelor de personalități pentru Calendarul Național*. Vom menționa doar câteva: 1. *Calendarul Național* este o publicație depolitizată și nepărtinitoare. 2. *Calendarul* are un caracter enciclopedic,

cuprinzând nume de referință din toate domeniile. 3. Pivotalul Calendarului îl formează nume de personalități din (sau legate de) teritoriul R. Moldova. 4. Calendarul include nume de referință din cultură și civilizația universală cu o selecție mai largă a numelor din culturile și civilizațiile vecine, istoria și prezentul cărora se interferează cu istoria și prezentul R. Moldova. 5. Criteriul de selectare a numelor este cel valoric. Se includ numele personalităților cu o contribuție deosebită la dezvoltarea unui sau altui domeniu, la mișcarea de idei, la progresul culturii și civilizației. Aceste contribuții trebuie să fie certificate de: operă, activitate, titluri științifice și onorifice, distincții, premii, includerea numelui în dicționare, enciclopedii, manuale, lucrări despre personalitate. Nu se includ numele persoanelor care au comis crime grave împotriva umanității sau au fost oblicite de furt intelectual, și nu se scriu articole despre persoanele ce au comis infamii la adresa Moldovei.

Fiecare număr al Calendarului ... se deschide, cum e firesc, cu un editorial, semnat de Alexe Rău, de fapt, o sinteză a structurii și problematicei publicației din anul respectiv. De exemplu, în anul 2000 – Pe noi nouă redă-ne; 2001 – Spre un al treilea Testament; 2005- Pledoarie pentru Lumen Naturale; 2006 - Valorile bibliofile și condiția noastră de neam.

Editorialul din 2007 este consacrat celui mai important eveniment pentru cultura din R. Moldova - Biblioteca Națională la 175 de ani. Colegele noastre, Nina Negru și Svetlana Barbei, s-au străduit să realizeze o retrospectivă a istoriei acestei valoroase instituții științifice și culturale din Republica Moldova, să ne prezinte o panoramă a activității curente a Bibliotecii Naționale, membru plenipotențiar a Fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL). "Biblioteca Națională, afirmă autoarele, este principala bibliotecă a statului responsabilă de conservarea, valorificarea și salvagardarea moștenirii culturale scrise și numerice". Colecția Bibliotecii Naționale este cea mai mare din R. Moldova – 2,5

milioane de documente în 30 de limbi, adunate de la apariția tiparului până în zilele noastre. Este impresionantă colecția de cartă rară, circa 21 mii de unități, inclusiv manuscrise și incunabule. Fiind deținătoarea ediției a doua a *Cazaniei lui Varlaam* (prima editată în anul 1643, a doua – în anul 1792), Biblioteca Națională a numerizat-o, înregistrând-o pe un DVD și a oferit-o celor mai mari biblioteci din R. Moldova. *Cazania* (în versiune numerizată) este expusă pe situl Bibliotecii www.bnrm.moldova.md și poate fi accesată de orice cititor.

Biblioteca Națională este generatoarea mai multor idei și proiecte naționale: Sistemul Informațional Integrat al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL), Memoria Moldovei, Cartea Moldovei.

În anul 2002, Bibliotecii Naționale i s-a conferit distincția internațională *Clasa europeană a calității la nominațiile Instituția sec. XXI*, iar directorului general, Alexe Rău, - *Conducătorul sec. XXI* (în cadrul proiectului UE – XXI).

Din următorul compartiment: *Decenii, Ani, Aniversări, Luni, Săptămâni, sărbători tradiționale, naționale, zile internaționale mondiale), comemorative și profesionale 2007*, aflăm că anul 2007 a fost declarat *Anul Eugen Doga* – în Republica Moldova; 2007 a fost desemnat Anul orașelor Sibiu și Luxemburg, numite capitale Europene ale Culturii, iar Bogota (Columbia), a fost aleasă drept Capitală Mondială a Cărții. Patru pagini pline de diferite date, consemnate, unele anuale, altele specifice doar pentru anul 2007, date, care au fost adunate și sistematizate cu grijă de autorii *Calendarului*.

Numele de personalități și evenimente marcate într-o lună, sînt precedate de o filă a Calendarului, care identifică luna și portretul personalității proeminente sau imaginea instituției sărbătorite: ianuarie - Mihai Eminescu; februarie – Thomas A. Edison; martie – Eugen Doga; aprilie – Dumitru Cara-Ciobanu. Mai departe, am încercat din cele-

lălală capăt să înțeleg gândul autorilor *Calendarului*. și m-am oprit, la fel, la nume remarcabile din luna decembrie – Gustave Eiffel, de la nașterea căruia se vor împlini 175 de ani; în noiembrie – Benedict Spinoza, unul din întemeietorii filozofiei moderne (375 de ani de la naștere); în octombrie – Pierre Larousse, pedagog, editor, filolog și lexicograf francez (180 de ani de la naștere). Astăzi nu știm dacă este vre-o bibliotecă care să nu dețină în colecțiile sale valoroasele dicționare Larousse. În luna septembrie curent, îl vom sărbători pe Mihail Kogălniceanu, o personalitate marcantă și multilaterală a culturii românești, istoric, scriitor, publicist și om politic.

Evenimentul principal al lunii august este aniversarea Bibliotecii Naționale. Academicianul Petru Soltan a făcut o cercetare foarte amănunțită a celor mai semnificative momente din evoluția Bibliotecii Publice Guberniale din Chișinău, întemeiată în anul 1832, a cărei succesoare este BNM. Domnia sa enumeră toți directorii Bibliotecii (22), indicând anii de activitate în această funcție. Cele mai mari contribuții la constituirea, consolidarea și prosperarea Bibliotecii le-au avut Venedict Beller (a fost director din 1857 pînă în 1871); Daria Harjevschi (1884 - 1924); Petru Ganenco (1965 - 1983) (profesorul universitar al subsemnatei), și Alexe Rău, director din anul 1992, căruia îi dorim cu tot respectul cel puțin

încă 40 de ani în funcția care necesită atîtea investiții intelectuale și fizice...

În cadrul fiecărei luni, materialele sînt grupate în ordine cronologică, precedate de fotografii. Urmează apoi un succint articol cu caracter enciclopedic și, neapărat, bibliografia ori trimitere la *Calendarul*...din anii precedenți, în care au fost publicate texte mai ample. Apropo, pentru bibliotecari acest lucru este și un mijloc de verificare a conținutului colecțiilor deținute.

Compartimentul *Alte aniversări* cuprinde referințe care nu au putut fi integrate pe anumite luni, distanța *cronologică fiind foarte profundă - secolele XV, XVI...*

Indexul alfabetic al datelor memorabile documentate este un instrument util de căutare și regăsire a informațiilor. La *Sumar*, structurat pe luni, sînt trecute în ordinea strictă a prezentații toate numele de personalități, instituții, publicații, aniversări.

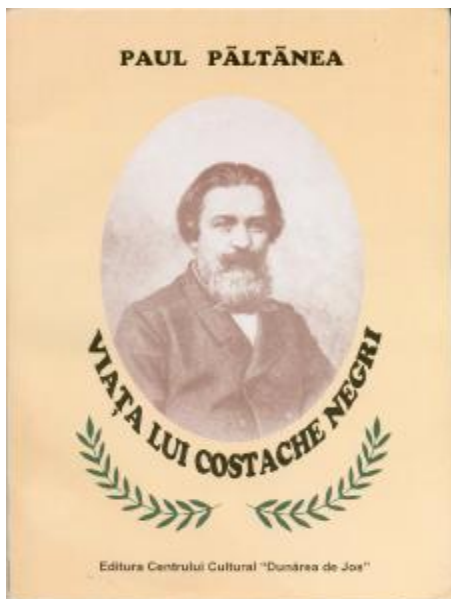
Sincere felicitări colegilor de la Biblioteca Națională pentru acest serial - carte de referință, sursă de inspirație și formare pentru bibliotecari, profesori, ziariști, elevi și studenți, pentru toți cei care manifestă interes pentru cultura națională și universală.

Elena HARCONIȚA

Bibliografie:

1. *Calendar Național, 2007* / Bibl.Naț.a Rep.Moldova; aut.Valeria Matvei, Maria Șveț, Elena Perju,...; col.red.: Iurie Colesnic,..., Ch: BNRN, 2007. 368 p.
2. Criterii de selectare a numelor de personalități pentru *Calendarul Național*. În: *Calendar Național, 2005*, Chișinău: BNRN, 2004, p.403.
3. Negru, N., Barbei, S.. *Biblioteca Națională la 175 de ani*. În: *Calendar Național, 2007*, Ch.: BNRN, 2007, p.3-4.
4. Rău, A.. *Pe noi nouă redă-ne*. În: *Calendar Național, 2000: Anul Eminescu*, Chișinău: Litera, 1999, p. 3-4.
5. Soltan, Petru. *Biblioteca Publică Gubernială din Chișinău și succesoarea funcțională a sa, Biblioteca Națională a Republicii Moldova*. În: *Calendar Național, 2007*, Ch.: BNRN, 2007, p. 249 – 252.

Costache NEGRI - “un erou al modestirii naționale”



„Unul din cei mai nobili bărbați ai românilor, Costache Negri reprezintă nu numai cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat, dar și o capacitate extraordinară, căruia îi datorăm, în bună parte, toate actele mari săvârșite în istoria modernă a românilor”. Astfel îl caracteriza Mihai Eminescu pe cel care, alături de A. I. Cuza, M. Kogălniceanu și V. Alecsandri, a reprezentat una din figurile de seamă ale istoriei poporului român.

Costache Negri, acest „erou al modestirii naționale”, s-a născut la Iași, în anul 1812, ca fiu al vistiernicului Petrace Negri și al Smarandei Donici, nepoată a soției primului domn pămîntean din Moldova, Ioniță Sandu Sturza. După moartea tatălui său, mama s-a recăsătorit cu Costache Conachi, cunoscut

poet și om de cultură, sub supravegherea căruia a început instruirea tînrului Negri. Continuată la Iași și apoi la Odesa, pregătirea lui s-a desăvîrșit în marile orașe ale Europei, prin care și-a început peregrinările în anul 1832, după preatimpuria moarte a mamei sale.

La Viena, Paris și în orașele italiene, Costache Negri a avut ocazia să se întâlnească cu viitorii săi colaboratori: Al. I. Cuza, V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Ion Ghica, Alexandru și Eudoxiu Hurmuzachi ș.a.

Între momentele semnificative ce au pregătit anul revoluționar 1848, la desfășurarea cărora Costache Negri a jucat un rol important, se enumeră cel din 1844, cînd în urma proclamării dezrobirii țiganilor de pe moșiile domnești și mănăstirești, el s-a aflat între membrii delegației constituite sub conducerea lui M. Kogălniceanu, care a exprimat mulțumiri domnitorului pentru măsura luată.

Tot în acea perioadă se situează și faimoasele întîlniri de la Mînjina (proprietatea lui Costache Negri), care au constituit un important moment politic pentru tineretul moldovean și muntean din perioada prepașoptistă. La Mînjina, după cum evoca mai tîrziu V. Alecsandri, tinerii „prindeau o nouă putere pentru luptele viitoare, moldovenii și muntenii aveau ocazia a se cunoaște de aproape, a se stima, a se iubi, a pune la un loc speranțele lor, a face proiecte mărețe pentru renașterea patriei comune...”

Anul revoluționar 1848 l-a găsit pe Costache Negri la Paris, el fiind nu numai unul dintre martorii la evenimentele din capitala Franței, ci și un participant activ. Revenit în țară, C. Negri s-a numărat printre semnatarii

petiției - proclamațiune, redactată de V. Alecsandri. La scurt timp după aceea, C. Negri se află în fruntea Comitetului revoluționar de la Cernăuți, unde a desfășurat o intensă activitate revoluționară pentru înfăptuirea Unirii Principatelor.

La 1 septembrie 1849 a fost numit pîrcălab de Galați, calitate în care s-a distins prin măsurile pe care le-a luat pentru dezvoltarea orașului. În 1855 a condus delegația moldoveană la Conferința de la Viena, unde a fost adusă pentru prima dată în discuția marilor puteri europene problema unirii Principatului Moldovei cu Țara Românească.

Odată cu noile alegeri, Costache Negri a fost ales în Adunarea ad-hoc, ca deputat de Galați, iar la 4 oct. 1857, vicepreședinte al Adunării. În această calitate a condus mai multe ședințe cu mult tact și energie în problemele esențiale: Unirea Principatelor și împrăștierea țărănilor.

Costache Negri, propus de V. Alecsandri să candideze la domnie, respinge marea cinste ce i se făcea. A fost cel mai de seamă colaborator în chestiunile diplomatice ale domnitorului Al. I. Cuza. Referindu-se la activitatea sa, șeful cancelariei domnești îi scria lui V. Alecsandri că: „nu se va ști niciodată ce comori de abnegație, de devotament, de patriotism cheltuiește Negri în această poziție diplomatică”. În semn de prețuire și de recunoașterea meritelor sale, sultanul l-a de-

corat cu Ordinul Medjidie.

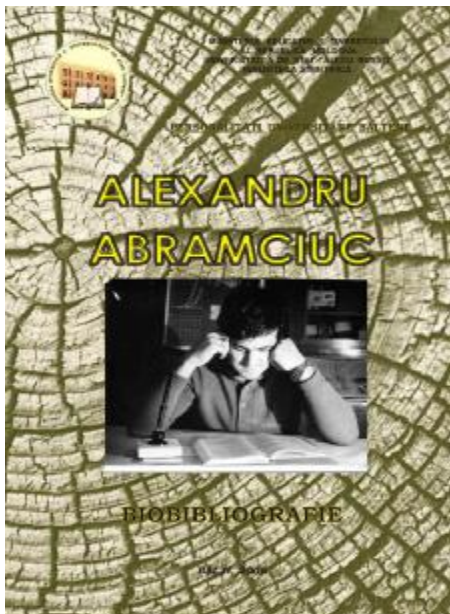
Printre numeroasele probleme pentru care Costache Negri a depus eforturi deosebite, în calitate pe care o avea la Constantinopol, pot fi amintite: recunoașterea dublei alegeri a lui Al. I. Cuza de la 5 și 24 ianuarie 1859; secularizarea averilor mănăstirești; recunoașterea pavilionului maritim românesc tricolor; a pașapoartelor emise de Principatele Unite; încercările de instituire a unui ordin național românesc ș.a.

După detronarea lui Al. I. Cuza, Costache Negri a părăsit definitiv viața politică a țării. Retras la Tîrgu Ocna, cu conștiința împăcată a marelui patriot care și-a făcut datoria față de țară, Costache Negri și-a trăit ultimii ani în singurătate, primind din cînd în cînd, vizita unor vechi prieteni ca: V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Ion Ghica și Elena Cuza. Costache Negri a încetat din viață la 28 septembrie 1876 cînd nu împlinise încă vîrsta de 65 de ani.

Viața lui Costache Negri a fost limpede ca apa de izvor, n-au tulburat-o nici dorința de slavă, nici dorința de avere, nici invidia, nici ura. El rămîne în istoria românilor o pildă de patriotism, de împlinire a datoriei și incomparabilă frumusețe morală.

Radu MOȚOC

Alexandru ABRAMCIUC - in memoriam



Publicarea acestei biobibliografii, a fost posibilă datorită eforturilor susținute și colaborării eficiente între Biblioteca Științifică, Rectoratul Universității, conferențiarului universitar, doctor în filologie Margareta Curtescu și familia Abramciuc. Biobibliografia *Alexandru Abramciuc* a fost elaborată de bibliograful Maria Fotescu și Elena Scurtu, coordonată de Elena Harconița, directoarea BȘU și Margareta Curtescu, redactor - Dora Caduc, coperta - Silvia Ciobanu. Autorii au consultat/ cercetat bogata colecție a Bibliotecii, arhivele familiei Abramciuc, reușind să realizeze o lucrare bine documentată, care întregeste rigorile unei biobibliografii: exactitatea și exhaustivitatea.

Biobibliografia este structurată în 5 compartimente, debutând cu secvența, întitu-

lată metaforic, *Zbor frînt*, semnată de Margareta Curtescu. Autoarea face o incursiune în biografia și activitatea profesională a lui Alexandru Abramciuc, o viață cu bucurii multe, speranțe frumoase și dureri tainuite, regretînd plecarea timpurie a unei personalități înzestrate, capabile de lucruri mari.

Primul compartiment cu genericul *Demnitate superioară, viață...* cuprinde amintiri ale membrilor familiei Abramciuc și ale profesorilor, colaboratorilor universității. Fiecare intervenție este, în fapt, o sumă de impresii despre soțul, tatăl, fratele, colegul, profesorul, cercetătorul științific Abramciuc, imaginea sa fiind, pentru absolut toți, una luminoasă, virtuoaasă prin excelență.

Un alt capitol: Evocări, evocări, *evocări* include 18 texte semnate de colegii de facultate, prietenii și vecinii, care l-au iubit și apreciat.

În *File de corespondență* sînt înglobate 10 scrisori de la diverse instituții: Universitatea Tehnică *Gheoghe Asachi* din Iași, Universitatea *Ștefan cel Mare*, Suceava, România, Academia Națională din Ucraina și Belorusia, adresate profesorului universitar, doctorului inginer Alexandru Abramciuc. Fiecare scrisoare confirmă prețuirea de care s-a bucurat savantul A. Abramciuc din partea unor instituții și foruri științifice internaționale.

Compartimentul *Cogito, ergo sum* inserează teza de doctor habilitat în științe tehnice pe care regretatul Alexandru Abramciuc urma s-o susțină la Minsk, iară boala nemiloasă i-a răpit această șansă. Lucrearea cristalizează ideile științifice inedite puse în circulație de savantul de la Universitatea din Bălți.

Ultima parte a biobibliografiei *Munca învinge totul*, conține lista publicațiilor științifice (125 de titluri) și a brevetelor de invenții (16 la număr).

Publicațiile științifice vorbesc cititorului despre cercetările întreprinse între anii 1983 - 2001. Articolele științifice și metodice, publicate în revistele de specialitate din țară și de peste hotare, în limbile română, rusă, engleză, dau măsura eforturilor sistematice, depuse pentru obținerea unor rezultate științifice notabile.

Capitolul *Brevete de invenții* prezintă preocupările de inventator, raționalizator ale lui A. Abramciuc, brevete care ilustrează o etapă prolifică în cariera sa științifică între anii 1979-1989.

În relativ liniștita atmosferă a științei universitare bălțene avea să apară în 1979 un inventator care a gândit noi metode electrofizice de prelucrare a metalelor, revoluționând un întreg capitol din acest domeniu. Cele 16 brevete de invenții au eficientizat prelucrarea metalelor. Ele și-au probat eficiența, fiind aplicate cu succes în industria aeronautică, la întreprinderile industriale din or. Bălți, fiind verificate și la Kiev, Harkov, Odesa, Moscova, în multe alte centre de producție. În 1988, în Institutul Pedagogic de atunci, a fost organizat concursul *Cel Mai Bun Raționalizator*. Printre cei mai buni s-a numărat Alexandru Abramciuc. Mai târziu, pentru cele 16 brevete de invenții a obținut titlul *Inventator al URSS*. Activitatea de inventator și raționalizator a stat mereu sub semnul consistenței, al profesionalismului.

În 1996 Alexandru Abramciuc a devenit posesorul medaliei de aur la al III-lea Salon Internațional al Invențiilor, Cercetării și

Transferului Tehnologic din Iași, iar în 2000 devine membru - titular al Asociației Române pentru Tehnologii Neconvenționale.

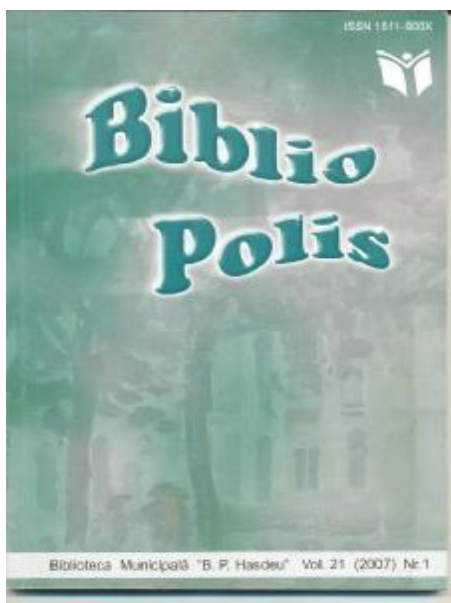
Începînd cu 29 iunie 1996, în R. Moldova este marcată anual Ziua Inventatorului și Raționalizatorului, patronat de Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală și Uniunea Inventatorilor și Raționalizatorilor. Dacă mai trăia, Alexandru Abramciuc ar fi sărbătorit, la sigur, această zi prin noi brevete de invenții. Acest capitol al biobibliografiei va rămîne tot timpul, pe *solul ferm al cunoașterii pozitive (spunea cineva) a unei personalități*, cărturar de tradiție bălțeană. Cercetarea bibliografică este întregită de un indice de nume care trimite la pozițiile informațiilor din corpul lucrării și de o listă a indicilor de nume pentru înlesnirea utilizării biobibliografiei.

În prezenta recenzie n-am epuizat nici pe departe enumerarea momentelor pe care le solicită redactarea unei biobibliografii. Am urmărit doar să demonstrăm că munca bibliografilor, chiar și în condițiile de azi, nu este atât de simplă, cum poate părea din afară. Instrumentînd tehnici moderne de bibliografie, specialiștii de valoare: Elena Scurtu și Maria Fotescu, au realizat această lucrare, o sinteză a biografiei și operei lui Alexandru Abramciuc.

Prin această lucrare autorii demonstrează că o biobibliografie poate fi nu numai un *instrument de lucru* în sensul direct al cuvîntului, ci și o *carte de lectură*, ce reconstituie profilul lui Alexandru Abramciuc, dimensiunile personalității lui, rolul activ pe care l-a avut în evoluția Facultății TFMI și Universității de Stat *Alecu Russo*.

Valentina TOPALO

BiblioPolis, nr. 1, 2007



Primul număr din acest an al revistei de biblioteconomie și științe ale informării *BiblioPolis*, editată de Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu din Chișinău, este unul consistent, bine construit tematic, variat ca ilustrație și ținută grafică și care se înscrie perfect în politica editorială a colegiului de redacție dirijat de dna dr. Lidia Kulikovski. Numărul se deschide cu editorialul *Reflecții Aniversare*, semnat de redactorul - șef al publicației, Vlad Pohilă, și dedicat evenimentelor importante prilejuite de lansarea în 2002 a revistei *BiblioPolis* („*prin BiblioPolis se lansa ce-a de-a treia publicație de specialitate - după Bibliografia Națională și Magazin Bibliologic*”), 130 de ani de la fondarea bibliotecii și un centenar de la trecerea în neființă a scriitorului B. P. Hașdeu. *Reflecțiile...* sînt succinte, pertinente, chitite, o apoteozare meritată a activității Directorului General al Bibliotecii Municipale, dr. conf.

univ. Lidia Kulikovski, a echipei revistei, a bibliotecarilor de la cele 35 de filiale, a personalităților din diverse domenii care au colaborat și colaborează la revistă. *Reflecțiile...* mai sînt și un studiu bine scris despre bibliotecă publică (dar și despre bibliologia basarabeană din 2002 încoace) care continuă să se afirme sub impulsul unor idei și activități bibliologice moderne, colaborînd cu biblioteci din țară și alte țări ale lumii.

Rubrica *Bilanț* gazduiește însemnările dnei Lidia Kulikovskii despre evoluția acestei instituții în anul 2006, domnia sa menționînd gradul înalt de funcționalitate a bibliotecii, pașii importanți întreprinși în modernizarea serviciilor, astfel, întărind, cum spune profesorul Ion Stoica: *„legătura bibliotecii cu lumea mondială a informației”*. Toate eforturile personalului de înaltă competență culturală și profesională au fost direcționate spre asigurarea confortului cititorului. Preocupările și împlinirile editoriale ale echipei de bibliotecari, subliniază autoarea, fortifică în permanență prestigiul acestei Biblioteci.

La rubrica *Teorie și practică* lecturăm un amplu și dens studiu: *Tendințe și schimbări de scene în biblioteci la solicitarea viitorului*, semnat de Lidia Kulikovski, despre Societatea Mondială *Viitorul Lumii* în următorii 25 de ani „care vor produce și conduce schimbări în toate domeniile cunoașterii” cu condiția că se va schimba radical mentalitatea diriguitorilor țării vis-a-vis de profesia de bibliotecar, de BIBLIOTECĂ, modernizarea căreia se desfășoară cu *„viteza pasului de broască țestoasă”*. Studiul dat finalizează cu întrebarea, deloc gratuită: bibliotecarii din R. Moldova sînt gata de o Schimbare Inevitabilă?

Remarcăm articolul: *Utilizatorii în*

căutarea bibliotecilor, *biblioteci în căutarea utilizatorilor*, semnat de Ludmila Pînzaru și cel al Olesei Coblean despre constituirea în R. Moldova a sistemului Național de prestare a serviciilor informaționale.

Sînt propuse subiecte de real interes pentru specialiști și nu numai pentru ei: rubrica *Eveniment* găzduiește consemnarea unei manifestări omagiale (autoare -Ludmila Bulat), desfășurate la Academia de Studii Economice din R. Moldova și consacrată lui Anton Golopenția, distins sociolog, filozof, demograf și organizator al statisticii românești, precum și invitația de participare la *Concursul de Caligrafie Crinii Latini*, organizat în cooperare cu SBM, în cadrul aniversării a 130 de ani a Bibliotecii Municipale.

Activitatea filialelor BM este oglindită în două intervenții: *Steaua noastră de veghe* de Elena Dabija și *Start promițător în programul cultural – 2007 al Bibliotecii Publice "O. Ghibu"* de Raia Rogac.

Foarte semnificativ și interesant este textul *Pentru ce Hașdeu?*, semnat de istoricul literar Vasile Sandu, text de găsit la secțiunea *Patronul nostru Spiritual*.

La rubrica *Cinstirea Memoriei* se află un studiu de o certă calitate științifică în care este abordat un subiect pe cît de complex, pe ațit de necesar despre Gurie Grosu, primul Mitropolit al Basarabiei, studiu semnat de dr. în istorie, conf. univ., Silviia Grossu.

Interesant este și articolul Marianei Harjevschi, Director Biblioteca de Drept: *Dreptul de împrumut public și bibliotecile*, studiu care cuprinde informații utile din domeniul juridic, astfel, acoperindu-se un gol în informarea bibliotecilor din țară. Autoarea menționează că este necesară o legislație informațională coerentă care să se bazeze pe mai multe politici de cercetare.

Un spațiu generos este acordat omagierii, venerării diverselor personalități notorii ale *anului 2007 - Anul Național Mircea Eliade și Anul Eugen Doga*, materiale semnate

de Sergiu Cogut: *Un scriitor îndrăgostit de erudiție antropologică* și de Ludmila Dumbrăveanu: *Muzicianul academician: o biografie neromanțată*.

La rubrica *Eseuri* sînt propuse mărturiile profesorului Constantin Bobeica despre faptul că cel ce vrea își dovedește dragostea de carte și în Gulag sau indiferent de circumstanțele în care se află. Tot aici, Efim Josan se întrebă și ne întrebă dacă moare civilizația cărții? Autorul îl atenționează pe cititor asupra fațetelor reale a profesiei de bibliotecar: „*profesie necariată de orgolii ieftine, nu sînt sărbători la care se trag focuri de artificii, nu se aud fanfare, nu se văd flori, și nu prea sînt mediatizate, dar bibliotecarii sînt unici, despre care nu s-au scris imnuri, ei sînt niște păstrători cuminiți ai memoriei secolelor*”... La *File de Cronică* este plasat studiul lui Ion Șpac despre revista *Viața Basarabiei*. Articolul conține materiale documentare de arhivă menite să reliefeze geneza și evoluția, politica și strategiile revistei.

Nu putem neglija nici rubrica *Omajieri* cu intervenția *Un portret de bibliotecar ca un demers afectiv*, semnat de Lidia Kulikovski. Autoarea vorbește în termeni elogioși despre un bibliotecar devotat profesiei – Larisa Cîșlaru.

O altă rubrică cu materiale mereu la zi este *Cartea de specialitate*. Alexe Rău vorbește apreciativ despre calitățile cărții *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor: manual pentru bibliotecari*, autoarea ei fiind chiar Lidia Kulikovski. Alexe Rău subliniază că: „*manualul e un patrimoniu de cunoștințe biblioteconomice avansate, o carte – căreia se pare că nu-i lipsește nimic*”.. Un alt volum, recenzat de această dată de Vlad Pohlă, este: *O carte deschisă a sufletului-BIBLIOTECA* de Elena Roșca, nume care va rămîne în memoria profesiei nu numai prin date statistice, ci și ca autoare de carte.

Rubrica *Cu fața spre DVS* inserează două materiale semnate de Vlad Pohlă (tot el

Vlad Prisăcaru), unul, despre revista *Scriptum*, publicație trimestrială a Bibliotecii Bucovinei „I. C. Sbierea” din Suceava și altul, despre biobibliografia *Academicianul Silviu Berejan*.

Recenzii și Comentarii ca și Impresii de Lectură, care este, după părerea noastră, o continuare a recenziilor, propun materiale despre scriitori, cercetători, artiști, politicieni, bibliofili, oameni pentru care cărțile constituie un ideal, un sens al vieții. Îndemnăm cititorii să lectureze, spre exemplu, *Adevărul și frumosul, ca profituri supreme* de Andrei Vartic, un articol despre viața și opera cărturarului, profesorului și cercetătorului Vasile Șoimaru sau *Panteonul civintelor* de Veronica Bîtcă, o recenzie la volumul de versuri *De-a Alba-Negra* de Nicolae Mătcaș.

Munca enormă la care s-a angajat redactorul - șef al BiblioPolisului are în multe

privințe un caracter de pionerat. Pe lângă multe articole scrise cu acribie și bine ordonate după criterii tematice, Vlad Pohilă, semnînd și cu pseudonime, își valorifică plener vocația. Avînd preocupări diverse, îi regăsim numele sub mai multe articole din 2003 încoace, și, mai ales, remarcăm contribuția la inițierea și coordonarea noilor sau deja consacratelor rubrici. Recomandăm a se lectura cîte o tabletă din fiecare număr al BiblioPolisului, semnată de domnia sa, pentru oxigenarea intelectului.

Doresc întregii echipe a BiblioPolisului rezistență, optimism și să fiți în permanență **CITIȚI !**

Valentina TOPALO

Consemnări...

cimitir de frunze...
 și e noapte
 trezește formele
 căzute-n hibernare
 cimitir de urme
 într-o viață
 ...șaradă
 află sensul
 și valoarea lor...
 nomadă
 cimitir de fantome
 grăbite
 pe coridoare
 chipuri
 crispate de instincte
 e noapte...

dimineată...
 baru-i pustiu
 în cap... Niagara
 pe buze... Sahara
 în piept...
 fierbinte ibric
 iubita doarme covrig
 Băietel!
 mai ad-un rachiou
 Please...

am ars
 în viață punți...
 trecutul doarme-n
 fotografii
 nimic
 cu mine nu iau
 decât visele
 în care am fost

hora
 din care nu ieși
 gena
 cu care te naști

visul
 cu care trăiești
 sensul
 ce nu-l vei cunoaște
 iubirea ce-o guști
 dulce-amar...
 umbre
 în țara
 pașilor pierduți...

iubește-mă amarnic
 cu gândul și cu dorul
 iubește-mă mai harnic
 cât n-am închis zăvorul
 iubește-mă fantastic
 ca nici într-o poemă
 mai bine-o scriem noi
 direct pe epidermă...

credeam
 în prieteni la nevoie...
 am rămas
 precum Noe
 cu animalele lui

aruncat
 în fîntîna tăcerii
 îmbrățișat
 de umbra-ncăperii
 o fi
 cât o fi
 voi astupa-o
 într-o zi
 poate...
 asfaltul
 este pielea ridată a orașului
 mă gândesc la grija nemților pentru ten
 asfaltul din bălți tînjește...



Dinu COJOCARU